

שאלה א היין אל הסכם ר' משה גבאי נר"ו: כתבת זל ארי נפלא במאמר חז"ל (סוטה ב') מ' יום קודם יצירת הולד וכו' ששמעתי מתלוקה כעלי המשפט אם ממרכת האדם דרויה לפי שבע הכריון או רגע הלידה וקודם היצירה אין כאן לא כריון ולא לידה ואז אין שם לא זכות ולא מזל ואיני רואה דל שלישי כי ממאמרם (מ"ק כ"ה ע"א) בני חיי ומזוי לאו בזכות' וכו' נראה ששפיען תלי בזה וזכה ואין שם דל ג' א"כ ירפה מה זאת בכה קול היותה מ' יום קוד' היציר' ידעתי כי נגלו לך הטלמות בעמ' וכל ר' לא ארס לך אחלי כבד לי וסודיפני בו דעתך פכ"ל :

תשובה כבד ידעת איך הוקעה מאמר זה לראשונים ז"ל מפני מאמר (ברכות י"ג ע"ב) הכל בדי שמים חוץ מיראת שמים והיוצא בכלל יראת שמים הוא שהרי מקיים בו מלות פרו ורבו ויך יהיה מוכנה על המזון מפני הכת קול וסרמב"ם ז"ל יתקן בזה בתשובה ואמר כי בת פ' לפי מאמר דרך שבר ודרך פורענות שאם ראוי הוא לשבר מוזון לו זוג יפה ואם ראוי הוא לפרענות' מוזון לו זוג כעור והביא ספר לזה מ"ש כב"ר צסקוף וי"י פשו בן מ' שנה אפי' ממזר בכוף הפולס וממזרת בכוף הפולס ה"מ מציאן ומוזון זה כתב סרב ז"ל. ודומה למ"ש ז"ל בנמ' (ב"ק י"ב ע"ב) כל כוף גמיוני יתכן וכן אדם לדומה לו. אבל עדיין יש שיון בדברי דבסתר ואלו מגלחין (י"ח ע"ב) משמע שכלל זוג כריון על האדם דלמארי' הסם כתוב בתורה שמי בניבאים משולש ככתובים מה' אשה לאיש לא"כ תאמר שא"ל לו לאדם בלא זכות ופונש ואפי' זכותו ופונשו מוזון לו ודבר השוא בכל הו"א וי"א לפי זה יאל לנו מכלל הכל בדי שמים חוץ מ"ש פנין הוונן שא"פ שסוף בכלל י"ש בדי שמים הוא אלא שהגורם היא לפי הזכר והפונש. ופם ש"ל בזה כתבתי לך קודם בזה כתבך. הוא שהוונן הוא ביד האדם שהרי מזהו היא י"ש היא ויין אדם מוכנה הוא אלא הכריות בידו י"ש לא אלא לישא לא שאל לישא לא שאל"כ אבל הוא מוכנה בזה לא היה לו שבר ולא פונש בו אבל על היות בידו הכריות לזאת הסכנה הסכפית היא קדמת לזה שהריכה פממים יבחר אדם נטוב או הפסול ולא תלך לפועל מהשכחו לקושי ההזמנה והסכנה וי"ש בפנין זה שר"ך בחירת אחר שא"פ יבחר הוא באשה פ' היא לא תבחר בו יאל לנו מזה שהכריות במזון הוונן היא בידו אבל אין הכריות בידו בזה על פ' אם לא תסייעו הגורם האלה' כשישם בלב אביה או בלבה לחסון בו כמו שהוא חסן כן זה וזה שהקשו ז"ל בירושלמי בפ"ק צבתוב' (י"ח ע"ב) ובנמ' שלנו ב' ואלו מגלחין (שם) על מ"ש אפילו בפ"ב יארס שמה יקדמו אחר מה המאמר דכת פלוני לפלוני והשיבו שמה יקדמו אחר בתפלה וברחמים שפס סיות שהאשה האחת מוכנה לוק האיש בהאותות והמזנים ביניהם לפי הגורם האלה' אפטר להתבטל הגורם האלה פ"ה תפלה ורחמים כי התפלה אפטר לבטל הגורם כמו שהגורם מתבטלת הכריות אלא שאין אותו זוג מתקין כמו שהזכר שם ואמרו ע"ו (שם) רבא שמעיה לסהוא גברא דקא בני רחמי יתדמן לפי פליחא ח"ל לא תבטי רחמי הכי ז' חייא לך לא אלא מיקך וחי לא כרית על כולמר תכפור לומר י' התפלה לא תושיל וזהו וקשה לזוון כקריעת ים סוף מפני ביטול בחירתי. ומה שהוקשה לך קודם ה"ה א"כ א"כ י"ש זכות או מזל או ארס י"ש ג' ו' ומאמר בני חיי ומזוי לאו בזכותה תליא מילתא אלא כמזל ואין בה דל ג' ארס הדבר תלוי בזכות כדעת הרמב"ם ז"ל הוא מאל קשה אחת היא קושי' התלמוד שהקשה ממאמר מ' יום קודם יצירת הולד וכו' על מאמר אין מוזון לאדם אלא לפי מעשיו וקודם מ' יום אין לדון לפי מעשיו לפי שהכל בדי שמים חוץ מ"ש ואין לגזור עליו לדין או רשע כמ' בנמ' דרש (ע"ב) וכן פרש"י ז"ל אבל לפי מה שפרשתי כבר רצית מ"ש בספר ר"ח משפט שפירעת הפולה מהתלמוד הוא שהכל תלוי בזכות ומזכה ואין מזל לישראל אלא שאין זה אלא בכדי חיי ומזוי אבל זוג האשה אינו מזה המין. אבל מ"מ קושייתך גדולה היא שאין לפי דעת הקודמים לאדם מזל מורה על פניו אלא או ברנש הכריון או ברנש הלידה והמפרש' ז"ל אמרו שזה היה דעת איוב שה' מקלל שני הרנשים ואפי"ם שאין כן דעתו כמו שפרשתי שם ומה שרצית לי שיתקן קושייתך הוא מאמר אחד לר"ל בתלמוד ואמרו בפ' (שבת) (מגיל' קרא' ג' ע"א) אפי"ם דליני ולא חזו מליטו קא חיי ואמרו (י"ד פכ"ו וע') ססדרין י"ח ע"ב) הראשו הקב"ה לנשמה דור דור ודורשיו וכו' וזה חזו יטולים לפרשו על שני פרס האחד דרך מקבלי האמת והאח' דרך פיון פילוסופי. אמנם דרך הקבלה הוא שאמצי כי הכשמו' נכדלו פם האור הראשון ויסייע לזה מ"ש במס' תנינה (י"ב ע"ב) פרבו' שבו גבאי חיים ואמרו בפ' הבא על יבמתו (ע"ב ע"ב) עד שיכלו כל הכשמו' שגוף וכבר ידעת מה ש' הרמב"ן ז"ל בתשובה בפנין מדרש אחר וקדם לרתי שזהו שבו דב' וביקרא רבה וילמדנו פ' אשה כי תרפי. שמשם נראה כי הכשמו' נכדלו כבר וכן במדרש רות עם המלך כמלאכתו יטבו עם אלו שמותייהן על לדיקום שבתם ממלך כב"ה וכראת את הפולס ופליטס גזר מ' יום קודם היצירה בת פלו' לפ' והדרך הפילוסופי הוא שהכשמו' המצוי' הם משודרו' מפאת הרנשים השמיים ועל זה תראה משפט אחד יגזור פ' ויליד כיים או כנו' כך וכך ויסי' כ"ו ויתחקן עם פ' וזה קודם היצירה י"ג מרובה ואפי"ם שהאדם בחיירי לבטל זאת הגזרה אם יתכנס ע"ם שגלו הכל אם יתאכף לפי שטבו הגזרה היא מתקיימת' וכשהיא מתבטלת מפני הכנסת שכלו זהו שאלה יקדמו אחר בתפלה ועל זאת ההכנה המוגבלת נאמר מ' יום קודם יצירת הולד וכו' ולקחו זמן הונו לנס ביצירה או נאמר שהוא נאמר לנס בקדוה' ומ' יום קודם יצירת הולד ר"ל ברנש הכריון ואחיה ברכני דפי"א א' זכר וא' נקבה נגמרים למ' יום ולא כר' ישמשאל כמו שמוזכר במ' דרש בפ' המפלת (ג' ע"א) ודומה מאמר זה למאמר (שה"ש רבה פ' ראשו כחם פו וע' שנת פ"ה ע"ב) אלפים שנה קודם שנברא הפולס היחה החודש כתובה לפסו באש

שחזרה ע"ו אש לבנה ואם אין שם פולס אין שם נגלו ואם אין שם נגלו אין שם תנועה וכ"ש זמן וכ"ש שנה וכ"ש אלפים שנה ששמון מכלל הכריות הוא אכל מאמר זה מתקן אחר שאמר שיחא אלפי שני או פלמא שני אלפים תוהו ושני אלפים תורה ושני אלפים וכו' ואמרו שער ואת הנפש אשר עשו ברח"ק היו שני אלפים תוהו כדל' בפ"ק דפי"ו (פ' ע"א) ובפ"ו חלק (ל"א ע"א) והם אחתם אלפים שנה שקדמה תורה לפולס שקודם אותו זמן לא היה פולס שהרי קראם תוהו אבל זמן היה שם וכן נכחו אותם מ' יום שאמר קודם יצירת הולד אחר התחלת הסיום קודם שנגמרה הגזרה זה מה שר"ל בזה. וקוש' הוונן השני שהזכירו (סוטה ג' ע"א) הוא לפי שאין אדם מולא קורת רוח אלא באשתו ראשונה כדל' ביבמו' (פ"ג ע"ב) ואם יגדש אדם מולא אפילו מזכה מוריד עליו דמפו' כדל' בשלי גפין (ג' ע"ב) וגם האשה גולמת היא ואינה כורתת ברית אלא למי שפוטשה אותה כלי כדל' בסנהדרין (כ"ב ע"ב) ומה שפירשו לזה שדה פלוני לפלוני למפני הכרזה הוא לא לפנין מ' יום כי רצו עינין אלא ליציר' הוולד ושמה גם לקחת השדה היא נגזרת על הפישה בתחל' היצירה ונלמד זה ג"כ במ' דרש בפ' כל היר (ע"ו ע"ב) :

שאלה ב תלמידיהן אל הדין אשר שם : רציתי מגלה פנים נעשה בתלמידיהן המוכן אלי שצננה מה שטוב הכרחי לפנין הדיון הוא שהיורש יוסף בן ספדיה בן שכשוכה כל כספתתו לזכו כב"ד תובע למלוק בן כפנין ממון שזהו אביו בשפת מיתתו ותנישו' אחריו וכבר הלא בכל וכו' הייבוסו שבוסה ורלו לפשר בנייהם שיתן לו פשרה ואביום ושיפטר משבוסתו ולא רלו לפוקרו ושכנפ בניקיעת חפן ח"ל השבוסה כאלמות זה הספר לא שאר אללי מכל פסקים שהיו בדי ויין ספדיה ין שכשוכה לא מכסף ולא מזכב ולא מפסקין ולא ממה שזיכה בו ולא ממה שהוא מוזכר כמקם ולא מזולתו מפעל ולא הכרה ולא מהתמשה ואביום וחי אשר חשב יוסף הנו' שאל שאליו אללי לא שאר אללי מהכל מעט או הכרה וחי היה כ"כ למדש ענת פ"ב א"ר זה יאל שער עדו' נעשה כפשוטו אחרון לחדש ענת י"ש בו עדיו' שזה מלוקף היה מודה אחר מיתת ספדיה ין שכשוכה שהיה בידו פקדונו' שלו ותקתם הפידו שזה מלוקף היה עומן מכפסה משארית הכדויה שער לו חמיו ספדיה ין שכשוכה הנו' והיה רואה לשלול אם היא מותרת מכפסה הנו' אם לאו וכשמראה כל זה אל הדין ר' יוסף ין יחיון אחר למלוקף שהוא חייב לברר המכפסה. אח"ו במנ' הדין הנו' כחו עדים אשר רצדא כהולדת מלוקף המוכר כממון הנוכר בחיי המוריש הנו'. אח"ו יאל שער ב"ד א"ך קבלו פליסה התובע והנתבע לרן כפני יהודים הן דין זה פשרה ולא ילבו כפני האומה' אח"ו כחו לדין לפי הדין הנו' על כל הפנינים הנו' והדין הנו' פסק להם שכן אלכפדין לר"ך לברר פנתו במכפסה הנו' על מה ופל מה הוא רובה לפשותה ובקש זמן והדין נתן לו זמן מ' ימים וקבל עליו בקיין גמור לברר פנתו ויהיה זה כפני ימים לחדש סיון. ובתנך זה הזמן הו"א בן אלכפדין שער המזבן ממנו שוכנסו כביה"כ יוסף ומלוקף הנו' על פנין השבוסה כפני ר' שלמה בן קהין שהיה דין בזה ונעש' השבוסה אחר יוסף הנו' השכנפ לי כטעמה א' ועינים אחרים יש לי פליך ודעיו' לשבוסה פליסה. אז אמר מלוקף הנו' ארי כאל ודעיו' ישראל שלא לשכנפ עד שתיא' עדיך ותכלול כל הדיעותך אז אמר הדין ר' שלמה הנו' אלו היו לך אלק תבישו' שבוסה אחת לכלן. אז אמר יוסף המוכר לאשר היו שם הו פלי עדים שאם ישכנפ לי שכשו סלקתי מפליו כל טענו' ומחלתי מהם ונתלתי העדיו' כלם ואין לי עליו כלום אז זרס הדין שיכנפו לו ונשכנפ מלוקף הנו' כדל' כאשר הוא מכואר בעטר השבוסה וזמן כתיב' שער זה לא נודע אבל נכתב בו זמן השבוסה שהיה כ"ב לכתב שנת פ' וכשנראה שער זה או פסקו הדין לפסור מלוקף מהחבישו' המוכר והיה זה בחיי סיון עכ"ל :

תשובה מה שדן ר"ש בדינו הראשון שלא"ף תבישו' שבוסה אחת לכלן והיה הרלון ממנו כי מה שאמר היורש שיש לו תבישו' אחרו' וזאת אותה תבישוה ורולס להשיבו פליסה שלא היה הדין נותן להשיבו על זאת תבישוה אחת שספן הנתבע עד שיביא עדיו ויכלול תבישותיו האחרו' ישכנפ שבוסה אחת לכלן. אין דרך כן אפי"ם קדיל' שבוסה לחדש שבוסה לתרתי כדל' בפ' מי שהיה נשוי ורמז דין זה הרמב"ם ז"ל בפ' כ"ה מהלכו' מלוג ולוח ויש ללמוד מדין זה שאם רלובין עומן שמי טעני' על שמשון ששבוסה אחת לכלן וכ"כ הרב ז"ל בפ"א מה' עומן וטעמן. אבל אם שמשון אינו תובע פכשו אלא תבישוה אחת אין הדין נותן לפכש השבוסה עד שיטעון טענותיו האחרו' או שימחול זכותו בהם זה לא נמאל בשום מקום לחייב התובע לתבוע את תבישו' ורשעו' בידו לתבוע היום תבישוה אחת ולאחר זמן תבישוה אחר' שמה עם שאינו תובע היום כל תבישותיו הוא מפני שיש לו עדים במקום אחר וחינו רול' להשיבו זה או שמה וידה לו ללחך זמן או שמה אינו זוכר זה דבר פשוט הוא דרס ק"ל אין חוקקין (לחובט) (לנחטב) אלא (לחובט) (לנחטב) שאל' מי בעל דברים יגש אליהם כדל' בפ' שור שנגח את הפרה (מ"ד ע"ב) ופי' הראב"ד ז"ל שאם תבע רלובין לשמעון לדין ולא מאל עדים לבריו והדין טוסה לזכות שמשון ואמר רלובין שאינו רגה שיפסקו הדין כי שמה היום או מחר ימאל עדים או שמעון יודה לו ושמעון תובע שיפסקו הדין חוקקין לרלובין שחבט תחלה ושומעין לו שלא לפסקו הדין כן פ' הרב ז"ל. והכי נמי מוכח בפ' אחר דיני ממזוני' (ל"ה ע"א) וכמו שפי' רש"י ז"ל שם כדפסק' לן מקרא אשרו ממון ולא חומן וכ"כ הרב בפני העמוד ז"ל בע"ל ר' פלי גלון ז"ל כחו בירורין וכ"כ הר"ף ז"ל בתשובה שמי שנתחייב שבוסה ואמר קול שבושתך או פסור אותי משבוסה ואמר הלא חיי משביעך פכשו ואיני פוסרך משבוסה הדין פם התובע שמה יחזור וידה מאל' יש ללמוד לדון זה שאם היורש לא היה רולס להשיבו כי אם על טענה אחת לא היה

שאלה הוא הוא וחס סקדן הוא חית ליה למחפסי על מאי דחית ליה וכו' אמר
 ל"ד אמר לה למיתלח בלוחתה חית ליה להאי סקדון לוחית וחיית ליה פליה כן
 וכך ומספחיייה על מאי דחית ליה וחי יתב ליה מהכרנה ליה לסקדון דידה
 ודינא הוא מגו דחי כפי יכיל למימר לית לך לוחית סקדון חי נמי לחברתייה
 לך יכיל לטפוח פד כדי דמיסן פכ"ו והספחיו עמו הרמב"ן ז"ל וכל האחרונים
 ז"ל ובגדון הזה אם הפסק הוא כפיין חייב להביאו ל"ד ולשבע על מה שמוסר
 עליו כפי"ח כמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ק מהלכו' טוון ומעכבו אללו כשביל אותו
 חוב אם חמת הוא לפי ראות דעיינין ואם נמכר הפסק והוליא המעו' ונפשיה
 מלוה אללו היה יכול לישבע לפי תשובת הגאון ז"ל שאינו חייב כלום אבל לישבע
 לא כשאר בידו כלום אינו יכול ששכונה בזה הלשון החזירנו לו את שלו ואפי'
 לישבע ח"ח כלום אפילו כמלוה כ' הרמב"ם ז"ל שאין מקבלין ממנו שכונה
 או פד שיכיר כמ"ש בפ"ו מהלכו' טוון וכן הסכים עמו הרמב"ם ז"ל וכן
 מוכח בפ' גט פשוט (ק"ט פ"א) וח"כ יס' דין ר' יוסף ק' ימיון ומ"מ טוב
 כפיני לפשר ביניהם כי הוא משפט שיש עמו שלום . וארון השלום . יס' .
 אליכם כהר שלום :

והראן על ענין מחלוקת גבל בין ר' משה גבאי גריו וה"ר עמרם סראסין על
 ענין חליצה אחת

שאלה נשאלתי יבמה נפלה לפני יבם והיא גדולה ממנו וגם גדלהו
 כגון ובקשו ממנו שימלון לה ולא רצה והלכו לביניה ג' אבנים
 והביאו פמחה היבם חולי יפוחה וימלון לה ומאלו היבמה לוחלת דנים ללוי'
 ובטורם מפיסין אותו עמדה היבמה והחזיקה כרגלו הימנית והגניבת' למעל'
 והיבם מוטה לראך ומלכה נעלו מהמפלים והגוים שסם חפורים בחוסי פשתן
 וחי' מהג' שהיו שם הסידי כעכ"ב של רקקה כלל הג' העיד שרקקה אך לא
 כפי היבם אלא כרחוק מקום וכן' העיד שרקקה בין שלשם בזה נחלקו הגו'
 מהם מי שאמר כפטרם היבמה בחליצה או והותרה לשוק אלא דמשום מירד
 מלחא יכוסו אותו לחלוף חליצה אחרת וממה מי שאמר שאין במחשה הזה
 כלום אפילו לאוסרה לחיים ואפילו הימה חליצה פסולה אין לכוסו לחלוף לה
 חליצה כשרה להחירה לשוק דמשום שפשתה שלא כהוגן יפשו לה שלא כהוגן
 וכביא ראי' מהביא דפ' השולח (מ' פ"א) דהכוח עבדה דהוה דבי תרי
 וקדים חד ושחריה לפניה וכו' אלו כן דברי ריבית בשפייס :

תשובה ואפי' אמר לא כדברי זה ולא כדברי זה שכל חי' מהם סריד
 על מדותיו לפי שא"ל לחליצה זו שחאה כשרה כלל מכת' לדין
 שהרי זה לא נחכוין לפוטרה וכל שלא נחכוין לפטרה כשרה לחליצה פסולה
 ובתריחא (יבמ' ק"ו ע"א) בין שנחכוין הוא ולא נחכוונה הוא בין שנחכוונה
 הוא ולא נחכוין הוא חליצתו פסולה עד שיחכוונה שיהם כא' ואפילו אמרו לו
 חלוף לה ובכך חמה כונסה שנחכוין לחליצה פסולה כיון שלא נחכוון להחיר'
 כ"ש בזה אין מחלוקת כלל ואין מקום לפסרה זו דודאי שלא נחכוון לפסר'
 וחליצה משפחה היא וחליצה משפחה פסולה חי' היא שלא כדן ואפילו חתמר
 דבדין חית' כיון שהוא ילד והיא גדולה הימנו וכן יש לי הוכחה בזה בפ'
 החולין (פ"ד ע"א) אבל מ"מ לר"ך שיאמר רובה אי וכו'א' בפ' מה' חליצה
 (ק"ו ע"א) וכיון שלא נתגלה כלל היא חליצה פסולה חוץ מעושה וכו'א'
 שחלי' בלא כוונה חית' ופסולה היא חיה דבר פשוט הוא . ופד יש לד' אמר
 לפסולה לפי שהימה כגופול החפור כשפתן וחמרי' החם (ק"ב ע"ב) חי' א"ר
 יהודה סגל החפור כשפתן אין חולין בו שנאמר ואנעך תחם ור"ח ז"ל פי'
 שהוא חפור כמשפחה של פשתן כפיין שלנו דבט' כוליה פד וכן פירש' ז"ל
 בפ' ב' ומה שפי' בפירוש הראשון שהוא פילט' דאט' כפיין מנפלים שנתפין
 לתוכן בגד כנר דחו פי' זה האחרוני' ז"ל והרמב"ם ז"ל (פ"ד מה' יבום וחליצ'
 ר"ח) כ' דחליצה פסול' היא וכ"כ בשם ר"מ הלוי ז"ל וכ"כ הרב בעל הפסוק
 ז"ל דחמה דבני המכשיר כדפיסד . ועוד יש לפסלה מלד פדו' הדירין כמו
 שהעידו בקניקתה שגרהא מכחישין זא"ז וכיון שמכחישין זא"ז ודחי חי'א כוא
 מאן דפסול וכדמוכח הא דלמרי' כשחי כחי פדים המכחישי' או ח"ז דלא אחי'
 חד מהאי כח ולנטרף כהדי' חד מאדך כח משום דכת' אחת פסולה כדחי'
 בפ' כל הכשפים (מ"ו ע"ב) וכן' חוקת (ל"א ע"ב) ופסרה' הא דלמרי' בפ'
 שני דכתובי' (כ"ב ע"ב) גבי פד אומר נתגרשה ופד אומר לא נתגרשה
 דמחזיקי' לה ח"א כפדותן פי' בחום' מיירי דבלי' הכחש' בינייהו בגון שזרק
 לה גטה זה אומר קרוב לה זה אומר קרוב לו. שכל אחד אפשר שהוא טופה
 בשפתו אבל כגדון הזה דודאי חי'א הכחש' בינייהו שזה אומר לא רקקה כלל
 זה אומר רקקה כרחוק מקום זה אומר רקקה כפי שלשם וכו'א' שלשם
 היו כמפמד אחד ולא זה פיניהם מביבמ' חי'א יש ביניהם הכחש' וכיון שיש
 ביניהם הכחש' יש בהם פסול וכיון שיש בהם פסול חליצה שמשפ' ביניהם
 פסול' דכתי' (תיבא) [מן] החם (ק"ד ע"ב) חלצה כשחי או עג' ונפאל אחד
 מהם קרוב או פסול חליצת' פסולה ופסקו רב נחמן הכי (שם ק"ט ע"ב) ובה
 נחנבלו דברי האומר חליצת' כשרה ויפה שהארי' חליצ' אחרת ולא משום
 מגד מלחא דלה שייך הכה' ה"ם אלא מן סרין :

אמר לדברי האומר שאין חליצת' כלום ומותר' לחיים חי' מאלה ספק
 לדברי כלל לפשות בו הלכה למפש' שאם מטיי הכחשת דרייין חשק
 פסולי' וכרי' אין בלא פדו' חליצ' כלל. חי' משום הא' לא ארי' דהא קי"ל
 דחליצ' ביחד חליצתו פסול' דלמרי' החם (ק"ד ע"א) רכבה בר חי' קספסאה פדו'
 פו'בד' (כ"כ) [במקו] וכיחדי וכלי' ואמר שמואליתמה רב גובר' דפדו' כיחדי'
 וספקו הראשונים ז"ל דלית הלכתא כותיה וכתבן חי'א שלא יבא אחד מהם
 כשר וכין ששניהם מדיים בחליצ' חוששין לה וכ"כ המפרשים ז"ל ודלרי' חי'
 אפשר לומר דחליצ' כשר' חית' אללו לא הי' שם לד' אחר לפסול לא מלד שלא

הדין נתן לספר לחבוס כל חבישותיו ולכפל ראותיו ולפכב שטופה זו דשמו
 ידה לו לשאר חבישותיו לאחר זמן וכיון שסדק חי'ו כן ריוסף הוירס לא קבל
 שטופה זו אלא מפני שהדין הח' דן וכן אפי' יבעל כל ראי' שיש לו אין
 ביטולו כלום דהו"ל ביטול בטפול' ואפי' נכלם בקנין הוה ליה קנין בטפול' ואחר
 כדחי' בפ"ק דמטין (י"ד פ"א) וכ"כ בלא קנין וכן נמי' כביולא בזה פשוט' לשר"ק
 ז"ל ח"ל מדייבורה ב"ד שטופה חמומה ופשו ביניהם פשרה ואח"כ ראו
 כ"ד שלא היה עליו אלא חרם סתם יכול הוא לחזור ש"ל אלו היה יודע שאין
 עליו שטופה לא היה עושה פשרה וכו"ל קנין בטפול'. ומי שנחתיי שטופה
 ונתן ממון לפוטרו משטופה ואח"כ מלח רחיה שנחתיי ממון הפשרה בטלה
 דכיון שנחתיי ממון אין בלא שטופה פכ"ל . וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפ' ע"ו מה'
 סהדיין וכ' שכן דין בכל כיואל בזה וא"כ חף אלו נאמר אלו ידע זה הוירס
 שאינו חייב לכלול חבישותיו בטפס' אחת לא היה מנטל ראותיו ולא בטלם
 אלא מחמת דיוו של דין או שדן לו כן והו"ל בטול בטפול' ומחילה בטפול' .
 ואפי' דקי"ל מחילה בטפול' הויה מחילה כדחי' בפ' אחרו נקך (ס"ז ע"ב) לא
 בכל ענין נאמר כדמוכח בפ' חוקת (מ"א פ"א) דהתם אמרי' דלה הויה
 מחילה וחלקו ביניהם המפרשים ז"ל כמ"ש בחדושי' הרמב"ן ז"ל וחק' אלו נאמר
 שלא נאמר זה אלא כשהוא טופה משלמו אבל הטפול' הדין לא הויה מחילה .
 יודע שהרי פשרה מחילה במקלח היא ואפילו בקנין אמרו הראשונים ז"ל דהוי
 קנין בטפול' כמ"ש וכ"כ מחילת כל זכו' וכלא קנין חי' הוי בטפול' דין דחור .
 ובספר פטור סופרים בכות בירורין נראה דנמחיל' זכו' פני בקנין כיון
 דבשטרות אכן קנין וכו'א' קני' עליה מהא דלמרי' בפ' הפרס (ת"ט ע"ב)
 משכחו של ישראל ביד הגר שאם מה הגר פקע שפבחה ואפי' שקנה משכון
 כמחל בלא קנין כ"ש שאם מחל לו בפ' שא"ל קנין. ופד אפילו היה הדין נתון
 לכלול חבישותיו ולהשבישו שטופה אחת לכלן לא היה הדין נותן לחייבו בטל
 ראותיו שדין זה הרמב"ם כתבו בהלכו' לוי ומלוה סוף פ' י"ד ח"ל האומר
 להחירו מנה יש לי בידך והלה אומר אין לך בידו כלום או שאמר פרשתיך
 אמר לו החובש השבט לי היבם אמר לו הגחכפ והלא שטר יש לך עלי ואחתי
 רוצה להשבישו חתלה ואח"כ תוליא השטר הפרוט ותגבה בו חומיים לו הכה
 השטר אמר המלוה אין לי עליו שטר או שטר היה לי ואנר הורו רבותי
 שאמרתי למלוה בטל כל שטר שיש לך קודם זמן זה ואח"כ השבישו היבם
 או חרם סתם ולך וקקע עד שתמלא השטר עכ"ל ורבותיו שהורו כן הוא
 הרי"ף ז"ל אבל רבנו אבן מינאש ז"ל חולק עליו וכלשון הזה כ' מי שחיב
 שטופה ואמר לא אשבע עד שתכטל עדי' הבאין לאחר מכאן אין לו לבעול
 ואפי' שריבוי הרב ז"ל סומך דן הנחכע כדך לא ללמוד הלכה למפש' תתקן
 דורו היא אבל אינו מן הדין עכ"ל . וכן נראה קת מדקי"ל בפ' זו בורה (ל"א
 פ"ב) לעולם מביא ראי' וסותר ופגמוהו ולא חייבו לסתו' טעמותיו ואפי'
 לדברי הרמב"ם ז"ל למה לא אמר הדיין אל הוירס החרם חרם סתם פד
 שהחיה ראותיך שאלו אמר לו כן לא היה משבישו ומנטל ראותיו וגם ז"ל
 שאין דעת הרמב"ם ז"ל לחלוק על רבו הרב אבן מינאש ז"ל שדיוו של הרמב"ם
 ז"ל הוא נאמר שטר זה פרופ הוא ואפשר שכן הוא האמת
 דשטר' לפרישא קאי ופבדי חי'א דפרפ ושביק' דשטר' בידא
 דמלוה פי' מחייבין אותו לבעול שטרו אבל לבעול ראותיו שסם אחת לא
 דן הרמב"ם ז"ל בזה שיהיה חייב לבעול . ואפי' כיון שלא היה הדין נתון
 לכלול חבישותיו ולא לבעול ראותיו אין ביטולו כלום ואפי' כשכפ טלה כ"ז
 שמואלא ראי' מקבלין אותן ממנו כדחי' בפ' הגוול ע"א (ק"ו ע"א) וכ"כ
 הרב ז"ל בפ' ב' מהל' טוון . ובר מן דין הלא אמר לו זה נתקבלו עדיי'
 כמאל' הדין ונתרנו כשפרה ולא טען שכבר ביטל המוכפ כל ראותיו וגם
 שכנא לדון כפי ר' יוסף ק' ימיון קבל עליו בקנין לברר המכפסה חוך שמה
 ימים . ואפילו היה אמת הביטול הוא כבר נתבעל בקנין שאין לאחר הקנין
 כלום כמ"ש בעל הטעור ברא בירורין ופד ששטר השטופה לא חזר ביטול
 ראי' ובשטר זה שטפסה כחמרוכה הזכירו זה הביטול ואמרו כמו שהוא מבויר
 בשטר השטופה ולא נתבאר שם כלום . ופד אפילו לדברי כל חולק אין ביטולו
 כלום שהוא ביטול כל עדיי' שיחשיבוהו אבל עדיי' שהוא מודה בהם לא בטל
 והוא נשבע שלא כשאר בידו כלום והרי הוא פכשו מודה שהכל נשאר בידו
 אלא שהוא מעכבו תחת ידו מפני טענת המכפסה וכיון שהוא מודה בזה
 הודאת בעל דין כמאה עדים דמי ושבו אין הלה לר"ך לרצה ופדים ולא
 מחל לו מה שידע לו על כן מכל אלו הטפול' פסק דין האחרון שספקו
 הדיינין לפסוק מלחוף הוא בטל ונעשה כטופין דברר משנה כדמוכח בפ' א'
 דיי ממנו' (ל"ג ע"ב) וריינין הדיינין לדון להם פי' עדיי' ואודאי' במכפסה
 הח' והיה נראה כי הפד' הוליאורה שקרן כשנשפתו ושבו אינו נאמן בשום
 טענה אבל מאחר שהדיין ר' יוסף לא דן כן אלא שחיבו לברר המכפסה איני
 רשאי להרשיע מי שיאל לר"ך מביח דיוו כי לא ידק רשע . ואחר שכן ראה
 בדעתו יפה דן שר"ך לברר המכפסה ואכתוב מ"ש הראשוני' ז"ל בזה וישמע
 חכם ויוסף לקח שעיין המכפסה הזו כלו' חי' חיישי' לגומלין חי' שר"ל חי'
 גמלתין ואפי' רוצה להשתלם מאותו גמול אם הוא מפני מחבו' שנתן לו דרך
 ג"ח אין לו להשתלם ממנו ודבר זה כתבו הראשונים ז"ל בלשון הזה וכי
 מאן דייב משהו לאריש דרחים ליה ערבה כפי' למשקל מיניה דירחם ליה
 לפולם ה"ז דכי ייב ליה מתנה לרחמייה ונפל ביניהן אכסא הדרא מתנה הא'
 לאו טעמא ע"ב . ואם זה הגמול הוא מפני הלאות שהלווה ורודה להפרס
 ממנו ופתי' זה חזר בגמ' כפ"ק דמתיבא (ו' פ"א) דלמרי' החם וירוש' דילג'
 ספק מלוה יבנה יש לו עליו ופי' שאל רב סאי' נאח ז"ל מי שיש לו כד
 הכירו סקדון ותשומת יד ונאל אם יכל נחטפו ולישבע עליו ולומר אין לך
 בידו כלום והעיד דכמלוה לא מספד דינא למשחיה הוא ויכל לישבע דחשכנא

מיך חסידים זיל חלוק לה ויעשו כמסורתם זיל דבוסין ארמו כדמוכה בידים' ובגמ' דיון ס' ב"ש (ק"ב ע"א) וז"ל אשכח לומר שמשאר פגועה כל ימים עד שתחן תרקבה דריירי ושדו זהו כהונן הוא שהרי נותנין לו פלס ססגנת שילך אלל שכמותו אם הוא ילד ויהא גדול' ממנו ואפילו לדברי האחרים שאין כוסין לחלוק ליכס שאינו כגון אלל שמחזירין אחר חליה' מ"מ אם הוא חספה לדדין לחלוק לו לאו דבר שלל כהונן הוא שזירין לה שלל כהונן לפגוע אלל כוסין ארמו מן הדין לחלוק לה חליה' כשרה ועלה לנו מהו שזו חליה' ססול' היא וכוסין ארמו מן הדין לחלוק לה חליה' כשר' :

קבשינו אל הדר סימן בינאר י"א

שאלה ד שאלה בגד ששחיו פשתן ועברו למד גסן מזה לחסור פס בגד שלנו למד והחקק' לשאלה זו מפני שאש"פ שמראה לך הדבר לאסור לפי שפשטה הוראה להחיר והוקשה לך והמחיר נחמק בנתינתו לשי שהדבר פשוט אליו להחיר עד שה' חומר שא"ל להביא רח" (לאסור) [להחיר] ארמו אלל שאח"כ הוליא משלולו רחוזת להחיר כפי דעתו ואחיה השבט על כל דבר ודבר כמו שאזכיר הכל פרט אחר פרט בתשובתי :

תשובה מ"ש המחיר שאין לורך בזה לראיה שיוון שלל מוכר חיסור בו ממילא מותר דגמלא חירי חיסורא יפה היה אומר אלו ה' חיסור כלאי בגדים חיסור חדש שלל מוכר בשום מקום שאם ה' כן נודלי' הכא לחסור ה' יריך להביא רח" שכן שנינו במס' דים (פ"ד מ"ג) לפנין פמון ומחבב בשביעי' אמר לו ר' ישמעאל ללמוד בן עזריה פליך להביא רח" ללמד שאתה מחמיר וכל המחמיר פליו להביא רח" ופשמא משום דמפשו' חובת קרקע הם ואינם נוהגו' כלל בחל' מן החור' והכא להחמיר בהם לריך הוא להביא רח" אבל הגדון הזה חיסור שפסנו כחונן בחורה הוא ומפורש בדברי חכמים הוא ולחפור בגד כלו פשתן פס בגד כלו למד אסור הוא בלי ספק ושכחיו שנחפרד פס למד גסן על כל פנים אלו לריכין להביא רח" אם חמור' זה הוא מחירו אם לאו ואין להחירו בלא רח" והכא להחירו לריך הוא להכנס בחיבתו זה מדון בטול שהפשתן הוא מחבטל בלמד גסן וכיון שנחבטל מותר להבדו פס למד ושדו דבר זכ. הוא מה ששנינו בס' אחרון ממס' כלאים (מ"א) למד גמלים ולמד רחלים שטרפן זה בזה אם רוב מהגמלים מותר ואם רוב מהרחלים אסור מחלה על מחלה אסור וכן הקבנז והפשתן שטרפן זה בזה וזו שורש דין זה. ויש לי משא ומתן בפנין משנה זו או נקיט לכו מנה דדוק' למד כהדי' למד או הקבנז כהדי' פשתן משום דדמו להדדי' אבל אפכה כגון למד רחלים כהדי' קבנז או פשתן כהדי' למד גמלים אפילו רובא דהיתרא אסור ולפ"ז פשתן כהדי' למד גסן לא ה' מחבטל אפילו רובא למד גסן משום דלא דמי להדדי' והו' כבגד שאדם בו כלאים שאינו בטל לערב (פסחים מ"ב) או דילמא האי דנקיט לכו מנה הכי משום דלורחא לערב למד כהדי' למד וקבנז כהדי' פשתן משום דמדמו להדדי' אבל אפכה לאו אורחיהו דאיכסי לערובי' משום הכי נקט לכו הכי אלל ה"ה אפכה ורובחא קמ"ל דאש"פ ככה"ז דאיכא למימר דכיון דמדמו להדדי' מתפרס משום מראית הפין וקמ"ל דלא ולפ"ז פשתן כהדי' למד גסן ה' מחבטל אם רוב למד גסן זהו מה (שם מדקדק) הישיל לדקדק' בזה. אלל שג"ל זה האחרון פיקר. אבל אינו מוסיף לגדון הזה שאין הכיוון מוסיף אלל פ"ו טרוף כפשטה של משמחיו והכא להסיק שטרפן' שלא פ"ו טרוף לריך הוא להבי' רח" לכו ודבר פשוט הוא למי שמצד דרך משל' זו והמתוספת' שפלה שבגד ששחיו פשתן ועברו למד גסן שאסור לחברו פס בגד כלו למד שהרי כתיובא בכו המשנה שנינו במס' נגעים (פ"א מ"ב) לפנין נגעי' בגדים דכתיב חן החם ולמד רחלים ולמד גמלים שטרפן זה בזה אם רוב מן בגמלי' אינו מטמא בנגעים וכן הפשתן והקבנז שטרפן זה בזה פכ"ל משנה זו השנויה שם כתיובא בזה שבכלאי'. ותנן נמי החם (שם מ"ג מ"ד) העורות והבגדים הגזושים איק' מתמלאין בנגעים בגד ששחיו לבוס ועברו לבן ערבו לבוס ושחיו לבן הכל הולך אחר הגר' שירוש משום דלאבן קמ"ל רחמנא בנגעים כדאמר' בירושלמי דכלאי' (פ"ט ה"א) מפני ששכח פליו הכתוב שני פעמים האמר מה שש"כ בכלאים ואם אינו נרא' הרי הוא כאלו אינו ותאני עלה בתוספתא בגד ששחיו סריקון ועברו למד ערבו סריקון ושחיו למד אין מטמא בנגעים וריבוי' שמשון ז"ל פ"ו משום דסריקון הוא לבס ולפולס הוא נר' בין שהוא שחי' בין שהוא ערב'. ובודאי' שזה הפ' אינו נר' דסריקון אינו לשון לבס אלל מין משי' הוא כדמוכה בס' במה מדליקין (כ"ו פ"ב) ובשרק התכלת (ל"ט פ"ב) ונחורת כהרים בס' נגעים ובמקומו' אחרים ורש"י ז"ל אין דורשין (ט"ז פ"ב) ובין שהוא שחי' ובין שהוא ערב' אינו מטמא בנגעים וה"ה לקבנז כהדי' פשתן ולמד גמלים כהדי' למד רחלים וכ"כ הרמב"ם ז"ל בס' מ"ג מהכל' נגעים בגד שחי' שחיו פשתן ועברו קבנז או שה' וכו' אינו מטמא בנגעים. ורח"י' לוח דהניח שחיו סריקון ועברו למד ולסר' פ"ו רבינו שמשון ז"ל הו"ל למחיו ערבו לבן כדתי' לפ"ל מיייה בגד ששחיו לבוס ועברו לבן ערבו לבוס ושחיו לבן וספמא דאליקין ב' לקולא ל"ל משום דכפי' כוליה נגע כבגד למד או כבגד פשתים ואם הפסיק בחוט של מין אחר אינו מנתקף לגרים לסמא הכגד ודומה לבגד שכלו פשתים שיש בו ב' חללי גריסין מרוקקין שאין מנתרפין כדמוכה בהרבה מקומו' מנגעים והכי נמי כיון ששחיו מין אחד ועברו מין אחר אין הנגע כלו במקום אחד מהפשתים והלמד ואפילו ה' בו כמה גריסין טבור הוא שאין גרים א' במקום א' שהמין האחר שאין מטמא בנגעים מפסיקו. ובבב"ת' דלפיל מיייה קדמי' כבגד הכל הולך אחר הפרי' ובכרים וכסותם אחר השחי' שפמא דמלתא דכבגד הערב' נרא' ובכרים וכסותם השחי' נרא' והכי הוה קים לכו והיינו דמסיים פלה בבב"תא זה זה הולכי' אחר

ה' שם דייני' וכדמשמע בירושלמי (בב"ב פ"ב ס"ג) דנרטיק חסם כבית האסור' ה' משפ' ולביח האסור' כל משפ' ר' יוחנן עבר גרמיה רובל פבר קמייה הכושא דר' פקידא אמר מאן כפי מחסין מאן כפי לטפין מאן חללה כיש לבניה מסו אודיק' ל' ר"פ מן גורמתי' אלל אית לך לושין אית לך כשר אלל דנגמ' חסיקא דאפילו ביחיד היא ססול' וכ"ש בינו לבני' וכ' הרשב"א ז"ל דאפילו שריס מודים חוששין לה אש"פ שבידו לחלוק לה והביא רח" מ' י' נוחלין (ק"ג פ"א) לחסיק' חסם גבי כפול חומר גרמתי' את אשחי' ליהוש' לה וגם הרמב"ם ז"ל (פ"ד מה' יבוס וחלי' כ"ו) כ' וכן אם חללה ביחיד אש' בינו לבני' ובני' חליה' פסולה. ושמא חשבה חלי' מעושה שלל כדין חלי' דק"ל דגט מעושה בישראל שלל כדין פסול ופולס כדתי' בס' המגשר (פ"ח פ"ב) ובודאי' דה"ל לחלי' וכדמוכה בס' מנחות חלי' (ק"ו פ"א) סובר הוא דכ"מ היכא דאמר רוח' אי אכל חס לא אמר רוח' אי איכא כלום דכר היכי דבאומר רוח' אי נחתי' חד דרגא מחדין לשלל כדין דכדן כשר ושלל כדן פסול הכי נמי נחתי' חד דרגא בשחי' חומר רוח' אי דכדן פסול ושלל כדן אינו כלום זה ה' אשכח לומר. אבל כגד כחנתי' למפלה דבס' החולין משמע דשקלא ילד והיא זקנה כוסין ארמו לחלוק לה דתנן החם (מ"ג פ"ג) ארבע' אחים נשואי' ד' נשים ומתו ור' הגדול שדחיים ליכס אח כלו טרשו' ידו וסריכין בגמ' (מ"ד פ"א) ובבב"ת' ליה והתבאר וקראו לו זקני' שירו הם ולא שלוחיקן ודברו אליו שמשילין ארמו פלה הכותנת לו שם הוא ילד והיא זקני' וכו' כלך אלל שכמותך ואל חכמים קמט' כתיב ביהך ותיקן ל' גדאשכר ל' ומשמע מהא דאי לא אשכח ליה לא שנק' ל' משום פולס זו וה"ה שאם הוא זקן והיא ילדה דהא כהדא מני לכו מנה לפנין פלה זו וכן מלמתי' בה' גדולי' דמפשי' ל' מה"ס וכ"כ רש"י ז"ל בס' החולין (ל"ט פ"ב ד"ה אמר רב) דכלל אמתלא שמתן כוסין ארמו לחלוק גבי מנחות יבוס קודמת למנחות חלי' ורחי' לחוש לדברי' במקום זה וא"כ כפייה זו כדן סיה' וחלי' לא אמר רוח' אי חלי' פסול' היא. ועוד דאש"פ בשלל כדן לא מלמתי' גשום מפרש שיחמר שלל חתי' חלי' כלל ונדפסתמו דברי'ס נרא' שהם סוברי' דחלי' פסול' ומפני' שאינו מדמין לא נפש' מפני' להחיר אשת אח דכיון דאשכחן לריכא בגמ' דפסלי' חליה' כדן אי לא אמר רוח' אי אש"פ דמדאוריית' לאו כלום כדמשמע מדכתיב לרנזו עד שיחמר רוחה' אי הכי נמי איכא למימר דאש"פ כפייהו שלל כדן פסולה לחלי' זו דכיון דחלי' חששו חכמים ופסולה לחלי' בין שנחל' כדן בין שלל כדן דכין שלל כדן לא ידעי' אישעי' ואיכא למיחש בכללו. ושמא רנה לדמותו לשלל כדן פ"ו פכוי' דבגט אש' ריה גפ און בו וחלי' איכא כלו' וסובר דכיון שפחהו ולא הדייני' דינה כדן פכוי' זו פכרה חלוי' היא דאשכח לומר דלא אמריקן הכי אלל בפכוי' ששום יקור שם פ"ז אבל פשו' מבטל דבר הוי כפשו' פ"ו ישראל שלל כדן דלישנא דגמ' (גיטין פ"ח פ"ב) גט המעושה בישראל כדן כשר שלל כדן פסול ולא אמריקן כב"ד ישראל ומשמע דכל שלל היחיד יד פכוי' כדמשמע שלל כדן פסול ואש' מדה לו בזה פדון נשאר לנו חשש מה שכחב למפיל' דכפי' זו כדן סיה' מפני' שאינו שכמותו ורחי' לחוש לזה הרבה שלל לבטל חלי' זו. ושמא אמר מן מפני' הרקיקה או מפני' פדות הדיינין המוכחשת והרי הוא כאלו לא סיה' שם ריקוקה או היחש שם ולא סיה' כפיו וחי משום הא לא אריי' דהא ק"ל כר"ס דאמר (ק"ד פ"א) חללה ולא ריקקת חליה' כשרה וכן ספק הרמב"ם ז"ל (פ"ד מה' יבוס כ"ב) ואש"פ לרבי אליעזר חליה' פסול' מיהא סיה'. ואולי' נחלה כמ"ש הרב ז"ל (שם הכ"ב) יבמה שאכלה שום או גרניר וכיוצא בהם מדרבים שטרקו וז' מהם ור' הרוק וז' מפיה איכא כלום והרי סריק' ז"ל לא כחכב לזו ושמא ז"ל סובר דא"ל בלא לחוזה הרוק ובגמ' (ק"ו פ"ב) ליכא אלל שום וגרנשתא והרב ז"ל הוסיף כיוצא בהם הרקין למדתם גשום דגים וליים. והם דברים חלויין שאש"פ שהם מולידים ארוק חין הרוק שומת מאליו. וחשב הוא שלשון הרב ז"ל שאינה כלום שחליה' אינה כלום וה' אלל ולא יכא אלל שלל ריקקת כלל והוא ז"ל ב' שחליה' כשרה אלל מה שכ' שחיה כלום ר"ל שזרי' לרוק פפס אחרת למנחות חליה' ואם לא עשחה כן סרי' למד שחליה' כשרה. וכן אם ריקקת רוק זה ולא חללה אינה פסולה על הארץ כדן ריקקת ולא חללה סוף דבר לא מלמתי' מקום להתלות בו לבטל חליה' זו. ואם מפני' אורת המנובל או מנחות החליה' שנשעית שלל כתיקון חז"ל כל ארחת דברים למנחות הם וכל מה שאשכח להחמיר בזה הוא שחתי' חלוי' פסולה ולא כולס. ומש' שאש"פ היתה החלי' פסולה אין כוסין ארמו לחלוק חלי' כשרה להחיר' לשוק מפני' ששעתי' שלל כהונן כהסור דפ' השולח כמו שכתוב בשלל. זו אינה דומה לזו דהיא דפ' השולח לאו קנסא הוא אלל דינה וכ"כ ר"ת ז"ל וכחב ש"מ שאמרנו כאשר עשה כן יעשה לו דינה קאמר כהיא דהשולח והסיה' דמייעא דפ' (השולח) [השולח] (ק"א פ"ב) כהסור דזנין חמרה ולא הו"ל דוכחא לאותביה אלל להסור אחתא אית לך דוכחא וכו' ואסיקא דהם דדינה הכי ולא דמיא נמי לחולה מעותיו כפכוי' דפ' הכותב (פ"ו פ"א) דאמריקן הוא עשה שלל כהונן וכו' דוק ותשכח. אבל מה שאש"פ אשכח לרנזו לזו הוא סיה' רבינו (ק"ו פ"א) דאותביה אי כורסיא אורסיא חתריה וחפסי' מיייה והו' חמון רב ברוביה ור' מנחל' ולא אגריכוט גטא וחי נמי בתלוי' וקדיש דאשכחיהו רבין לקדושיה מיייה כדתי' בס' חזקה (מ"ח פ"ב) וספמא דהי' משום דהוא עשה שלל כהונן לפיכך יפשו לו שלל כהונן ואף זו אינה דומ' לאלו דתי' הוא רוח' לנכות באשה שלל כהונן והספקעו זכותו ולא הפסיק כלום אלל שכבטלו רנזו שה' שלל כהונן אבל כאלו היא רוח' להספקעו פלמ' מימ' ואין זה שלל כהונן דכל טלדיקא דאית לה עבדא ונפקא שאם לא תחמר כן יבמה שטרקת כפי' יבמה ונפסלה לו לא יכפוהו לחלוק זה אינו אמת דכל היכא שפסול' כוסין ארמו לחלוק כדאמרן (יבמות ק"ו פ"א)

אחר הנראה כמו שפרש"י ז"ל ובעי למימר דבגדיה נראה הערב בלבד ובכרים וכסמכות השתי בלבד ואין האחד מפסיק לחבירו כמו הסריקון לגמר כח"ל ואפי' האמר שאין הטעם מפני ההספק יהי' הטעם מפני שנתערב בו מין שאינו מטמא בנגעים זהו דרך משנה זו. וממנה אתה דן עלולו יהי' כיוולת בזה מותר בכלאים היו מוכיזין אותו במשנת כלאים ובתוספתא דילה כמו שהזכירו עיני בעל הספרות בשמי המשינו' בשוה אבל הדבר נראה שזה חסור הוא בלי ספק כיון שלא נתבטל פי' טרוף והזכירו במשנה דין בטול זה בטרוף ולא הזכירו בשמיו מין אחד וערכו מין אחד ומה ששינו בתוספתא על משנה זו הוא דב"ל בזמן שהביא פשתן וטרף עמם זה בזה אבל העוש' מלוק שכלו למר גמלים או למר ארבעים וארז בו חוט אחד של למר בלד זה והיינו של פשתן חסור ופי' ר' שמשון ז"ל דמיירי בגון שסמוכין זה לזה ולמדו מאכל המהבדים ז"ל דה"ה לבגד ששתי משי וערכו פשתן אפי' הי' רובו משי שאסור לחברו עם למר כמ"ש בעל הטורים ז"ל (י"ד סי' ר"ע) דפי' דמי לזה ולא לטרופ זה ברור הוא בירושלמי שמחלק בין בטול פי' טרוף לבטול אחר שפוש' בגד וכן בתוספתא שנו על מתני' דב"ל שהביא פשתן וטרף דייניהם אבל הביא חוט של למר תלויים וטרף בין חוטי' למר גמלים חסור פי' כ' בתוספתא ר' בון כהני' דטעמא משום דחוטין חשיבי ולא כבלי ומדין בטול אסורין ויכל ללמוד זה מי שבקי בהלכותיהן דלעולם איסור שהוא בפין אינו מתבטל כל שמקומו ייכר וודע וכלשון הזה כ' הרשב"א ז"ל בס' ת"ה כל איסור שנפל לקדיר' של הימר אפי' שיש בהימר כדי לבטל האיסור אם האיסור ייכר אין האיסור עלומו מתבטל ברוב ואין זה נריך לפנים פי' ובתשובה כ' שלרוב שפיטו' דבר זה לא הי' נריך לכתבו אלא כדי לעשו' הקדמ' ממנו (דין של' אחי' וכו' המפרש"י ז"ל פי' בירושלמי שנמש' תרומו' בפי' בלל (ה"ה) טורה ר' בון כהני' דטעמא עכ"ל חז' לאלף ששם פירשו של' אפי' שיהי' ביטול זה בגופו של עכבר מדין כרייה כמו שהיו מפרשים אחרים שאם נמחה אין לו דין כרייה ובטל בס' ואם לא נמחה יסלקנו משם ולמה יתבטל באלף ולא כמנה רבנות זה כתבו המפרשים ז"ל וכו' גבי מתני' דערלה (פ"ב מ"ב) דתנן התם התרומה מטעם את הערלה וכו' שלמדו המפרשים ז"ל מלוח' משנה שכל איסור שנפל לתוך ההימר ונתבטל האיסור ונפל עוד שם איסור אחר ואין בהימר כדי לבטל שני האיסורין דלא אמרי' שהאיסור הראשון חוזר ונעור כשנפל שם האיסור השני אלא אף האיסור הראשון שנתבטל בהימר מלעוף שם ההימר לנטל האיסור הב' וכתבו שם דדוקא כשאין מכיר האיסור הראשון אבל אם הי' מכיר הראשון כשנפל האיסור השני כיון שאם יסול האיסור הראשון לתוך קדרה אחרת אוסרה כ"ש שאוסר הקדרה הזאת כשנפל שם האיסור השני וכו' כ"ה ר"ז ז"ל בפי' ההלכו' בפי' ד"ט שאין ביטול מוטיל ברוב הימר לעין גבי עמי מוקלה וכו' הוא ז"ל במס' סוכה גבי העוש' סוכתו תחת האילן שכל איסור שאדם יכול להסירו ולעמוד עליו אינו בטל. ובספר איסור משנה כ"ב הראב"ד ז"ל וכו' בתום בפי' אלו עוברין ואין זה אלא חשיבו' ללא לוח' שלרוב פשיטות לא ייתן לריבא. וקי"ו הם הדברים בגדו' הוה שרי' ללא מלין קולא בזה בעינן ביטול כלאים יותר משאר איסורין אדרבה מלינו בו מומרא שבגד שאבד בו כלאים אינו בטל בס' כאשר איסורין כדאי' בגד' בפי' באשה (ס"ה ע"ג) ובפי' כל שעה (מ' ע"ב) ופירשו הטעם בזה משום שכל אחד הוא הימר בשני עלומו ותערובתו אסורו הילכך אפי' חוט אחד אוסר בגד גדול ואפי' דבשר בחלב הוא בטל בס' אפי' שכל א' הימר כפי' ותערוב' אסורו שאני התם דדרך ביטול אסרה תורה ואין דרך ביטול אלא כמות טעם אבן בכלאים דליכא הי' אסור אפילו בכל שהוא. והאי דשריא לה ע"י טרוף שיינו טעמא שריא כשנבטל ברוב ק"ל דרובא דאוריין' הרי אין כאן לא למר ולא שתיים שכבר נתבטל ואינו ייכר כלל והוי כאיסור בלול שנתבטל אבל כל שסומד בשני ומקומו ידוע הוא יכולין להפרידו בני אדם ואלו נתערב בגד אחר כן יאסור אותו והיכן מלינו ביטול בכיוולת בזה וכו' בא ואלמר שאם נתערב קודם הפסח חמץ כהדי' הימר ומקומו נודע בגון כעפי' מלאים בחמץ ללוח' בדבש שהי' מותר בתוך הפסח כיון שהוא מין צמיון שאין טעמו של איסור ייכר עלולו הי' טעמו ייכר דלא דפי' דפי' דתורה ד"ט (ל"ה ע"ג) ודברו התערוב' דשטמא לא כבייל ולא לנו לומר כן שהרי' הראשונים ז"ל ברוב מערכו' זה להא' דלמר גמלים ולמר רחלים שטרפן זה בזה דהוי הימר בהימר ואם בטול זה ויטיל אפי' בלא טרוף א"כ כיוולת בזה מותר בפסח וא"כ התרנו חמץ הייכר בפסח מפני שנתערב' חתיכ' קטל' חמץ חתיכה גדול' קודם הפסח וכן בכיוולת בזה בבשר בחלב יהא מותר כל שאין בו טעם האיסור כל שנתבטל ברוב ההימר אפי' שהאיסור' ייכר ויהי' מותר לאכול בשר מועט מפורפר וטרופ בתוך הרב' גי'ם בחלב וכן יהא מותר לאכול מוליו' וכו' גבי' ומועט' תוך גוף הרב' ע"כ בשר והתירו איסורי תורה הידועים והיכריים מפני שנתערבו ברוב ההימר ודברים אלו לא יקבלום אפי' העטרי'. וכן הוא דעת הראב"ד ז"ל בהשגותיו (פ"ה מה' כלאים ה"ו) דלא שייך ביטול בכיוולת בזה וכן הרשב"א ז"ל בתשוב' ולא התירו הם ז"ל העורו' מדין ביטול הימין בחוטי' פשתן אלא שהולכין בספקיו להקל הא' כדאי' אסור לא מהי' לי' בטול וגם הרמב"ם ז"ל (שם ה"ז) שהתירין מדין ביטול מפני מיעוטן אמר כן וגם הוא לא התירין לתכנס עם הנגדים אלא לנכסם כמו כחכות עור אבל כדון זה הם וטולס והלא הוא מחמיר יותר מנ' שמשון ז"ל לאסור חלוק שכלו למר גמלים שארז בו חוט של למר ומועט של פשתן לאסור אותו אפילו אין סמוכין וכן במקומו' אחרים הוא מפרש משניו' שלא כדברי ר' שמשון ז"ל ומחמיר יותר ממנו ופוסק (שם ה"ב) כרב' אפי' דאמר (גם ס"ה ע"ב) או שוע או שווי או נו' ומטעם זה אמר שהנגדים שאין אלא שופין הם אסורין מן התורה ובה' עדות כ' זה בפי' ובגלוינו הנרשמים מלאמי כלשון הזה מהרב"מ

תחלה

בזה ביני קבצו על יסוד רטוט ותחלה בלשון הרמב"ם ז"ל שכתב בההיא דלמר רחלים ולמר גמלים שטרפן זה בזה שמותר לערבו עם פשתן מפני שאורת הכל זורת למר גמלים ז"ל רבינו ז"ל והוא הוסיף בזה בקונטרסו שם או זורה והרב ז"ל לא הזכיר שם אלא זורה וע"ז סמך ההימר באלו הנגדים ששתי שלהם פשתן והערב למר גפן מפני שהם נקראי' בכל הלשונו' על שם למר גפן ואלו הדברים אינם כדאי' לפסוק עליהם לאסור' וכ"כ להימר ואיך יעל' על דעת בעל ההורא' שהתור' הסמוך באיסורין על קריאת בני אדם יהיו שונגין או מוטעין ואם הוא פשתן לפי ענינו יקראתו למר גפן היאך אפשר לומר שמפני קריאתו' נסמוך להחירו דודאי בלוחו שם הני' בתור' לידע פירוש בזה אלו נריכין לידע קריאת השמו' להבדילו משאר מינין שהתור' לא אסר' אלא אותו מין הנקרא בלוחו שם הכתוב בתורה ואם יש מין אחר הנקרא בלוחו שם עם שם אחר לא זה הוא המין שאסר' תור' וכדלמדנו בפי' (בכור' ז' ע"ב) גבי דבש ולא דבש הגויז ולא דבש הירשין מפני שיש לו שם לווי ודבש דבורי' דבש מיקרי' בלא שם לווי וכן אמרו בספרי אין לי אלא מים הטל והשמן וכו' מנין יכול מי תותים ומי רמונים תלו מים מה מים שאין לו שם לווי אף אלו ארבע י"ד שחט"ד שאין להם שם לווי ומולאי אפי' מי תותים וכו' שיש להם שם לווי והרי זו מפורש ג"כ שדבש דבורים אין לו שם לווי ובפי' מונחים (כ"ב סע"א) מים שאין להם שם לווי יאלו מי כיור שיש להם שם לווי וכן נמי הא דאמרי' בסוכה (י"ג ע"א) הוי מרלרייתא דאגמא אדם ואלא כהן יי' חובתו בפסח ואותבין עליה אלוז ולא אלוז יין ולא אלוז כותלית ולא אלוז רומית ולא אלוז מדברית ולא אלוז שיש לו שם לווי' ופי' רבא הוי מרלרייתא שמייהו והוא דקרו להו מרלרייתא דאגמא משום דמשתכחי בצמחי' וכן נמי בפי' אלו טרפו' (ט"ב ע"ב) אמרו הוי כובשאי' ליאמי כשרים לבגדי' מזהב וכן תורין של רחבה אפי' בפי' נמי אלוז ולא אלוז יין וכו' ופריק נמי רבא דאתרייהו כובשאי' סתמא קרו לה ואפי' פריק בתרווייהו דכל ששתי' שמו קודם מתן תור' והתור' הקפיד' עליו יש לו שם לווי והכי לא נשתל' שמו קודם מתן תור' ונגמ' סוכה (ל"ג ע"א) אלפריכו לרביי' אפא מלר' מקרא' משום דהוי' שם לווי כמו אלוז יין וכו' שאין פירוש מלר' על שם מלר' וההוא במקומו אפא קרו לי' כמו כובשאי' ליאלו וכן נמי נראה שאיש הגדל על המזר' בההוא אפא מקרי' והא דקרו לי' מלר' משום דמשתכחי למלר' כמו מרלרייתא דאגמא וכו' שהוא מין נקרא בשם לווי ומי' אלפריכו' למלר' כמו חילפא גילי לערבי' (שם ל"ד ע"א) ומכאן יא' לו מה שזכר בבבלי' דכתבנו והבגד יכול השראין והכלך והסריקון ולמר גמלים ולמר ארבעים ונראה של שזים ח"ל בגד למר או בגד פשתים ובפי' התכלת (ל"ט ע"ב ע"ג) נמי מייחי בבית' דתנא דבי ר' ישמעאל כה"ג וכן נמי מטעם זה למר גמלים אינו אסור בכלאי' משום דלית לי' שם לווי ובירושלמי דכלאי' (פ"ט ה"א) גרסינן מדין שאין שם לווי אריב"ז דחמי' ומישע מלך מואב הי' נוקד והסיי' למלך' שרלאל מואב אף כרים ומלאה אגמא יבאר לך עיני פשתן קראת' וכו' ותוסי' ולמר מירוקי' ומורוקי' שנתחבטתם עליו ומלינו בני' בתרה דע"ז (ס"ו ע"א) דפ"ג אפי' ורבא בתל' דהמרא וחלל דשכר' והמירא דחטי' והמירא דשפרי' אי' אולינן בתר טעמא אי' בתר שמא וקי"ל כרבא דאמר בתר שמא אולי' וטעמא דירי' לאו משום דקרו ליה בני' אישא הכי אלא שכן הוא שמו הרלו' לו וכיון ששם אחד להם מן הדין הוי מין צמיו' אבל בגדו' הזה שנסמוך על לשון בני' אדם בקריא' שמות ונתיר' מפני קריאתן איסורין בין ראו לשמוך דבר זה ולא להסי' עליו שאם מפני קריאת השם נחשו' הדבר בטל' א"כ קודם' של בשר שמו שפיל' לתוכה חתיכה של חלב ששכל טעם אחד תמיר אותו ככחו' מס' שהרי' אותו ששפיל' בכל לשון שבעול' קרוי תבשיל' של בשר וכיון שכן קורין אותו נחשבו מבוטל זה שובר סברא זו. וכן מ"ש כי בכל הלשונו' נקרא' ע"ש למר גפן אינו נקרא' כן אלא בלשון קדר' ורומי' וא"כ יהי' מותר לשוכני' בייניהם ואסור לשאר המקומות שאינו נקרא' בשם למר גפן וזה חוכא ואטולולא ואף בלשון רומי' שקורין אותו קוטי' ולא רלוס' לומר פשתן מעורב מלמר גפן כי כן דרשם קורין הדבר המעורב ע"ש תערובתו אפי' הוא מועט בתוך המרובה וקורין יין הרקת פי'מירוקי' ע"ש תערובת כשמי' ופוס' יין כדי ליקרו ולהשיבו וכן בלשון קדר' אינו נקרא' בשם למר גפן שהרי' קורין אותו מלח"ס והוא שם לכל בגד של שני מינין ושפסו' שהוא למר פשת' תרגם רבי ספדיה ז"ל מלח"ס וא"כ הרי פירשו שיש בו תערובת' פשתן והרי הטורף פשתן עם קבוצים מלח"ס על מלה הוא אסור ואינו קרוי פשתן ולא קבוצים אלא בשם כולל מלח"ס או שם אחר ואסור הוא ולא הותר מפני שינוי שמו והקמלוט לא הותר מפני שינוי שמו

ולא הממיר ממשי ואמר שקורין ממירא ולא הוחר מסמי שימי שמו שאין קורין אותו בשם אמר להפחיתו :

עוד הן הממיר הוא קץ מעלמו שאם אמר רחמי עס אמר נמלי עטרפו קודם ארינה שהוא סירוב גיטול השכחו גיטול והתירו באיסור תורה דסייע ארינה בגד ששמו פסחי וטרו אמר גסן שהוא פרוכ יותר חשוב ממנו אין דין שחשכהו גיטול והתירו באיסורא דרבנן דהיינו חבור כנגד אמר פי' מפירה וזו דרך זה הק' המושלם בדרכו התלמודי לפי סברתו ואפי' שהוא לא סדרו כך והוא בנה זה הק' על קו תורה וטעם בו שתי טעיות גדולות. וכן שהערקו יותר גרופ מזה ושהתפירה איסורא דרבנן ולא הי' לריך לזה לק' דעמו ודי הי' לו בהחזקו בשום דומ' לטורף בשו' ולא הי' לריך לק' אלא כשיאמר בשם שטרופו מותר אפי' בכלאים דאורייתא חף הגדון שלטו כן ולא הי' זיל שאיסור זה דרבנן הוא ולפי' הי' מותר לעשות גדיל מלמך נשן ופשתן ולפשות ממנו ארינה עס בגד אמר ודי בזה סתירה לסברתו. וכן שדן בליית אין זו איסור שפטה שהרי חוט של פלגת כטל הוא לגבי חוטי פשתן ולמה היינו לריכין למדרש סמוכין (יבמות ד' ט"א) להחיר כלא' בליית והלא בלא מלוא ליית מותר הכא שהרי השנהו בטול ברוב ונגמ' (מנחות י"ט ט"א) משמע דמשי' סדין עלמו הולרכי לפמיכות דמשם למדו דקשר עליון דאורייתא שאם מפסי החוטין פלמם שהם מעורב' כלא' הי' הותר הכתוב פיין לנו דקש' עניון דאורייתא דלמלא קשר עליון לאו דאורייתא ומדרש סמוכין הוא מפסי החוטין עלמן אמר ופסחי' דתכלת פמרח הוא. אבל להראות טעמו אריא רחיות לזה שהוא להראוי' פלפולו נחכוון וראוי להראות לו שפלפולו לא עלה יפה בידו כגון שזה שאמר דפי' תשיב ערוכ כהדון שלפניו מהטורף אמר רחלים עס אמר נמלי עס אמר דודאי אס' נפל טיפת חלב נקדרה של ירקוח ונחטלה שמוחר לתת כצר לתוכה כחמלי ואלו נפלה עס חתיכה של גבינה אפי' שנהכטלי' כל שכוח כפיין אסור לתת לתוכ' כצר. שאין מנטלין איסור לכתחלה אפי' דבדיעבד שרין התם שאני משום דכשר בחלב הוא בנותן טעם אבל כלא' שחוס אחד אורכ' בגד גדול אפי' לא הי' בו אלא טעם א' של פשתן וכלו אמר גסן אסור להפירו עס בגד אמר מן החור' כל שהוא שופ טווי וחו ואפי' הי' איסור הפסחי' מדרבנן כדבריו אסור שאין בין איסור תורה לאיסור דחכמים הפרש כפיין זה אלא לעיין ספיקו ולפיין גזרה לגז' ולפיין כבוד סברות וכתוריות (י"א ע"א) איכא פלוגתא דתנאי הלובש כלאים דרבנן אי הוי משומד או מין או לא ומענין כלאי בהמה יבבאר זה יפה דאמר' בפי ארוב וחת כנו (פי"ט ע"א) דפרדה שחבשה זכר מרבישין עלי' מיהא דלמ"ד חוששין לזרע האכ' מרבישין עליה פרד זכר כיוולא בה ששמותיהן שוות ולמ"ד אין חוששין לזרע האכ' מרבישין פרד על אמה וכל ששמותיהן שוות זה על זה כגון סוס על פרדה בן סוסיא וחמור על פרד בן חמור והקשו המפרשים זיל על זה אמאי מרבישין עליה אפי' מיעין ולא אמרי' אחי' לך סוס ומשחמט כול חמור ולד' משחמט כול סוס וכדאמרין (גיטין מ"א ע"א) בני שאניו עגד וחלו' בן חורין לישא אשה אינו יכול לא שפחה ולא בת חורין משום דלחי' לך עבדו' ומשחמט כול חירות ואמאי לא ישא שפחה שחליה שפחה וחליה בת חורין והלא היא מינו מדלח שריקן הכי משחמט משי' דלחי' לך עבדות ומשחמט כול חירות אסור. הא איכ' אמאי שרי' כפרדה להרביע עליה מיהא ופירשו בזה דבמלוי עבד וחלו' ביה איהו ולא לך עבדות ולד' חרות אבל כפרדי הכאה מסוס וחמור ליכא לך סוס וכל חמור שהורע נחבלגל עושה בריה צפני פלמא משייה ומטעם זה אלו משחמטי' כפרדות אפי' דכירוש' (כלאים ט"ח ה"ב) ובספרי קא אכר איכי בן פקידא מקי' ומה בגדים שמוחרי' ללבוש זה ע"ג זה בגד אמר על סדין של פשחים אסורי' בחפרכה סוס וחמור שאסורין להכתיב זה על גב זה אינו דין שיהו אסורין בחפרכה ומטע' זה מיערך האי קי' שחפרכה הבגדים כל אחד עומד לעלמו וחפרכה בהמה היא בריה צפני פלמא וכבר הקשו בירושלמי (סס) מדכתיב וירכבו איש על פרדו ויטסו ופירקו אין למדין מן המלכו' כלומר שלא פשו כן ברזון חממי' ובחוספתא הקשו מדכתיב והרכבתי את שלמה בני על הפרד' אשר לי ופירקו אין למדין מן החוקים ופי' הרשב"א זיל בחפרכה שהוא הי' חוקט פלמו בדבר הלכה כי כן פירשו החכמים זיל חוקט פלמו בדבר הלכה מאן דלחי' לה רבי' במתא ולא אחי למשאל מיני' כדליתא ביבמות (ק"ט ע"ב) וגם הוא לא שאל לחכמי' ושלא כרנו' עשה וכבר הקשו עס שהרי לא נמלא פלוי חטא רק בדבר אוריה החתי ויש אומרים עס בריה היא ורי' שפירשו מ"ש אלא שלשון הירוש' הוא בריה נעשה משעת ימי בראשית ויש ליישבו על זאת הכוונה לפוס מלי דאמרי' (פסחים י"ד ע"א) דביה נבראו הפרד' וזו מה ששאלו וכתמו בזה בירושלמי ולפוס גמריין שרי מהאי טעמא ולפי' כשהתפרכו הפשתן עס הקנבוס עד שחבטל הפשתן וטעם שרי מהאי צפני פלמו הרי הוא כפרדה שהוא בריה צפני פלמא שנאותו ערוכ אין שרי האסורין מעורבין כמו טורף אמר רחמי' בגדי פשתן ונותר לגרבי עס אמר כמו שמוחר להרביע עליה מיהא וחפי' הי' מחלה של מחלה היה מן סדין להחירו אלא שאי' ללמאם ושמה הקנבוס הוא המעט והספקא אסור ורמי' לדבר דלא מיעקר אלא משום ספקא ולא מקעס שלא תכבול ברוב כיון שאין עס רוב קנבוס דבגדים פליג ר"ש ואמר מחלה של מחלה אינו מטעמא כבגדי דפסק נעטי' להקל משמע דאיסורא דכלאי' הוא משום דספק כלא' להחמיר וטעם הספק הוא משום שאין אלו יסורין לפמוד על שיעור שיהם שאי' ללמאם כדאמרן פרק השומע (כ"ח ע"ב) חלקו לכתי' והם שוים שיהם טעמי' לפי שאי' ללמאם הי' אי' ללמאם שמה י' בו פשתן יומר והקנבוס הא' אלו יכא אלו ויחר דמחלה של מחלה הוא כלי ספק

היה מותר כדן פרדה עס מינה משום דכריה צפני פלמא היא כיון שנתפרכו שיהם צפירוק ואין חלק מהם שיקרא פשתן אלא שאם הרוכ הוא פשתן הוא אסור לפי שהמעט הוא בטל ברוב ופשתן הוא אורח' דטורף פשתן צפני אמר רחלים אסור היינו טעמא משום ששני האסורין היו צפני דמי' למי שאניו עגד וחלו' בן חורין משא"כ כפרד ששכנתהגלגל זרע שיהיה אין בלחמי כבלב סוס וחמור אבל כשחוט אחד של פשתן נהערב בגד קנבוס או בגד אמר גסן דמי' למי שאניו עגד וחלו' בן חורין שאפי' חליה שפחה וחליה בת חורין אינו יכול לישא שהרי כל אחד עומד בעלמו כול אחד דלחי' י' לך עבדות ולד' חירות שהרי יוס אחד עומד לעלמו ויוס אחד לרכו וכשהוא של שני' הוה כלו עבד ואח"כ שקבל חרות מרבו אחד נסתלק ממלוי הפכדות וכל במקומו החרות ודומה לו בגד קנבוס שנתערבו בו חוטי פשתן שאסור לגרבי בחפירה עס בגד אמר נמלי עס הם סמוכים לפי פי' רבי שמשון זיל וכ"כ אס' כלו עבד כהדון שלפניו ויותר מפורש מזה הרי אסור להסתמש צפני מינים ויותר לרכוב כפרדי' . וחממי' הרפואה ידעו דבר זה כשקול דעתם שהדבר ידוע ממחקרים שהרכבה המוגיית לא נשאר במורכב אורה מלוחת כל אחד מהספרדי' שהורכב זה המורכב מהם אלא י' לו לזה חדשה ופי' חשבו' בלו לכאן כהרכבה הסגנין שאין בו מלוחת הדגש והחומץ כלום אלא מוג' חדש הוא הוא שנקנה לפי שאין בו חלק י' כ' כלו חומץ וחלק כלו דגש אלא כל חלקיו הם מורכבים וכן האיברים השפויים כגון הכשר והדס והלח' והעצמו' שהם מורכבים בלי ספק מהאיסורות אין בהם שום טעם מטעם הספרדי' שהורכבו מהם אלא טעם חדש לפי שאין בהם חלק שיאמר עליו זה חלק אינו דומה לשאר החלקים ודומה לשאר החלקי' ודומה לנפרדים שהורכבו מהם וההרכבה השכונית אינה כן אלא ישאר המורכב מטעם הנפרדים שהורכב מהם בכל חלק ומחלקיו ודומה לכלל החלקי' כהרכבה המרקחת שהנפרדים שהורכבו מהם כל אחד עומד בעלמו ושאר בו טעמו ומוזנו וכמו האיברים הכליים כגון הידים והרגלים והחוטם והעיניים והאזניים וכיוצא בהם הם מורכבים מאברים פשוטים ויש לכל חלק מחלקיהם מוזנו וטעמו הראשון ואין בו טעם הכלל ולא מוזנו שחלק מהיד אינו יד וחלק מהרגל אינו רגל וכדון שלפניו ניכ' החוט שנתפרק עס בגד אמר גסן הוא מורכב הרכבה שכונית ושמו הראשון עליו והטורף אמר כהרי' מנבל חפירו ומוטבו ליקרא הכל כשמו ומחלה של מחלה היה ראוי להחיר מטעם זה שהרי פי' חשבו' בלו לכאן והוא מורכב הרכבי' המוגיית כהרכבה הסגנין והאיברי' השפויטי' וקרא' לו עס חדש אלא דספק כלא' להחמיר כמו שפירשתי וכמו שהוכחתי מעט' על הדרך שפירשתי וקדוקו זה אפי' שלא אמרוהו חכמי' חותנתו אמת הוא. ורבינו הרמב"ן זיל כתבו בחדושי חולין צפ' גיד הבשה זיל אמר שידעו בדקדוקי הלשונות כי כל האברים דומי החלקים החלק והכל שוים בשמותם כל בשר אדם ובהמה נקרא בשר וחתיכה נקרא בשר וכן הגיד אבל באברים הכליים מקלחת אין שמה נקרא עליהם הרי בשלימותה נקראת יד וחלק ממנה אינו יד פכיל רבינו זיל ואמת וליכ' וטוב ויפה הדבר הזה וכפתור ופרח הוא. והטעם השני שטעם הוא כחומר כי חבור החפירה לא מיעקר מן החורה בארינה אלא מדרבנן. וזה כנגד כל הסכמת הראשונים והאחרונים זיל אלא שריך אחי' לדעת שכיון שכל אחד מהלמור והשפחים הוא שופ טווי וזו אס' חבס אחי' חכמות לוקה דבר תורה כבחו זה המפרשים זיל צפני' בהלכות י"ט ובחדושי' גרה ויבמות והמפרשים זיל פירשו נוז שזור וכן יש ספרי שחלי' ליית שיסיו שזורין והוקשה להם איכ' כלאים בליית דשרא רחמנא למה לי הרי אין הטלית שזורה ויחא' להו דשפת הכנגד ששם תוחב הליית היא שזורה וכדמשמע צפ' המזילא חפליין (ל"ז ע"ב) דאמר' אשפתא דגלימא שייפיעו ולדידי קשה לי שלא אמרו כן אלא בחוטי תכלת של אמר שכן דרך בגדי אמר לעשות שפחותיהן שזורות ואין נוהגין כן בגדי פשתן ואיכ' סדין בליית דשרי רחמנא למה לי הא אין הסדין שזור במקום חתיכה הליית. ועוד אפי' בגדי אמר ששפחותיהן שזורות אמאי אלטרך רחמנא למשרי כלאים בליית יחשכנה לטעם. ובדאמר ר"ל (יבמות כ' ע"ב) כימ שיש פשה ולא טעשה או אחי' יכול לקיים את שחיהן מוטב ואם לאו פשה וירחה ללא חפשה ובכאן יכול לקיים את שחיהן לחתוך חפשה פלוי שזורה. וכל כראשונ' זיל פירשו נוז ארוג וכן מוכיח לשון המשנה וכן בירושלמי (כלאים פ"ט ה"ו) דאמר' החס יחתי שטט ולא יחתי נוז אלו כן הוינא אמרין עו מותר מחמי' לא אמריה כן אלא סיף של אמר אסור בשל פשתן מפני שחורין לארינה משמע דעו היינו ארינה וכן מלמדי צפני' הסמי' והרמב"ם זיל כת' שכלשון ארמית נוז ארוג ואמת הוא שכלשון רומי קשר נוז. והמפרשים זיל אמר' כי נוז הוא לנו מלשון נטייה ופחות על כן י"ל דעו אינו שזור אלא שיהי' פחול בשעת טווייה כדרך שתי וערב של בגדים לאסוקי שמתוך החוט בלי' פחול כדרך עושה חבורות וארוג ופקא לן מדכתי' יחדו ולפי' יחי' כלאים דאורייתא אפי' בגדים דין שאיין שזורין :

עוד הביא רביה הממיר הזה ממה שמלא כפרד זורה דעה (ס' ר"ט) אבל אס' פשה בגד מלמך גמלים וארנו בו חוט אחד של אמר רחלים במקום זה וחוס אחד של פשחים במקום זה שאינו אלאו מותר ופי' הממיר הזה מפני שנתכטל כל א' במקומו עס החוטים של אמר גמלים ולפי' דעתו כתי' שמה שאמר חוט א' לאו דוקא ומכאן למד הממיר הוה לנדון הוה שהפסחי' מבוטלים כלא' גסן וזו דעתו בזה ורמי' בן גודרדין דלנת על זה ולא הפחתו בו כמו שעשית בחמלת זה המקום על כן כמה שהשנה לא חשיב חסיתק השוכתך עליו ובמה שהגמתי לי מקום שפיר'. זה הדין יאל למחבר הזה זיל

זל עומד דלנאים דספחח מלוק סאכרמי למסלה חסס פי ר' שמעון זל
 סיקר שאיש אכור אלח כסמכין המוכין של נמר ושל פשעים זה לזו וכן הוא
 סיקר אלים סרמבדים זל אכור אפי' באין סמוכין כמו שאכרמי למסלה
 ולפי פירושו של סרמבדים זל לזכר ראי' אל סממיר ממקום זה אלח סממיר
 סוס כל קבל די רוח יחידה ביה אינו חושש לדברי הגאון ולא לדברי סרז ומיקל
 סרשט ומגדיל וחק לפי פי' רבינו שמעון זל אין מכלן ראי' לדיני של סממיר
 סזה אלח סהוא סירש מדפחו סמססס כסול הוא וסזה סמססס' לא סזכרס
 סאיסור כסמוכין לפי פי' זה מטפס סבור אלח סממוך פי' זה יאל לזו סאיסור
 סאלין סמוכין לפי שאין כלן נמר וספשיס יחדו סכיון שאין סמוכין זה לזה
 אין זה כללים שאכרי מורס דכאי לחודיה קאי וסאי לחודיס קאי וסממי
 יאלר אס מפני סזה כנגד אחד זהו דפשו של הרמב"ם זל ולא סמסכר כלל
 כיון שאין סמוכין וחק לפי דפשו זו וזו סמלוק לו זה סכבד שיש בו חוס
 אי של פשמן ומוס אי' של נמר סהוא מופר ללכסו כיון סזה מרמוקין זה מזה
 אכור לסמרו סס כגד נמר מפני חוס אי' של פשמן שבו וסס כגד פשמיס
 מפני חוס של נמר שבו שלח המיר סספר סזה ופי' אין מכלן ראי' לסמרו
 כדון שלפירו .

עוד ראה הממיר סזה קורס כין עיניו כפי' סרז ככל סקוריס זל (סס)
 כגד סספמי שלו של משי וסטרב של פשמן אפי' רובו של משי שאישו לסמרו
 סס כגד נמר וספס לחקן זה מפני שאישו ממי' ביניהם ויש לחשו לו מפני מראית
 ספין זה סמקון הוא סמסרן סהכנה סממכר סזה מדין כסול אחי סלה דלח
 מיקאי כסול שזכו לזונו ולא שיך כסול אלח קורס סארינס אלח אחר ספסס
 מהס כגד לא שיך בו כסול שיכטל אחד מהס כמין אחר שאשילו כחוס אי'
 של פשמן שארז ככל נמר פושס גוף אי' של איסור וסאי' עשה כגד אי' של
 נמר שגמליס וארז בו חוס אי' של נמר רמליס ואללו חוס אי' משל פשמיס כלו
 אכור סלכך כגד סספמי שלו של משי וסטרב של פשמן אכור לסמרו סס סמכר
 אפילו רובו של משי אלח אס עשה כגד מנמר גמליס וארז בו חוס אי' של
 נמר וכמקום אחר ארז חוס אי' של פשמן כמקום שאינו אלל סמכר מוחר סכיל
 וסממסר כרישא וסיפס מיירי מדין כסול וסניספס כדין מראית ספין יכקס
 לוהכ שי'מין לחוס שאפי' כמסנה אין אנו עושים כן כ"ס כדברי סמכר. וסוד
 מאי סילכך וסזה סממכר סזה כתי' כפירוש שלחכר משי סס כגד נמר אין
 לחוש למראית ספין וכ"כ הרמ"ם זל כססקין אי' כשאכרו פי' ספרוכנה ממוס
 דלח משי כסול אכור ואלו הדברים כלס סס הכל זהו מה סמכרס לכשיב
 סל זה :

אך מה ספסלה לחוק איסור סכנדים שפמיס פשמיס וסרנס נמר גסן
 ממוס דלכך אחר סמממיר כמו שאכרו (פי' כ"ס פי'כ) גביהם ספמיס מפני
 סמפמדין לחוס כסור קינה ככלל ממוס דלוקומי קא מוקיס ולא סלכס כתי'
 אחר סחן ספס ולפי ראי' זו אחת מורה כקלת שאס ספמי נמר גסן וסטרב
 פשמיס פי' סממיר ולא סתי' כוחת כריסאל גסס אלו היינו זריכין לרזיס זו
 ככר דחו לחוס וסמרו דספמח דגבי' סיי ממוס דכאיסורין של פמיס לא
 סלכס כהס אחר סמממיר אלח לספין סוממח וסכילה כדאי' כפי' דשכ' וסמ' וסל מליני
 ככ' וסכ"ס ענקו וסחך לחוכן אכר אלל ככספין זה לא מניס אלל אין אנו
 זריכין לכל זה ככלל וסממיר אס סחור בו מוסכ זה לאו כחיכנח פליס זקן
 מנכר כפי' סמול לרז אכול משהח אס לאו כתי' סלך זקן מנכר כדאי'
 כדחשמי דפי' (פי' ס"ח) וכדלמר רבי יוסי לרי' סממס סחור כך וסס לאו
 כתי' סלך זקן מנכר כדלמח כרישמי דכמנח .

חוק ע"י ר' יוסף ששמודטש י"א

שאלה

שאלת חכמי סממיר סכל מי שיקדש אשה שלח מדפח סכר
 פירס חקי' הקבל שלח יסיו קדושין קדושין אס דומה למ"ס
 גמי' (גיטין ל"ג פי' א) כל דמקדש אדפמח דרכן מקדש ויחי' יולין
 מכה סמממח ספיקס קדושין וגס כסמכמה זו סגילו סרס לסוכר פליס .
תשובה כ"ס שאמרו כגמ' אפקעינסו לקדושי' מיה וסקשו פלה מינה
 דקדש כסססס ספי' סכונן סוא מפני שיש רשות ביד ב"ד לספקר
 סממון סהוא דקי'ל ספקר ב"ד ספקר וכיון סספקרן ספקר אינו ממון שלו
 וסרי' לא קדשה ככסף שלו ואינה מקודשת כלל ואי' אנו יולין להמשיך
 ספין סהו לסמכמה סכור סכרי סכור יולין לספקר ממון של כל אי' מפני
 קבלס וככל דור ודור יש לכל ב"ד כח לספקר ממון שיש לו כפלי' דספמח
 כדורו כסמולל כדורו וכן סכמינו סממרויס זל דלספין סרמחול סממקן סלל
 ממוס ספמח דספקר ב"ד ספקר דלח כפי'ן ב"ד דינא כתי' דקרי' וסכרדי'
 דלאי' ללספיקסי ממוס אלח כל בי דינא רבי כלמריה כתי' סרמחול ומספיקר
 ממוס וכ"כ הרמב"ם זל וזל' יש לדין תמיד לספקר ממון שיש לו כפליס
 וסמולל זכותו כפי' מה סירלח וכי' סכ"ל וספי' סמממון לא יאל מיר ככפליס
 וסדין הוא כרשוחס יולין ב"ד לספקירו ולומר שאישו שלו ולזכותו לאחר וסכי'
 מוכה כגמ' כפי' סשולח (לי' פי'כ) וכ"כ סממפריס זל ואי' סכור סכור
 סכל מי שיקדש שלח מדפח גדוליסה שלח יסיו קדושו קדושין הרי ספקירו
 ממון סמקדש ויכסוה ללשה פי' שלח יוכה כה סמקדש כיון שאישו שלו לא נתן
 לה כלום משלו ומה שנתי' לה זכחה בו מן סספקר אחר שאל מרשומו ואי'
 מקודשת כלל ויולין סכור לפשוה כן מפני נדר וסקדס כדי שלח יקסון סרינו
 אחר וספמח נפסר כתי' טוביס ויקדשה גממח וסס סה סמכמה קדומה סרי'
 הוא כללו כל אחד קבל על סממו כן וסדבר יחר פשוט זהו סכרס משרש

סכלס אלח סממס חומר ספריס יס לחוס סמח כפי' כי דינא דליס ללספיקסי
 ממוס כפי' דינא דר' אפי' ורי' אפי' וסס לספין ממון אנו סומכין כססססס ו
 ככל ב"ד אפי' כפי' כמין קדושין יס לסממיר כדלמרי' כפי' סממיר (פי' פי'כ)
 וכפי' סממלה (כ"ס פי'א) וכפי' חוקת (לי' פי'כ) וכפי' סמקבל (פי' פי'כ)
 וכפי' כל סגס דמלח ספיקי' מסספס ליה גבי ממוס לקיול גבי איסור
 לחומרל וספמי שלח מדמין אין אנו יולין לפשוה מוסס . וסוד סכרי לא
 אכור כסמכמה לכור כפי' סזה ספיקרין ממון וכן סמממו שלח מי'סה מוסס
 לפולס כדבר אפי'ס שסממנו ג"כ סרמב"ן זל כאלו זה סל זה סס וסכרי דכל
 דמקדש אדפמח דרכן מקדש ופי' מה סרמב"ן זל כאלו זה סל זה סס וסכרי דכל
 שאס רזוס כמסס זריכה קדושין אחריס וסס פספס ידו וקבלס קדושין מנכר
 זריכה גס מפריס וסס גרס סרממון יסול לכוס סשי' כקדושין אחריס אלל
 לגרס סשי' ולכוס סרממון יש לחוש סמח ילמרו סחור גרוסו מן סאיסורין
 סוא וכדמכס כסוף ס' סממיר (פי' פי'כ) ולספין סממס זריך לסמרו אחר
 שיכסו דדי' כדאי' לכל סוכר על סממי' נכור וסס לא סירשו כסמכמהן שאס
 סכר וקדש לא יסיו קדושו קדושין כה כמכמי כחשונה שיש לסממקן אס
 דפס סכור סיס לספיקס סקדושין וחק סדבר יולח מידי ססן סכמי' ומלשון
 ססמכמה יוכל לסמכר זה וסס יסכר מלשון ססמכמי' שלח ס' דפמח
 לספיקס סקדושין סרי' סיה מקודשת גמרוס ויחורוס מנדויו כחשונה כדאי'
 וסרש"ל זל כי כתי' סלכר יולין לספקר כל ממון שיחול לזוס אשה
 סספסס גמרוס' וספקר גמור אפי' סקבלס סלשה מדפחה ומדפח אפי' וכפי'
 פלוי וסלוי סכל כמו שירלו וכתי' זו נחנולו הקדושין לגמרי אס לא נספו
 כמו סמקו :

שאלה

שוד שלח : נכר שקבלו פליסס ספמיס על שלחג נשמיס וקוד'
 סממחילו לסמממו ירדו לסס נשמיס אס חייביס סס לסמחיל
 ולסמממח כל ספמיס שקבלו פליסס מפני חיוב קבלחס חמיס דיסד שקבל
 פלוי ספמיס סחי' לספליס סמממו :

תשובה

סח לא דינא לסכיא (ספמיס יוד' פי'כ) יחיד פליס ספמיס סמממס
 על סמולס ומכרמל סכרי סקשו סרמממוי' פלה סמסיה (סס)
 י"ס פי'א) ירדו לסס נשמיס קודס חלוח לא יסלימו ויש מפרליס כהס שאין
 דין נכר כדן יחיד לפי שאין ספמריחין על סכור אלח כפי' סורך כלכד סחו
 דפס סרמב"ם זל (פי'א מפי' ספמיס ספי') . יש סממלין כהס שאין לרס של
 נשמיס חוסס לסאר לרזס דשאר לרזס איין סוכרות לספמן וסדין סס זריכיס
 לכקשה רממיס ולרי' של נשמיס לרס סוכרת לספמח סיה ולמס יסמנו סחו
 דפס כרמב"ד זל (סס ספי') ולפי' סממרויס סאלו כיון סלרס זו של נשמיס
 סיחס ולכור סס כיון סיררו לסס נשמיס קודס שיממו אין חייבין לסמממח
 וסממממח ככילול כהס כלכד ליכול סירוחי' סכיון שאין מכלן ראי' מין לפ'
 לחייבין דודאי' כי סיכי' דכיררו לסס נשמיס קודס חלוח לא יסלימו סח' אס
 ירדו לסס נשמיס קודס סכן סממס ספמיין לא סממחילו לסמממיר לא יסמנו
 כלל וכ"ס אס מלממול ספדין לא נכסס סיוס ירדו לסס נשמיס שאין לסס
 לסמממיר אין ממשלין וכ"ס אס לא סממחילו שאין סממחילן כלל . וכפי' מוסס
 גמי' (סס כ"ס פי'כ) דלמרי' רב יסודס גזר ספמיחא ירדו לסס נשמיס אחר
 סכן סממס סכר ללשומי' אי' רבי אפי' קודס חלוח ואחר חלוח ספמי' סלכר
 דלח קי'ל כסמס סממי' דקי'ל דקודס סכן סממח דוקא אלח אפי' לאחר סכן
 סממי' כל סהוא קודס חלוח אין ממשלין וסממי' מהכח דפסי חיכ' לסימיר
 דלח ממשלין אס לא סמממו כלל כגון אס ירדו לסס קודס סכן סממי' (ממליס)
 [ממח] ירדו אחר סכן סממס קודס חלוח לפי סכיון סממחילו לסמממח סיס
 אפסר לובר דממשלין כסמס סממי' אלח דלח קי'ל דכין כך וכ"כ לא יסלימו
 וסכי' נמי סממכרל דסי'ך אפסר לובר שאס ירדו נשמיס אחר חלוח יסלימו
 וקודס חלוח לא יסלימו לפי ספמיין לא סכר רובו של יוס כמפרי' וסס סקדי'
 כסוכה לכח קודס סכן סממח ולא סממחילו כלל כמפמי' שיממו אין זס אלח
 חיסה ססקדימת סכוכה סממי' סממי' וסמי' (סס) נמי אמרי' סמולל סקסן
 גזר ספמיחא ירדו נשמיס קודס סכן סממס כסמריס ספס לובר דשכ' לכור
 סוא אי' אמשל לסס מלפי' לפבר סמכקס סרס מרבו אי' סו לו וסל אשמס
 קולו וכסדי' עממס מוסכ' שלח סמממו כלל אחר סיררו נשמיס ולא סממללו
 ספלה סממי' חכו גומס של ככור דדמי לפבר שאמר לו רבי אי' כשימשיך
 ואלו סיו חייביס לסמממו וסמממו אחר סיררו נשמיס לא סיס גמח לכור אלל
 סנח ס' לסס ככך סמממרויס סס לרזון לסס וכממקבלו קודס ספמיין כקבל'
 כלחור כדלמרי' גמי' (סס ס' פי'כ) דקבלה סוי' ופי' מדכתי' כי מן סיוס
 אפר נחל אל לכך סכיון ולסמממו' לשממי' דכריך אלח מפני שלח סמממו לפי
 שאין חייבין לסמממו' זכו גומן שאינו ספן כממלחן ולא כמממחין וסו לסון
 סו לו ולא אשמס קולו . וסכי' נמי מוכה כגמי' דכאי' סוכרל סוה שלח סמממו
 סכור סדין וסח' סיחס ספמי' רלשויה וספי' ספסן מלסמממו' דסמס (סס)
 כ"ס פי'כ) איכ' סוכרל אחרילח סכור סממי' וסחר סממממו כלו נשמיס ופי'
 שאינו סכח נכור אלח ככומר אל סממי' לו סרס עד שימממקמח סס ספס אחר
 של גומ' שלח ס' כמססה סממיר וספי' ירדו נשמיס אחר חלוח דקי'ל שיסלימו
 דוקא לחוס יוס לפי סככר סכר רובו כקדושה סכל אס קבלו ג' סממי' וסמממיר'
 רלשויה ירדו לסס נשמיס אחר חלוח אפי' ירדו נשמיס אחר חלוח יוס סכל סמממיר'
 כשאררי' אין סמממיר' כהס שאין קבלתן ממי' סמממיר' לספליס סמממיר' סחי' אי' סיה
 קבלה ממי' יתא' אפי' ירדו נשמיס קודס חלוח אחר סכן סממח סיו חייבין
 לספליס סמממ קבלתן אלח דחאי' קבלתן אינה סממיין כל זמן שאין זריכין
 לסממ

למספרו ומה שממנו" א"ס ידו אחר הלוה אינו מחמת קבלתו אלא שהיה
 מושך מישוע דומה לכאן פדים מן המנחה ולמסלה שמוכרין אותו יום קודם
 (ר"ס ל' ע"ב) ה"פ"ס שהוא חול גמור מפני ששבר רובו בקדושה ואלו היו
 חייבים מזה קבלתו היה אפשר לומר הלוק הרכבים שקודם הלוה ישלימו לפי
 שמדן לא התפנו שאין קרוי חפשי עד שיפטר זמן קטנה כדמוכח בירושלמי
 דאמיתא (פ"ג ה"א ע"ג) ובגמ' דידן בג' חלק ובפ' סדר חפשי' אלו (כ"ה)
 ע"כ) כפיין אחאב ואחר הלוה לא ישלימו שהרי חפשיה וכשנת אסור
 להספמי' עד אחר הלו' דאמיתא בירושלמי (שם) וכיון שהתפנו עד אחר הלו'
 וכ"כ א"ס הספמי' חפשי' א' מנ' חפשי' יאלו ידי קבלתו וכיון שפנו אין לריבין
 להשלים אבל הדבר אינו מפני הקבלה שמי שנדר לפרוע ג' דינרים אינו נפטר
 מנדרו כשפרס דינר א' או שנים שהשלמה והסתחלה אינה מפרי הקבל'
 הכלל שהקבלה היא אם יפטרם להספמי' יתפנו והסתלמי' אם ירדו אחר הלו'
 איך אלא מפני ששבר רובו של יום בקדושה חייבים להשלימו ואם לא שבר
 רובו של יום אפי' שהחילו לא ישלימו ואפי' שלא התפנו כלל אלא זו היא
 חפשי' ראשונה וכ"כ א"ס לא החמילו שאין מחמילין ואלו ה' אפשר לחלק בין
 שהתפנו קנה החפשי' ללא התפנו כלל לא היה להם לראשונים זיל להספמי'
 מהיהא דירדו להם גשמים קודם חלו' על הלו' דיידי ונחמן מה שחברו כמו
 שכתבתי ובשאר רבי' שלא עברה הלוה השלימין א"ס החמילו י"ס להסתפק
 (א"כ) [א"ך] הדין אם עברה הלוה קודם שהתחילו להחפמי' אבל כגרי' גשמים
 שלא עברה הלוה אחר שהחמילו אין השלימין כ"כ א"ס לא החמילו :

שאלה ז עוד שאלה ארום וארוסותו שכלו ממדינה אחרת אם נאמנים
 בשמודים זה לזה לנכד להם ברכה בשואף או אם לריבים שיבאו
 אחרים ויפידו באירוסין וכן פירי אירוסין אם לריבים שיהיו עומדים בשפת
 בשואף לחתום בכחונה או אם יכלין אחרים לחתום ושלא יהא לריך לחזור אחר
 פירי אירוסין :

תשובה מנכרין להם בשואף בלא פירי אירוסין כיון שנתקבו בעיר
 בחוקת ארום וארוסותו ולא מלינו שיהא לריך לראיה על האירוסין
 אלא לפני יחסין בלבד הוא שריך להביא ראיה וכן לפני קדשי הגבול אבל
 לפני להחזיקה היא בחוקת בלחך בני כדא"י בג' פטרי יחסין (פ' ט"א)
 וסבא פליה נסקל ונמאק בחוקת א"ה כדא"י הסה (שם) וכ"כ שלפני ברכת
 בשואף אינו לריך להביא ראיה על האירוסין ומנכרין להם ברכה בשואף אפי'
 כיון שנתקבו שכיון שבידו לראיה שפכו מה לו לשקר ולומר ארוסותי היא ואפי'
 כחומר נרשתי את חשתי איכא מיד בג' י"ס שחילין (ק"ל ר' ב') דנחמן כוואל ויידו
 לגרסה כ"כ בחומר קדמייה שהוא נחמן דמה לו לשקר אם אינה מקודשת
 יקדשה עכשו אפי' דנחמ' נרשתייה אסיקנא הסה זיל חוה לה ולא דייקין לה
 בפטיה שא"י הסה דליכא ליתמש שמה בגמ' פסול גרסה או שמה נכסות לקליל
 אבל בחומר קדמייה אין לחוש כלל שפרי' נחמן לשויה א"ה אפי' להמית סבא
 פליה כיון שהחוקת היא על פיו ולשמי' יוסקין וקדשי הגבול דוקא הוא דכפי'
 רחיה כדאיתא בג' פטרי יחסין (שם) וכ"כ כל הפוסקים ז"ל. ועדי' כתובה
 אי' שיהיו פירי אירוסין אפי' הם כאלו כ"כ א"ס אינה כאלו שאלו לחזור אחרים
 שכל א' מהאירוסין והשואף פדרי כפי' פלגמה היא ואפי' בעירי חוקת א"ס
 שנים הפידו בשנה ראשונה ופרי' בשנה שנייה ופרי' בשנה ג' מלטרפין .
 חפמי' ששכל היא פדרי' אחת ואפי' ג' אחין ואחד מלטרפ' פטמה כדאיתא בג'
 חוקת (כ"ז פ"א ע"ב) ולא דמי' לשיס אומרים אחת בגבנה ושנים אומרים אחת
 בגבנה כמו שהאריכו בזה הרי"ף זיל וזולתו מהאחרונים זיל ולא עוד
 אלא אפי' לרי' פקדנא דפסיל כפי' חוקת דפ"ל דהוי הלו' דבר (שם) ודאי
 מודה נדון דידן לפי שהאירוסין דבר א' לשויה א"ה ועדי' כתובה דבר אחר
 לחייב ממון ואין לריבין לרזף והוה זה כשנים אומרים ג' שנים אבל שדה זו
 תגיה או ג' שנים אבל שדה אחרת לריכא מיד דכפי' שיהיו הראשונים הם
 האחרונים ובג' מרובה (פ' ט"ב) אחרו דמודה רשיק דשנים אומרים בפרי'
 קדש ושני' אומי' בפרי' כמל' כיון ועדי' קודשין אין לריבין לעירי' ביאה ללו' חיי'
 דבר הוא דומה זה לשנים אומרים בפרי' אגרי' וכן אומרים כשכרו קבל
 זקנד כדא"י בג' התקבל (פ"ג ע"ב) ומדאמרי' הסה (שם) ראשונים הם
 האחרוני' משמע שאין מנהגן כדך שהולירו לומר ואפטי' כשהאירוסין והתחמת
 הכתובי' נשנים כאלה הוא טוב שיהיו פירי' האירוסין פירי' הכתובה ויש לדמי'
 זה לראשית דפרובא בשנתא דמנכרין פליה המזילא ממוס' דכיון דלחפשי' דרי'א
 ביה חדא מלוה נפבד' ביה מלוה אחריתי' (ברכ'ו) ל"ס ע"ב) הכא נמי כיון
 דלחפשי' דרי'א כהו חדא מלוה נפבד' כהו מלוה אחריתי' וזה למלוה מן המנוכר
 אבל חיובא לריכא חפשי' כהו כ"כ כשלא נששו האירוסין והשואף כאלה
 שאין ממיריין הפדים לזה וגם אין אלו סורחין לחזר אחריהם וכיון ששפיהם
 עומדים הם באירוסין אי' לחזור ולקדש פטמ' אחר' :

שאלה ח עוד שאלה אשה שבעלה מלצר אותה הרבה עד שמרוב הלצר
 היא מואסת אותו והכל יודעים כי שהיא אדם קשה הרבה
 והיא אינה יכולה לסבול אותו לרוב הקטנות והמריבות וגם שהיא מרעיה
 עד שהיא שונאה את החיים והיא יכולה לזה לביד מפני שאחד מבעלי
 הסורחה הפסידים שלא תשאל כתובתה כביד שמתפסד אותה הודיעו מהו
 הדין בזה :

תשובה קרוב הדבר בזה שזילא וימן כתובה דק"ל לתיים ימנה ולא
 לנצר דנקטא לן מקרא דכתי' כי היא היתה א"ס כל פי בג'
 אפי' (פ"א ע"א) ואפי' במדי' את אשתו כדברים שאין לה לומר כיב אחר
 זילא וימן כתובה כדא"י כהמדי' סורחה שפוי' (פ' פ"א ע"א ע"ב) דוק

ותשכה כ"כ בלצר מדי' ט"ס לכו לומר זילא וימן כתובה לפי שאין אדם רדי
 פס ממש ככפיסה ואפי' דנאומר איני זן ואיני מפרנס ססק הרי"ף זיל ללא
 זילא וימן כתובה הסה היינו קממא ממוס' דאמיתא בתקנה פד שיכחוסו לנרש
 יכחוסו לזון אבל הכא ממוס' לא יוכל לתקון הוא ומקרא מלא דבר הכתוב מוכ
 פת מרבה ושלום כה מביח מלא זכמי ריב ויטר כחוב טוב ארוחה ירק ואכסס
 שם משור אכוס ושנאה בו הרי שיותר קשה היא מריבה מחקרין מוצרי' ואיני
 טובה י"ס לאשה שבעלה מלצרה במריבה ככל יוס וי"ס. ואפי' לכך אוחזי לאלו
 י"ס לדון מקי' דכפל פוליסוס (שם ע"ז פ"א) דסמחא מפני א"ס הסה ספין
 מפני לבר מדי' שהוא מר ממות לכ"כ וכיוצא בזה סק' אוכירו בירושלמי
 (כתובות פ"ה ה"ז) על איני זן ואיני מפרנס וגם י"ס סוסקין כחומר איני זן
 ואיני מפרנס כוסין אותו והזילא ואם זה מרשיב אותה הרי הוא ככלל ז"ס .
 והספרים שיש בין זילא וימן כתובה ובין כוסין אותו והזילא הוא שכתבאמרו
 בשפחה זילא וימן כתובה הוא אין כוסין אותו לנרש אלא מנכרין אותם כתובתי'
 ואם נרש מלאו מוסב ואם לאו קרינא ליה פבריאל' וכשאלמו כוסין עושין
 בו כפייה אפי' בשותי' הכי מוכח בירושלמי וכ"כ המפרשים ז"ל וכו' הרגא' כה.
 ואפי' שיש בתשובות גדולי' האחרונים זיל שאין כוסין בזה כלל אק' ללו' קטלי'
 קיי כאלגמא אק' ומלמא דלתיא כסברא אין לריבין אלא מה שפירי' רוחות ואמיתא
 שלא אמרו כן על כולל בזה הפטר הגדול וכ"כ א"ס מרשיב אותה ואלו הוה
 דידכו לא הוו אמרי' הכי והרשב"א ז"ל כי בתשובה כדכרינו . ומי' א"ס היא
 מרוב שיחה וכספ' האלכח לביד ותוכפת כתובתה לא הפסדה כלום ורחיל'
 מעלבון הפלוני' וכי כך עושין אל המשיקות וכמי' כביד פל יפקד וראוי לביד
 לגפור בו ולקרא עליו המקרא הוא הרלחא וגם ירשח שזה יוסר קשה ממות
 הוא שדומה לארי שדורס ואוכל כמי' ס' אלו עוברין (מי' ע"ב) ורי' שמתאל'
 קראו פלי' כשנת כנות ישראל אל ר' ישמעאל כביס מפני שהיה מחזר אחר
 זכותן ומאסכן לנפלי'ן כדאיתא במדי' בג' ר"א (פ"ו ע"א) והדין הכוסה
 לחזר לנפלה עד אשר כדן השמאמלי' מדי' אותו ועלום והסודו והסדר
 בזה שיפשו דרי' בקשה כמי' בנדיים כפוסו (י' ע"ב) על השמים כרי וביק'
שאלה ט עוד שאלה דין לשלם מביטו כדיו הידוע לחכמים מהו לפסול
 ונתחייב דין לשלם מביטו כדיו הידוע לחכמים מהו לפסול
 הדין שהוא מתאן ולהכא :

תשובה לא מלינו דין שפוסה דביו אפי' שמשלם מביטו שהוא פסול
 לדון לפי שכל אדם פשו' לפסו שאפי' גדולי' המלכ' פשו' בדין
 כדאמרי'ן בככותות בג' פד כמא (כ"ה ע"ב) מפשה כפרה שנטל האם שלה
 והאכילה ר' פרוקן לבלבים ופשה ואמר פל פלגמ' הלכה לך חמורק שפוק
 שהוא איני לשלם אלא שרשיק פטרו לפי שהיה מומחה א"י כר יוס' כן דייק'
 וכשנל לפני ר' ייחא סגור את דיו כדאיתא בג' כי דפסדרי' (כ"ס ע"ב)
 וכן האמוראין סיו עושין דיק' כריכא כי רב הווא דן דינא וטעא אחא לקמי'
 דרב וכו' וכן נמי מר' זוטרא בריה דרב נחמן דן דינא וטעא אחא לקמי'
 דרב יוסף וכו' כדאיתא בפי' דפסדרי' (ס' ע"א) ואפי' לא משל' לדין
 אלא שיש לומר שזה לא נאמר אלא כחמי' גדולים שאין פשוהם אלא מפני'
 שהם כפלי' ככרל פבלי' סורלה ולינוהו כו' מלרי' דתלמודא ואפי' שילחם
 פשוה מתחת ידן אין נפקלי' כדך שהרי חכמתם שפסמו פליה גרסה להם
 פשוהם כאלו דין בלבד אלא א"ס הדין הוא אינו פוסה מחמת חכמ' גדולי'
 שיש בו אלא מפני שאיש זכרי' בתלמודו ושנתג' בתלמודו פולס זכות וברכה
 מדי'ו סיו כשפוח ה"ה אפשר לפסלו . וגם בזה י"ס ללמוד פלי' זכות שלא
 לפסלו מהיות נמוכ' בני' הדיוקות ולי' פסול אינו פסול אלא לדון בימדי' מומחי'
 שכיון שהוא פוסה גם ספמי' רוחה אין לסמוך פלי' לדון בימדי' וכ"כ רבינו
 שרידא גאון ז"ל יסיד מומחה דחשיב דחורו פקיס כמשנה ובתלמוד ופקיס נמי
 כשקול הדעת ומפין בדיי' מכמה שרי ומנכו ליה זמנין קריאין ולא חו' ליה
 עשוהא כגון כהוא מומחה לריב' ופיקר לשון מומח' מנוסס' כדתקן (שנת
 ס' ע"א) ולא כקמי' כגון שאינו מומחה ומי' בגמ' (שם ס"א ע"א) היכא
 דאחמתי' גברא חפי' דלא אחמתי' קמי'ה הילכך דין מומחה מנוסס' לרבי'
 וחכמתו גלוי' ומפורסמת לרבי' פכ"ל . ואם אינו כקי' בדיין אין פסולו מפני'
 שפשה אלא מפני שאינו יודע וכ"כ הרמב"ם סוף פ"ד מהלכרי' סנהדרין ומי'ו
 א"ס קבלוהו פלי'ס כפלי' דדין דן אפילו דן אפילו וכ"כ האחרונים ז"ל וכ"כ לריך
 פירוש ארוך ואינו ממין השאלה :

שאלה י עוד שאלה מהו להחיד לשחוס בהמה ב"ט לנודך היום לפי
 שיש מחמירין משום גזרת מקה וממכר :

תשובה לא שמענו איסור בזה לפולס ואנו נכנסו לשחוס ולא תשפט
 ליה והמחמירים בזה שנקיה לחסידו שארי' החירו הפרמה
 במלי' כד' שלא ימנע משמחה י"ט כדא"י כפי' דבליה (י"א ע"ב) ועוד לפני'
 הדורסן ומריסי' מוחי' החירו כוסין משום חתלתן הסה (שם) מה"ט וכפני'
 כפוי' סוס אמרי' כפי' דיי' (ז' ע"ב) אי לא שרית ליי' אחי לאמנטי' משמחה
 י"ט וכן החירו לתבוע הלואה י"ט מה"ט כדאיתא בג' שאל' (קמחי' ע"ב)
 והרבה דברי' כולל בזה החירו משום שמחה י"ט ו"ס סקילו באיסורי'ן
 הרבה משום שמחה י"ט היאך נאסור לאחמו דכרי' המותר' וכירושלמי
 תרומתי' (פ"ה ה"ג) וכן כסותה (פ"ה ה"א) ומגינה (פ"ה ה"ח) אמרו כסס'
 שאסור לפטר הכסא כך אסור לעמא ססור ומה שראוי ללמוד את הפס' בזה
 הוא שלא יסו' נמנין פל בהכחי' ביי' אלא מני' ויסו' שותפין ומתלקין
 בריב' ותלל' ישגו'ו כדך מלוזים כל פיקר ושל' ישבו ביה די כבשר לתולתו
 כגנך שטושין כפיקר' לתולתו כסכין' אלא כד' לו ישלם אותה כחבל שפיבין
 כפקנה

שם מחמירין לתור ולומר ברוך ה' המצוה וכו' כמו שהזכיר אצל שאלה
 נכדך שאלנו וכו' חזר ואומר ברוך שאלנו להכניס עמנו ככלל וזמית נכדך
 שיאה הוא ככלל בדרכו ובקרא נמי כיון שאמר גדלו לך הרי הכניס עמנו
 ככלל אפי' שלא אמר גדלו לך הרי אמר אחי וכיון דבכרית התור' אומרי'
 נדכו הכי נמי נפריקה שמע אומרים נדכו שהרי נדכת אהבה פולס נדכת
 המורה הוא ובראמרי' (נכדכו יא' ע"ב) הקדים לשני' אחר שקרא ק"ש א"ל
 לברך נהאי עטמא שכדך נפטר באהבה רבה אצל לאחר תפלה אין לו ספק
 אלא שלפעמים צריך שם פשרה בני אדם שיש בהם שלא פירס על שמע אומרי'
 להם נדכו כדי שישלם להם לפריסת שמע ואחר שצוהו נדכו מחמירין נדכת
 יולד אור או נדכת מעריב פריים וכן מלאמי כסדר רב עמרו גאון ז"ל וזהו
 שלא נהגו לאמרו אלא בתפלה השחר ובתפלה שערב שיש בהם ק"ש אבל
 בתפלה המתנה לא נהגו לאמרו כשפסטרין שמש וכיון שקנפס המנהג מפני
 זה לא יש נח ביד שום אדם לנכסל :

שאלה יג עוד שאלת. האשה שהאסרה על בעלה משום ומה והוא
 ביד מחמת ידו והפסידה כתובה ומוספי' מהו שפסטר
 נלאו' שהוליה לו נכדויתיה הקיימים כי יש מהדיי' אומרי' שפסטרם סבל
 וכשפסק לנו הדבר פ"כ הדיינו ופיקר הדין מהו :

תשובה דין פשוט הוא שלא הפסידה בלאותיה הקיימין דהכי יאמא
 בנמי' כפי' אלמנה מוית' (ק"א ע"א) נשים שאלמרו חמשים
 זולאו' בלא כתובה כגון עוברת על דת וחברותיה אין להם מוספי' וכפי' מה
 מלמדים והולאה משום שם רע ופולת מה שבפניה ויולאה מסיפ' לית לרב
 הולא דאי' הולא זינתה הפסידה בלאותיה הקיימין ואמרי' נמי החם (שם
 ע"ב) אמר רבה בר רב מנה אי' יוחנן זו דברי ממש ביד יוסי סמימאה
 אבל חכ"א זינתה לא הפסידה בלאותיה הקיימין והכי סלקא שמפחה החם
 וכ"כ כל הפוסקים ז"ל וכ"כ הרשב"א ז"ל בפרק האשה רבה נאשנה
 ראשונה. ושמה עשה הדין שדן כן בלשון של הרב"ם זכרנו לברכה
 שככת בפרק כ"ד מהלכות אישות אע"פ לו אשתו זינתה מחמיו ברכיה
 אין משניחין בדבריה שמה פרייה נהנה בלאחר אכל אבדה הבלאות וחבובה
 ומסיפ' שהרי בודת כמות פ"כ. ויטלין היינו לתקן לשונו זה שלא יא'
 סוחר ארומו מה שהעלו בגמרא שברך ז"ל לא אמר כן אלא כשהורי' שיון
 שהליפיה פייה והודית בגומה קונסין אוחה והפסידה בלאותיה
 הקיימין דשמה פרייה נהנה בלאחר ואם יש לה בלאותיה הקיימין לא חמוש להפסד
 כתובתה זה היה אפשר לושר אכל הדבר אי' כן שזם לא נאכל בשום מקום
 לחלק בין בלא פדים שינתה לטודית נשים שינתה לפיכך הפסד בלאותיה
 הקיימין אכל מה שרצוי לתקן בלשון הזה כי אין רעם הרב ז"ל במ"ש אבדה
 הבלאות אלא בלאתן שליח. קיימין אבל בלאותיה הקיימין טעלתן כדן מזה
 בעדים שכ"כ בלאתו פ' ז"ל מי שינתה מחמיו כפולס אין לה כתובת לא פיקר
 ולא חוספת ואין מוילחין מן הפסל דבר ממה שאבד לו עבד מנכס' אלא ברזל
 ואיל' מנכס' מלוג ולא המנהג וכו' וכל אחת מהן טעלת הנמאל מנדויתיה
 וילאה ואין הפסל חייב לשלם כלום לא מה שינתה אלא מה שאבד עכ"ל וארי'
 זה מפורש וילמד סתמו מן הפסד :

ענין יד אין לנו מוסרין לומר ברוך את ה' המצוה לשלם
 אינו יום שנכתבין לחיים אלא לדיקים גמורים ואין לנו להחזיק
 פלגמו לדיקים שהרי שנינו (קידושין מ' רע"ב) לשלם יראה אדם אח פלגמו
 באלו חלו זכאי וחלו חייב ומהו הטעם כתבו שאין לומר ומוליא לאור היום
 משפטנו ואע"פ שאנו מתפללין לחייב מלכנו מחול וקולת לכל עומותיו זהו
 לפסקה לפיכך דמתן וצווק לפסיד וכן אנו מתפללין כתבו בספר חיים אבל
 לשון מחול וסולת הוא ענין יניווי שגורא שהיום הוא מחול וסולת ואינו יום
 סליחה אלא יום הטעם :

פסחגאנים אל הוקן אשר שם

שאלה טו שאלת רבובין נאח אשה והוליה לו נכסים ומנו' אוח' ככך
 שהוסכמו עליו ולאחר מלאן מה רבובין התי' וחי' לכל רבנן
 ולכל ישראל שכן ורנחה אלמנחו לגבות כתובתה ורנחה שהנכס' שלו מלקחם
 וקלחם אינם שוים הסך ששנו כשהו הכסואין ילמדו רבינו אם הדין עתון
 שפסקם עתה בכדי שווים עמה ויהיה זה כעסק ומאשר לו ככך שמשו אוחס
 בעת השואין :

תשובה נכסים אלו נכסי' אלא ברזל הם והדין נותן שלא תקבלם האשה
 אלא בכדי שווים עמה ואע"פ שיש בגמראים ז"ל מי שסובר שאם
 הם משתמשין מעין מלאכתן כראשונה חייבין דבנו קובא ופוחמו או שהחלו
 הכלים ואינן שוין היום כמו שהיו שוין בשעת הכסואין שהאשה נוטלתן בשומא
 הראשונה ואין היורדין משלמין דמי הפסח ככר חלק עליהם ר"י ז"ל וכו'
 כי לפי דין הגמרא אין האשה נוטלתן אלא בכדי שווים עכשיו כאלו אבדו
 לגמרי וכמו שתמאל כל זה כתוב בטלמודי' ביבמות ריש פ' אלמנה ל"ב וכן
 הפרישו עמו החמורים ז"ל וגיבור' אפי' שהדין היא כן כתב הוא ז"ל דלא
 מחייבין ליה לנכסל ולירשו עכשו כפימית דמיס דכיון דלא נהגי הכי כל מאן
 דמקבל לנכס' אלא ברזל וככה נהו עליה ארפתא דמנהגא הוא דמקבל להו בלכך
 לא מחייב אלא לפוס מנהגא וכן רמז זה בטלמודי' כפי' אפי' בני דין מודרת
 וכ"כ הרמב"ם ז"ל פ' כ"ב מהלכו' אישות ז"ל הורו בגמור' ז"ל שגכס' אלא
 ברזל אפי' שפתיחתן על מהלכו' אישות אפי' הכללות קיימין וכו' עושין מעין
 מלאכתן נוטלם בלאותיה כמו שהן ואם לא היו עושין מעין מלאכתן הרי כן
 מנו

בפסקה והסולת קרבים לא יאמר לטפה מן לי בדיני אלא לוקחין סתם וסורפין
 כמנהג והלוקח כשר יאמר לו מן לי רובע או חצי רובע ואם שומעין אוחס
 בעדה יבואה אבדי' ארביים בלגסה כדאי' כפי' אין לדין (כ"ז ע"ב)
 ולא יטלו גורלו על המנהג כדאמרי' כפי' שאל' (קמ"ח ע"ב) מטילין חש"י
 על הקדשים בייס אבל לא על המנוחוסירשו בנמי' (קמ"ט ב') מטה של חול שאינן
 קדשים ואם לא פרע מע"פ ואין הכונה נוהמיתו יתנו לו משכח כדאמרי' החם
 (קמ"ח ע"ב) רב אריא שקיל משכונא והיו משום דחייש דילמא הולאה י"ס
 לא ניתנה ליכתוב וכוה אלתו וכוהין במקומט כוה. עוד אמרו מקילין עליהם
 שלא לנדוק הריאה עד אחר הפשט העור כדי שלא יתקלקל העור אם שמה
 המלא ערסה שכיון שגשפסה בחוקה היתר עומדת ורנכן אררין בדיק' ומסוס
 שמחה י"ט י' להקל להפסיט העור קודש בדיק' כמו שהחירו לתת עור לפי
 הדורסין דילמא אחי' ללחמתי משמחה י"ט וכן כפי' מי שהשך (קפ"ו ע"ב)
 מוכה דמרפה אברי' לנפול' על משום שוקלס וקודם בדיקה החירו עטלוה
 כדלימא החם וכן כהמה מוכונה החירו לשפסו אם יכול לחבול כיה מביח
 טביחתה מכבוד יום בלא הפשט ונחוח ובריקה נריאה (בינה ב"ה ע"א) .
 וכן כהמה שריכה בדיק' מפני ריבוק ארביים אמרי' בפרק המביח (ל"ד
 ע"א) שמתור לשפסה בייס משום דלחחוק רישוחא לא מחזיקין וכן בירושלמי
 כפי' אין לדין (ה"ה) אמרו שאין רואין את הערסה בבית אכל ונחמו עטס
 כוה שמה ממלא ערסה ויהא אסור לנפולתו וכן אנו מקילין עוד שיקה מהנכדי
 מע"פ דמי הכתמה אם תמאל ערסה :

שאלה יא עוד שאלת גבור שרלו לגזור תפיות מפני הגשמים ומדמן
 בהם שחי' פשרה נכנת בל' כשנת מהו לגזור התפיות
 כיום שני ויחטו שני ימים ראו' או יפלה להם חפרי' של פשרה נכנת
 במקום יום שני ויהיה זכרון אחר שולה לכאן ולכאן :

תשובה נראה שהיום הקבוע שולם לזה לפי שלא התקינו לגזור התפיות
 בשני ובחמשי' (תפנית ט"ז ע"ב) אלא מפני שהוא יום כפופה
 לקריאת התורה ושיחו שני חפרי' כשכוס אח' שלא להפריח הלטר ביומא
 מדאי' שלא ספריה לחפרי' ימים ראו'ס אלא ללמדי' מעמד. ובירושלמי פי'
 ג' פרקים (כ"ג) אמרו סנהדרי' גדולה היו מחשפין עממה והקשו וסנהדרי'
 יבולין להפסדי' בכל יום וחרזו מלקחיס היו פלמס פל בתי אבות ונרא' שאין
 להפריח לגבור להפסדי' שני ימים ראו'ס וכן הורה במדרש קי"ו על פסוק
 פל אלו חיי טובים ואם יש בלוחם שכת יום אחד קבוע לחפרי' כיון שא"א
 שלא יחי' סעוד' ללמד משני ימים אלו שני וחמשי' אין מחשפין שני ימים
 ראו'ס ויעלם בלום הקבוע לאחר מאלו הפסדי' של שני וחמשי' הסמוך לו
 ויחסנו האחד כפי' או בחמשי' כדי שיחו שתי חפרי' כשכת אחת ולא יחי'
 קמוריס זה לזה ואין כוה משום הפקפת שפריס כשמתעין בחמשי' שהרי
 החששו חפרי' אחת והחשפלו של הגשמים וכן נהגו בכלן וכן נהגו סקדעוים
 ז"ל בחפרי' שמתעין על הדבר להחפטי' כדי כשכת במקום יום חמשי' לפי
 שאכפי' מעמד ה"ו מחפרי' ברכי' מפני אכסרה שלא חסול בחלוקות כדלימא
 כפי' ג' פרקים (כ"ז ע"ב) חו ראו'ה שאם יש בשבוע יום ראו' להחפטי' מלמד
 שני וחמשי' מחמין בו וא"ל להחפטי' בלוחו שבוע ג' תפסדי' :

שאלה יב עוד שאלת מה שכתבו לומר ברכו את ה' המצוה לשלם
 וסד כשפטרין מביח סכנתה אם יש לו שורש בגמרא :

תשובה לא ה"י מנהגן של ראשוני' ז"ל לאמרו כשפטרין מביח סכנתה
 וכן הוכחתי מלשון ר"י ז"ל שכתב כפי' הקורא את המגלה
 ז"ל כשגליה לבור אומר עשה שלום במדומיו אחר גמירת התפלה אין כפצור
 רשאין ללאת עד שינטל ס"מ להלוי'ו במקום המשחמר אם אינו משחמר בב"ה
 יסה. ובראה מלשונו זה שאחר פושט שלום במדומיו שומרים בקדש בתרא לא
 ה"י אומר ש"ל ברכו וכן הוא היום מורגל אח' כפי' הכנים ועמי' הארץ לכל
 סוף דבר אומר אחר פושט שלום נפסח כן וכך. וקלח הוכחה יש כוה כפוף
 פוסה (מ"ט ע"א) דלמרי' החם דשלמא לא מקיים אלא הקדושה דבדורא
 ואיכא שמייה רבא דלגדתא חכו שאנו אומרים סדר קדושה דובא לדין גואל
 ואומרי' אחריו אגדה של חלמידי' הכמים מדיים שלום כפולס ושורין אחריו
 קדים ויהא- ש"ר והרי לא הזכירו כאן ברכו אחר י"ר דלגדתא. תם הפסין
 בעלמו מוכרס הוא מאליו שלא מלאפסו שחבר בנמי' אלא לרפ"ק בברכת זמון
 בשפסה דפי' ג' שאלנו (מ"ט ע"ב) וכן בברכת התורה שריו מה מליטו בב"ה
 אחר מרובים ואחר מעטין אומר ברכו את ה' המצוה וכוה בקריאת התור'
 וכדאמרי' בגמרא (שם ל' ע"א) פרסו בר פפא חיקלס לבי כנישתא אדרי גובר
 קס הקרי כפטרל אחר ברכו את ה' דלרפ"ק כי היכי דבכריתת אחר' אמרי'
 ברכו הכי נמי בברכת זמון דתרווייהו מחד קרא נפקי מגדלו לני' אחי ומחי' שם
 ה' הקרא וכו' ג' שאלנו (מ"ט ע"א) אמרי' מהי"מ כלו' דלמרי' בנ' ארי'
 אחי דלמר קרא גדלו לך אחי וכו' ר' אבהו אמר מסכה כי שם ה' הקרא
 וכו' וכפרק מי שמחו (כ"א ע"א) אמרו מנין לברכת התור' מן התור' ארי'
 חסדא כי שם ה' הקרא וכו' וכמס' יומא אמרי' כפי' אמר להם הממורי' (ל"ז
 ע"א) דה"ק להו משע לישאל בשפס שארי מזכיר את ה' אחס הנו גודל
 לאלהינו ומלאן למדו שם לעבות אחר כהן גדול כשמוכר את השם המפורש
 ברוך שכמילו ואע"פ דלכן בברכת זמון לא מברכין ברכו כדליפסקא הלכתא
 כהדיא בגמרא אבל בברכת התורה ליכא מלאן דסליג אלא ה"י אמרי' המצוה
 אי לא וקילין דלמרי' המצוה וכיון שאמר ברכו את השם המצוה אינו לריך
 לתור' ולומר אחר בלמוד ברוך ה' המצוה וכו' וכדאמרי' בירושלמי (ברכות
 ט"ז ע"ב) מכיון דלמר המצוה חף הוא אינו מוילא את עלמו מן הכלל אפי'ס

אלה שאין לה זכר ואם היא בוגרת חטטה חייב בכל אלה שאין לה קנס ואם היא נשואה פטור מכלל ולענין הפטור אם נחברת שנתפזרה ממנו הרי הוא בנו לכל דבר וחייב לתת לה שכר הנקתה וחייב להטפל בו לכל זרעיו וירש בכסיו ואם לאו נחברת זה אפי"פ שהיא נאמנת לומר כן איש פלוני הוא להכשירו בקהל אבל לזה לאמל' לפשותו בנו לחייבו במוזותיו ובפסולו ולירש בכסיו אלה שלפנין עריות חוששין לדבריה ויהי' אסור בקרבני' האיש שהוא :

עוד בגמ' אל היר בניסין עמאר יצ"ו

ענין יט על הפנייה שנמלאת מעוברת העופל' על רחובן שהוא בא עליה אשר נחבתי בזה מה שכתבתי כמו שהוא אלא אם ראו דברי סתומים להיו' ג"כ השאלה סתומה נכתב לי שאפשר לך קצת דברים נסתמקתם בדעתי בזה והנה אני משיב על ראשון כמה שכתבתי כי אם נחברת שנתפזר ממנו הרי הוא בנו לכל דבר וכו' ואתה נכתבתי כי ראית תשובה לשרי ר' יחזקאל בר ששת זלה"ה על מעשה שאירע בתוכם וכתב בתשובתו שלפנין אם הוא בנו אם לאו אין כאן שבושה כלל לפי שמורה האמינותו דאפי"פ בהשגח העומד' תחתיו ומשמשתו וילדה לו האמינה תורה לאב לומר זה אינו בני ממזר הוא דק"ל כר"י דאמר (קידושין פ"ד ע"א) נאמן אדם לומר זה בני בכורי ואפי"פ אמר כן על חינוך בין הבנים דרפסקין הלכתא כותיה נפ"י טוהלין (קכ"ז פ"ב) שהתורה האמינותו מדכתי' יכיר יכירו לאחרים פכ"ל תשובתו ואתה נכתבת דא"כ דאילו היה ברור שבה עליה והיא טועל' בריא שהיא מעובר' ממנו כיון שהוא אינו מודה לה שהוא בנו הרי אפשר לומר שנתפזרה מאחר דכי היכי דאפקרא נפשה להאי סבי' נמי מפקר' נפשי' לנבי אחריי' ואז"ל בנדון הזה שהוא מכחיש אותה ואומר שמעולם לא בא עליה אינו חייב שבושה לפי אלו הדברים פ"כ לטוק. ואתה הוא שרבי ז"ל השיב כן בהיותו במליאתו ובספרו הדברים האלה תמתי על הוראתו ונשאתי ונתינו עמו בזה ולבדל לך הדברים הקדים לך הקדמה ודאי שהתורה האמינה לאב לומר זה אינו בני מכיון שהאמינותו לומר על בנו שהוא בכור ואפי"פ יש בן גדול ממנו דממילא אם זה הקטן הוא בכור הגדול אינו בנו ח"כ הרי זה הבן נשאר ממזר בדבורו של אב ומכאן נלמוד נאמנו' האב לומר זה אינו בני שיש לו שהוא אינו בנו וממזר הוא מיהו נאמנותו הוא כשאומר שהוא לא בא עליה אפי"פ שבהו עליה אחרים אינו ברור לו שהוא ממזר ומן התורה כבר הוא דממזר דאז ודאי זה הבן ממזר הוא והוא יכול לעסוק כן בבני אב אב בא עליה באותו זמן שנתפזרה לא כל הימנו להחזיקו ממזר שחיון שבה עליה אפי"פ שבהו עליה אחרים אינו ברור לו שהוא ממזר ומן התורה כבר הוא דממזר ודאי אסרה תורה ולא ממזר ספק דכיון שאינו ברור לו האך יחזיקו ממזר והוא האמינותו תורה בזה אפקרא שדין ליה בתריה משום דאמר' רוב נפילו' לבטל וכדאמר' בסוטה פ' ארומה (כ"ז ע"א) אשה מונה בבית כשרים משום דרוב נפילות' לבטל והכי אמר' פ"ק דחולין (י"א ע"ב). ומה שטענת אתה ואמרת דכי היכי דמפקרא נפשה וכו' זאת הטעם שכדאמר' בגמ' פ' אלמנה ל"ג (ס"ט ע"ב) לא נאמרה אלא לדע' רב בבה על ארוסתו להחזיקו ממזר אפי"פ לא דיימא מעלמא כיון דדימא מיידי דארוס אבא לשמואל לא אמר' הכי והולד שתוקי' ובודקין את אמו ואם אמרה לכשר נבעלתי נאמנת ופסקו הגאונים כשמואל כדמפרש נפ' פטרה ויחזיקו (פ"ה ע"א) ואף לרב נמי לא נאמרה אלא ליישא קמא בגמ' אבל ליישא בתרא כל היכא דדימא מיידי דארוס בתריה דדייה שדין ליה גס כל זה לא נאמר אלא בבה על ארוסתו בבית חמיו ולפיכך חשב ממזר' אבל בארוס אשה ומפתה אותה אם נחברת הדבר שבה עליה זה הארוס או המפתה בהודאת פיו או בעדים כיון דלא דימא מעלמא דבר ברור הוא דבתריה דדייה שדין ליה ולא אמר' כי היכי דאפקרא נפשה להאי אפקרא נפשה לאמר' דהא חנן התם (שם ס"ט ע"ב) במתני' גבי הארוס והמפתה שאם כהן כהן הנה על בת ישראל הוא וילדה שהולד אוכל בתרומה חט"פ שיש בתרומה חיוני מיתה לזרים ולא פסליק ליה מה"ט כי היכי דאפקרא נפשה להאי אפקרא נפשה לאחרים וכו' הרמב"ם ז"ל בפ"ט מהל' תרומה וכן יש ראיה לזה ג"כ בפ' נושאין ביבמו. וכן לפנין ירושה כ' הרב ז"ל בפ"ט מה' יבום שאם אמת הדבר שבה עליה שהוא בנו ואפי"פ שלפנין יבום כ' הרב ז"ל שהוא ספק כבר תלוק עליו מגדולי האחרונים ז"ל ומ"מ לפנין ממון הוא נאמן כהורא' הרב ז"ל וכתב על השפחה וטולד לו בן ממנה דאמר' בגמ' דלינו בנו לכל דבר כדאי' בפ' דיבמו' (כ"ג ע"א) כתבו קצת מהגאונים ז"ל שאם היתה שפחתו הוי בנו ופטור את אשתו מן התלילה ומן היבום כמ"ט הרי"ף ז"ל ואפי"פ שהרמב"ם ז"ל חולק על זה בפ' י מהלכו' גרושין מגדולי האחרונים ז"ל הסכימו לדעת הגאונים ז"ל ואף הרב ז"ל לא תלך בזה אלא משום שהיא שפחה שאפי"פ נחשב' ממנו בודאי אינו בנו אבל בבה על הפנייה הרב ז"ל יורה שהוא בנו וכתו דאמר רחמנא בתי מלאוסי או מנפשותו היא ואמר שנתברר זה אם זאת טועל' ברי' ואומר' לזה אתה באת עלי והא לך בך ופרסם וזו אותו או קן לי שר הנקתי והוא כופר בכל למס לא נשביט אותו וכן שיש ביה טעם' ממון וכפירתו ואפי"פ לפנין יוחסין נאמן אפי"פ שלא בשבושה לפנין הולאת ממון כל שיש בהודאתו חיוני ממון יש בכפירתו שבוט' היסת כשטועל' בכרי' נבעלה לזה אלא שהוא יכל להחריס עליה אם נבעלה לאחרים חוץ ממנו דהשתא אם הודית לו בזה הוי ספק בנו ומסקנא לא מפקר' ממונא ואפי"פ נאמר דלהכרת בכור נאמן בלא שבושה אפי"פ דהוא ממונא התם שאני דגורת הכתוב הוא ואפי"פ במוזותיו בו שאינו בכור וטעמ' דמלתא משום דאין לכן טעל' בריא על האב שהוא בנו כמו שיש לאשה זאת על זה שחובעת אותו שיפרטנה שר הנקתה שהרי הרשו' בידה להיקב בבה כשכר כדאי' בגמ' (כתובי' ל"ט ע"ב) ועוד שלא האמינותו תורה אלא כמי שחובטו

כמו שנגזרו או שאבדו וחייב לשלם כדמיהן ששמו אותם בשעת הנשואין ומנהג פשוט הוא זה וכל הנושא על דעת מנהג זה קבל עליו אחריו' הנדוניה פכ"ל וכו' האחרונים ז"ל ודין פשוט הוא זה שהמנהג מנבל הלכה בכל כיונא בזה דהא ק"ל כרשב"ג דאמר הכל כמנהג המדינה נפ' מילא' האשה (ס"ו ע"ב) ואל המנהג הוא פשוט כזה במקומכם כמו שכתבו סס ז"ל שתקבלם האשה כמו ששמו אותם בפת הנשואין אם הם משתמשין מהם מפין מלאכתן הראשונה אין לה על הירשים כלום בפחיתת דמים ואם המנהג הוא אינו כן חייבין לשלם לה פחיתת הדמים ובמקומנו לא נהגנו אלא כדון הגאונים ז"ל ואתם פשו כמנהג מקומכם :

שאלה טז עוד שאלת שתי עירי' הסכימו שכל מי שיפתיק דירתו מאת' לתורה שיפרע המס עם הראשונה שהועתק ממנה לא עם השנייה שהועתק אליה ויש א' העתיק דירתו ופרע עם הראשונה כפי התנאי שתי' פטרה שבה ועכשו תוכנין אותו בני השניה לפרוע עמהם מהו הדין בזה : **תשובה** תנאי זה שבממון הוא וקיים וחייב לפרוע המס במקומו הראשון אלא יסכימו השתי עירי' לבטל התנאי ההוא מכאן ולהבא או יחדשו התנאי ויאמרו שלא יחייב לפרוע אלא תוך זמן קלוב חמש שנים או פחו' או יותר אבל כל זמן שהי' התנאי בניהם קיים ולא יהי' בתנאי שום זמן מסתמא הוא חייב לפרוע במקומו הראשון כל ימי חייו וכ"כ הרשב"א ז"ל בשו"ת ז"ל כל מה שהסכימו להצור בעירי' ממון רשאי' הם והרי הוא מוסכם ומקובל כאלו הוא דין גמור שהסכימם בזה חזרה להיו' דין והביא ראי' מפ' השותפין (ח' ע"ב) דאמר' התם ורשאי' בני העיר להתנות על השערים ועל המדו' וכו' וכן תנאי בתוספ' רשאי' בני העיר לומר כל מי שירא' חלל פלוני יתן כ"זכ ורשאי' לעשו' קילתו וכן אמרו בירושלמי שהן רשאי' להסיע על קילתו פ' להסיע מדין תורה לקיים קילתו ור"ך בכל זה קנין ודבר ברור הוא זה :

ברש"ך אל היר שמואל חלאוי יצ"ו

שאלה יז שאלת מהו לקדש אשה על מנת שאם ימות בחייה בלא בנים תהיה פטורה ולא תפול לפני אחריו לא ליבם ולא לתלון וכתבת ששמעת שכן פשו מעשה בדבר קצת בעלי הוראה מהמעבד :

תשובה פליאה ממני הוראה זו ואיני חושב שאחד מבעלי הוראה יטעה בדבר זה ושמא הלכה מקופתה היא זו שהרוא' ראה וטעה או שמא אתה ששמעת מפיו טעית בשמועתך שאין זה נכון כלל לקדש על תנאי זה ושיפול התנאי על מנתה על מ"ש בתורה וכל המתנה עמ"ש בתנאי תנאו בטל ומס"ט ס"ל לר' מאיר דהמקדש את האשה ע"מ שאין לה שאל כמות ופונה הרי היא מקודשת ותנאו בטל כדאי' בפ' אף על פי (כ"ז ע"א) ובפ' המגרש (פ"ד ע"ב) ובפ"ג דקרושין (י"ט ע"ב) ובסוף הסופרים (ל"ד ע"א) ובפ' טוהלין (קכ"ז ע"ב) ואפי"פ דר"י פליג עליה בשאר וכמות הא מודה ליה בטובה והא דפליג בשאר וכמות היינו משום דס"ל דדבר שבממון תנאו קיים משום דלאו מתנה עמ"ש בתורה הוא אלא מחילת ממון הוא והרי הוא כאומר על מנת שתמחול לי שאר וכמות שיש לך עלי וממון יתן לימחול ולא מתנה עמ"ש בתורה הוא והרי זה כאומר לתכור קרע כסותי והפטור ואל זה אלא מחיל' ממון וקיים וזהו ההפך שיש בין ע"מ שאין בו אונאה ובין ע"מ שאין לך פלי אונאה שהראשון הוא מתנה עמ"ש בתורה ויש לו עליו אונאה והשני הוא תנאי שבממון וקיים כדאי' בפ' הזהב (כ"א ע"ב) וכיונא בזה הוא מה שהפרישו בפ"ק דמאי' (ג' ע"ב) בין ע"מ שלא תשמטנו שביעי' ובין ע"מ שלא תשמט' כשביעי' שהראשון הוא מתנה עמ"ש בתורה ותשמטנו שביעי' והשני הוא מחילת ממון וקיים ומשום הכי מודה ר"י בטובה שהתנאי בטל שאינו דבר של ממון שיתן למחילה אלא לעשר דגופא הוא אף כהן למחילה והרי הוא מתנה עמ"ש בתורה והתנאי בטל והמעשה קיים ומשום הכי אמר' כסור' בפ' הריני נזיר (י"א ע"א) האומר הריני נזיר ע"מ שאהיה שותה יין ומשמא למתים הרי הוא נזיר ואסור בכלן מפני שהוא מתנה עמ"ש בתורה וכל המתנה עמ"ש בתורה תנאו בטל וכן בפ' י' במס' פאה (מ"י) שנינו אם אמר הריני קולר ע"מ מה שאני שוכח אני נוטל יש לו שכתה ואמר ענה בירושלמי משום דמתנה עמ"ש בתורה ותנאו בטל וכתבו המפרשים ז"ל דכיון שר' יהודה מודה בטובה שיתן תנאו אפי"פ שצדק למחול כיון שאינו תנאי שבממון כ"ש כשמתנה עמה דבר שאינו בידה למחול כגון ע"מ שלא תהיה זקוקה ליבם דבזו ודאי מודה ר"י דמקודש' ותנאו בטל והכי איתא בירושלמי בפ' הסופרים (ה"ז) דגרסי' התם כל המתנה עמ"ש בתורה א"ת שהוא של ממון תנאו קיי' שאינו של ממון תנאו בטל כידר וכו' הרי את מקוד' וכו' ע"מ שאם ימה לא תהא זקוק ליבם הרי זו מקודש' ותנאו בטל תני זה הכלל שאמר רבי יהודה בן תימא כל דבר שא"ל להתקיים והתנה עמה לא נתכחו זו אלא להפליגה בדברים בן שאמר בזה בן שאמר בכתב כל המתקיים בפה מתקיים בכתב. פ"כ גירס' ירושלמי' והרי זה מבואר :

ענין יח בגמ' : בתולה שנמלא שנבעלה ונחשבר' ח"ל מה טיבו של עובר זה אמרה לפלוני נבעלתי ולו הוא הפובר ואתו פ' כהש בה לא לאחיותך מעולם מהו הדין בזה :

חייבין הגבור להוסיב ב"ד בזה ולכתוב טענתה ותשובתו ואם יודה לה מוטב ואם יעמוד בכפירתו משביעין אותו ומחיימין בבי"ה על כל מי שידע עדי' בזה שלא יכבש פדותו ואח"כ אם נמלאו דברים אמת אם היא נערה ואם אשה כופין אותו לישא אותה שלא ברצונו ואם פיתה אותה אין כופין אותו לישא אותה שלא ברצונו ולענין קנס וכשת ופנס ועשר אם היא נערה ואם אשה חייב בכל ומגדין אותו עד שיפייסנה וכן אם פיתה אות'

שמדובר מן התורה כירושלם כי שנים חבל כמה שיערך חיובו אינו אלא מדברי' איש כגלל אלמנותו וברי הוא כשר הכי' ממון שהם חיובו היסודי כפני' כרי' אפי' שהתורה האמינתו . וחיונו מזונו' ננו וזכר הנקמת חיובו דיהוה הוא כדאי' כפי' אפי' (ש) ועוד שהאב אינו נאמן אלא על כנו לפסלו לומר שהוא ממזר אבל לפסול שאינו כנו אינו נאמן כדאי' כפי' החולק' (מ"ז ע"א) אף אמת על תחמה לפי'ן חייב ממון אם נאמן להספידו ירושתו אינו נאמן להספידו אמו שכן הנקמה שהאמינה התורה להאב אינה אלא על הכן לבדו לפסלו או להספידו להאב לפסול אחרים ולהספידם . ולא יקשה עליו' היותו חולק על ז"ל בחיוב שבוע' זו ותחשבוני' ואלו משפחה המוסר בהיותו משיב את הארי לאחר מותו שאין לדיון אלא מה שפירשו רובות ואין לנו להיו' נושאים פנים בתורה ובמילתה דמליא בספרה יתגלו לאחרונים דברים לא שפרסם רשעים . ואכתוב לך כאן ממלוק' לראשונים ז"ל בפני' חיוב שבוע' כזה והספידה במלוקותה כ' הרמב"ם ז"ל כפי' מהלכו' איש' מי שראה אשתו שזינתה וכו' והוא הודיה שזינת' הלא בלא כתובה לסיפק משביע' בנקיטת ברו רי' ייחמה תחתיו אם ראה אותה כעלמו והא"כ תגבס כתובה וכו' והנה ענין הרמב"ן ז"ל תמה מאין הולא זה הרכ' זו השנופה שיחא יכול להשביעה בחסן והלא שבועה זו אי' אלא שבוע' המשנה ולא שבוע' האור' והאי' שבוע' היסוד' אין לה דיון לנו להשבע כולי' ובזו לא תקן ר"ג שבועה ולא שייך בה השתמושי' הוא דקא משתמיס' ליה . וכן דן הרמב"ד ז"ל כפי' ולי' עכ"ל ולי' אין ז"ל ודברי' הרכ' ז"ל קיימת הם שכוין' שהוא קופסן שזינתה בפניו הרי הוא יודע כברי' שהספידה כתובה' ודומה זה לפוסק כשטר מקוים פרוס הוא שטרין נותן דאי אמר לישתבע לי משביע' לי' כדאי' כפי' הדיין' (מ"א ע"א) והכריע' הרי"ף ז"ל דברי' קניס' חסן והכל' נמי היא תוכנה כתובה' כשטר מקוים והוא קופסן ממל' אותו שפטר משפחה שזינתה בפני' והרי הוא באומר שפירחה שטר' להשביע' כנפיק' אלא שאם הוא אינו אומר השביעו אותה אין לביד להשביע' כדאי' התם (ש) וזה כולל בכלל מ"א דברי' משביע' ולא אמר משביעין אותה והרי אמת רוח' ככאן הכרעה כנגד הרי"ם גדולים ואף כדודן הזה אל תתמה אם אי' מחייב שבוע' כפסנת ברי' שפוסל' האשה הוא אל הכפל הזה שזה הוא כנו ותוכנ' שפרס' חסרי' שהיא מניקה אותו שזה דומה לכל פסנת ברי' שתקן רב נאמן היסוד ומה הפרש בריהם : והלא **ומה** שה' אשכר לפסוק בזה הוא הא"ך אשכר למסור לו שבועה והלא רשע הוא כיון שכל על הספידה בלא כתובה וקדושין והרי עבר על לאו לא חיי' קדשה ואין זאת עני' שהרי אמרו כפי' אלמל' לכ"ו (ס"ט ע"א) דלזנוס ומשפחה אינו פוסל בתרומה ואלו היסוד ביהמו כפרי' הי' פוסל ומ"א כפי' הגוסס' אסורה היא כבר פירש' ז"ל שאינו מן התורה אלא מדרכן שגזרו על יחוד דפניה ולא מתחבר דמשום איסור' זה יקרא חשוד על השבוע' שאפילו לפדות הוא כשר אפי' הודע שאינו נפסל ע"פ עלמו ואפי' בעדים לרי' הכרחה זהו דעתן בזה והאמת עד לפלמו דכדאי' שאם היה' בוגרת מפותה אין עליו חיוב ממון ולא חיוב שבועה מל' חמש' דברים שחייב האונס אבל מל' הכובד יש חיוב כמו שביארה :

הארוסין מחלמו הוא וקרוי האשה והוכרי' ע"פ תנאים שפי' שואלים ממנו והוא דרך כפי' הלך וקדש אלמנה אמת ואח"כ נחייס' דעתו והודה לקרוי האשה נקיום התנאים ורצה לישא אותה או אמר לו שלא ישאלה על אשה אחרת אך יגרש אות' אלמנ' שקדש ויתנו לו האש' הריא והוא פנה ואמר כי הוא חושש שאם יגרש' שלא מדעת' שלא יפרישו' ממון כי ין מנכה אותה מדיו' מימי קדם שכל המגרש אשה שלא מדעת' ממ צניעין אותו ממון ומיראת זה לא רצה לגרש' אבל נדר להם שלא ישאלה לפנ' ויהי' אשה מוטע' שחל' גם וכו' יגרש אות' כדלוי' וקבל עליו בכת' ובקנס' על א' ישא אותה אלמנה ולא אחד' על האש' הריא זה נסח קבלתו . אי' פלוני הכסן קבלתי ע"פ שאמר שאקדש לכה ע' ע"פ שליח' ע' שלא אשא אשה אחר' ולא אכריס' בה ע' אשר כבר קדשתי אבל אגרש' ואפסרני' . והא' אכנס' לה או לא' זולת בה ע' יחי' מותרים ומורה פמו פת כותי' ויסי' יין כסך ולא יבירתי' שום אדם מזה אלא ע' ופ' ופ' ואחר כל זה אם אשא ע' בת' ע' אחן ללא דיוני' המלך ירי' וכו' זהו נסח קבלתו . אח"כ האש' הנזכר וקרויה הי' לבס' פחות שיחא ענה כשור' שלא יעבור על קבלתו ואחר' שפטר בחופתו ענה ט"ד ימי' ונעט' לו הלך ונשא האש' פנ' אחר שידעו אורכי' אשתו שנשאל' שהוא הי' רוי' לישא אות' ואמר לו לא ישאלה ולא שמש' אליהם והלך ונשא' ועת' באלו אם המקבל הזה לפי נסח קבלתו הוא מותר' וממז' אם לא והוא הוא שפודה ונכח הימר כדדיו' כמה זמן יבט' נדוי' והוא כופין אותו לגרש האלמנה נהיה אחר שלא נשאלה לו האשה הריא אלא על תנאי' זה אם לא . והא' מ"א כי נוסח קבלתו שהוא מקבל ע"פ לגרש האלמנ' הריא הוא ריח הגט הפוסל' ככסול' אם לא והוא יוכל שום אדם להחירו' זולת אוחן' ג' האשים' הוא' בכתב' הס' . אם לא עוד שאלה כי לפי מה שפטריו הפדיו' כי הכסן פנ' אחר שאם יגרש האלמנה הריא שחיי' אסור' עליו אשתו האחר' שנשא כפי' וכגלי' פדיו' וכו' ועתה אם יגרש האלמנ' הנזכר' אם האיסור חל אם לא . זהו תרף לשון שאלת' כמה שהוא לרי' לפי'ן דרין כדדיו' פנ' ושאר דברים שבאו בשאלותי' . אין מפיק ולא מורידין לפי'ן דרין ולפי' ששאלתך הוא מורכב' משש' שאלו' חשיב' על כל אחת מהן ואשיב' על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון :

על הראשון' והיא אם הכסן הוא מותרם ומנוה' אם לא . אי' אומר כי לפי נסח לשון קבלתו ולפי' מעשיו הכתובים בשאלה הוא עובר על קבלתו וכל עליו הנדוי' הו' בקבלתו וחייב לנהוג ככל דיני' הממז' וכן כל הפס' חייבין לנהוג בו נדוי' והוא אינם עושים כן לא הוא ולא העם אבל הם נוהגים קלות ראש כדדיו' עביר' היא בידם וכפי' עושין הם ועמו נדוי' הם זכ"כ הרשב"א ז"ל בתשוב' שמי שאינו נוהג עם המנודה נדוי' הוא נדוי' מדרב' זה לרוב פשיטותו לא הי' לרי' לשאל' שאפי' התיוקו' של ע"ר יודעים שהמקבל עליו דבר נדוי' או שטרם ועובר על קבלתו שגדו' חל עליו ואפי' יודע כמה נפל הכסן בזה שיער' לשאל' והוא מפני שלא נדוהו אחרים אלא הוא קבל עליו דבר זה כדדיו' ומסתפק אם קבלתו היא קבלת' מדרב' זה אם לא . הוא הספק דין פשוט הוא שהממז' עלמו על תנאי' לרי' הפרס' מדרב"ם כפי' ואלו הן הגולין (י"א ע"ב ע"ג) אומר ר"י יהודה אומר רב נדוי' על תנאי' ואפי' מעלמו לרי' הפרס' מנ'ן מיהודה דכתי' אם לא אביאנו לרי' ומסתחי' לך כל הימים כלומר שיהא מנוה' ואמר' התם (ש) שמפני דבר זה שקבל עליו יהוד' ולא הוטר' היו עלמפוש' מנוגלין כלארץ עד שפטר משה ובקש' רחמים עליו כדאיתא התם וכבר כי' זה הרי"ף ז"ל בה' עמס' ע"ק כפי' ואלו מנגלין וגם הרמב"ם ז"ל כפי' אשרן מה' ת"ח כי נדוי' על תנאי' אפילו מפי' עלמו לרי' הפרס' חס' דבר פשוט לפי'ן על קבלתו שרי' הפרס' חסרי' ואפי' לא עבר על קבלתו יש מי שאומר שרי' הפרס' חסרי' יהודה אפי' שקיים דבריו הי' לרי' להפרס' אלא שיש' ממלוק' בזה בין אם הדבר שקבל עליו בידו לקיימו אם לא . אבל אין אלו לרי' כן בידן הזה ששרי' הכסן הזה עבר על קבלתו והנדוי' חל עליו מאלו' והרי הוא מותר' וכל אוחן דברים שכתב בקבלתו חלו עליו פס' שאר דיני' המנוה' שפטרם בנמ' כפי' ואלו מנגלין וכו' הרמב"ם ז"ל כפי' אשרן מה' ת"ח וכו' שחל עליו המדוי' אין לו הפרס' מתכדוי' אלא ביחוד וממנה חל' בנ' הדינות' כדאית' בס' דבריה' (מ' ע"ב וע"פ כ"ן כסד"ה ושמהא) וכו' הרמב"ם ז"ל כפי' הו' והי' נרא' שאפי' הי' הממז' ת"ח דקי"ל דמנד' לפלמו ומפר' לפלמו כדאית' התם (ו' ע"ב) שאינו יכול להפר' לפלמו כדדיו' שחל' עליו מפני קבלתו שאם הי' ת"ח יכול להפר' לפלמו למה יהוד' לא הסר' לפלמו וכו' הרמב"ד ז"ל בהשגותיו ודבר זה ז"ל אלא שאין אלו לרי' לו כדדיו' הזה מפני כמה דברים האחד שאין הכסן הזה ככלל ת"ח ומעשיו יוכיחו עליו שאין מה שש' מעש' ת"ח ועוד שלא כל הרוי' ליעול' את העם להחזיק עלמו כחכם בענין' או נוסל' אפי' הורחה ומתנוה' ורוי' לו עסק אלא בתור' ובגמרת' בתלמוד והסל' והוא כפי' דבריו הלל' ויודע דיני' הנדוי' וההפרס' מפי' הסל' והוא אינו כן והוא כשאר העם לפי'ן יודע ועוד שלא בכל דבר יכול חכם לנדות' את עלמו להפר' אלא כגון מה שאזכר בנמ' (ש) כי הא דמר זוטרא כי הוה מחייב בר' כי רב שמחא הוה משמית' לנפשי' והדר משמית' בר' כי רב ופי' עייל לבימי' הוה שרי' לנפשי' וכתבו הרמב"ם ז"ל דדוקא הי' הוא וכן דעת הרשב"א ז"ל נוטה' אבל בעי'ן אחר אין ת"ח מיסר ליהמו ועוד אפילו ג' אין יכולין להפר' לו נדוי' שחל' עליו אפי' עוש' תשוב' כדדיו' על מן האש' הריא כמו שקבל עליו בקבלתו והוא הסרו' לו והוא מוסר' כפדתו אין הפרס' הפרס' והוי' כטובל' ושר' בידו שכל זמן שהוא מתחזק ע"פ האש' הריא הוא מותר' ע"פ קבלתו ולא עוד אלא שקודם שפטר' על נדוי' אפי' הוא רוי' שיחירו' לו קבלתו לא הי' אשכר' להחירו' לו אלא כגון אשתו וקרויה אבל שלא

וענין מה שרית' לרפה ממני' מאין מחייבו ביד' להחריס' כ"כ ומאין לו שאכזר חייבין על זה אלא שיחא יכולה להחריס' מי שמכרש' אותה או כיוול' בזה והדבר פשוט הוא דכרי' הראשונים ז"ל שהמחייב חרס' התם ביד' מחייבין אותו שח"ס תקנת' הגאונים ז"ל היא ולא הולדו הגאונים ז"ל לתקן שיחא רשות ביד' כל אדם לקלל כל מי שגול' אבל תקנתן הי' שביד' מחייבין סתם וכו' הרי"ף ז"ל כפי' כל המשביעין והרכ' בעל הפטור חלק' כפי' מעשיו חוב ואפי' שכן כתבתי לפי' שהשואל כ' בשאלתו שיש עדים יודעים ערו' זו ומפני' הרי' או מפני' הכבוד הם מנמיס' מלכס' והיו אומרי' שאם יחיימו בנ"ה יבואו ויעידו ע"כ כתבתי כן :

ואר תחמה אם אמרתי להחריס' שהדין בזה הוא להאמין הסובע בחביעתו עד שיביח' ההכנס' עדים אפי' דקי"ל המפ"ה הרי' כדאי' כפי' המפקד' (ג"ס ע"ב) ופי' כ' דכתיבו' (כ"ז ע"ב) גבי מרי' נר איסק' והא' אלו מהפסי' הדין על כיוול' בזה כ"ש שיש' לנו להחריס' על העדים שיבואו ויעידו ומה על טענה שמה תקנו הגאונים ז"ל חרס' סתם על כבישת' ערו' דאיכא אלו לכ"ס וכיוול' בזה השרי' הרשב"א ז"ל כפי' ששונה ועוד מפני' חיוב מזונו' העובר יש' לביד' לעשו' כך דר"ג וביד' אביהן של יחומים הוא כדאמרין לפי'ן פרוכבול (גיטין ל"ז ע"א) ובכ"כ לפי'ן שור' של יחומים והוא האיש' הזה חייב כמזונו' זה העובר אם הוא אפי' וכדאי' כפי' נערה שנתפתחה (מ"ט ע"א ע"ב) למה לא נחריס' בנ"ה על ערו' כמו שפי' הוא עושה אלו הי' הוא גדול והרי אמתו כמקומו והרכ' בעל הפטור ז"ל כ' בשם הגאונים ז"ל דכתיבנא שפיק' דלוי' וטא על חביע' יחומים או אפסרוסוס' שלהן והוא אמתו אפסרוסוס' של זה הסבור ועוד שהצור' בעל דינו היא שחש' אי' חייבת להיקר' את בנה' אלא כשהיא בשואה או אלמנה שזו היא אמת ממלאכו' שחייבת' לבעלה' אבל אנוסה ומפותה אינה חייבת להניקו' והוא זה אפי' הרי הוא מטפל' בו והוא אינו אפי' הרי הוא מוטל' על הצור' כשאר' עני' ישראל וא"כ אם זה הוא אפי' ורצה להסילו' על הצור' שיפטר' שכן ההקנה ח"כ הצור' בעלי' דינו הם ויכולין להחריס' על העדים וגם להשביע' שבוע' העדו' בנ"ה שיבואו ויעידו וגם לפי'ן קורבה הערי' הרי כל ישראל בעלי' דין בזה ויכולין להשביע' עדי' שיעידו כן מי הוא זה כדי להרחיקו מקרוביו כדי שלא ירכס' ממזרו' וכיוול' בזה אורה הרמב"ן ז"ל בתשובה' שלהתיר' אשה בעדי' גרושין' אין לרי' שיעידו בפני' הכפל' ששרי' הכל הם בעלי' דין בזה :

חונם אל היד חיים פילי' י"א

ענין כ' שאלה ראונו והוא כהן שדך נהו של שמעון ואמר שהדוכין קודם

לך והחיר לך נדון נדון כדברים נפ' ר"א (ס"ה פ"ה) ופי' הראשון ז"ל שלפי משנה נשבע ליתרו שלא יאל ממדין שלא ברשותי כדכ"ו ויחל משנה וכו' ואין יוחל אלא לשון שבעה והיא שבעתו מפני הנחה שפ"י יתרו למטה שנתן לו בתו מפני זה כשנאמר הו"ח שיצו למארים והי' לר"ך התב משבועתו על כן הי' לר"ך שיכניס יתרו בהיתרו ומשום הכי א"ל הקב"ה במדין לך שוב מתייבא כלומר במדין נדרת לך והחיר נדון במדין בריון מחיר הא שלא בריונו אין מתיירין לו ובדון הוא אפי' קודם שעבר על קבלתו אם הי' מתחמת ודו' להחיר נדרו לא הי' אפשר להחיר נדרו אלא בריון אשמו . שמשני שנתרית להשגח לו קבל עליו שלא ישל אחרת עליה וכו"ש עכשו שעבר על קבלתו ומל עליו הנדו אפי' ב"ד הגדול שצירופים אין יכול להסיר לו עד שיפרוש מאות' אשה על פי קבלתו . ותפרשה השאלה הראשון :

ענין כא

ועל השני' שהיא אם נהג היתר בנדו' כמה זמן יתנה נדו' שנינו בנדרים כפ' ואלו מותרים (י"ח ע"ג) סתם נדר' להחמיר ופירושן להקל וכלן אין נשאלין לחכם ואם נשאלין עונשין אותם ומחמירין עליהם דברי ר"מ וכו"א וכו' (שם כ' ע"א) ומפרש' בגמ' (שם) דהכי קתני אין נשאלין אין לריבין שאלה לחכם בד"א בת"מ. ועם הארץ שבא לישאל עונשין אותו כדתיירא מי שנתן ועבר ע"מ נזירותו אין נחקקין לו עד שיבא אפי"ר כימיים שנהג בהם היתר דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר בד"א בניירו' מועטת אבל בניירו' מרובה ריו ל' יום ואפי"ם שאין הלכה כר"מ דאמר עונשין אותו אלא כחכמים שאין מחמירין עליהם היינו דוקא באותן נדרים שאין בהם ממש המזכרים באותה משנה אבל בנדרים גמורי' מחמירין עליהם ועונשין אותם אפי' לרבין דר"מ וכו" הראשון ז"ל ומלאתי בספר המצות שמכאן יש ללמוד כי מנודה שנהג היתר בנדויו שאין נחקקין לו עד שיבא אפי"ר אסור כימי' שנהג היתר וכו"א הרמב"ן ז"ל בנשפט המתיר החרם שלו שאם נהגו מקלם הכבוד קלות ראש באחד ממחמירי אבדו שאין רשאים להחיר אותן אלא עונשין אותו לנהוג נדו כימיים שנהגו בהן היתר הרי שהסכמ' הכל הוא שנהגים קלות ראש בנדו שזה הוא לענין העונש הזה לעובר על נדרו וגם להחמיר עליהם שלא לפתוח להם בהרעה להחיר נדרם וקבלתם כדלית' הסם (שם) אלא עונשין אותם ואין נחקקין להם עד שיקבלו העונש ואמרין הסם (שם) דבי דינא דמודקא ליה לא עבד שפיר ומשמתינן ליה להסוה כי דינא כדליתא הסם וכו"א הרמב"ם ז"ל בפרק ד' מהלכות נזירות מי שנדר בנייר ודימה שאינו נדר והיה נהג היתר בנדו ושתה יין ולאחר זמן שאל לחכם והורשו שהוא נדר הרי זה מונה משפ' שנדר ומדברי סופרים יתנו אסור כימיים שנהג בהן היתר כ"ד וכו' ואם לא נהג אסור כנגמנו אין נחקקין לו כלל וכל ב"ד שמוקף לזה וכיוצא בו ומודיעין לאלו שזמנולין בנדרים שאינן חייבין מן התורה או שידרו להם להקל או שיפתחו להם פתח מדין אותו ב"ד ההדיוט פכ"ל . וכבר כתבתי שדין העובר על החרם שזה לדין שנתן ועבר על נזירותו ומא' דאמר רבי יוסי דבניירו' מרובה דיו שיבא וכו' פירוש הראשונים ז"ל דדוקא בנייר הוא דקני נשפי' יום משום דסתם נזירות ל' יום (נזיר ה' פ"א) וכיון שהתורה נתנה להם קבצה בסתם דיו לענוש אותו בקבצה שנתנה בו תורה אפי"ם שנהג בניירות היתר יותר מזה אבל בשאר נדרים שהתורה לא נתנה בהם קבצה כבאמרי' בריש נדרים (ז' פ"ג) דנדרים לית להו קולותא מודה ר' יוסי לרי' יהודה שר"ך שיבא אפי"ר כימיים שנהג בהם היתר ומייהו כתבו רבותינו הרפרתי ז"ל שמשנה הי' בא' שנדר מכל פירות חוץ מדין ועבר על נדרו ימי' רבי' והחירו לו ולא החמירו עליו לנהוג אסור כימיים שעבר משום שהאז בא לירי מכשול ולא הי' יכול להסיר וכל שאלת מוסיף עליו זמן ויוסף לפגור בירי שאינו ואלא קנס בעלמא אם אינו יכול להסיר אין מחמירין עליו ולזה הסכימו האחרונים הרשב"א והרא"ש ז"ל ובגדון הוא ג"כ אפי' ראה שאם יחמירו עליו לנהוג אסור כימי' שנהג בהם היתר שיבא לירי מכשול ע"כ נחקקין לו מיד ומחמירין לו בג' ומוטב שיאכל ישראל בשר תמותות שחיות' ולא יאכל בשר בבלות (קדושין כ"א ע"ב) ומייהו היתר בעי שהרי הגדו חל עליו והיתר אפי' ל' מיד ובלבד שיפרוש מן האשה ההיא אבל כל זמן שהוא עמה אין היתרו כלום וכו"ד המורה לו היתר בדבר זה מדין אותו ב"ד ההדיוט כמ"ש למעלה ותפרשה השאלה השני' :

ענין כב

ועל השלישית והיא אם כופין אותו לגרש האלמנה ההיא אחר שלא נשאת לו. האשה ההיא אלא על תנאי זה אם לא בזה אפי' אומר שאין לכוף אותו כלל שאין זה מהכופין אותו לגרש ואם מפני חיוב קבלתו אחס רואים לכוף אותו לגרש כל שפורש ממנו ואינו מתיירא עמה יאל יד' קבלתו שהוא אפי"ם ככתב חללה אחרת מקפ"ע לגרש אות' אלמנה אבל כשצריך הגדו וחרס ל' הזכיר בא' אפי' אפי' אלא ובהו קבל עליו הנדר והי' אכל על הגדושין לא הזכיר חיוב נדו חבו המוכן מההסכמא ההיא וא"כ כל שפורש ממנה ואינו בא אליה כאדם שבא על אשתו אפי"ם שלא גרשה אין (הרם) מתחייב בנדו' הנו' בנזנח ההיא ואם יש כפייה בזה אינו מנר האש' הראשון שכתב אלא מנר האלמנה שיתנה יוכלו לומר לו אחר שאלת אסור לבא עלי מממת קבלתך גרשני וכושין אותו ב"ד בכך כדן המדיר את אשתו משמש המסע המפורש בגמ' כפ' אפי"ם (ס"א ע"ב) ובפ"י מהלכות אישות אבל אם היא מוחלת ורואה לעמוד עמו כאלמנות חיות כד' שיקרא שמה נסוא' ולא גרשו' אין כופין אותו כלל לגרש ובלבד שפורש מלהכנס אלא כלל משום שחייב אדם להתרחק מן הכיבוד ומן הדומה לו כדאמרין כפ"ב לריבמות (כ"ד ע"ב ע"ג) ובפ' אלו טרפות (מ"ד ע"ב) לך לך אמרין נזירא אסור לכרמא לא תקרב כדאמרין כפ"ק דע"ז (י"ז ע"א) וכן כפ"ק דשבת (י"ג ע"א) ואם בא להתיירא עמה לר"ך שיהי' הוא בין שני אנשי' ויהא יתנה בין השת'

שמי נשים והכי מובהק כפ"ק דתשוב' (ד' ע"א) דכל היכא דקיל ליה לאיירא איסורא דתשמיש המטה אסור להחמיר עמה אלא הוא בין האנשים והיא בין הנשים והאיש הזה הרי נהג בעלמו קולא בדבר זה ושוב אין מיהדין אותו עמה אלא א"כ הוא בין האנשים והיא בין הנשים שהרי הגדו שאל עליו משני תשמיש עמה הוא קל בעיניו ולא ימנע מלשמש מטתו עמה מפני ירחא הגדו שהרי ראינו שהגדו ההיא קל בעיניו מאד ותפרשה השאלה הג' :

ענין כג

ועל הרביעית אם מה שכתב בכתב קבלתו שהוא מקבל על עצמו לגרש את האשה ההיא אם הוא ריח הגט הפוסל בכהו' אפי"ם אלא לא . בזה אפי' אומר שאין זה ריח הפוסל בכהוה שחפ"י כתב לגרש את אשתו וממלך ולא גרשה לא ק"ל ככ"ש דאמרין שפסלה לכהוה ולא עוד אלא אפי' מסרו לה על תנאי ולא נתקיים התנאי ק"ל ככ"ה שלא פסלה לכהוה כדלית' בפרק סוזהק (פ"א ע"א) וריח הגט הפוסל בכהוה הוא המגרש את אשתו ואמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם דק"ל שאין גט זה מתירה להשגח דכפי' כריתות דבר הכותב ביו' לבינה וזה כיון שאינה מותרת לכל אדם אכתי צדיקה ביה ולאו כרות גטא הוא אפי"ם לכהו' אסור דדייקי לה מקרא דכתוב ואשה גרושה מתישה משמע דאפי' לא תגרשה אלא מתישה פסולה לכהוה וזהו ריח הגט הפוסל בכהוה והכי אמרין (הרם) כפ' (הסוזהק) [ר"ג] (כ"ג ע"א) וריש פ' המגרש (ע"ג ע"ג) וביבמות פרק האשה קמה (ל"ד ע"א) וכן כתב הרמב"ם ז"ל בריש פ"י מהל' גרושין ותפרשה השאלה הרביעית :

ענין כד

ועל החמישית והיא אם יכולים אחרים להחירו וזאת אותה ג' שהצריך בכתב ההוא אם לא . בזה אפי' אומר שאם קיים מה שקבל עליו ופי' מן האשה ההיא ופושא תשוב' על מה שעבר על קבלתו ורואה שיתירו לו נדו שיכולין להחירו כל ג' הודפין לפתוח הכר כדן כל היתר נדרים ואין בין היתר נדו להיתר שאר נדרים ושבותות אלא שהסמלוד יכול להחיר הגדו במקום רבו משא"כ בנדר כדליתא כפ"ק דנדרים (ח' ע"ג) ומ"ש שלא יוכלו להחירו אלא הג' הנו' כיון שלא אמר זה בשבועה ולא בקבלת חרס יכולין להחירו נדויו ג' אחרים שי"ן שסם ראייהו להחיר נדרים ונדוים אין כח בידו לסלק היכולת מידם ולומר שלא יתיר שום אדם זולתו אלו ואלו היה אפשר לסלק יכולת מידם כשהשקו בריש פרק השולח (ל"ה ע"ג) ולימות דלמא אולא לנבי חסם ושירי לה למה לא תקנו שחלק כח הסמס אלא ודלי ואי ארסו יוכל לסלק כח חסם המחיר וכו"כ בשם הר"מ מרובעבדוק ז"ל אלא א"כ אמר שאם התיירוהו אחרים שהוא מקבל עליו שיהא מותרת ומתירה והוא לא אמר כן לפי נסח לשון קבלתו אלא שאם אמרו העומרי' שם בשעת קבלתו שהכוונה היתה כשאלמר שלא יתיירוהו שום אדם אלא אותן הג' שיהא מקבל על עצמו שישיאר החרס עליו אפי' יתיירוהו כל העולם עד שיתירוהו אותם הג' אז לר"ך שיתירוהו אותם הג' ודבר זה תלוי בידיעת העומרים שם בשעת קבלתו מה היתה הכוונה בזה ואם אומרים שהכוונה היתה שהוא מקבל עליו החרס והגדו ושלא יפסור ממנו אלא בהיתר אותם הג' אז נדל' שהיתר אחרים זולת אלו הג' אינו היתר שאם התיירוהו אחרים מיד חל עליו הגדו שקבל עליו עד שיתירוהו הג' הנו' ואף בזה אפשר להיות תקנה שיהא נשאל מקבלתו האחרונה ויתירוהו ואח"כ יתיירוהו מהחרס והכי מובהק כפ' בתרא דנדרים (י' ע"א) ותפרש' השאל' החמישית :

ענין כה

ועל השישית והיא נמ"ש שאם יגרש האלמנה ההיא שחיהא אסור' עליו אשתו האחרת כע"ז ובפ"י וש"ד ועתה אם יגרשנהו אם תהי' אשתו זאת אסורה עליו אם לא בזה אפי' משיב דמן הדין אין אסור זה חל לפי שלא התפרסו על דבר הגדוד ואכן בענין שידור נדרין אפי"ר כלומר שיהא אותו דבר שאמר שיהא זה כמבור דבר האסור מממת נדר' שון עולה או מנחה וכיוצא בזה שפ"י דבורו לאסרת העולה והמנח' אבל אם הסמיס בדבר האסור כגון בשר חזיר וכיוצא בזה אין זה נדר וכרתק כפ"ב דנדרים (י"ג ע"ב) חולין שאוכל לך כבשר חזיר כע"ז כעורות לבובין כגבול' בפרסו' כשקיים כרמשים כחלה אחרן וכתרומתו מותר ופי' פורות לבובין העורות שהם נקובין כנגד הגב שהוליו משם הלכ לפי' ואסורין בהנח' משום חקרות פ"א ואמרין פלה בגמ' (י"ד ע"א) מה"מ אמר קרא איש כי ידד נדר לה' עד שידור בדבר נדרים וכו"א הרמב"ם ז"ל בפי' מהל' נדרים וזה הריש שאמר אשתו עליו כע"ז ובפ"י וש"ד לא נדר בדבר הגדוד אלא בדבר האסור דע"ז ופי' וש"ד לאו מממת דבורו הן אסורין ומש"ה לא חל עליה נדר מן התור' אלא מיהו היכא דאסר עליה אתתיה בדבר האסור משלני בגמ' (שם) בין ת"ח לפס הארץ מדחקן בסופה דההיא מתני' (י"ג ע"ב) האומר לאשתו הרי את עלי כימיא פותחין לו פתח ממקום אחר שלא יקל את ראשו לכך ורפיח עליה בגמרא (י"ד ע"א) מברייתא דתינח הרי את עלי כבשר אימא כבשר אחותא כפרלה ככלאיש לא אחר כלום ושני רבא דל"ק הו' בתנא' הא נפט הארץ כלומר דבת"מ דירע דרפיח דבר הגדוד ולא אחי למטעי' והסלק בנדר' מותר אבל כפ"ה דלא ידע אי כפי' דבר הגדוד אם לא אי שרית ל' הכא דדבר בדבר האסור אחי למטעי' בדבר הגדוד למימר דלא חל נדרא וקא' עבר לאיסורא דלוריית' ומש"ה פותחין לו פתח ממקום אחר מדרבין והיינו דתקן במתני' כרי שלא יקל ראשו לכך משמע דמדינא שרי אלא דמחמירין עליה ובפ"י הרמב"ם ז"ל כפ"ב מהלכות נדרים ובגדון הוא בליש הוא שאסר אשתו כע"ז ופי' וש"ד לר"ך שאלה ופותחין לו פתח ממקום אחר ומתיירין לו נדרו כדן פ"ה דרובא דעלמ' ללא מילת' ע"ה כיבא שאין הכל נקראין בדקדוקי נדרים לידע אם המתפס' בדבר האסור הוא מותר אם לא וכיוצא בזה כתב הרשב"א ז"ל בתשובה שהאומר פתו פת כותי ויינו יין נסך שנאסר פתו ויינו ולר"ך היתר ואפי"ם שאינו דבר הגדוד וכתב דכ"ע להא מילתא פ"ה כיבא השת'

שאלה כו עור שאלת ממון מסור חס מותר לאכדו ביד ולמסרו למלכות חס לאו :

תשובה - בנמ' שלח' פ' הגזל בתרא (ק"ט ע"א) פליגי בה רב הונא ור' ירודה חד אמר חסור לאכדו ביד וחי' מותר לאכדו ביד זהר"ק ז"ל פסק דחסור לאכדו ביד משום דקונין ב' הכוס דחסור לאכדו ביד דחיבי' לן התם (ס"ב ע"א) עשו תקנת גזול במסור חי לא כלומר מה שהקנה גזול ישיא נכסו כמה גזול ממנו הגזול ויטול בשבועתו כל מה שיטעון שגזל ממנו מיבטיח לן אם עשו תקנה זו במסור שיטען המסור כמה חיבדו המסור ויטול ממנו חס לאו וחסיק' בתיקו וספיקא דממנו קולא לכתב' וחומר' לתובע ולא יטול בשבועה וכיון דק"ל דלא עשו תקנה זו במסור כ"ש שאסור לאכד ממנו ביד וחס"פ שגופו של מסור מותר לאכדו ממנו חסור דממיר לן ממנו יותר מגופו משום דילמא נסיק מיניה זרעא מפליא ויכין רשע וזריק ילכש וכתבו בשם הרב בעל העטור ז"ל דדוקא ביד דחסור לאכדו אכל בגרמ' לאכדו ואח"כ דבעלמא גרמא כזקין חסור הכא במסור מותר ואח"כ בידנא דמסור לאכדו חייב הכא שרי כ"כ משם הרב ז"ל ולפ"י ה' חספ' לומר שריק שגופו של מסור מותר ביד וממנו בגרמ' ה' חספ' להתיר ולומר למלך או לשר משרי האומ' שאדם זה ממנו מוכתב למלכות דמסור לא משיב אלא מניח' דגרמי וזו גרמא היא וכן מותר לומר למלך ושירי שאדם זה חייב מיחה מן הדין ואם המלך או השר נוטל ממנו הו' גרמא ושירי דודאי גופו של מסור מותר שהרי רודף הוא וכדאמ' ל' דוד לשאלו מן התור' מותר להרג' מ"ט רודף אחת התור' אמרה הבא להרג' השכם להרגו וכדא' ב' ה' ה' (ס"ג ע"ב) וכ"כ שילח הרג מסור אחד כדא' חס"פ (ס"ב ע"א) מוסר מסור מסור חבירו ביד האומ' מותר להרגו בשבועה שחולק למסור וכן כהנא הרג מסור אחד מפני שה' הולך להרא' תכן לאכש' המלך ומשיב ל' רודף מדכתיב בניך פולשו שכבו בראש כל חולותי כהוא מחמיר מה התואל כיון שעל למכור אין מרחמין עליו כדאיתא ב' הגזל בתרא (ק"ו ע"א) ומי שבוהק במסור חס"פ שש' כבר משע' מותר להורגו מדתניא בפרק אין מעמידין (כ"ז ע"ב) המינין והמסור' והאפיקורסין מורדין ולא מפליג' והסכמי' המפרשים האחרונים ז"ל דה"ה דהורגין אותם בידי' ואח"כ לכרי רבי מינא כל כתב' דאין הורגין אותם בידי' אלא מורדין אותן לבזר ולא יוכלו לעלות משם וימותו מפנימ' כבר כתבו האחרונים ז"ל שהאומ' לפכ"ס להרגו הוא כמו הורד' לבזר ועוד כ' הרשב"א ז"ל שמסור דומה לנפש ששניהם נושכין ואין להם לחש וק"ל דנחש מועד לפולס וכל הקודם להרגו זכה כדאית' בפ"ק דב"ק (ט"ו ע"ב) ובפ"ק דסנהדרין (ב' ע"א) וכן פסקו הגאונים ז"ל בנחש דכל הקודם להרגו זכה וס"ה למסור דכל ההרמס על המסור' נפש' אכזרי על בני דורו וכדאמרין בנמ' ב' ה' ה' (כ"ז ע"א) ב' למתקני' כי היכי דלא לימא למלכא אמר רבי זכר' בן אבקי'לם יאמר מעיל מוס' בשבועה שח"כ יוחקן ענותנותו של ר' זכר' בן אבקי'לם יאמר בתינו ושר' היכלינו והגלגלנו מאלנו וכיון שגופו של מסור מותר לאכדו ביד וממנו מותר לאכדו בגרמ' ח"כ מותר לומר למלך להרגו בדין ואם המלך הורגו מוטב ואם לקח ממנו ממון אין עוש' בזה שהרי גרמ' היא וגרמא בממנו של מסור מותר' וכן למסור ממנו למלך מותר משום דמסור לא משיב אלא מדי' דגרמי וכל גרמ' בממון מסור מותר' ומ"מ אין גופו של מסור מותר אלא בלחוד משני דרכים . האחד בשע' שהוא הולך לעש' המסיר' שבלות' שש' הוא והתיר עגמו למית' וכדמוכח בעובדא דרבי שילח אחרי' בהולך למסור ממנו חס"פ מעט חשיב רודף וכדמוכח בעובדא דרב כהנא אכל אחר מעש' המסיר' אין גופו מותר וכ"כ הרמב"ם ז"ל ב' ה' ה' מהל' הובל' והשי' שאם החזיק מסור מותר להרגו אח' לאחר מעש' וכ"כ הרב ז"ל ב' ה' ה' וזקין או שהמסור כהרג' עליו הוא שידוע ותתפרסם שזה האיש מסר ממנו של ישראל ביד האומ' פעמים רבו וכל שהזקוק בכך הרי הוא מוזק מסור ואח' לקבל' עדו' כפינו ולרדפו ולחקור בדיו' אלא כיון שגודע הדבר בדרכים שאח' בזה שפך ברי הוא מוזק במסור מותר להרגו ע' עכ"ל וכ"כ הראשונים ז"ל וכן האחרונים ז"ל בספ"ק' אחת ופשו מעשה דבר אלא שיש לאומרים דכתי' זימני הויא ויש מי שאומר דכחלת' זימני הויא חוק' ונראין

דכתי' האומר דכתי' זימני הוי חוק' דק"ל כתי' דלומר דכתי' זימני הויא חוק' כסכתא נפשו' כדא' ב' ה' ה' על יבמתו (ס"ד ע"ב) והכ' סכתא נפשו' איכ' דרודף חשיבין ל' ועוד דק"ל כתי' הונא דלומר כיון שעבד אדם עביר' ושנה בה נפשית לו כהתי' כדא' ב' ה' ה' קדושין (מ' ע"א) וב' בתי' רימוח' (פ"ו ע"ב) ורב הונא שנה בה קאמר ולא שלש אשכ' לאכד ממנו של מסור ביד דוק' לכל אדם אכל הנמסר רשאי להיל' עגמו באיבוד ממנו של רודף ביד מק"ו שלא יהא ממנו חסור מגופו וא"כ כשרוא' הנמסר שאם מסר ממנו של מוסר חס' ביד יגזל ממסורו מותר להיל' עגמו בממנו של מסור וזכי אית' כדאית' ב' הגזל ומאכיל והרב' האריכו בזה הראשונים ז"ל ולא ככתבי' אלא לפנין שאלתך :

שאלה כז עור שאלת יהודי שקל' עבד עבדי חס יוכל למכרו ליהודי בכך ידוע לנמיתות :

תשובה ידוע הוא שאין עבד עבדי נוסב בזמן הזה דהא ק"ל שאין ע"פ נוסב אלא בזמן שהיוולט נוסב כדא' בערכין ב' המקדש שדחו (כ"ט ע"א) ובקדושין פ' האומר (ס"ט ע"א) וב' (המקבל) [המקבל] (ס"ה ע"א) והיוולט כבר בעלו משעשע שגלו שבט ראוין וגי משום דכתי' שיטו כל יושביה עליה כדכתיב יובל היא לכל יושביה כדא' בשלח' פרכין (ל"ב ע"ב) ופנמו סוה שאין היובל נוסב מי שירד מנכסיו לא כתנה לו תור' רשות למכור את עצמו שיהא עבד עבדי דק"ל דגופו עבדי דקדושין (פ"ו ע"א) אלא משכיר את עצמו כפועל ואם השכיר את עצמו חס"פ שקבוי עבד אינו קבוי כלל ויכול לחזור בו חס' בתוך זמנו כדא' בפרק - האומין (פ"ו ע"א) משום דכתיב כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים ואם לוח' ממות הרי הן חוב עליו ואין גופו קבוי כלל למלוה אלא פורע חובו כשאי' לו או ממעשה ידיו אחר שיטול מהם ממומיו אכל לא מזונו' ביתו כמ"ש הרמב"ם ז"ל סוף פ' ה' מה' הלאה או מנכסים שיפלו ממקום אחר אכל קנין הגוף שישראל גמור בזמן הזה אין לנו מחמת גב' שיהא נמכר בגביהו ולא מחמת מכיר' מפני דוחקו . אכל אי חושב ששאלתך היא בישראל ששנה ביד עכ"ל וקנאו ישראל מיד השכרים ושאלת חס אותו ישראל שקנאו יכול למכרו לישראל אחר לנמיתות ואי ידוע למה אחת שואלני חס ישראל ראשון יכול למוכרו לישראל אחר ולמה לא תשאל חס ישראל ראשון יכול להשתפד בו כעבד חס לאו לפי שה' כדא' שמי שקל' ישראל משכרו עכ"ל שזה השבוי בעלמא והרי הוא בן חורין . אלא שיש בזה משא ומתן של הלכה שממה שב' הרב"ז ז"ל דחדושי' ב' השולח כדא' ששנא ששנא לא קנה ישראל קנין הגוף ומה ששינוי שם (ל"ו ע"ב) בעבד ששנא ופדאו ישראל לשם עבד ששנא בו ופי' רבא דישתפד בו רבן עמי' ה' הרב ז"ל לפי שאח"כ שתיאשו הבעלים הראשונים ממנו ויחוש' משקיפ' מיד בעלים הראשונים חס"ה זכה העכ"ל בגופו למעש' ידיו מפני שלא פקע מהעבד הזה אלא קנין פירו' מהמ' יחוש' בעלים אכל קנין הגוף לא פקע דהא ק"ל (שם ל"ח ע"ב) המפקיר את עבדו אח"כ שילא לחירות לריך גט שחרור שהרי בעבד עבדי יש פני קנייה האחד קנין ממון למעשה ידיו והשני קנין הגוף המתירו בשפח' כעניית' ולוסרו בבת חורין וביאוש' המפקיר פקע קנין ממון כשאר נכסים שיואלי' מרשות הבעלים ביאוש' המפקיר וקנין הגוף לא פקע אלא בגט שחרור וזה העבד ששנא ותיאשו בעליו ממנו אלו היה נקפס ממנו קנין הגוף ולא ה' לריך גט שחרור לא ה' זוכה בו העכ"ל למעש' ידיו אלא העבד זוכה בעלמא והרי הוא בן חורין וכישראל גמור הוא וישראל גמור אין העכ"ל זוכה בו למעש' ידיו ע"י שבי אלא ברצונו ומדעתו שהרי יכול למכור עצמו לפכ"ס כדכתיב ומכר לגר תושב עמך או לפקר אכל ע"י שבי לא זכה בו . אכל כיון דק"ל שהמפקיר את עבדו ילא לחירות וריך גט שחרור עדין נשאר לרבו עליו קנין הגוף ועבד הוא ולא ישראל ומשום הכי זכה ע"י פכ"ס חס' ידיו והספד' אותו ממנו חס' פדאוהו לשם עבד יכול להשתפד בו שחרי' זכות שיש לשכרי עליו ויכל למכור לישראל זה כ' הרב ז"ל . ומכאן נלמד שישראל גמור ששנא' ופדאוהו ישראל לשם עבד לא ישתפד בו כלל וזכה בעלמא ואח"כ דבנמ' (שם ל"ח ע"א) משמע דעכ"ל קונה ישראל בחוק' דשבי מדכתיב' וישב ממנו שבי פ' הרב ז"ל דהיהא בעבד כעניי' מיירי דעבד כעניי' ישראל נמי מקרי דהא שייך במלות וכן נמי פירשו הראשונים דהא דכתיב' וישב ממנו שבי כבר אמרו ר"ז שפחה כעניית' היא ששבו מהם ויש הוכיח בנמ' דלמאן ס"ל המפקיר את עבדו ילא לחירות ואין לריך גט שחרור שהפודה אותו לא ישתפד בו משום דהוי בן חורין גמור מעובדא דלמתי' דמר שמואל דאשתבאי' כדא' בנמ' (גיטין ל"ה ע"א) אכל הרשב"א ז"ל סובר שהעכ"ל קונה לו לישראל קנין הגוף כשעשה דשעמית' דמשמע מהתם דעכ"ל קני לישראל וישראל גמור משמע ולא עבד וכן בחדושי' בינמו' ב' החולק' פי' להיהא דפ' איזוה נשך (פ"ג ע"ב) ומייתי בה התם (מ"ז ע"א) דכי פפח בר אבא הו' יהבי זוי אכרנא דליקטי' ומשתעבדי נה עמי ואמר רבא התם דשפיר עבדי משום דמוטרקיהו קטי' כפיפשאן דמלכא מוסר ופי' רבא ז"ל דדי' פפח בר אבא הו' עשירי' וזוי פועי' התם בשביל ישראלים והיו משתעבדים בהם ואמר רבא דשפיר עבדי לפי שכל דעתן כן הם נאים לרוב גארנו של מלך שיוכל למכרן בשביל המס' והרי הן כשבוני' מלחמה שיש לו בהם קנין הגוף ויכול למכרן לישראל וישראל יכול להשתפד בהם ולריכי' גט חירות זה כ' הרב ז"ל שסודריים קשים הם שיוכל ישראל לקנות לישראל הנשכה ביד העכ"ל קנין הגוף ואין כן דעת הראשונים ז"ל ונס' הרב ז"ל הוא חוקך ומגמנס' דבנר . ודין האמת הוא הספור' לישראל שבו העכ"ל חס' פדאוהו חס' ילא בן חורין ואין לישראל הספור' עליו כלום ומזהו רבס פשע דק"ל מצי' מלוה רבס פדיון שבוני' כדא' ב' השותפין (ח' ע"ב) ובס"ק דקדושין (פ"ו ב') חסיק' דע"פ הנמכר לפכ"ס שאם נאלץ בן בקרוב'

נקרוב יוצין נרחוקים יאל כן חורין ואם קנס אותו לשם פנד זכה השכיר כפולו
אלא שם לפודה פנד עליו וינכחו ממנו מנכסיו שיש לו או שיש לו וכן כ'
הרמב"ן ז"ל שהמפכיל פנדו וקנס וטבל לשם כן חורין דפקע שפנדו מיה
שהפנד לרין נכחבו לרבו שטר בדמיו מדין מוק שפנדו של חכירו ומדיאל
דנמי וכן יכול להכותה מפות לפכ"ס וישתעבד לו באפותיקי הפנד האוא
וי"ה הכח שיש לעמים עליו של השראל המלוה ואותו זכות שיה' לזה השראל
על הפנד כן דרך קציה בין דרך הלוואה יכול למכרו לשראל כדין מוכר
שפ"ה שיש לו של רחובן לשמטון זה נראה לי וכבוד בפנין שאלה זו :

מאלק לר וי"ה י אפמאירין בבאו ששם לכאן ובידו כל אלו השאלות :
ענין כח הראשונה אמרת כי כשתקנה מבואו פירכי עשית ככל מכו
פאוס ברלשו לחי כדון והכלכה יפה עשית דק"ל ככה דלמדי
כחק דעירובין (י"א ע"ב) דג' מהיל'ו פני מדאורי' להתיר קטלוק כחכו
ורבן הוא דנזור מליה דילמא אחי לחילופי כרשות הרבים ושיריה בתקנת'
דלמי או קורה דליהוי ביה סיכרה דלא לימי למטרי ר"ה גמורה כמו שפרטי'
ז"ל במשנה ראשונה דההוא פירק (ב"ב פ"א) וזה ז"ל לפנים :

ענין ל השלישית והרביעית בענין תקון מבוי פקוס עשוי כמין ג"ס או
כמין דלת והכל אחד ובמבוי הפשוט כנדל היו יודע כי רש"י ז"ל
(פירובין ו' פ"א) פ' שזריך בעקמימות זורת פמה וברלשו לחיים או קורות
וכן נראה דעת הרא"ש ז"ל בפסקיו אבל גרי"ף ז"ל והרמב"ם ז"ל גר' מדבריה'
שלא הלריכו בעקמימות כלום אלא זורת פמה כראש האחד ובשני לחי או קור'
וכן היא סברת הרשב"א ז"ל וכן מוכח בירושלמי ובין לדברי רש"י ז"ל ובין
לדברי הרמב"ם ז"ל אם יש סתימ' בחד מאלשותיו הסתימה ההיא עומדת
במקום לחי ואם יש (לורך) [זורת] פמה בחד מאלשותיו וסתימה כז' השני
סני בלחי בעקמימותו לרש"י ז"ל :

ענין כמ השנייה ממנו הראשון וראשי כותליו נמוכי' וחי אפשר לעשר'
בה זורת פמה ברלשו ושתינו באמצע יפה עשית אלא שזריך
לפשות לחי כראש הרחב להחירו משם ועד זורת פמה ובתנאי שיה' בו כל
תנאי מבוי אשר אין לרין לפרסם לרש' כמון וכן יראה מה' רש"י ז"ל כפיין
מבוי עקוס ק"ו הוא שאם במקום שאין לחי מתיר זורת פמה מתיר במקום
שלחי מתיר כל שכן שזורת פמה מתיר :

ענין לא החמישית במבוי הרחב וראשי כותליו נמוכי' וחי אפשר לעשר'
בה זורת פמה ברלשו ושתינו באמצע יפה עשית אלא שזריך
לפשות לחי כראש הרחב להחירו משם ועד זורת פמה ובתנאי שיה' בו כל
תנאי מבוי אשר אין לרין לפרסם לרש' כמון וכן יראה מה' רש"י ז"ל כפיין
מבוי עקוס ק"ו הוא שאם במקום שאין לחי מתיר זורת פמה מתיר במקום
שלחי מתיר כל שכן שזורת פמה מתיר :

ענין כמ השנייה ממנו הראשון וראשי כותליו נמוכי' וחי אפשר לעשר'
בה זורת פמה ברלשו ושתינו באמצע יפה עשית אלא שזריך
לפשות לחי כראש הרחב להחירו משם ועד זורת פמה ובתנאי שיה' בו כל
תנאי מבוי אשר אין לרין לפרסם לרש' כמון וכן יראה מה' רש"י ז"ל כפיין
מבוי עקוס ק"ו הוא שאם במקום שאין לחי מתיר זורת פמה מתיר במקום
שלחי מתיר כל שכן שזורת פמה מתיר :

ענין לב הששית בענין קנין רשות מהעבדים והמשימעהל' יפה עשיתם
שקיתם קונה שמים ואין יקנה אתכם לחלוק :

ענין לב הששית בענין קנין רשות מהעבדים והמשימעהל' יפה עשיתם
שקיתם קונה שמים ואין יקנה אתכם לחלוק :

ענין לג השביעית בענין השתוף והעירוב הפורחם על מדומים לעשות
שתוף ועירוב שאם השתוף הוא כשת פומי' עליו משום עירוב
וכדאי' בפרק הדר (פ"א פ"ב) אבל מי שהוסף בזה חומרה עוברת בו רוח
סגר' . ובלבד שלא תהי' שם ברכה יתירה :

ענין לג השביעית בענין השתוף והעירוב הפורחם על מדומים לעשות
שתוף ועירוב שאם השתוף הוא כשת פומי' עליו משום עירוב
וכדאי' בפרק הדר (פ"א פ"ב) אבל מי שהוסף בזה חומרה עוברת בו רוח
סגר' . ובלבד שלא תהי' שם ברכה יתירה :

ענין לד השמינית בענין שיעור לחי כפ"ק דעירובין (י"ד ע"ב) שנינו
רחמן וענין כל שהוא וחמרי' בנמ' (סס) מצי כל שהוא תני ר' חיילי אחי'
כחוס הסרבל ונרא' מדקדוק זה הלשון שחוס הסרבל הוא השיעור היותר פחו'
שאפשר להי' בולט ויש לו היכר שכיון שיש לו היכר קנה פניו כפי' נרא' כפי'
בהמה המקשה (פ"ו ע"ב) כשיעור זומת הגרין שהזכירו שם זה השיעור
ומה שהזכירו (שם ה' פ"א) בליט' בענין לחי הבולט בדפנו של מבוי היינו
משום דאע"פ דלמט' שיעורו אחי' כחוס הסרבל למשל' יש לו שיעור גדול עד
פחות מד' אמות אבל לא הלריכו לו חכמים בליטה יותר מחוס הסרבל ואם
עשאו בולט הרבה גס הוא כשר ובלבד שלא יהי' לו ד' אמות כדאי' התם
(סס) ומכאן נר' דסקירה עבה פניא ובלבד שיהא לה עובי עורף על שטת
הכותל שאם לא הי' לה פוני כלל אלא לביטה ככותל לא משמע דליטוי
שהצבע אינו מוסף כלל על גוף הדבר הנצבע שאם הי' בו חוספת הי' חוץ
כפכילה וכבר כתב הרשב"א ז"ל שאינו חוץ כלל והביא ראיה מדאשכחן סביל'
כפרוכת (חולץ ז' ע"ב) (אס) [והס] היו נבועות תלת וארנמן וכו' וכן לענין
ידיים מנינו שהדיו היבש חוץ' אע"פ שאין לו בליטה גדולה והכא
מיי סקיורא היא בולטת כדיו פ"ג היייר היא שפיר בליטה לענין זה ואלו
היינו לריבין בליטה יותר גדולה מזו הי' חסור לעשו' לחיים בע"ז והשרה
כדאי' כפי' חלוץ (פ"ב ע"ב) וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל כפי' ז' מה' שנת דהא
מיכתת שיעורא ודאי דליה ליי שיעורא כלל ואיכרא שהראב"ד ז"ל השיג עליו
בזה מ"מ בענין שיעורא בנבנה וכתותי מיכתת אבל מ"מ היינו משום בנבן
מאלשרה דהא כפי' שיעורא בנבנה וכתותי מיכתת אבל מ"מ היינו משום בנבן
אבל משום רחמן וענין לא דלא כפי' שיעור מורגש כלל שאפי' תשרק האשרה
חי אפשר שלא יהא באשרה כדי לעשו' לחי כחוס הסרבל דק"ל בתמורה
(ל"ד ע"א) כל הנשרפין אפרין מותר ואשרה דאפרה חסור כדאי' התם (סס)
היא אפשר להתיר ככסול גופו. ומדברי הרמב"ם ז"ל פ"ג מהיל' ע"ז נרא' שאין
בליטת דיו אפמיים בליטה ומסתברא דדיו שיהא פניו כרחה בשני השיעורים
שנינו וחסם כהוה ומשמע שאין לזה שיעור יותר מזה. וראיתי כס' מגיד משל'
שתיקן דברי הרמב"ם ז"ל שהתיר לעשו' לחי מאלשרה אע"פ שזריך בנבנה עשרה
וכתותי מיכתת שיעורא שלא באשר משום כתותי מיכתת שיעורא אלא כשזריך
שיעור באורך ורחב ובגובה כשופר ולובד אבל כדב' שאין לרין שיעור אלא
באורך מותר ולא באשר משום כתותי מיכתת שיעורא ואין דברים של טעם
ומה שכתבתי הוא הכון דאפי' מיכתת שיעורא א"ח שלא יאשר באפרו גובה
פשרה דומה למה שאמרו בפרק כסוי הדין (פ"ט ע"ב) שמכסין בעפר פיר
הכדחת דחי מיכתת שיעורא כל שכן דעדיף טפי לענין כסוי (שם פ"ב) :

ענין לה התשיעית אם יש הבדל במבוי המפולש להיות מעבר ישראל או
פכ"ס לא מ"טו הבדל בענין זה בין ישראל לעכו"ם אלא לענין
דירה דדירת עכו"ם אינה דירה ולענין כסול רשות דעכו"ם כפי' עד שיבשרו
ממנו כדאי' כפי' הדר אבל בענין רגל האוסרת אין הפרש ביניהם וכי סיכי
לדשראל בני תיקוול דלמי וקורה או זורת פמה כפי' נמי לפכ"ס ודבר זה
אין כדאי' להשיג עליו :

אבל מה שנתקשו רבים בו הוא שיחך אפשר לתקן מקאת מדינה ולהכית
מקאתה והא אמרי' כפי' כינר מעברין (כ"ט פ"א) דאין מערבין
שיירות לחלוצין אבל בירושלמי (פירובין פ"ה ה"ה) מנינו תרין דבר זה דהתם
אקשו דר' יסודה אדר' יסודה דר' יסודה פ"ה מי שיש לו שני בתים בשני
לדי רשות רבים עושה לחי מכלן ולחי מכלן וכו' ואלו הכא משמע דס"ל
דאין מערבין אותה לחלוצין ומשני התם הדיא אמרה בני מבוי שנתנו קורחם
כאמצע העברי' אלו מותרין ואלו אסורין נתנו אלו ואלו אלו ואלו אסורין פ"ב
ירושלמי

ענין לה התשיעית אם יש הבדל במבוי המפולש להיות מעבר ישראל או
פכ"ס לא מ"טו הבדל בענין זה בין ישראל לעכו"ם אלא לענין
דירה דדירת עכו"ם אינה דירה ולענין כסול רשות דעכו"ם כפי' עד שיבשרו
ממנו כדאי' כפי' הדר אבל בענין רגל האוסרת אין הפרש ביניהם וכי סיכי
לדשראל בני תיקוול דלמי וקורה או זורת פמה כפי' נמי לפכ"ס ודבר זה
אין כדאי' להשיג עליו :

ענין לה התשיעית אם יש הבדל במבוי המפולש להיות מעבר ישראל או
פכ"ס לא מ"טו הבדל בענין זה בין ישראל לעכו"ם אלא לענין
דירה דדירת עכו"ם אינה דירה ולענין כסול רשות דעכו"ם כפי' עד שיבשרו
ממנו כדאי' כפי' הדר אבל בענין רגל האוסרת אין הפרש ביניהם וכי סיכי
לדשראל בני תיקוול דלמי וקורה או זורת פמה כפי' נמי לפכ"ס ודבר זה
אין כדאי' להשיג עליו :

ענין לה התשיעית אם יש הבדל במבוי המפולש להיות מעבר ישראל או
פכ"ס לא מ"טו הבדל בענין זה בין ישראל לעכו"ם אלא לענין
דירה דדירת עכו"ם אינה דירה ולענין כסול רשות דעכו"ם כפי' עד שיבשרו
ממנו כדאי' כפי' הדר אבל בענין רגל האוסרת אין הפרש ביניהם וכי סיכי
לדשראל בני תיקוול דלמי וקורה או זורת פמה כפי' נמי לפכ"ס ודבר זה
אין כדאי' להשיג עליו :

ירחמי ומשפט מהם ששני אחי המבוי כל אחד עשה חקן לפנמו הם
 אוקרים אז על זה אכל הם חזיו מחקן לפנמו והחזי האחר חזיו מחקן כלום
 לפנמו אין אוקרין אז' ובלשון סוה כתב הרשב"א ז"ל כס' פדוחת הקדש משמי
 מה אמרו בעיר בין של יחיד בין של רבים שאין מערבין אותם לחלואין משמי
 שכל עיר שהכשירוהו בלחמו' ועולות ורואיה לפרז אח כלה פקשו בפת הרי
 היא כמבוי אחד שאין מערבין את כלו לחלואין אלו לפנמו ואלו לפנמו אלא
 או כלו ביחד או מקלחו לבד ולשייר מקלחו לפי' כאלו לערב חזי הפיר לבד
 כדעס או מקלח מבוואות הפיר כדין לבד עושין ואין נמנעין שלא אכרו
 אלא לערב כלה לחלואין אבל לערב את חזיה מותר עכ"ל :

ענין דו

העשייה של י"ג בשבועה פורטי או בית ועד שלטן הם מסכבין
 התקון הם לא . הם הפורטי היא בית דירה לאופס לאכול הם
 סמו לריך לשכור ממנו ואם לאו חזיו לריך כלום וביניה ועד ח"ל כלום ודבר
 זה מפורש הוא בגמ' בפ' הדר (ט"ז ב') דאמרי' התם ר"י או' לא אכרו
 אלא מקום בית דירה בלבד ואמרי' מאי מקום בית דירה אמר רב מקום פתח
 והמחל אמר מקום לינה וק"ל כרב באיסורי אבל הדבר נראה שפוט שאם
 יש לאופס דירה מיוחדת ללינה ושם חובל פתח אחר נגמר מלכתו לא מקרי
 ספורי מקום דירה אם חובל שם בשעת מלכתו פתח דרך ארצי :

ענין לו

אבל חזרוי בזה ה"ו משוכה אדרבה הם חמהים בגמרא על
 מי שאשכח לו לחקן וחזיו מחקן דאמרי' בפ' הדר (ס"ח ע"ח) ח"ל רבא בר
 חקן לאבי מבוואה דדיירין בה חרי גברי רבדין כרבנן לא ליהוי ליה לא פירוב
 ולא שמוק . ח"ל מאי אפבוד מר לאו ארמיה אלא ערידא בגרסאי יאטבו לא
 משנתי ונראה מאכאן שאלמלא ערדת הגרסא דרך ח"ח הוא לחקן ומי שלבו
 נוקפו בזה הדיוקוט גמורה היא או מינות נוקפה בו . חכות גדולה היא
 למחקן (ובפ"ק) [ובפ"ב] דב"י (ט"ז ע"ג) גבי מערבין פירובי חלוי' ב"ע
 ואמרי' התם בגמ' דחזרי ליאסורא הויה הוראה לקלולא משום דמתקלקלי בה
 רביס ובזאם לטלטל בלא פירוב :

ענין לח

השיס עשר הם נלך בפירובין להקל בדברי רבותיו ז"ל כבר
 ידעת שבפ' מי שהולאחיהו (מ"ו ע"ח) אמרי' דהלכס כדברי
 המיקל בפירוב ואפילו יחיד במקום רבים ואפי' בפירובי תחומין ופ"ו סמכו
 סמוקים ז"ל בכמה מקומ' לפסוק לקולא בהרבה מחלוק' ואיני חושב שמה'
 שאלתך ע"ז שלא נתן לנו היום לפסוק במחלוק' הגמרא כלום כי כבר נתקון
 הוא בספקי הראשונים והאחרונים ז"ל . אבל ליל שאלתך היא בדברי ספיני'
 הכושלי' בפייני ערוב הם נלך בהם לחומרא או לקולא והדבר שפוט הוא
 דאוליין לקולא כדין כל ספק שבדברי סופרים וכדאי' בפ"ק דע"ז (ז' ע"ח) וק"ו
 הדברי' לפירובים שהם מד"ס ויש בהם קולא אחרת שהלכה כדברי המיקל בהם
 ואפי' יחיד במקום רבים :

שאלה שד

עוד שאלת כמה שנהנו בכמה מקומ' להוליא בשבת תחונה
 שמי תורות והחקן קורא בנ"ה פ' ואברהם זקן בא נימים
 מחזן מולא המנהג :

תשובה

לא נזכר זה המנהג בשום מקום מהתלמוד ואין בו רמז כלל
 לזה שמפני המאורע של יום הוא שהלריכו להוליא שמי תורות
 לפי שא"ל לקרו' שני עניינים ענין היום וענין המאורע בס"ח אחד לפי שאין
 גולגין ס"ח נזכור מפני כבוד הכבוד כדאי' ביומא בפ' ב"ל (פ' ע"ח) וזהו
 מפני מאורע של נזכור כגון מוספי ר"ח או מועדי' או בחנוכה ופרשיות אבל
 ספרי מאורע של יחיד כגון חתן זה לא נזכר בו חיוב כגל שנתקד להוליא
 ס"ח אחר כשבינו אלא שאין איסור בדבר דכיון דק"ל (מנילה כ"ח ע"ח)
 דבשבת מוסיפין על הקרואים ולא חיישין לאיסור יראה דהפ"ד דק"ל (שם
 כ"ג ע"ח) דבשבת ממערבין לבח וממערבין ללח ואפי' אנו רשאין להוסיף בקרואין
 גדלי' דה"ה דאנו ראשין להוסיף תורו' לכבוד חתנו' ואין בזה איסור ונר' שנהגו כן
 מפני שני דברי' האי מפני שרוב חתני' הם ע"ה ואינם יודעי' לקרו' והבינו אותם
 לקרו' פ' יודעי' אפי' לעם הארץ . והשני שלפעמיים אין בפירוש הפסקה טוב' לחתן
 כגון בפ' האזינו וכוונא בה ומשום יחוש אינם רואים לקרו' לחתן פ' שיש בה
 קללה ותפסו להם מנהג זה בכל פ' ובחרו להם פ' זו שהיא מענין זוג ובכל
 כי היא גוונא נהרא ופסטיה . ובפרק בערך חתן כתב כמנהגנו לקרו' החתן
 פ' היום ג' פסוקים וקורא ואברהם זקן על פה ודימה אותה אל ובעשור
 שבחומש הפסוקים שקורא אותה ע"פ והוא המנהג ההגון .

שאלה מ

עוד שאלת על מה שנהגו בספרד לנרץ על טעית גדולה
 להתעטף ועל טעית קטנה על מלות :

תשובה

דע כי הם משמת חלוק בין טעית לטעית חזיו בין גדולי' לקטני'
 אלא בין הם מקסה בה דרך עטיפה או דרך מלבוש כי הלוכדים
 אומרי' שאין לנרץ להתעטף אלא כשמחכסם בה דרך עטיפה וסכה ברכה זו
 הוזכר בגמרא בפ' הרוואה (ס' ע"ב) דאמרי' התם כי מיכס' קרינא אומר
 בא"י חמ"ה חק"ו להתעטף בלייית ובודאי שזו אינה ראייה לחייבו כשלוש טעית
 לנרץ כן לפי שכל ליייתיהו דרך עטיפה היו מכסי' בהם כדמוכה בפ' לולב
 הגזול (מ"ג ע"ח) קטן היודע להתעטף וכו' וכן בפרק כמה מדליקין (כ"ה
 פ"ג) גבי ר' יהודה ותלמידיו וכמה ראיית יש בגמרא שמנהגן של ר"ל
 במלבושים הם כמנהגי ישמעאליים ולא כמנהגי אדום אבל עדין יש לשאול
 לשהגין קן למה שיו מטעם הברכה מלמ"ד לפל ודי להם לשנות לשון הברכ'
 ושיאירו מהטעם במקומו ויברכו ללבוש לייית ולמה מערבין על מלות לייית
 והיכן מלוא כסח זה בגמרא בלייית לא מלאהרו אלא כפתילין של ראש (ממו'
 ל"ז ע"ח) וי"ל דשאני החם לפי שכן שמי מלואו שאין מעכבו' זו את זו ושם

אחד להם ע"כ מנכרין על הרחוקה בלמד להיח תפילין ועל השנייה בעל
 חס סה לדעת הר"ף ז"ל ואף חס לא סה לדעת בה"ז והתוס' ז"ל לפי שזיכר
 החמיל כמלות חפילין של יד שייכא בה האי ברכה שהיא בעל שכן הוא הגזול
 המסור לנו שכל מלואו שנגזרו הוא לריך לקיימה ואי"ל לו לקיימה ע"י אחר
 לריך לנרץ בלמ"ד חס כרך פונר לפשייתה ואם החמיל כס כבר כגון לולב
 דמלאכביה ופק ביה והשנוע חזיו אלא שזרי מלוא מנכר בעל ומשום הכי
 כיון דנרץ כחפלה של יד להיח חקמו בשל ראש על מלות תפילין דדמי לשיורי
 מלוא דלגב . אבל בלייית מה טעם יש בין גדולה לקטנה לשנו' מטעם זה . על
 כן נראה ששינוי זה הוא שינוי מטעם ששנוע חז"ל בכרכו' ורואיתו כתוב בשם
 הר"ם מרוטנבורק ז"ל שכשהיה חזן בלייית הסליחו' היה מתעטף בטליתו ולא
 היה מנכר וכשהאיר היום ה' ממשמש בטליתו ומביאה על ראשו ומנכר
 להתעטף בלייית דמיקר ברכה כך היא ולא ה' מנכר על מלות לייית ע"כ
 והתימה מהטובגין שינוי זה בין טעית גדולה לקטנה שהם סוכרים שאין לנרץ
 להתעטף כשלוכשו למה לא חקנו על מלות לייית כגון שהיא ברכה סללה
 ורואיתו בשפר היראה לריינו החסד הר"ר יוס' ז"ל שב' שאחר שיצדק על
 נפ"י ואשר יזכר מיד יצדק על מלות לייית חס לא כרך בהשנוע וזה המסר
 הוא לפי שהזיק רבז ז"ל ללבוש לייית חקך נקומו משנתו קודם נע"י וא"ח
 לנרץ עליו עובר לפשייתו לפי שידיו פסולו' לנרצה ומכשו שטעל דיו ולריך
 לנרץ עליו והברכה היא אחר שהשטעף שיך האי מטעם דומיא לפל מלות
 חפילין וכן היא דעת הרמב"ם ז"ל בפ' י"ג מהלכו' ברכו' אלא שהראב"ד ז"ל
 השיג עליו דלעולם מנכר בלמד דעובר לפשייה הוא כיון שהיום לפינו' . ושם
 שהוקשה להם היאך ננרץ להתעטף על לבישה חזיו קשה כלל ודו"ל לבישה
 היא יותר גדולה מעטיפה והאחרת לא האכירה אלא כסוי על ארבע כשפוט
 כסותך אחר חכסם בה ואפילו כסוי כל דכו סגי ועטיפה כסוי כל דכו הוא
 והחמיר על טעמו לפשו' מלבוש די לו לנרץ על מה שנתעוה דחזיו הפעיפה
 ויש בכלל מלחמים מנה ומטעם זה כתב הרשב"א ז"ל בשם רבו הר"ר יוס'
 ז"ל שהמכיל ידיו נהרג חזיו לריך על טעית ידים שהוא לא נטעוה על עכ"ל
 כי אם על נטילה ואם החמיר על טעמו להטילין חזיו מנכר כי אם על
 הנטילה שנטעוה עליה וטעילה שפולס לו מתורת נטילה היא פולה ופליה
 הוא מנכר וה"ה שאם ראה לנרץ ללבוש לייית שרשו' בידו אלא שאינו יוכר
 מתוך ברכותיו שסוף ח"ח ואנו נוהגין לנרץ להתעטף בין דרך עטיפה בין
 דרך מלבוש וכן ראינו לפשו' :

שאלה מא

עוד שאלת איש ואשה שמחו ביום ח' שמוילין את האש'
 תחלה מפני הגזול חס יש חלוק בין ילדה לנקסה למשורת
 ומניקה :

תשובה

ודאי שכן הוא שאשה מויליין תחלה כדתנא באב"ל רבתי (פ"ח)
 ומוכה החם שאפילו מה האיש תחלה מויליין את האשה תחלה
 שאם מתה האשה תחלה לא היינו לריכין לעסם עול דהא מנילה החם (שם)
 פיר שמחו שני מתים מויליין את הראשון תחלה ואח"כ מויליין את השני .
 ולפינן שאלתך חס יש חלוק בין אשה לאשה הא מילחא פלוגתא דאמוראי היא
 בפ' ואלו מגלחין (כ"ז ספ"ג) גבי הא דתנן אין מניחין את המטה ברחוב
 וכו' ולא של נשים לפולס מפני הכבוד דהרדפי אמרי דדוקא של
 חים וטעמייהו משום דקריבה לביית הגזול אבל של שאר נשים מניחין ור"ל
 אמר דאפילו של שאר נשים אין מניחין דכתי' ותחם שם מרים ותקצר שם
 סמוך למיתה קבורה ופסקו רבוואתי' ז"ל כר"א וה"ה נמי לענין הולאה תחלה
 לא שנה של חיה ולא שנה של שאר נשים דכולהו קריבו' להתנוול ויתר מהאש' :

שאלה מב

עוד שאלת שני תאומים שנוגד אחד מהול חס די בנרכס
 אחד לשנייהם ר"ל אשר קדש יד מנען וגם חס חייב
 לנרץ על הטפת הדם ואחיה סוכר שזה תורו בנרכס שחיתם וסכו' :

תשובה

עולד כשחא מהול פלוגתא דתנאי היא (שבת ק"ה ע"ח) חס
 לריך להסיף ממנו דם ברי' חס לא ורבינו האי' גאון ז"ל ספק
 דלריך להסיף ממנו דם בריית וכן ברייף ז"ל הרמב"ם ז"ל ולפינן חס מחללין
 עליו את השבת נמי פליגי רבז ורבי יוסף (שם) דלרבה אין מחללין עליו את
 השבת דספק פרלה כבוט' היא ומסיפקא לא מחללין ופסקוהו ז"ל כמותו .
 וכיון דספק פרלה כבוטה היא ופל ענין הברכה ג"כ בספק מחלוקת אחר שהם
 ז"ל סוכרים דבכל ספיפקא דאורי' לא מערכינן עליה וכן דעת הרמב"ם ז"ל
 אבל אחרים סוכרים דדוקא ספק דדבריהם אין מערכינן עליו אבל ספק דאורי'
 מערכינן עליו וכן דעת הר"ר יוס' ז"ל וחלוי מחלוקתן בדקדוק סוגיא אחת
 שבפ' כמה מדליקין (כ"ג ע"ח) ובכל כיוולא בזה יש לסמוך על המתעטף בכרכו'
 כדי שלא יבא ילדי ברכה לנטלה . ולפ"י אפי' נמול לבדו וחתו שגולד מלחין
 לנרץ עליו ואפי' אפי' נראה לו פרלה כבוטה כמ"ס ר' האי' ז"ל כשזוכה שהביא
 הרי"ף ז"ל בהלכותיו פ' ר' אליעזר וא"כ אין כאן שאלה כלל אלא כששניהם חייבי'
 במילה חס ברכה אחת פוטרם חס לא דנרא' דברכה ח' פוטרם בין היו
 תאומים בין לא היו תאומים ודומה לשומט מלאה בהמות שברכה אחד לכלן
 וכ"כ הרשב"א ז"ל בתשובה אפי' שיש חולקין . וכו' עוד שהקובע מלחם
 בהרבה בחיים שאינו מנכר אלא ברכה ח' וגם הר"ם ז"ל כ"כ במילה . ואוסף
 עוד שאף ב' ניים של ב' בני אדם ברכה אחת לשיניה' חס נמולו כאלה וכן
 מערכינן ברכה חתיים לפי חתיים כאלה . ואפילו בשני מוהלים ח' מנכר וכו'
 ויוליאין ראשון ח' מנכר ברכה חתור' לפניה והכל יוליאין בנרכסו ואין
 מערכינן (מנילה כ"א ע"ב) כ"ל . ובספר ארתי חיים (פ"י חל"ב) כתוב כי בנרכסו

פל ביעור המן אחד מנכר והרבה סדקים. ודנין זה לפסוק שיהיה נכרס
 ח' אין הסגס בין ברכת המילה ובין ברכת להכניסו ואשר קדש ידיו מנפן .
 וכן נהגו בני כהן כשי ילידו בלא מרחץ גזרה פוליס ולא היו תלומדים ומולו
 כאלה נכרס ח' . ופוד נהגו בני כשי תלומדים וולדו כהן . וכן נהגו פל
 פי הוראתי במקומות אחרים . וכן שמעתי שנהגים בן בהרבה מקומות אלה
 שהם מביאים כוס לכל אחד ואחד לומר עליו אלהיו ואלהי אבותיו קיי'
 וכו' כשי שיתברך כל אחד מהם שבו מיוחד ביום מיוחד ואין מברכין בפה"ג
 ולא אשר קדש כי אם על הראשון ואין בזה חיוב כלל אלא לפשו' ונת רוח
 לנשים ואפי' שבין מילה למילה הוא מולן ונותן סמיים וקושר ומתיר אין זה
 הספק כלל שהכל מלרבי מילה הוא כסול כרוך והביא סקין ועוף וחתוכה
 ויריין והגבנה והרכלה ולא אמר' משתא וברוכי כהדי לא אפשר אלא בדבר
 שהוא סלוק כהב לן ונכרן אכל כיוצא בזה לא אמר' . והרי יש שותין כוס
 שני של ליל ספה בלא ברכת פה"ג ואפי' שקראו הגדה ואלו ירק בין כוס
 לבוס וסי' כאלו רמאי שאל. ולא תקש' לך היאך מלין שני חינוק' כאשר הוא
 אין פושן מלות חבילו' חבילו' לא אמר' הכי אלא במנול' חלוק' ככר' המון
 וקדוש היום אכל במלוא אחת לא היו חבילו' חבילו' והיו כקדושה ואבדלתה
 דמכרין אכסא חדא וכדאמר' בפ' פ"ט (ק"ב ע"ב) ולא דמי נמי לשני
 מורעין דאין מעטרין אותם כאלו ושני עבדים דאין רועין אותם כאלו ושני
 סגנו' דאין פורסין אותן כאלו וכן שתי סוטות דאין משקין אותן כאלו וכלל הכי
 יהבי טעמא בגמרא בפ' המקנא (ח' ע"א) משום דאין פושין מלות חבילו'
 חבילו' דהתם הוה כל אחת מלוא כפוי פגמה לכל אחד ואחד ואפי' שני חינוק'
 דשני בני אדם לא דמי להני משום דהך מלוא רמו עליהו דב' לבני אדם
 חלוקין . אכל מילה דרמיא על אב וכל חד חד מיחיב למימיהל כריה לא הו
 מלוא חבילו' חבילו' אם יולדו נכרס ח' ודמי לשוחט בהמו' הרבה שיואל
 נכרס אחת והי' להרבי' שומעין' שיואל' נכרס' אחת וכדאמרן אף ע"פ שהם
 גופים חלוקים דשתי בהמות נמי גופים מחולקים הו' לענין אמתו ואת בנו
 כדל' בפ' אהוה וא"כ (פ"ב ע"ב) ומייתי לה בכריתות (פ"ו ע"א) ככ"ל :

שאלה מג

עוד שאלת במקולין המטופלין מלובלכין זולת לבלוך דם מה
 יפשו נכרס חשיפה וכפוי שאם יבך קודם שיכנס לשם י'
 לחוש שמא ימלך הקלז' ולא שחטו וכמו שחששו נכרס חריוסין שלא לעשות'
 קודם חריוסין שלא כדעת הרמב"ם ז"ל (פ"ג מה' אישות ה"ב) מהאי טעמא :
תשובה יפה אמרת שאין לבך קודם שיכנס למקולין ומהאי טעמא
 אמר' בירושלמי (ברכו' פ"ט ע"ב) כל המנול' מנכרן עליהו עובר
 לפשייתו חון מן הקדושין כבשילה ופי' הרמב"ן ז"ל היינו טעמא לפי שאין
 לבך על המנול' אלא כשהיא מוזמנת לפניו לפשותה ובאות' שפה הרי הוא
 פרום פס האשה ואין ראו לבך משום ולא יראה כך פרוה דבר ולבך
 במקום מטופף ג"כ אסור ואפי' להרבה במקומות המטופלין אסור משום ופי'
 מחייב קדוש ומשום כי דבר ה' בזה כדליתא בפ' מי שמתו (כ"ד ע"ב פ"ט)
 וז"ל שרין לשחוט תחלה ותכף לשחיטה יאל לחון ידבר נכרס במקו' עהר'
 דכיון דמכרין כפל שפיר דמי למעמד הכי וכדאמר' בטבילו' (פסחים ז' ע"ב)
 סבל ופלה מנכרן היכא דאיו ראו לבכרס מקמי עבילה כעבילה דגר וכמ"ס
 הרי"ף ז"ל בפ"ק דפסחים בהלכותיו אפי' שלא ראו' כן מדברי הרמב"ם ז"ל
 בפ' י"א מה' נכרס ואפשר שלא כ"כ ז"ל אלא היכא דפשה ובכר' על הכפוי
 הדבר יוחר פשוט לעשות כן שהרי יש מהגדולים ז"ל שזכרין שרין לבך
 אותה אחר הכפוי ככל מקום וא"כ אחר שיכנס יתרחק ממקום הטופת
 ואי אחר שבמקום טופת יכול לפשות כן נכרס חשיפה א"כ תחלק בזה
 בין מי שאינו ראו לבכרס כבר למי שראוי לבך אלא שהמקום גורם מפני
 הסטות שהי' אפשר לומר שח"ל לא הוירו לפשות כן כל שאסר לו לפשות
 תקנה בניקוי המקום המטופף ואין זה נכון כלל . ומ"מ כל זה לא נאמר א"כ
 יש שם טופת מלואה ומימי רגלים או ריח רע המעכבים את הכרס אכל אם
 אין שם אלא לבלוך דם אין מעכבין את הכרס כלל דהא אמר' בפסחי' בפ'
 תמיד נחטו (ס"ה ע"ב) ובפסחים פ' כל הפסולים (ל"ה ע"א) שבשעת שחיטה
 הפכה היא חין פוקקין את העורה לפי ששנת הוא לבני אהרן שילכו בדם עד
 ארכובותיהם ואפי' לא היו נמנעין בעורה מלומר דבר שבקדושה שהרי עו
 קוראין את ההלל בשעת שחיטה הפסח והיו מברכין על השחיטה ומה שדנתי
 לבך אחר שחיטה ארי דן להלכה אכל למעשה ארי חושש לפי שדברי הרמב"ם
 ז"ל נראין חולקין כפשתן :

ענין מד

ואתן המקילין שלא לנהוג עטיפת הראש בלינה משום דאין
 חגיגות בלינה לא יפה הם פושים ועובדים הם פל דברי חכמי'
 במאי דאמר' בפ' ה"י קורא (ע"ז ע"ב) ר"ג רחן בלינה הראשון שמתה אשתו
 משום דל' דלוי' מדאורי' אינו אלא ביום ראשון אינו ר"ל שמכאן ואילן
 יבא מותר אלא לומר שאינו אסור מן התורה אכל מדרבנן ודאי אסור אלא
 הוא פטר ע"מנו מרחיב לפי שהי' אסתיים ובאסתיים לא גזרו רבנן והי'
 שמלילה הראשון ואילן ה' רוחן בין ביום בין בלילה וכו' ע"מא אסתיי בין
 ביום בין בלילה ואין להקל עליהם משום אסתיים כמ"ס הגאונים ז"ל אכל הם
 אסורים יום ראשון דאורי' כדעת הגאונים ז"ל דס"ל דאבלות יום ראשון
 דאורי' ומכאן ואילן דרבנן אכל תלמן בין יום ללילה מיום ראשון ואילן דברי
 בורות ה' . ולפסוק דרבנן מעטיפים כשעובדים בין העכו"ם כדי שלא ילעגו
 עליהם אפשר הוא וכן שבכאים אחרים וממזמין אותו מלגה אותה עטיפה עד
 שנספרין ממנו לכבוד הרבים וכדתייהא באבל רבתי (פ"ה) וללכת לב"ה כמנול'
 אסור טה' א"כ פוטר בין הפכו"ם וכשיכנס לב"ה יחלץ מנפלו ונס הילי'
 מבינו לביה"כ תוך ז' ימי אבלותו הרמב"ן ז"ל אסרה אלא שכ' שפ"ה הרי"ף
 ז"ל נהגו בקלה מקומ' היסר . ולא התייר הרב ז"ל לנאח מבינו לב"ה אלא

נשנת ופסוק מנוסה כדי שיכירו קבל שהוא אכל ויצונו לנאחו וכן גזרו סרב
 ז"ל בפרק ר' אליעזר :

ענין מה

ועל הנשר שנחשבל כמאכל בן דרוסאי והאליכו לפורתי פסחים
 ויש בו סימן או טעמו' עין וגם הפורתי נרשית דברים מקום
 פוברים ושבים רובם ישראל והיה בערב שנת שהפורתי יש בה ישראלים . ארי
 יודע מה יש לחוש בזה לא לחלוק ולא לתערוב' פכו"ם ולא לנשולי פכו"ם .
 לחלוק אין לחוש שהרי יש לו טעמות עין וסימן וכל אחד מהם מספק כדל'
 בפ' גיד הגשה (ל"ה ע"ב) וגם כשהוא במקום הישראלים עובדים שם אף
 בלא זה מותר כדל' בפ' בתרא דע"ז (ע' ע"א) ולחפדוכה אין לחוש כיון
 שאין הגהה לפכו"ם בזה . וכבר כתבו זה המפרשים ז"ל והביאו רחיה סה
 מלממר' בפ' אין מעמידין (ל"ד ע"ב) תמאי פחות לה קסמא דמוריסא
 בלומא קסמא דממרא בלרבע לומי . וגם יש בזה טעם אחר לפי שהי' מקום
 שהרבים מצויין שם . ולנשולי עכו"ם אין לחוש כיון שנחשבל כמאכל בן דרוסאי
 (שם ל"ה ע"א) וא"כ מה חשש יש בזה ואם להתרחק מן הכפוי אסרתו
 לקדש עמך מותר לך . יפה פשיט שכן דרך של ת"מ שמחמירין לנאמן ומקילין
 לאחרים כדל' ב"ט והפוסה הפך וקרא רשע פרום כדל' בסו"ט (כ"ח ע"ב) :

ענין מו

ובענין דברים המותרים ואחר' נהגו בהם מיסור שאין אדם
 רשאי להתייר בפניהם כדל' בפ' אלו נדרים (פ"א ע"א) ובפ'
 מקום שנהגו (כ' סע"ב) לא בכל הדברים נאמר אלא דברים שיועדים שהיה
 מותר ונהגו בהם איסור משום חומרא ומשום גדר וסייג כעובדא דירורא וסלל
 שרתא שיהם כאלה ככולו ולפועה פליהם מדינה לפי שנהגו בו איסור משום
 סייר כדי שלא יבא לרחוץ עם אביו שהוא אסור מן הדין אכל לא פושים
 שזכרין שאלו מה שהיה מותר מתירין להם ומודיעין אותם שהזכיר מותר
 הוא וטעות הוא בידם מנהג האיסור שנהגו בו והכי מוכח בפ' בתרא דפרוכין
 (ק"א ע"ב) דתמן החס איסור נהגו בו והתיירוהו להם ל"כ בתים' והכי נמי
 מוכח בפ"ק דמולין (ו' ע"ב) שהתיר ר' בית שאן שהיו נוהגין בו איסור ואפשר
 דרובא כבני תורה אכל כותאי ובע"ה דמדמו מילתא למילתא אינו רשאי להתייר
 בפניהם אכל מוכח בליענה תוך ביתו ואפי' דירתו קבועה שם ואין כאלו משום
 תוחנין עליו חומרי מקום שהלך לשם וכ"כ המפרשים ז"ל :

ענין מז

ובענין מוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין אלא חומרי' כן דל'ת
 או לא . דע' שיש בזה בחלמוד חלוק סוגיא דבפי' שאל (ק"ח ע"ב)
 אמר' דרובן דרבנן אכל בדאורי' מחינן בהו ובפי' המביא כדריין (ו' ע"א)
 אסיקא דאפי' בדאורי' לא מחינן דהא תוספ' פשה הוא ואכלי ושחו עד
 ששכ' ולא מחי' בהו ונראה שסוגיא זו פיקר דהא פברי בה' עובדא אלא שיש
 חומרים דרובא במידי דלא כחי' כהדי' כתוספתא פיורי אכל כמה דכתי' בהדיא
 באוריית' מחינן בהו וכ"כ בתוספ' דרובא במלתא דידע' דלא מקבלי מינן אכל
 חי לא רבי' חי מקבלי חי לא מקבלי חייב למחות כדמשמע בפ' [במה]
 בהמה (ל"ה ע"א) ואלו המנוה בני אדם פל מה ששוגגין בכל יום מוסיפין
 שגגות ותפול התורה מטע מטע . וכל ג"כ שנה לא נאמר ואלא בדבר שכלם
 שוגגין כהדיא דפי' חוקת (ס' ע"ב) בענין רבו פרושים בישראל אכל בדבר
 שמיטותן שוגגין מלוא למחות בידם ואף אם יצונו להיות מזידין כדי להסיר
 לאחרים שלא יבאו לידי מכשול דילפי' מקלקלתא ולא ילפי' מתקנתא כדליתא
 בירושלמי דמקין (פ"ב ה"ב) . והמורה הרואות אם הוהיר את הפס וסא לא
 הוהירו עליו נאמר אחת את נפשך הלל . ובפי' הספינה (פ"ט ע"ב) בענין פוות
 המשקולות ארי' ב"ו ווי אם אומר שמא ילמדו הרמאין ווי לא אומר שמא
 יאמרו אין ת"ח בקיאים במעשה ידיו יבאו לרמות ויפסדו הפנייים ואסיק'
 דודל' אמר' מהאי קרא אמרה כי ישרים דרכי ה' ולדיקים ילכו בס' וכו' :

ענין מה

ובמה ששאלת אם יש חולק במגע ישמעאל בינו של ישראל
 להתייר בהגהה בין בכונה בין שלא בכונה . בהיתר הגהה אין
 חולק אפי' נגע בו בכונה שכבר הסכימו הגאונים ז"ל דלאו פ"ז סא חריבס
 היין הוא אסור להם ונמאם והיאך ינסכוהו ויהי' להם חבת הנסוך דבר הנמאם
 להם ודיקן כבר תושב דאמר' בפ' השוכר את הפועל (ס"ד ע"ב) ק"ו כשמו
 בלומר שהוא אסור בשתייה ומותר בהנאה' כמו שהיה השמן קודם ששתוהו
 וכתיובן בן יומו דלוכר בשתייה כדל' בפ' ר' ישמעאל (ל"א ע"א) וזהו אפי'
 בכונה אכל אם נגע שלא בכונה יין אפי' שלא נגע בו בכונה דבר אחר אפי'
 בפכו"ם ע"ז מותר בהנאה ואינו אסור אלא בשתייה וכ"ס ישמעאלי ובה
 אין חולק . ומ"מ בשתייה אסור הוא שלא מלינו מנג' בגופו מותר בשתייה
 אלא מנג' בני השפחות הקטנים ואפי' שר"ת ז"ל סובר דק"ל כשמאל דמנג'
 חיובן ב"ו מותר בשתייה ולדבריו אם בלאו לרמות מנג' ישמעאלי לחיובן
 ב"ה' מנג' מותר בשתייה כבר חזר בו ופסק כ"כ בשתייה מיהא אסור אכל
 בהנאה לא חמרה חסם זהו במנג' אכל בשתייה אסור אפי' בהנאה' משום
 גזירת כנותיים כמ"ס הרמב"ן ז"ל :

ענין מה

ומה ששאלת לנאר דין טלעול בשבת פחות מד' אמות ברי' וחזירו
 שתן לחזרו עד כמה ואם בכלל זה לטעור הדלת ולטעול המפתח
 ממקומו להסליכו בחרן לטעור פחות מד' אמות כי כן נהגו . דע' כי לטעול
 ברי'

גריס תוך ארבע אמות מותר הוא וכו' מוכח בפי' במה אשה (פ"א ס"א).
 גבי קמיס וכן כס' כל הכלים (קכ"ד פ"ג) גבי חרס קטנה. והנה להחירו
 וזכרו להצדו עד הרבה הרמב"ם ז"ל כס' י"ב מה' שבת החיר זה והוא זה
 מש' מי שאוליחוהו (מ"ח פ"א) ומס' המזלח חפילין (י"ח פ"ג) אבל כבר
 הבינו עליו ואמרו שאלו זה אלא בשפת הדק. ולכבוד הדלת וליטול המפתח
 אסור הוא שלוחו והכלים מרשות לרשות חפ"י תוך ד' אמו' וסמו' מכאן
 אסור ואפי' דרך מקום פסור כדאי' בפ"ק דשבת (ה' פ"ג) ופ' חלון ופ'
 כיצד משתחטין (פ"ה פ"ג) ופ' המזלח חפילין (י"ח פ"א) ולא עמו בזה משול'
 חפ' תינות שלו וכו' כס' משב"ץ בשם הר"מ מרוסבורק ולהלכות שוחות
 שוחות מד' אמו' ג"כ אסור ולא החירו כן אלא בשפת הדק כמי שהשחיר
 בדקך ואין כיסו עמו ואין עמו לא בהמה ולא נכרי ולא חרש שוטה וקטן ועל
 נכדו המפסדים (פ"ג שאין מותר להקל בכך אלא בכיסו אבל במזלח אסור
 אפי' שהרמב"ם ז"ל (פ"ב מה' שבת ה"ז) החיר כן לא נראה דברי האחרונים
 ז"ל וכו' שלא לעשו' כן להחלה ומעולם לא החיר חכם כן וכדאי' שכן נהגו
 אבל היכה דריכה אסורה וי' נהגו לא שבקינן להו כדאי' בפ"ק דרש"י השם
 (פ"ו פ"ג) אלא אם כן לא ימספו אלינו דמועב שיהיו שוגגין ולא יהיו
 מזדיין :

שאלה נא עוד שאלת לבאר לך מכת מרדות אם יש לה קצבה אם
 לא :

תשובה בקצת ספרים כפי' מה' חתן ומנה נמלא כתוב שמי שאכל מנה
 בערב פסקה מכין אותו מכת מרדות עד שתלח נפשו זה תימה
 גדולה שאם רונה לומר שאחר שאכל מכין אותו עד שתלח נפשו איך מנינו
 חומרא דד"ם יותר מד"ת וגם אם ר"ל שנתעוררו וכולל מכין אותו עד שיפרוש
 או עד שתלח נפשו לא מלאוהו באיסורי תורה והיאך נחמיר כן באיסורין
 דרכן ובחומר סוכה איני עושה לולב איני נוטל הוא דאמרי' הכי כפ' הכוחב
 (פ"ו ע"א) וכעבר זמן ויבדו אין מכין אותו וכו' הרמב"ם ז"ל כס' המזו'
 אבל באיסורי לאוין דלא מנינו אלא מלקות מ' על כל התראה ועל כל כוית
 כדאי' בפ' חלו הן הלוקין (כ"ח פ"א) וכבר הגיה הרמ"ך ז"ל על הרב ז"ל
 בזה וכן הרמב"ן ז"ל בספר המלכות בפיקר ראשון הגיה עלי' בזה אלא שבספריו
 לא מנינו שכתוב אלא מכין אותו מכת מרדות אבל עד שתלח נפשו לא מנינו.
 ומלאחי לרש"י ז"ל שכ' ביבמ"ז בפ"ג (פ"ש י"ב ע"א) דמכת מרדות הם י"ג
 הכחות ולא יותר אבל בפ' שלוח הבן (קמ"א פ"ג) כ' הוא ז"ל שאין לה קצבה
 אלא עד שיקבל עליו לפשו' וכן פ' בעל הערוך ז"ל זה נוסח לדע' הרמב"ם
 ז"ל שמכין אותו עד שיקבל עליו לפשו' כן מכאן ולהבא או עד שתלח נפשו
 וכו' מ' בירו' ממס' נזיר (פ"ד ה"ג) דאמרי' החם מכות תורה ל"ט מכת מרדו'
 חוטטין אותו עד שיקבל עליו או עד שתלח נפשו וכן היא בתוספתא דמס'
 מכות ומ"ש רש"י ז"ל ד"ג מכות הן כך נוהגין בהרבה מקומו' להקט' לבעלי
 חשו' ונר' שאלה זה המספר [כי המלקו'] הן משולשין כדי רשעתו לפניו וכדי שמי
 רשעות לאחירו (פי' מכות כ"ג ע"א) ומלקות של תורה הן ל"ט שליטתן
 הוא י"ג ומשום הכי נהגו לומר והוא רחום קודם תפלת ערביה לפי שהיו
 נוהגין להקט' הרשעים בין מנחה ובין ערבית והיו מקריין אותן הפסוק שיש
 בו י"ג חביו' וכו' וכו'. אבל יש אומרים ששלש פעמים אלו קורין אותו פסוק והם
 כנגד מ' חסר אחת. והרשב"א ז"ל כ' כחשבה והמלקו' מ' היא בשל תורה דלכ
 דתקון רבין בעין דאורי' תקון והביא ראייה מדאמרי' בפ"ק דקדושין (כ"ח ע"א)
 הקורא להצירו עבד יהא כדורי ממזר סופג את הארבעים אפי' שאינו לוקה אלא
 מדרכן. וזו אינה ראייה גמור' שכבר פירשו בזה שהוא מדה כנגד מדה דעבד
 יהא כדורי דמשום דלוקמיה בחיבור כנגדן יהא כדורי דחרור בו גרוד ובממזר
 דלוקמיה בלאו דלאו יבא ממזר סופג את הארבעים כממזר הבא על בת
 ישראל. אבל הרב ז"ל הביא אחרת מדאמרי' בפ' זה בורה (כ"ו פ"ג)
 גבי חזור על רש' עני מלאי ארבעין בכתפיה וכשר והואו מדרכין הוא
 שכ"ב שש ע"א ז"ל ארבעין בכתפיה חיבי מלקו' הוא אפי' שאין בהתראה
 דאמר מד' מלקין על לא טובה השמועה פכ"ל וזו ראייה גמורה היא. ונראה
 דתלמוד שלנו חולק עם הירושלמי והתוס' שהזכרתי ושמה הירושלמי הוא במנו'
 של דבריהם שהם כעין של תורה והם כל הגזרו' שגזרו מדבריהם וכו' הרמב"ן
 ז"ל בספר המלכות. והרמב"ם ז"ל בהלכות' פדות כפ' י"ח כ' מכין אותו ב"ד מכת
 מרדות כפי מה שיראה בעיניהם ובהרבה מקומו' בנמ' יש לשון מלקו' על
 מכת מרדו' וגם הרשב"א ז"ל כ' שמי שאינו רואה לקיים המזוה חפ"י מזה
 גדרבן מלקין אותו בלא קצבה עד שתלח נפשו ומכאן הולך הרב ז"ל שמי
 שאינו רואה לפרוע חוב אצלו מכין אותו עד שתלח נפשו משום דמזוה על
 היתומים לפרוע חוב אציהם וכוספין במזוה זו כדעת ר"ח ז"ל אפי' שיש
 חולקין עליו רש"י ז"ל והרמב"ם ז"ל והרמב"ן ז"ל שאין כוספין על מזוה זו אלא
 על פריעת. כעל חוב מזוה וסובר הרב ז"ל דכפיה זו כהכאה היא כאומר
 סוכה איני עושה לולב איני נוטל :

זאת הפליצה עשיתי לזהר חיים הגד :

הארי. לכו כלבית לו שאנה. הגדלתו השמחה שלמתי דברי ואזכתי וכתי שלמים
 שלמי חגיגה. ולאשהוהו לאל ואנכך. ואקרא לפני הארץ אכרך. אגש אליו
 להעביר על לוארו שמי רכיד ופטרתי וזכר נראשו להשתמש בתגא. וחומרה
 לאל סלמי. מושיעי חנתנו היום. להמלא לנו פדוים. ארש כזה. מה בן מזה.
 כשרש כנכין ירום. מארץ זיה. מקום שממנו הר חרמון. עוד תלגה. ונתת
 אשר השכנו מראשותנו ירד. ומשעירים איש לו שרד. הלשנת נו בגדי שרד.
 מקלוי ספרד. מרשא מחלתנו. מקומם שכלותנו. ושימה משווצה. תארז
 כחאר בני המלכים. כמרעה הכסירים. מפלתו יין התורה בני מעיני הפלפול
 מזונה. נשעי יאה כדברו נקשרה בעבותות אהבתו וככשי מעילו אחזה.
 כל יקר רחמה פירי זולתו כזה. ולכל חפלה לענה. ולרות אמאה על אכיקי
 מי שכלו כאלו פרגה.

ראינוך אחי. תארך ימים ונפשך חמי. שפתוחד תפוסנה נפת. וזין
 פינד עוטעה. בספרם שבחים ומהללים. ולכרך נמקלתי. חכמי
 מחוך המה המשכילים. רבי תורה אנשי משרה. ובמפשים עגברים חיליים.
 ובכלל יש בכלל מה שפרסו כלו וזה. נחשת מולכד. נחשת ממורס כוגס
 סינו שבוס מחוקק. ואלו לנורף כלי שכתמים מווקק. כי כלם מקיימים
 מנות ותקיס. וכדברי סופרים מחזיקים. מחמירים בהם וכדבריהם מדקדקים.
 אין פרץ ואין יולאת. אז אמרתי מה נכבד היום יום כשרה מולאת. ואשאל
 לו לחמנה. לנת להם תמנה. ולהיות להם אחתו פוחרה ולנה. וישם ללוככי
 תורתי שלום רב. וישע יקיר :

ואשר על רגלי העמדתי. וכמושז זקרי השכחתי. לשיכי לשאלות
 שאלתי. ואם ידעתי כי שאלוחד הם לא לומר חיי משוטה.
 אבל לומר תשובות שלישות בריאות וטובות השנת חכמים השנת. ולמקור
 נמתקס הפלגת. על הרי הראיות כמוך כוהוס דלגה. תפנת שנת.
 אחה אחד כלאחד שכם מיוחד. כבודם ישנת. ובקבלם נפשך אחד. על
 דבריך אלא לחוקק. רק חסר לב בראותו האמת ללדוק. ובמקום שרך נגפת.
 הכרעתו אחת מכרעת. אך להיות משלכת כלל הארץ מודעת. אבא אחיך.
 ומלאחי את דבריך. וזיתר השאלות כמה שראוי להסתפק הסתפקת. וכמה
 שראוי להשקף השקפת. והגני כדי כי פינד בהם אחר. וארש משכול
 מדרכך וסלון ממאיר. ברכה אחרך להשאר :

וכי על של מדותיך הפרות, כמה אשר בדבריך רמות. להודיע בפולס
 טעמי. ולהיות בכל הארץ שמעי. נמטי לך חסריו. כי אמרת ללבות
 דקה כשריון. ותעט קנאה כמעיל. על העושים בוים כוים לא לעור
 ולא להועיל. הוי בעיניהם חכמים. והמה כלבים אלמים. ואשר בעיני
 גדול כחכמי יבנס. ובמנין כסהדרי גדולה נמנה. ואומר כלבו את הקוים
 יתמרה. הוראות בישראל הוא יורה. הנה הוא חפוס. ובמדלה מים
 רפוס. וכל רוח אין בקרבו. כשטר כתוב פרוש על גבו. את רגליי רץ
 וילאוהו. ותיוקוהו בהבל פיהם יורוהו שאוהו. אבל אי לא לך תכונתי.
 לא רמו עיני ובגדולות לא הלכתי. משעי יקרבו וילאוהו האמת יאכזבי.
 איני כאילן סרק. מפרי מאכל הורק. וקולו למרחוק. נשמע לבלי חק
 בשבת ישבתי. ותורתו מה אהבתי. ונקטתי לי עץ כל פרי והיה למאכל.
 ליושבים לפני ה'. לחיחיל לא ואלכל. חלילה לי ללכת אחרי הבחורים. כרעם
 מתגרות. על שכניהם מתגברים. קולם נשמע מאילת. ומענין גבר
 ומהמם ומהם ומהמום אין תועלת. כנחר חדקל הוא דלגת. גם כזה לא
 כחר ה'. רק להלך בנחת. ולשמם כמוך. ובקול נמוך. ויהיו מעטפה תקפו
 וגבורתו. מוכיחים הוראותיו הוולרם מתורתו ויאמר כמו שאמר סרת.
 אשר זכר קולו מפי עוברים נכרת. ושאלים אותו כזה מה פסכה. והוא
 משיבס די לי כי במשעי חלתי בכל הארץ דבה. ולהודיע חכמתכם
 להכמים יודעי הפחים רבים וכן שלמים. ואשר בגנתך ארת. ובתאר
 הלמנות אותם תארת. גם תחול גם שלוש זכר מעלתם בשכלי רשמתי
 רשום. בכל הארץ יאל קום לחלה. כי הם השרירים אשר ה' קורא והם
 באמת הסגלה. ומה אי ומה חכמתי. מה כחי ומה גבורתי אם שיתי
 לא שלשתי. ואם שלשתי לא מששתי. אך את אונס אפיר. כן אם ארכה
 ואם אפיר. לא ממריות או פללה כי מחת אלהים הוא. מפי פליון
 אמר ותבי. האמנם כל ימי בין החכמים גדלתי. ומלשמם אותם לא
 נחשפתי. ומלאחי בענמי על חבירי יחרון. עד אשר לא היה לזולתי עמי
 זכרון. מהם מי שעלי חרקו בו כוואות. ובלדותיהם מובטח כי להורות
 בישראל הוראות. ומהם מי שנברה פעם לדקו. כאמרו סמוך לפרקו.
 ומעולמנו זה בהסתלקו. מה שאין הפה יכולה לדבר פן יאשרי שומם כי
 אי בעיני ראוי חדשים לקדש ושנים לעבר. ובכל זאת עלי דעתי לא זזה
 ועל פני שמש הכרעה ורחה. ומבית הספר לא משתי ואם מלאחי לי רב
 עדין אותו שמשתי. ואם בחכמות חינויות הקישות מופתיות פיזיות
 שכליות טעניות רפואיות הניוונות למודיות הן כל. רחמה פירי נגרי או
 אשכול. פלג מלא או עסה. לאכול התוך ולזרוק הקליפה. להיות אמונתי
 כאל ומלוחי מיופה. כנסת האמת מסובי השקר מנופה. ואם ידעתי
 חלמת. ועל לבי זאת החמתות. כי החכמה הפנימית. אשר אין בה תרמית
 ומעלתה על שאר החכמות גדולה. היא חכמת האמת חכמת הקבלה.
 היא חכמת נביאיו. ובה מתכשפים נשיליו. היא היא חכמת התורה
 אשר מכל סיג עהורה. בה יתקדו לאל בני אדם. היא זיוס
 היא הורס היא הורס. היא תאר כמעשה בראשית נתיבה. היא
 תגלס חדרי מרכבם. תודיע סוד חשמל. וכל עיון בו כולתה עמל.
 וכפירוש השמוה. חלה לנו תפלות. ופליחות וכצירוף האותיות
 נוסריקות

ענין נב

על משכני בלילות ההשנה. ונפלה עלי תרדמת הדגה. ולכני
 עליהם המתמטטים דלפה עיני מחונה. ולא נחנה לה פונה.
 והנה לפני מגלה בשושים סונה. כשרד השכל מתוארת ובמחונה. במכתבה
 שחורה ובעיניה נאווה הנוה והמנונה. אין בדרכיה מכשול ולא בים עמקיה
 נחשול. ולא בדבריה משונה בכל קון וקון תלי תלים בשמים חוליים וכל שמה
 וטסה פרוה. והיולדה ועל תלה מעמידה הוא המלאכה והוא המביאה וצידו
 אלי נהוגה. ראיתי את האיל. וגם הוא בן חיל. רוח ה' נוססה בו. ללב

עטריקות ונמטריאות. אשר מי אשר אליה זכא. ולתת עליו היום ברכה. ושאר החכמות אינם רק שיהיו. ואליה המה פתיחו. והם היו נברת המה שפחות. ודי להם בזה מעלה. ואחרי אשר עד המוסת אשר אי אפשר להכחיקו מחקרה עלה. האמנם כהגנו בעלמנו כמורס היתר. כדי להשיב את אפיקורוס עושה תורתיו פלסתר. כי החורה להודיענו עלומנו רמות בלי מופת תחיש. אך המופת לא תחיש. והאמת הכרור. כי העוז דרכיה עונו לרור. ופני המחרטים במלמטה קבלו פירו. לא ויעילו החכמו רק לנטוש המחשבה הם סבה. אך היא במלמטה היא המביאה למי הע"כ. וכזה על כלן זולתה מרתה מרובה. כה דברי המחנך בעפר רגלי המשכילים נחבה. מטתיר לאל עליוס. יפרוש עליהם סוכה שלום. כמין בית מעובה. שמעון בהר"ר למח זל"ה:

כן הדן מתן שישאל על האחרונה והח"כ כאל על הראשונה כדאי נבי' בתרא דנדרים (י' ע"א) וא"כ כשכאל מהאחרונה חשאר הראשונה שבוטע עדין שאין לה הפרה אלא במקום מנוח ואין כאן מנוח שהרי הותר משבוע' האחרוני:

ולענין מנו' אכיו שעה בשעת פטירתו שידבר עם אחי אשתו אם הוא זה דבר מנוח להחיר כשכילו נדרו אם לא גם כזה אין סודר נדרו והחלת כל דבר אומר לך י' מה שכתבת בזה משום דמלוא לקיים דברי המה ולפי דבריך בכל מה דלמחא אפי' אכיו יש מנוח לקיים דברו ולהחיר נדר שהודר עדין מפני מנוח או. דברים אלו הן בלא השגחה שלא בכל דבר אמרו מנוח לקיים דברי המה שאין האדם בשעת מיתתו נביא ולא מלך וסדא ש"עוה החיים לקיים דבריו שאין שלטון ביום המות ולא אמרו זה אלא בשלוא שיעשה ממנו כמות כמות לקיים דברו שהרי במתן שלו יכול לזאת ולחייבין הכל לקיים דברו ויכלול בכלל מנוח נחלו' ולא בכל מתן ג"כ אמרו מנוח לקיים דברי המה דאי לא תימח הכי מתנת ש"מ במקלח אחאי נשיא קצין אפי' דמיח ולא אחאי' בה מנוח לקיים דברי המה אלא ודאי לא אמרי' מנוח לקיים דברי המה אלא כמורס ביד שליט או ביד שליח או כמה שהוא ביד האמרי' כדמוכח נפ' מלמח האשה (ע' ע"א) ובפ"ק דגטין (י"ד ע"ב) וסכי מוכח הדין דאיסור גירוח נפ' מי שמח (קמ"ט ע"א) וכ"כ ר"ח ז"ל וכן נמלח להראב"ד ז"ל ואף הרמב"ן ז"ל כ"כ אלא שסופו לומר שאם מנוח נפסדי מנכסיו וכי אפי' אכיו ביד שליט מנוח לקיים דבריו וכופין לו מנוח זה אבל אם אמר כותחן ולא כמנו' לא שייך ביה מנוח לקיים דברי המה והוכיח ק' מהירושלמי והחוספסחא ח"כ דל מהכא מנוח לקיים דברי המה:

אבר עדין תוכל לומר אכיו שאני שאסור לסתור את דבריו כדאי נסרק קמח דקרושין (לי"א ע"א) אלא שאין זה דבר הנון בהיתר נדר זה שאלו קדמה מנוח אכיו לנדרו היה אפשר לומר כן אבל עכשיו שקדם נדרו למנו' אכיו אם הגדר אין לו היחר מהמת עלמו מפני מנו' אכיו אי אפשר להיו' לו היחר מתח' עלמו ודומה לאומר לו אכיו עבור על דברי חור' שאין לשמוע לו אפילו כמה שיש לו כבוד לאכיו כנון האומר לנדרו אל תחיר אבדה או וסוקו ככדורי שפיא מנוח שאין לו כשמוע לו כמ"ס החים' כפרק (ואלו מליאו') [קמח דקרושין ל"ב ע"א ד"ה רב יטובה] והרמב"ן ז"ל שם ובסרק קמח דיבמו' ואפי' כנדר שלא הודר על דעת רבים איכא למימר שאין מתירין לו מפני מנוח אכיו אלא ח"כ נחמרת משלמו דפלונתא דר' גליעזר ורבנן היא אם שוחחין לאדם בכבוד אכיו אם לא כדאי' כנדרים נפ' ר"ח (ס"ד ח'). ולפי' דעתכם שהחכמה היתה אסורה אין שוחחין לו בכבוד אכיו ואין מתירין לו נחמרת. ועוד שיש להחייב נדר זה אם מנו' לקיים דברי אכיו ואם לא וכ"ש אחר מיתתו ועוד שהאחרונים ז"ל הסכימו לדע' רבינו חס ז"ל שלא לכל מנוח מתירין נדר שהודר על דעת רבים ובפיר' הסכימו שאין לר"ך לפרוט אותם ואף הרב ז"ל מורה שאם היה נדרים אין לר"ך לפרוט אותם ואלי חושב שפילו נפשי נשים וא"כ אפילו עבור והחירוהו אינו מופר שלטון החלמוד (גיטין ל"ו ע"א) הוא נדר שהודר על דעת רבים אין לו הפרה. וימיו כל זה אם היתה שבוטע כמו שכתב מלשון סוף שאלתך. אבל אם הוא נדר כמו שכתב מלשון חתני שאלתך אפשר הוא היתר משום דבאי נדרה לא תל מדאורי' שהודר שלא לדבר או שלא ישן וכיוצא בזה אין כאן נדר דבר מורה שאין הנדרים חלים אלא על דבר שיש בו ממש דנדרים מתפר חפלא הם אלא שאסור משום כל יחל דרבנן כדאי' כפרק ג' דנדרים (ע"ו ע"א) וכיון שאינו אסור אלא מדרבנן מתירין אפי' שהוא על דעת רבים כדי לקיים מנו' אכיו חודאי קמח מנוח יש כדבר וסמין לדבר מנו' יודב כן רבב לנדרו וכיוצא בזה השיב הרשב"א ז"ל וכי על זה שאף לדעת רבינו חס ז"ל דס"ל דלא לכל מנוח מתירין כיוצא בזה מתירין דאק סהדי דכולי עלמא יסכימו בהיתרו אלו דבריו ז"ל ויש לשמוך על זה כנדרים דרבנן. אבל איי תמה הספר הגדול הזה לכס למה ומה לכס להכניס דראשם בבלא המתוקין כדבר שיש לו תקנה בלא היתר אע"פ מי לא שמים לבו מ"ש הגאונים ז"ל שהשגב שלא לדבר עם חנידו שמוח לדבר עמו ככתב או ידבר עם אחר והלא שומע וכי זה הרמב"ם ז"ל סוף פרק ו' מהלכו' נדרים וכיון שיש תקנה כדבר זה מה לכס להחיר נדרים ושבוטע' ככלכו' רופפות. וסברות למנוח:

תשובה יראה מלשון שאלתך שלא השגחה כלל לדעת המקום אלא עדי' ולפיר' הוא שחתרתם אל היבשה להוליח מפני דבר מנוח ונתלחת כמה שנתלחת כמ"ס בשאלה. ולענין דעת המקום גדולי האחרונים ז"ל מהמיריס הכנה שלא להחירו כלל ובמנו כזה על מה שמלוא נפ' שבוטע שמים בתרא (כ"ט ע"א) שבוטע שהשביע משה את ישראל שאמר להם כו וידעים שלא על דעתכם אחי משביע אהכם אלא ע"ד המקום ועל דעתו ואסיק תלמודא (שם רע"ב) עדי' ליל כי יכ"י דלא תהוי הפרה לשבוטעיהו. והרמב"ן ז"ל נחדושי מכות שלו החמיר בזה הרבה וגם הרשב"א ז"ל כתבונו ואפי' שנס"ד דנדרים (כ"ה ע"א) כשהניחו שם אותה שבוטע שהשביע משה את ישראל לא אמרו שם שאמר עדי' כ"י שלי תהי' להם הפרה אלא מרע"ה שילמח דלא עריחא נקט אפי' אין להקל בזה ולדחו' מקלקל מפורש' מפני מקמי שאינה מפורש' בה הפך ואפי' היה מפורש בה הפך היה לנו להחמיר בכל שחי לשוני' החלמוד שבדאורי' אולינן לחומרא ואפי' שיש אומרים שעדי' לא נאמר אלא בקבלת החורה אבל כדברים שנין אדם להחירו אפי' עדי' יש לו הפרה וכן בחופסו' אמרו שלא אמרו שם דלא תהוי הפרה לשבוטעיהו אלא משום דאי' רחמנא דלישבעיהו הכי אכל בעלמא ח"כ למימר דלא חמיר כולי האי ואיך להו הפרה. והרמב"ן ז"ל באתר משפט החרס וגם הרשב"א ז"ל בתשובה לא נחאו להם דברים אלו כלל ומי יקל כדך אחר ספקותם ז"ל אלא שבוטע מנוח יש הפרה כמו נדר שהודר עדי' כדאי' נפ' השלח (כ"ה ע"א) ויש לשמוך בזה על רש"י ז"ל שפירש עדי' עדי' כע"ד ויש למדיו מדבריו דעדי' היינו אפי' שיש אפי' דלשם נדר שהודר נדרים אין פחו' מג' אבל אין זה כרור. ומה שהשגחתם בעדי' שלא להחירו אלא במקום מנוח ודעתם דבר זה כדבר מנוח אם מפני תליית חרפתו ככפירה אם מפני מנוח אכיו אין הדבר נדר זה שלטין תליית חרפתו ככפיר' כ"י ודאי שאין בזה מנוח בהתר דברו שאפי' היתה כוננו נחמרת או אפי' חרטה נחמשה בלא שאלה על נדרו שיתירוהו לו והוא מתחרט בכל יום אין בידו עכירה נחמרת זו שחיה מנוח בהתירו וכי מפני שנחמרת הוא כופר בתור' משה או חרפתו מחייבת לו כפירה יחמרת ולא יכפור אפי' נשבע שיכפור בתורה אין שבוטע תלה עליו לחייבו לכפור וכ"ש אם תלה אמונתו נחמרתו שאין נחמרתו עכירה בידו אלא שחירו להכירה מפני שחל לכלל עשות מפני כעסו ותלה אמונתו נחמרתו. וכיוצא בזה כ"י הרשב"א ז"ל כתבונו על אחד שדר שלא יבא עם אשתו בבית אחד ואמר כל זמן שאתחרט עד זמן פלוני דעו באמת שלא יאמין בשם והשיב הרב ז"ל וז"ל ועל הדין שהגביר כעסו על שלמו ויכל עלמו לומר שלא יאמין בש"ת אם יחמרת לר"ך להוכיחו ולייסרו הרבה שאין לשום איש שהוא מכלל ישראל לתלו' זה בשום ענין וכעין כופר בשעתו הוא וחדע שהרי זה אפי' שלא יתירוהו מ"מ מתחרט הוא והוא תלה אמונתו נחמרתו והוא נחמרת ומוליח על עלמו דבה כוז כסיל הוא וקרוב הדבר להלקותו ולהחמיר עליו שלא ישוב עוד לכסלה עכ"ל ואין מקום לכל מה שכתבת ונחת בזה ומה שיש להרא' פנים בזה הוא שזה שאמר שלא יחמרת שיהי' סופר הוא כולו אמר שבוטע שלא חרד עם פלוני ושבוטע שלא מתחרט משבוטע זה ולא אשאל עליה וזה על דעת מפרשי הפסוק שהשגבט הוא כאלו אמר זה אמת כמו שהאל אמת ואם נשבע לנקר הכי העיד על עלמו שאינו אמת וכופר הוא זה ה"פ שאינו עיקר מן הגמי' אפל אפי' הוא

ולענין דנדרין אפי' שאינו עיני' לנדרו הוא השיבך מלין להחלמד כמקו' חכה. מ"ש שמוטע שנסכים בהיתרו של זה אפי' שיש בו עכירה שהרי הוא מתחרט ולא שיעמוד בעכירה על חרטה כל ימיו. בזה אמר שלא כדברך שאין לומר לאדם עמוד וחסות חטא זה כדי שלא תחטא חטא אחר וכיוצא בזה אמרינן גמ' כפרק קמח דשבת (ד' ע"א) וכי אומרי' לו לאדם עמוד וחסות וכו' וכן כיוצא בזה הקשו כפרק התכלי' (מיח ע"א) וכן כפי' האיש מקדש (י"ה ע"ב) ומאי דאמרינן בערובין (ל"ב ע"ב) ניחא ליה להכרי' ליעבד אינו איסורא זוטא ולא ליעבד עם הארץ איסורא רבא כנר תירעו החוספ' שלא נאמר זה אלא בחיבור שכל ילדי עם הארץ על ידי החבר כי הדין האמרי' חסם דאמר ליה חזר לעם הארץ לך ונקוט לך כלכלה תאמרי' מתחמתי דאמרינן דחזר מעשר עליהם שלא מן המזוקף אפי' שהוא אסור כדי שלא יאכל עם הארץ עטל שהוא בניתי' על ידו שהרי זהו שילקוט התלמים אבל בעיני' אחר לא אמרינן הכי. והם הקשו והלא הכהן עובר על עשה דהשלמה להקריב קרבן מחוסר' כשורים בערבי' פסחים דאמר חמדי של בין הפסחים כדי שלא יבוא חכירו לירי איסור כרת ואיכא למימר כהנים דשלוני ישראל שזיכו רחמנא. והוא אינו יכול לזאת מעלמו ואין נאמר לו בל והתחרט בעכירה ונדקק

והתקן לו כשיריה כדי שלא יפגור פניו והלא אנו מצווים להסירנו מפניו וישלך פניו יד שוכרי פניו אבל יש לנו ללמוד שישיבם חם ילדו וק"ל (בבב"א ל"ג ע"ב) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים וכוונתו הוא הדין כרשי"א ו"ל על מי ששבע שלח יחזוק בקריאת ויראלחו שמה יתקפו ילדו ופגור על שפוטו כל יושלח ואחר הרב ז"ל לפי שמתקן בקריאת פניו היא והיא חקקין להחיר פניו כדי שלא יפגור פניו וכ"כ בדרון הוא שההיתר בעצמו הוא פניו כיון שהמרתה היא פניו לפי מה שפלה בדעתכם בזה. ומה שסמכת בזה על כלי החום ז"ל שכתבו שאפי' נשבע לקיים המצוה וודאי יפגור שמתירין לו. מ"ש החום הוא כחוד שגור מכל פירו' חוץ מדגן ושגור על כדו ימים רבים והתירו לו כדן כי לא היה מדו עדי' וכו' הדין להחמיר עליו שיחובו איסור כימים שפגור כדלמרי' בפ"ב דדרי"ס (כ"י ע"א) מי שגור ופגור על חירותו אין חקקין לו עד שיחובו איסור כימים שגור בהם היתר ולא החמירו עליו מפני שיהי' כל ילדי מכשול ולא היה יכול ליזכר ואחריו הם ז"ל שחיון שאינו אלא קגם בעלמא היכא דאיתו יכול ליזכר אין להחמיר עניו כן מלאחי בתום. וכן מלאחי להרשי"א ז"ל בהשבעה כגם החום ז"ל אלא כי החמיר דר שאין לו היתר מפני יראת מכשול הוודר אין כלן דעת החמיריים ז"ל. ומ"ש בפ' הערל (פ"ט ע"א) מוטב שמתקן אוח אחת מן החורה ומל יתחלל עם שמים כשרשי"א וכן מוטב שמתקן אוח אחת מן החורה ויתקדש ש"ס כפרשי"א אינו פתח לזה וכן עם שהתירו לכתוב הלכו' כדאי' בתמורי (יד ע"ב). ומגלה לחיותו כדאי' בהקוף (ס"י ע"א) משום פת לפשו' לה' הפרו מורחק אינו פתח לזה ג"כ. וכן מ"ש בפ' בתרא דיומא (פ"ט ע"ב) חלל עליו שבת אחת כדי שיקיים שבתו הרבה רחוק מזה. וכן מ"ש בפ"ק דקדושין (כ"א ע"ב) מוטב שיאכלו גור חמותו' שחוטיו' ולא יאכלו גור עבדו' כל אלו וכוונתו בהם אינו פתח לזה כלל ומ"מ כל זה אין לו ענין בהיתר זה שאין המרתה פניו היא כמ"ש ואם יש פניו פגור דבר אלא בשעה שהיא אוחת דברים מפני שחלה חמותו כחמתו ומכאן ואילך אין בהמרתה פניו כלל :

שאלה נה שאלת רחובן עשנו עליו שאמר דברי' כנגד הוקן וקס והחריס עלמו כנכ"כ ונשבע בפ"ה ע"ד רבים כצ"י הקהל שלא אמר מפולס אוחס הדברים ולא ילאו מפיו לטוב חדס ובלוחות שפה קס שמתקן והכחישו בפניו ואמר כי אלו אמר רחובן דברים וכי בשקר נשבע וקס רחובן פעם אחת והחריס עלמו אם אמרן והכחישו שמתקן ונשפוק לבס אם נשפוק רחובן ש"ס שמתקן אם לא ואם לריך התרה למי שלבו נוקפו ואם יש לו התרה מפני היותו עדי' או אם לדבר מנוח מתירין אותו מפני היותו שליח לבד : **תשובה** אין פגורו של שמתקן פוסלת לרחובן. דבר אחר אינו קס אלא לשבעה והכי מוכח בפ"ה דבב"א דבב"א (כ"י ע"א) גבי בר המא דקטל נפשא דמלכ"י חרי סהדי למפסל הוא סהדא דהסאד עליה דקטל נפשא וזה מספיק להכחישו לירד לפני התיבה דכיון דלא מחזיקין ליה כרשע לפנין עדות אלא ע"פ שנים ה"ם לכלל החורה כולה הרי הוא אחד אחד. ואין לפגור בן בריה מוחזק כבשרו' ע"פ עד אחד דלכא פלוגיה ה"ה מן הדין ללקות המכחישו מההיא דטוביה חטא ויודג מיניד (פסחים ק"ג ע"ב) אלא שבת לגמל פלוגי זכות לפי שמתעמר אחד נשפוק החרס וההכחשה ולא בא כד"ד להעיד וזה הוא אמת. ומה שכתבת סעד לזה שאם נשבע ש"ס עד אחד מספיק היכי משביעין ליה אינו נכון לפי שכתבו כבר קלמ מרביתיו הרשעים ז"ל שהשבע ש"ס עד אחד העד האחר ואותו ששבענו לו מלטרסין לפסלו לפי ששם שני מדים ע"ז ששבע לשקר ולא הוי נוגע דבר שגור נשבע לו ופסקו הימנו ואפילו נדחה זה ונאמר שאין נאמין לפסלו לפי שהמורה האמינתו כנגד הסד ונשכ דיו וכן דעת הרש"א ז"ל בתשובה היינו דוקא בכענין זה שפ"י חביבה מתקן העיד הסד והלה נשבע וכפר אכל שבעה או שחיה לא מן החורה ולא מדכרי"ס אלא ע"א והעיד שזה נשבע פהם אחרת בשקר ה"ם מלטרסין ע"ה זה הסד ולפי דעתך לא ה"י מלטרסין. אבל התנה בזה הוא שאינו נשפוק מפני שאין דבר נשפוק כמ"ש דב"א כדמוכח ה"ה דזה בורר וא"ל סעד אחר וה"ה שאין פלוגי שוכס חרס כלל מהאי עממא שלא מלינו פונש דריו ע"פ ע"א אלא בשליחא דבי דינא דלמרי' בפ' הגזול ומאכל (ק"י ע"ב) שליחא דבי דינא מהימן כפי חרי וה"מ לשמתא אכל לפתיחא לא ומשמע דמשום הכי מהימן משום דמירמת עבי דינא ולא אחי לחסודי שקרא וכדלמרי' גבי ספרי דרייני ורב נחמן בפ' המריח תינן (י"ט ע"ב). אבל חייב חריגא לא אשכחן דמיימן ואף שליחא דבי דינא לא מהימן אלא לענין האמנה לדין אבל לדמותו מפני שבידי אחרת לא אשכחן דמיימן דהא חפ"י לפתיחא לא מהימן משום דקא מחסר ליי ממונא דבי דינא תלימא זוזא דפתיחא כדאי' החס (כ"ט ע"ב) ולענין מי שלבו נוקפו חס לריך להחריקו ממנו כדון מורה לא חס הא מלתא אסורה היא ופ"א אינו נאמן באיסורין אם הלה מכחישו וכ"כ הר"מ ז"ל בפ"ה מה' אסודין וכן מוכח בכרייתו בפ' אמרו לו (י"א ע"ב) וכן היה חומר ר"ת ז"ל שהאומר לחבירו כתבך ייך והלה מכחישו כיון שלא היה בידו אינו נאמן וכרי זה כאלו אומר לנשבע אחת חסוד לכל ישראל והלה מכחישו שכיון שאין זה כמפסל יינו של חבירו שיהי' הדין כדו אינו נאמן :

שאלה נה שאלת כמה שמוג' במקומכם לזוד דנים כסירות דונה קרוב לזוף הים במקום רואים וכל בעל מצודה פורש מצודה כל איש יזמו ויש יאודים ש"ס להם מצודי' ושוכרים פכ"ס לפרוש אותם ולפזמים חנא משמרתו לפרוש מצודה כיום השבת והמנוג. במצודי' הסס שהעניני' הדונות ה"ה הפורש המצודה וטול רביע ממה שתחלה המצודה והוא מספול בדונות להכניסם בים ובמצודה לפרוש אותה ולשפחה כדי לגבנה אלא אין הולאה אחרת מוטלת עליו כי אם על בעל המצודה ונס אין לו קביעו' כי הרשות ביד בעל המצודה לסלקו בכל פה שיראה ונס הרשו' בידו להסתלק בכל פה שיראה והענינים המשמרתים המסוג זה ג"כ יש להם רביע בזה שחל' המצודה שגר ערחה ועמלם במשיכת המצודה בתכלית מן הים. וגם אלו אין להם קביעו' כלל אלא בעל המצודה כרצונו יחליטו' ויחלוטו' ונס הם נרשו' פלמס הם להסתלק בכל שעה וחששתם בזה שמה יש איסור בזה משום דקא מתהי ממלאכ' שבת ושמה יש לזה דין ארישות קרקע דעכ"ס אריסותיה פניו וכדידיה קא ערה וכוונתו דישאל ממילא קת"ו. וגם אם חמלא לומר כן עדין יש לחוש בזה מפני הכפירה המשמרת' שאין להם קביעו' ולהסתלק מן הספק פשיטת תקנה בדבר שחלה המצודה מושבת לזמן יודע שלא יוכל להסתלק המסוגי' חוץ אותו הזמן וגם בעל המצודה לא יוכל לסלקו כדי שיחא לו זכות בגוף המצודה וגם המשמרתים לא יהי' שוכרם נבדל משכר המסוגי' אלא שיחא הכל נכלל שיאמר בעל המצודה למסוגי' הגני' ונתן לך שני רבשים ואח"כ חשבוך ע"ה העני' המשמרת' וזה חשבת מיקון ללאת ידי הספקי' אלא ששפזמתם הרגו עד בא דברי :

תשובה דבר זה היתר נגזר הוא דבר כאלו לא חסרו במרחק והולירו לתת עטם נשדע שהוא מותר משום דאריסותיה קא עביד אלא משום קרקעו' ונס בעליהם עליהם ויבואו לירי חשש לומר דעכ"ס שלוחו של ישאל הוא אלא כפסיה המוטולת ליה לא למייר שהיא נקרא' על שמו וכ"כ במצודה אשר עושין בה מלאכת הלידה כי אין הלידה נעשית בדונות אלא במצודה ומפני שהוא עושה מלאכה במצודה ליה לא למייר דשכיחא כלים ליה להו' לכה' וק"ל כוונתו כדאי' בפרק קמא דשבת (י"ח ע"א). וכן היתר בעל העיטור בריח מהאי עממא כמ"ש בלוחות שכי'ו'. וחי משום דקא מתהי ממלאכת שבת בריח בזה איסור דהא ה"ל החס (י"ז ע"ב) ככ"ה דלמרי פורשי' מצודי' דנים חיות ועופות עם השמש ואפי"פ שהם נלודין משחשכה והחזי' והעיפו' והדגים הנלודין מזה"ר הם אפי"פ שלודו בשבת ואם מפני שהשכ"ס הוא פוגש אותה בשבת וק"ל דלמריה לעכ"ס שבות אפי' אמר לו לפ"ו מלאכתו קודם לשבת כדמוכח החס (י"ט ע"א) חי משום הא ליה לא ליסירא כיון שקלן עמו דמים מנשדו יוס כמלאכתו הוא עוסק ומותר דהא קיי"מ בב"ב (א"ס י"ז ע"ב) דשרו לימן עורות לעבדן וכלים לכובסם כמכ"י אף ש"ס שהוא עושה מלאכתו בשבת ואפי"פ שהוא מכנסן בנהר במקום רואים דלא פלוג רבנן שכל שאינו עושה בדיחו של ישראל בלגטו מקרי ואין לו משום מריחא השין ואפי"פ בקבלות וכ"כ בדרון הוא שאין זה בקבלות כלים אלא שהוא עושה מלאכה השין יודעין ששכיר הוא ובה בשכרו ותולין שכן הוא ולא יבואו לחשוב שהוא שלוחו של ישראל ואיני רואה בזה איסור כלל החלי"ם אפי"פ חמוס לומר דהא מתחזי כשכר שבת וכדלמרי' בפ' חז"פ (ס"ד ע"א) גבי מורדת דכיון דלואופי קא מוספא מתחזי כשכר שבת ואפי"פ שאינם דומה לזו בזה

שאלה נו שאלת מקוה שהוא רחוק מהנג' אם מותר להשתך כחובי מי בגג ע"י אמרו' בלתי קבועים שהם מוחלים על גבי פת ארוך קבוע בלתי חקוק ברחשו ובלוחות חקק ישימו נגורו' של חרס מחוברי' ומחודקים בחמר ופתת ופשתת לזם משני זיל כדושינו בפי' דחולין וכ"כ חיי בשבועה לחמד' י"א ואח"כ מלאמנו לרבינו ז"ל ואיני יודע מה פתחן פד מפני עד בזה. ומה שכתבת מעינין עדי' אם יש לו הפרה אין לו ענין בזה שלא חסר על עצמו לירד לפני התיבה שילטרך היתר אלא שגדע עצמו אם עשה כן והלו נחברר ששעה כן מנדין אותו ומתירין לו בתשובה ואפילו נדה עלמו עדי' כיון שהגב נדו כדאי' :

ברישך אל היר שמואל חלמי' יצ"ו

שאלה נז שאלת מקוה שהוא רחוק מהנג' אם מותר להשתך כחובי מי בגג ע"י אמרו' בלתי קבועים שהם מוחלים על גבי פת ארוך קבוע בלתי חקוק ברחשו ובלוחות חקק ישימו נגורו' של חרס מחוברי' ומחודקים בחמר ופתת ופשתת לזם משני זיל כדושינו בפי' דחולין וכ"כ חיי בשבועה לחמד' י"א ואח"כ מלאמנו לרבינו ז"ל ואיני יודע מה פתחן פד מפני עד בזה. ומה שכתבת מעינין עדי' אם יש לו הפרה אין לו ענין בזה שלא חסר על עצמו לירד לפני התיבה שילטרך היתר אלא שגדע עצמו אם עשה כן והלו נחברר ששעה כן מנדין אותו ומתירין לו בתשובה ואפילו נדה עלמו עדי' כיון שהגב נדו כדאי' :

הכלי שעברין עליהם הם פוסלי אומו ואפי' אין מקנלי' עומאה כדחן
 פ"ד דמקואו (מ"א) דחן החם המיני כלים תחת הלגור אחר גדולי' ואחר
 קטנים ואפילו כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה פוסלין אם המקואו כלומר דאפי'
 כליש אלו שאינם תשובין לקבל עומאה תשובין הם לפסול את המקואו ואפי'
 כליש אלו שהם ביה קבול ואפילו יש להם ביה קבול אם הכלי אינו עומד
 בפי שי"ה להם ביה קבול ואפילו יש להם ביה קבול אם הכלי אינו עומד
 דרך קבלתו אינו פוסל את המקואו והיינו דחן כההוא פרק' (מ"ב) המיני
 טבלא תחת הליגור אם יש לה לבזבז . (בג"ה א"מ"ה הרמב"ם ז"ל פ"י שם
 שהוא זר פריש על שפת הטבלא פ"ב וא"כ הוה ל"י ביה קבול) פוסלת את
 המקואו וקפא לידות בין כך ובין כך אינה פוסלי' את המקואו כלומר אף פ"ג
 דמקבל עומאה ויש לה ביה קבול ואינו עומד' דרך קבלתה היא' פוסלי' את
 המקואו כיון שאיני עומד' דרך קבלתה אינה פוסלי' את המקואו לפסול מקואו
 והבשרו בשאינה ע"י כלים כגון פתח חלל וכו' ושי"ה לו ביה קבול ושי"ה עומד
 דרך קבלתו וכיון שהוה עומד דרך קבלתו נעשים המים תשובין בחובו בין
 מקבל עומאה בין אינו מקבל עומאה ושי"ה לקבלת המים ואם אין לו ביה
 קבול או אפי' יש לו ביה קבול אם אינו עומד דרך קבלתו אלא שהמים
 נגרים עליו ומשכים למקואו אינו נעשי' שאובין . משתה יש לנו לומר
 דהא דמ"ה כ"פ המוכר את הב"י (פ"ה ע"ב) לגור שהקוה ולבסוף קבעו פוסל
 את המקואו שלא ככל הלגור' אמרו כן שהרי אין להם ביה קבול שאין להם
 אלא שמי מחי' והמים הם תמלין ונגרין מהם על כן פירשו בראשונ' ז"ל
 דבניגור דיש לו ב"ק פסקין שה"י דרין לעשו' לגור' בניה קבול כדי לקבל
 ג'רור' ועפרור' כדי שיבואו המים לגור לגולין או כדי שלא יכלה עפר הגנ
 בשטף המים ויתעכב בלוחה גומא שעשין בחוף הגור או כדי שלא יעכבו
 הגורור' הלך המ"י ומש"ה הוה ב"ק הוה שנפסל המקואו מפני שהמים קודם
 שירדו למקואו הם נעשים תשובין בלוחה ב"ק שהרי מי הנשמים נכנסין בחובו
 ככוכה אלא לגור' שלא היה כהם ב"ק א"כ פוסלים את המקואו והיינו דחן
 פ"ד דמקואו (מ"ב) המוטב לגור' כדי לקבל ג'רור' בשל עין כל שהוא
 ובשל חרס רביעי' ר' יוסי אומר בשל חרס כל שהוא לא אמרו רביעי' אלא
 בשב"י חרס היו ג'רור' מתחללין בחובו פוסלין את המקואו ירד ספר לחובו
 ויכבש כשר- סילון שהוא זר מנהלן ומכאן ורחב בלחמץ אינו פוסל מפני שלא
 נעשה לקבלה ולמדנו מכאן שאין לגור המוטב פוסל אפי' יש לו ב"ק ג'רור'
 ואפי' שהוא ר' מכאן ומכאן ורחב בלחמץ שיש לו ב"ק במקום רחבו אינו
 פוסל מפני שלא נעשה לחוב רחב לקבל אלא שלא כדומה נעשה לו למי בעלמל
 ואפי' יש לו ב"ק אם רחבו חזוה ב"ק בעפר סמימה מהקודם שזה פירוש
 וכבש מלשון כמסילה נעלה דמחנמינן כהרת כנישאו והרמב"ם ז"ל והרמב"ם
 ז"ל גור' ונגס מלשון נפסים וכיון שנעשה נפסים כבר נכנסל חזוה ב"ק
 ואינו פוסל . ועוד יש ראוי לחרו' שם אלא שאין להאריך וכי הרמב"ם ז"ל כ"פ
 בעני הנפש ז"ל ומכל אלו למדנו שהקרימדין שלנו שמכסין בהם את הגנו' אין
 עושין שאובין כלל וכ"כ הרמב"ם ז"ל כ"פ המשנה וכן הרשב"א ז"ל כי בלשון
 הזה כבשר המים והרעפים שמכ"י יאל לנו מהיח' אלא הגנוה אפי' שלפעמים ז"ל בהם
 חטטין שיכולין לקבל ג'רור' ועפ"מ' אין פוסלין את המקואו לפי שאין חזוה
 חטטין נעשין במחכוין לקבל את הג'רור' ואת העפרירורית ואחר שנכבשר זה מה
 לי דעסי' וקרימדין או לגור של עין ואפילו המים עוכרים דרך הג'רור של עין
 אינו רוחה הפרס בין זו לזו אלא לפעין ביה קבול' אם ג'ר' רביעי' או שני
 בכל שהוא וכ"כ הרמב"ם ז"ל כ"פ המשנה ולדעת הרשב"א ז"ל אין כאן
 ביה מיחוס כלל אפי' בשל עין אפילו יש חטטין כל שהוא כיון שאינו
 שלא במחכוין ודבר זה פשוט הוא להחיר . ומה שלא תש' הרב ז"ל לאעתי
 חטטין כיון ששטפו שלא במחכוין יאל לנו מהיח' דסילון שהוא זר מכאן ומכאן
 ורחב בלחמץ דלא חשיבין ליה ב"ק כיון שנעשה שלא במחכוין שאין הב"י
 פוסל אלא כשמחכוין למלאומו מי נשמים אכל בשאין מחכוין לקבל אינו פוסל
 והיינו דחן (שם מ"א) המיני כלים תחת הלגור אחר גדולים ואחר קטנים
 אפילו כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה פוסלין את המקואו אחר המיני ואחר
 האוכה כדברי ג"ם ובי"ה מטהרין כשוכה ארי' נמנו ורבו ג"ם ביה הלל
 ומזוה' מחכוין כגור שהוא טהור איך יוס' פיר' הוא מחלוק' . ובפ"ד דבשר
 (פ"ו ע"ב) אוקי' פלוגתמי' כשהיחם כשעת קשור העב"י והתפירו וחזרו
 ונתקשרו דב"ש סב"י כיון שהיחם תחת הלגור כשעת קשור העב"י מוכחא
 מלחא דלקבל מים מן הלגור היחם ואפי' שנתפזרו כיון שלא סילקס פירין
 לא תכנסל מתכבחו אכל במיני' בלח' שלא תחת הלגור אפי' כשעת קשור
 פ"ב' ונתחללו מודים ב"ש שאינם תשובין שאינה ואפי' שנתחללו ופסלו למקואו
 לא פסלוהו והכי נרמ"ה החם איך משרשי' הכל מודים היחם כשעת קשור
 פ"ב' דברי רב' עומאים פ"י דמוכחא מתכבחו דלקבל היחם שם ועש"ס
 שאובין . כשעת פוזר העב"י דברי הכל טהורי' . פ"י דמוכחא נמי מתכבחו שלא
 מחכוין שיחמלחו מים ואפי' נתחללו ופסלו למקואו לא פסלוהו כיון שלא במחכוין
 היחם שם לא נתקלו אלא שהיחם כשעת קשור פ"ב' ונתפזרו וחזרו ונתקשרו
 מר סבר בטלה מתכבחו ומ"ס לא בטלה מתכבחו . וכתל' (בג"ה א"מ"ה פ"ד)
 ז"ל שם בחזר העמיד החב"י בלחמץ החזר ונתחללה מים המינים שירדו
 מהרקיע (תוכה) אפילו כה"י טהור שהרי מוכחא מילחא שפיר דלא נתכוין
 לכך וקרי' כ"י יוסי דפירין הוא מחלוק' ולא הוור ב"ה לב"ש כלל אכל שאין
 היא מחלוק' דב"ש סב"י דאפילו ככה"י טהור וקרי' כוומייהו וכן פסקו
 הרמב"ם ז"ל . (פ"ד מה' מקואו הי"ד) והרמב"ם ז"ל וכן כספר עמודי גולה וכן
 כספר זרע דש' (ס"י ר"א) . ותמה איך מהרשב"א ז"ל ש"י כשער
 המים הק"ר שלו ז"ל היחין כשעת קשור פ"ב' ונתפזרו הפ"ב' וכתבן שם

שאלה

עוד שאלת כיספר שהתחיל לכתוב שטר ולא הספיק הקלף או
 הנייד להסלים בו השטר ושי"ר בו מקלחו אם אפשר להסוף
 הדף ולכתבו על גבו כאשר הופכים כספרים ראשון כנגד ראשון או כאשר
 הופכים בלגרות הסופרים ראשון כנגד ראשון ממטה למעלה ודעתך לומר
 שהוא כשר ודעתך מן מלשון הרמב"ם ז"ל (פ"ד מה' מ"ה מלוה ולוה ס"ו) ש"י קיום
 כ"ד לר"ך שי"ה סמך לכתב ידי עדים או סמך לגד השטר או מאחוריו
 כנגד הכתב :

תשובה

נראה ששטר זה פסול הוא ב"ש לחוס שאחר שחתמו העדים
 הוסיף בו הרבה שטוח וכיכאל' כוה השטר בגמרא כ"פ גט פשוט
 (ק"ם ע"ב) ג"כ גט מקואר דלחז"י החם היין העדים תוחמין ר' ירמיה בר
 תבא אחר לחז"י הסופרים ראשון כנגד הכתב כמחין כלומר כנגד שטח אחיזה ואקשי'
 עליה (שם קס"א ע"א) דלחז"א כתיב מתי' רבני מגנול' ומחמית סה"י מאכר'א
 ואחר חז"א לרבות בעדים הוא דעבד' . ואם שם שמקנו החתימה כנגד שטח
 החתימה חששו שלא יוסיף שיטות ויזיף עדים כנגד אותן שטוח אפי' שהוא
 חשש רחוק לזיף עדים כ"ש כמחין הוא שיש לנו לחוש שלא יוסיף שיטות בחוף
 השטר אחר שחתמו העדים מנבו וכל עומאם לא חקנו כגט מקואר שיחממו כנגד
 שטר דהחם כיון שהשטר כולו נשלב בפ"ס העדים חתמו בפ"ס שמך למקור
 אין כשטר אלא חתימת' אחת על שטר אחד כשכתבו החתימה על גבו ואמר
 שהוא קיום השטר שמכפשים אין לחוס לכולם ובפ' המגנ' (פ"ו ע"ב) שינו
 ש"ר מקל'ה הגט וכתבו בדף הש"י והפ"דים מלמטה כשר החמו עדים בראש
 הדף או מאחוריו כגט פשוט פסול ואחר שכתבתי זה מלאחי שהרמב"ם ז"ל כי
 בחודשיו כ"פ גט פשוט ז"ל פ"ט שכתבו עריו מאחוריו ל"ל שא"ל לומר כשלא
 חתמו עדים אלא מאחוריו דחתם ודאי פסול משום דלאו אשטרי קא מסהדי
 דכיון ששי"ה מתחמו בפ"ס וחס' לא חתמו אלא בחוף לא הפירו על מה
 שכתבו כשטר ואפי' שכתבוקר מש"י החם כיון דהכי רבנן על כרחך
 על מה שכתבו הם מצידן אכל הכא לא עב"ל ז"ל . עוד כתב שאפילו עריו
 מתוכו והוסיף עדים מאחוריו שהוא פסול וכשרך כפ"ר דסק כתב שלם העדים .
 תוך הגט מן הצד פסול הוא ואם חתמה חקנה כדבר זה יתחמו עדים כסוף

לא שנקי הכירא ושמו איסורא ולא עבדי סמורה כיון נפק ואין נחמה לך
עליהם לשהם ולסמוס ולגוף זה נראה לי כזה וכדאי הוא לסמוך עליו :

בנתיבה אל היר בנימין עמאר יצ"ו

שאלה מא שאלת הקהל הסכימו שלא יהי' רשות לאיש מבני קהלם
להוסיף על חבירו בשכירו' הנתיב ומזויו' זה ככה מרס

ועתה נתן המלך לא ממשרתיו שבה עמו מהוים מקום אחד לדור בו ועל זה
נאל ממלוכו כי יש אומרים שאין זה כולל בהסכמה שאין זה שכירו' לא בחוספי
ולא בולת חוספת . יש אומרים שזה כולל לפי הכוונה בהסכמה זו היא שלא
יתגרס אחד מהקהל מעוקמו וברי' זה נגרס חבירו :

תשובה

הדין עם המקלין לפי שלא מוכר בהסכמה שלא יהא רשות ביד
אחד מבני הקהל לשכור מקום חבירו שהוא שכור לאחר אלא

שלא יוסיף על חבירו בשכירו' זה לא הוסיף והבא לחיובו לרד' להביא רליה
לענינו מלשון ההסכמה ואין כלשון ההסכמה רמו' כזה . ומי' המשרתים
כי איש' מלשון ההסכמה אינו אומר אלא להוסיף איש' כונה הענין אינו
אלא שלא יוכל איש מהקהל לנגרס חבירו מדירתו איש' שלא פי' חוספת לא
בנתיבה או כחזה' לד' שיהי' נשולם ואיש' שלא נכתב ולא נכתב' ככה בהסכמה'
היה כאלו נכתב זאת היא ענינה ואינה כלום דפי' לא אמרינן דהכל לפי
הטורד אלא באומדנא דמוכח שכן הוא דעמו דטורד אכל באומדנא ללא מוכח

לא אמרינן ביה הכל לפי הטורד ואומדנא דמוכח הוי כגון הדין דפי' הטורד מן
הירק (יה פי' ע"כ) דמתן החם אמר קוים' למר עולה עלי הוחר לכשו' בגי' אמר

שפתן עולה עלי מותר באיני' שפתן רי' אומר הכל לפי הטורד עטן וכו' ויהי'
ריו' השא' ואמר קוים' למר וספתן עולי' עלי מותר לכשו' ואחור להפסיל
לאחריו ואמר' נגמ' (שס) מתי' בלו' אחר רי' לכל לפי הטורד הוי' לכו' למר וסי'ר

ואמר קוים' למר עונה עלי' אסור לכו' ומותר לעטון' היה עטון שפתן והוי'
ואמר קוים' שפתן פי' מותר לכו' ואסור לעטון' וקיל' כלל הוי' כרי' דאפי'ר
דתי' לה ביחד' לא אשפתן דפליגי רבנן עלי' ועוד שרי' בפי' קוים' יין (פי' ע"כ)

סחם לן חלה כותיה דמתן החם היו מסרכין' כי נשאת בה לחותו ואמר קוים' שרי'
הדין לי לפלוס' וכן המגרס את אחשו ואמר קוים' אחתי נכרת לי לפולי' הרי
אלו מוסרי' לבני' שלא נכתוין' זה אלא לשם איש' היה מסרכ' בחבירו שאל'כל
אלו ואמר קוים' לביהך שאני' ככנס' ריפס' לין' שאני' עוסי' לך מותר ליכנס'
לביהו' ולשמות' מאזנו' לזון' שלא נכתוין' זה אלא לשם איני' ושתיה' והוי' דתי'

דברי' יהודה' שייק' דמי' דהכל לפי' הטורד והכי' איחא' בירושלמי' (גדרי' סית'
הית') ובין דסחם לן חלה כותיה' קייל' כותיה' וכל הוי' אומדנא דמוכח כינוס'
ללא נדר אלא לשום הכי' וכן הדין דגרסי' בפי' מרוז' (פי' ע"כ) מי' שגדר

ליקח בית' ולישא' אשה ברח' ישראל' לין' מחייבין' אחרו' ליקח' מיד' אלא' עד
שימלא' ההגון' לו ומעשה' בלשם' רחם' שיהי' כזה' מיל' לה' וקפלה' ומעשה' כל
מי' שיבא' עלי' איני' מחזירתו' וקפלו' עליה' בני' אדם' שאינם' מהוגנים' כשאל' ה'כר'
לפני' חכמים' אמרו' לא נכתויה' זו אלא להגון' לה' גם' זו אומדנא דמוכח' הוא'
אכל' בהסכמה' זו' אי' זה אומדנא דמוכח' יש' זה שעל' השכירו' בלי' חוספת'
נכתויו' שאם' פי' מעשה' שהוליא' אדם' אחד' לחבירו' מדירתו' בלי' חוספי' שכירו'

היתה' הסכמתן' היה' כזה' אומדנא דמוכח' דומה' לכל' אלו' שהם' נגמ' אכל' כגון'
אין' שם' אומדנא' כלל' שנוסיף' על' ההסכמה' מה' שלא' נכתב' בה' ומעט' זה' דחה'
הרבנן' וי' לא' הדין' דאמרינן' בפי' קוים' יין' (פי' ע"כ) קוים' יין' שאני' עוסי' עד

שיבא' הפסח' אינו' אסור' אלא' עד' ליל' הפסח' שלא' נכתוין' זה' אלא' עד' שעה'
שדרך' בני' אדם' לשחור' יין' קוים' בשר' שאני' עוסי' עד' שיבא' הלום' אינו' אסור'
אלא' עד' ליל' הלום' שלא' נכתוין' זה' אלא' עד' שעה' שדרך' בני' אדם' לחטול' אסר'
וכן' דחה' הדין' אחרית' דרבי' יוסי' בנו' דאמר' בה' (שס) קוים' שום' שאני' עוסי'

עד' שעה' שבת' אינו' אסור' אלא' עד' ליל' שבת' שלא' נכתוין' זה' אלא' עד' שעה'
שדרך' בני' אדם' לחטול' שום' ופי' לאלו' דחתם' איהו' אומדנא' לא' כאלה' ולא' כדל'
משום' דפליגי' רבנן' עלייהו' דלא' מודו' לבו' רבנן' אלא' באומדנא דמוכח' ככל' הנייה'

דלפיל' אכל' בני' הכי' דלא' מוכחי' לא' סיל' לרבנן' כותיה' דעד' שיבא' הפסח' או'
הלום' או' השבת' עד' שילא' משמע' וכדמתן' בההוא' פירק' (פי' ע"כ) ומשום'
אומדנא' לא' מטיק' משמעות' לשונו' ובגדון' הוא' ג"כ' איש' הוי' אומדן' קלה' בדבר'

כיון' שגשון' ההסכמה' אין' בו' כי' אס' חוספת' שכירות' לא' מוספינן' עלי' שכירות'
בלי' חוספת' ואפי' הוא' פסקו' כרי' וכו' ובהי' וכמו' שפסק' הרמב"ם' ז"ל' אפי'ה'
הגדון' הוא' אינו' דומה' כלל' לאלו' דחתם' איהו' אומדנא דמוכח' שלא' קבט' זמן'

זה' אלא' כדי' לקיים' מצוה' לשמות' היין' בפסח' ולאכול' בשר' ליל' הלום' או' לקיים'
חקתה' עורא' לאכול' שום' כשיש' אכל' כגון' אין' אומדנא' כלל' כזה' אדרבה' יש'
אומדנא' שלא' נכתויה' אלא' על' החוספת' שזכו' מה' שכתבו' בני' אדם' להוסיף' זה'

על' זה' ומפני' חסות' על' ממונס' של' ישראל' עוסי' חקתה' כזה' אכל' בלא' חוספת'
שכירות' אין' זה' נהוג' בבני' אדם' ימי' המשכ' אין' דרכו' להחליף' שוכרים' בני'
חוספת' והם' מדעתו' חפ' כראובן' יומי' משמעון' אין' הקהל' עוסי' חקתה' כזה'
שהרי' כל' אדם' יש' לו' רשות' על' נכסיו' וקרקעותיו' להשכיר' למי' שייראה' ואין' לך'
הקהלות' לשנות' חקתה' כזה' וכי' נכסיו' המלך' לא' עתה' על' דעת' לעולם' לעכב'
המלך' מלשנות' נכסיו' כדלנו' :

ואני

אומר' עוד' דלא' אמרינן' לכל' הכי' דלפיל' אכל' להוסיף' על' דבריו' מעט' בכל'
עליו' והכי' איחנהו' לכל' הכי' דלפיל' אכל' להוסיף' על' דבריו' מעט' בכל'
לפי' הטורד' לא' מלינו' דהא' קייל' בפי' שנושאת' חסות' כחרא' (כיו' ע"כ) דעמי'
דיהו' פיו' ולבו' שון' ואם' נמד' בלבו' להוליא' פת' חסין' והוליא' חסין' פת' שטרות'
אינו' אסור' אלא' חסות' ולא' בשטרות' וכו' דראשית' החם' ומי' אחריו' לכל'
הגאו'

דף' ראשון' אחר' שיכתבו' מנין' השפס' ואחר' קיום' מתקיים' ופלוני' כאלו' הכי' סוף'
שטר' וכן' יצאו' בסוף' דף' שרי' ויחמתוה' כמו' ששבו' בדף' האחר' ובהו' אף' לחוש'
לכלום' וכן' ראיתי' שהגון' בחרגון' כשמקבלים' פדיות' ויש' כמה' דפין' כותבין'
בסוף' כל' דף' ודף' שרי' וקיים' פי' עד' פי' עד' :

ענין נח

ומה' שהכרת' הסכמים' מין' ושאריו' מינו' לדיר' ולא' חשבת' לכלאים' יפה'
בורית' וכו' איחא' בפי' השוכר' את' הפועלים' (ז"א' ע"כ) אחר'

שמואל' במלחמין' משראו' כגולאסין' ובכלאים' עד' שיכניס' כגולאס' בשפופרת'
וכי' היא' מקבלה' החם' אלא' היכה' דליכא' פריז' לא' מורינן' הכי' דאיחא'
החם' (שס' ע"כ) וכי' רב' אחאי' ז"ל' בשאלתא' דפי' קדושים' והרבנן' זיל' (פי' ע"כ)
מה' גלוי' היא' הוסיף' איסור' מדרכין' להפלותם' זה' פל' זה' ולעורר' בקול'
וכה"ג' החמיר' כזה' ולהוסיף' חרנגול' על' בני' פריזות' או' בני' יונה' לא' הוחר'
כזה' שום' חשש' איסור' נשולם' וספיר' דמי' ואפי'ר' דלענין' כלאים' אין' היתר'

בשופו' יומר' מכהמה' וכדתנן' בפי' הפרה' (ג"ר' ע"כ) אחד' השור' ואחד' כל'
בהמה' לגפילי' הנוד' וכו' ולחסימה' ולכלאים' ולשבת' וכן' היה' ופון' כיוצא' בהן'
אפי'ה' כושבת' שוכבין' לאור' ככלל' הרבשה' היא' שאין' חרנגולות' עושה' אלא' מעט'
דברים' המוסיפין' הכל' והרי' המוסיב' חרנגולת' על' בני' מין' אחר' כמקמין' אותם'
בתוך' מוכין' :

תגס' אל' היר' שמואל' חכמי' ישי'א'

שאלה נט

שאלת' להאיר' סיניך' במי' שהעירו' עליו' שמת' ולא' הסירו' על'
לורת' פניו' אם' מותרת' חשתו' לנשא' :

תשובה

מ"ש' בגמרא' פרק' האשה' שהלך' (ק"ב' ע"כ) אין' מטידין' אלא'
על' פרוץ' פנים' עם' החיט' איש' שיש' סימנין' בכליו' וכו' ונפשו'

כבר' פי' ר"ת' ז"ל' שזה' לא' אומר' אלא' כשאין' שם' אלא' הפרוץ' אכל' אם' כל'
ניפו' שנס' יכיר' הוא' איש' בטעמו' עין' ואיש' שהרשב"א' ז"ל' הוא' מנמנס' כזה'
כדאי' אם' יש' סימנים' מוכהקים' בנפשו' מטידין' אותה' כדמשמע' בפי' האשה'
שלוס' (קט"ז' ע"כ) דאמרינן' החם' דלזן' לא' עלייהו' שמכין' אלא' אסימני' ולא'
מיטעין' בגמ' אלא' סימנים' שאיני' מוכהקים' כגון' שומא' וכיוצא' בה' וכיון' שכן'

הוא' הדין' לטעמי' עינא' דהא' קייל' בפי' גיד' הנשה' (ז"ו' ע"כ) טעמי' עינא'
עדיף' מסימנים' וכן' הראש' ז"ל' הסכי' לדעת' ר"ש' ז"ל' על' כן' אם' יש' לכס' עדיית'
שכדרכו' בטעמו' עינא' או' בסימנין' שנגזף' שהם' סימנין' מוכהקים' אל' חטבנו'
אשמו' כי' גם' זה' האיש' שמת' אחר' עליו' היא' השאלה' נחפרסם' אלא' שמת' חפי'
יהודים' ששמעו' חפי' פוסי' מסיחין' לפי' תומן' ששמדו' על' הריגתו' וחיים' לכל'
ישראל' הניח' :

עוד' תגס' אל' מרדכי' נתיב' יצ"ו

שאלה ס

שאלת' על' יין' ששלה' חטום' לוי' ממזורקא' ליהודי' אחד' והם'
חכיות' מנופות' ועל' המנופי' כתב' כשר' ואמר' לו' ככתבו' ביהודי'

אחד' ממזורקיט' שלחם' לו' והוא' עתרו' אמנם' כתב' יהודי' המטהרו' לא' הניס'
אלא' שאמר' לו' האטום' ככתבו' כי' עדין' לא' הניס' לידו' ועם' מוקדם' ישלחמו' מהו'
לסמוך' על' זה' :

תשובה

ודאי' שהחטום' אינו' נאמרים' על' הכשר' היין' ולא' יהא' אלא'
שהם' חטוים' על' איסור' דברי' וקייל' (יומא' ע"כ) דחשד'
בדבר' אינו' נאמן' על' שלו' ודי' לנו' בזה' הפענה' לפסול' בעדות' יינם' אכל' מה'

שאסר' לומר' כזה' היין' הוא' שבין' כזה' ודאי' לא' עשאו' האטום' הזה' שבריל' לא'
נעשה' במזורקא' והכל' מכירין' במראהו' וטעמו' שממלכות' באלנסיה' הוא' ודבר'
נודע' לכל' הוא' שהאטום' אי' משכחי' היתירא' לא' שנקו' הכירא' ושמו' איסורא'
וכן' הוא' ברור' שאין' עושין' סמורה' ביין' נכך' אחר' שכתבר' זה' מהם' יש' לומר'
שהחמיר' הוא' שהיין' הוא' שיהודי' עתרו' ושלחו' אל' האטום' מה' יש' לחוש' שאין'
פחת' חמירי' ונקסו' ואח"כ' כמתן' אף' לחוש' לכל' זה' שאלו' בקוים' נהם' שמת'
חיבת' נכרך' עליהם' ויש' לנו' להחמיר' כזה' כמו' שמתן' רבא' דשרד' קורנא' לרב'
שישך' ביום' אידו' משום' דקייל' בעכוים' דלא' פלה' לעז' כדאי' בפי' נחרא' דעין'
(פי' ע"כ) וזה' הוי' כדאי' להכשיר' כל' יין' כזה' ממזורקיט' בחרלו' הלאה' ע"י'

האטום' ודומה' ליה' מורים' חלב' מלה' חלחית' נבינה' כסוריא' דפי' אין' משמדין'
(ז"ע' ע"כ) אלא' לפי' שיש' לחוש' בקלה' אוחסים' שמת' קלקלו' מפשיהם' ואפילו'
במקום' היתירא' אכלי' איסורא' אין' אי' סומך' להחיר' כן' לכל' . ואלו' נגיל' לומר'
למי' שבה' לו' יין' אם' אמת' סומך' על' המשלחו' שיהו' אמת' בניהך' והוכר' שלא'
חמכרנו' לישראל' שאינו' נקי' במשלחו' אכל' בגדון' כזה' יש' להחירו' לכל' מפני'
שהאטום' המשלחו' כי' ליהודי' ששאלה' אליו' ובשם' מוקדם' ישלח' אליו' כתב'
היהודי' המטהרו' ודומה' זה' לבני' שוף' כהקמין' מהטעום' באומר' של' שוף' פלוגי'
הטעור' הוא' כדאי' בפי' איש' (פי' ע"כ) וכן' בעבורי' דניס' כמי' המשרשים'

ז"ל' בפי' אין' משמדין' וטעמא' דמילתא' דכיון' דאמר' של' שוף' פלוגי' או' של' דג'
פלוגי' וטעורין' של' אי' ללא' קוטשא' הוא' לא' הוא' אחר' הכי' כי' היכי' דלא'
לישתכח' שקרא' וחתי' לדי' כסופא' ויש' כעכוים' נגמור' אלו' סומכין' כרך' שלא'
באטום' דלא' מחפיק' כולי' האי' לגמפי' לישראל' איסורא' במילתא' דאפשר' למיקם'
פלה' אי' שקרא' היא' אי' קוטשא' וכיון' שזה' אומר' אשלה' לך' כתבו' של' ישראל' הכי'
זה' כאומר' של' שוף' פלוגי' וטעור' שיכול' הדבר' להתברר' ולא' חיישי' לשקרא' וכישי'
דאיכא' למימר' כזה' מלחמא' מאי' דאמרינן' בסוף' אין' משמדין' (מי' ע"כ) גבי'
כהן' בפרומה' ובכבודי' נעתינן' החכוד' על' הכבודי' דחיישי' ואמר' אי' שמטי' כי'
רבנן' משכדי' לה' מיילי' וגם' האטום' יחוש' שמת' איהו' אלא' חקלה' ייו' אם' נחירוש'
יכחש' כס' וכדאי' שהגדון' כזה' דומה' לבכיים' עם' מה' שהקמתי' מענין' דרבי' וכו'

הגבו דלפיל דלזלין כהא לקולא ואלו גורסין מדכריו מפני שאנו אומרים מה שכיב בלבו ולינו אסור אלא כמה שהוא בלבו מסכים עם מה שהוא מולא מפיו ומהו כעסם כהו הראש וזל כהסיה דטפת לזן שאני טופס לך שאפי באכילה מותר אפי' שפי' לבו באכילה מפני בלה הוליא בשפתיו . ואפי' שנקום אשתי הגבה לי אסור באריות היינו משום דאריות בכלל הנאה היא אבל כדון הוה שהוליא בשפתיו שלא יוסף שכירות על תבירו אפי' הי' בלבו שלא ישכור בלא תוספת לא לזלין כזה לפי המודר לוסוף על מה שהוליא בשפתיו מה שנמר בלבו דאין פיו ולבו בעינן ודברים שבלב אינם דברים כדלמרינן בפרק הליש מקדש (מיט ע"ב) וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל בפי' מ' מהלכות דררי' ויאל לנו מכל זה שאין המוכר עובר על הכספי הקהל . זה נשאתי ונחתי כזה לפי טעמיחסיס המוכר בשאלה :

אבל

עוד יש אחרת לא נחפורת' אליה והיא שלשון ההסכמה הוא שלא יהי' רשות לזיש מניי הקליטו להוסוף וכי' ואחתי רוליס לחייב מפני כסכמה זו מי שנה ממקרי אחר לדור אללס ולינו מן הדין דלענין דררי' לא מקרי מניי העיר עד שיהא עם י"ב חדשים וכו' איהא כפי' דביב (ח' ע"א) דהכי תריב החס כמודר הבלה מבני העיר וכה ארס אחד וכשהיה עם כל שנשפחה עם י"ב חדש אסור ליהנות ממנו פהו' מכן מותר ליהנות ממנו וכו' והכי נמי איהא בירושלמי דמרירי והיה נראה דכ"ג למודר הנאה מבני כקהל שאינו אסור אלא ממה שנשפחה עם י"ב חדש שהרי אלא לו להיו' מבני הקהל אפי' הוא מבני העיר ואפשר לו להיות מבני העיר ולא יהי' מבני אותו קהל כגון במקומה' המחולקין לשתי קהלות וכיון שכן אפי' לא להיו' מבני הקהל עד שיהי' מבני העיר ומבני העיר אינו עד שיהיה עם י"ב חדש והיה וכו' שכן אפי' מבני קהל אלא עד שיהיה עם י"ב חדש. ואם נשפך לומר דכיון דבגדרי' דזלין אסורין במה לזון בני ארס לא בעי' סיהא מבני הקהל י"ב חדש דבני העיר למודר וכני הקהל למודר והכל לפי לזון בני ארס אפי' כן לדרך אחרת לומר שעד שיחיי' לפי חק המלכות לפרוע המס עמהם אינו מבני קהלים ויש ספק לזה מצאי' דלמרינן בפי' לא יספור (כ"א ע"ב) בר מחא אבר מחא אחרתי מני מעכז ואי שדי כרניה להכא לא מני מעכז כלומר מי שבא ממקום אחר בני המקום כזה יכולים לעכז עליו שלא לקטע אומנותו עם שלא יפסיק חימותו ואם נותן עם המס כרי הוא בן המקום הכולל ומיהו גיב שהוא חייב בכל הכסף קליותו ככני העיר עלמה . ובגדון כמותו אפי' שלא קבע דירחו במקום הזה אין עליו חיוב המס ואינו גיב מכלל בני המקום כהחיי' בקליותו וכששכור עם בית ויוקבע עם לפרוע המס עמם יהיה חיי' לעמוד בתקנתם מכאן ולהכא ואם כן יכול הוא להוסוף בשכירות ולהסכים ואינו משועבד לתקנתם ואחר ששכר בית זה אם יסבור על הסכמת' בשכירו' אחר אז יכולים להסיפ עליו דין תורה ולענוש על קליותו אם יוסף בשכירו' כלשון ההסכמה אבל בשכירות ראשון אפי' שבר על ההסכמה שפרוש ענין שהוסוף על השכירות אין עליו עונש ההסכמה ואפי' דגבי פכד אמרי' בפי' (דניטין) [דקדושין] (כ"ג ע"א) דגטו וידו בליך כאלה וכן בפי' שורק (ע"ז ע"ב) ופי' גטס ותורה בליש כאלה וכו' המלניע (כ"א ע"ב) שכת וטומאה כסודי אחיני והיה אפשר לגזור כאלו דקנייתו וחזרו בליך כאלו אפי' לא דמי שזה אפשר שיקבע עם דירה ולא יחיי' ובגון ששוכר בית ללינה או לשפוט דזה ודאי רשאי לעבור על ההסכמה שאין עליו חיוב בני העיר :

ברש"ך אל היר שמואל חלאיו יציו

שאלה סב

שאלת ראובן תבש שמעון מאה מנה וכו' ופיר אמות וכו' והיה ביו לבין תבירו הי' מודה לו ולפי שלא היו לו ראיות בררו שניהם שריס לסתיל פשרה ביניהם וקבלו עליהם כל מה שיפשרו ביניהם בקנין וככה נדוי ואחר פסק דין הנבדריס רולה ראובן לבעל פשרתו מכה מודעת שמסר שלא היה מתפשר עמו אלא מפני כפרותו ויבשו שחייבוהו הנבדרי' באוחה פשרה רולה זה תביעתו ממנו וזה היה שאלתך ודעתך טעה שהפסדה קיימת והמודעת בעלה ונחת טעם לדברך כפי' דעתך :

תשובה

אם אין לראובן אחר הפשרה ראה אחרת אלא טענתו שהיה לו קודם הפשרה אלו לא היה עם מודעת היתה הפשרה קיימת ואינו יכול לבעלה מטעם קנין בטעות כמו שיראה מדברך דלא מבעלין פשרה מטע' קנין בטעו' אלא כשנתחדש לו זכות או ידיעה אחרת אחר קנין אבל אם לא נתחדש לו זה דבר אחר הפשרה אלא מה שהי' קודם הפשרה אין כאלו קנין בטעות וכיכ הרכ בעל טענתו ממנו וזה היה הפעם הוא שכי' הרמב"ם ז"ל בפיו מהלכות סנהדרין דין טענה וחייב בטענה למי שאינו חייב בה וכו' עד וכל קנין בטעות חוזר וכו' עיי' וכן כי' כרייף ז"ל כשכזב' וזיל מי שחייבוהו כי' שבוטח המורה ופשו ביניהם פשרה ואפי' ראו כי' שלא היה עליו אלא חרס סתם יכול לחזור שיש לומר אלו היה יודע שאין עליו שבוטח לא היה פושה פשרה וכו' קנין בטעו' עכ"ל ומיש הרמב"ם ז"ל בפי' כי' מתי סנהדרין שאם קנו מידם שפכה אין יכולין לחזור בהם אינו סותר זה כגון שעלה בדעתך כשאלתך שאם נתחדשה לו ידיעה אחרת אחר הקנין ודאי הפשרה בעלה משום דכל קנין בטעו' חוזר כדאי' בפ"ק דגטין (י"ד ע"א) ולפי טענת' כזה שכתבו' לך ובגדון הזה כיון שלא נתחדש לראובן שום זכות אחר הפשרה אלא מה שהיה קודם הפשרה אינה מתבטלת מטעם קנין בטעו' . ומלמתי כה"ג כלשון הזה ארס שחפס בגין בעל אחותו או אחותו ואמר להם ממון היה בבית אלה ולא מלאחי אחותו ופסקו עליהם שבוטח ופשו ביניהם פשרה ונחת לו דבר מוטע וממל להם את השבוטח וקטו מידו אם קנו בידו כלשון הזה

(י"ב) ראו

שנפלתו ממון זה ומלמתי כל שיש לך אפי' שנחנלה עליהם ממון אכיו מה שפשה פשו שהרי מחל אכל ארס כלשון סוה קטו מירי שנפלתו ממון זה ומלמתי שטעמי' ולאחר זמן נחנלה עליה' ממון אכיו שבוטח הוחלה ממון לא הוחל ומחזור מה שנטל ומחזירין לו מה שנחנלה עליה' וחזרה שבוטח למקומה עיי' והרי זה ק"ו שאפי' שנחנלה לו מה שלא היה יודע ארס מחל בפי' מחילתו מחילה ואפשר שאף כזה יודה כרייף ז"ל וגם הרמב"ם ז"ל שלא נקרא קנין בטעו' אלא כשטעוהו כי' ומייבוהו שבוטח אכל כגדון כזה נמר ומחיל כל מה שמחל בפירוש . ולריך לחקור בפשרה שנגדון שלך ארס היא מתבטלת מפני המודעת וק"ל דכל מודעת ללא כתי' בה אפי' שהיה ידעתי' באונסא דפליגיא לאו מודעת היא ואוקימנא שבוטח דזכירי אכל דניטי ומתח' לגוי מלמח בעלמח הוא כדאי' בפי' חזקה (מ' ע"ב) ובגדון הזה אפשר הי' לגזור דכמתנה דמי שהרי הוא נותן לו חבישה גדולה שהי' חובטו מפני דבר מוטע שחייבוהו בפשרה . אבל הרמב"ם ז"ל בפי' מ' מה' מכירה כי' דדיא כמותר או בעושה פשרה אכל כמתנה או כמחילה ארס מסר אודעת וכו' הרי המתנה בעלה עיי' ועדין יש לומר שזה הגדון בכלל מחילה הוא ופשרה שכת' הריב ז"ל דלא הויא בעלה חיי'י' בפשרה שאין בה מחילה זכות אלא כגון חלוקת ארסין וקנו מידם כרוחות זה ברות פלוני וזה ברות פלוני וכו' אלא שמשפט לשבו אינו נראה כן ולפי' אין פשר' זו בעלה שהרי העדים לא ידעו כלל שזוהו לטוס בפשר' שהרי לא ידעו שהי' חיי' כל תביעתו שארס היו יודעים כן למה היה מוכר מודעי' וכו' ויפירו לו כי' דלא אלא ודאי לא ידעו באונסו אלא חסיו ואיכ' אינה מודעת כלל וכדלמי' אלו ידעו אונסו היתה מודעת אפי' שאין כאלו אונס ככאלו' בגופו כלל אלא אונס הפסדה מפסידת ממון ודומה למעשה דפרדסא המזכור בפי' איהו נשך (ע"ג ע"א) דההוא גברא דמסקין ליה פרדסא למכריה ואכליה חלת שפין ואמר ליה אי מוזכרת ליה ניהליה ואי לא נכישתא ליה לשטר משכנתא ואמינא לקוחה היא בידי וכו' פלה ריה ז"ל ושומעין מניה דמאן דמפחיד ליה לחברי' במידו דיכול למפגדיה כגון הפסד ממון או הכאה כי' הכאה נפשו דלומר לו אי לא מוזנת לי כך וכך דלית לך עבדינא לך כי' דלית לכו לסקרי למכתב מודעת כהאי ולפירוש' בה ידעי' ביה באונסיה דפליגיא והי' דלא עביר מאי דמדחיל ליה אלא כיון דלאר עבדינא ויכול למפגדי' הואי אונסא דמוכר וכל כה"ג כמבינן פכיל וכו' סלריך הרכ ז"ל בכל כי' אפי' שידעו האונס ואפי' יכתבו מודעת ואם נעבדה דפרדסא כי' הרכ ז"ל שאחר ידעת האונס לריך מסירת מודעת ואם לא מסר מודעת אפי' שנאנס המכר קיים דהא ק"ל בפי' חזקה (מ"ז ע"ב) מליה וזכין זכירה זכירי ובגדון שלפנינו אפי' שמסר מודעי' כיון שלא ידעו העדים האונס אלא מפיו אינה מודעי' כלל ואינה מתבטלת הפשרה. עוד יש לקיים הפשרה אפי' שנאמר שזה דומה למחילה לפי שיש בה קבלת חרס ונדוי והרי הוא בשבט הנדוי ארס הוא מערער עליה ואין לו טענה כזה מפני האונסין דלפי' דק"ל דנדוי ראובן החירו כמתים כדאי' בפי' ארבעה מדיים (פי' ע"ב) לא כל ענין החירו אלא כגדון הדיא דתמן החס (כ"ז ע"ב) טורין דלמרינן ולמרינן ולמרינן שהיא של תרומה ואינה של תרומה שהיא של בית המלך ואינה של בית המלך וכו' למרינן בגמי' (כ"ח ע"א) היכי נדר אמר רבי עמרם אמר רב כלומר יאסרו פירו' העולם עלי ארס של בית המלך ואסיקא כלומר בלבו היום ומוליא בשפתיו חסם כדאי' החס (ג"ה אפי' כנדרי' אונסין ושבוטח אונסין אין לריך לומר בלבו היום כדדרשין כשבוטח' (כ"ז ע"א) הארס כשבוטח פרוס לאונס ומאי דלמרינן כשורר למרינן ולמרינן שילמר בלבו היום היינו משום דבשעתא דמשחבט מיחיו כמוליא שבוטח מפיו לשקר ולפי' לריך לומר בלבו היום כדי שלא יוליא שבוטח מפיו לשקר אכל כגדון או נשבע באונס שבצת הנדר והשבוטח לא הוליא מפיו לשקר אלא שאמר כך אינו רולה לקיימם אי' שילמר בלבו היום ודבר זה מתבאר בתשובת הרשב"א ז"ל דוק ותשכח ועוד כי' הרשב"א ז"ל כשבוטח הדיא שאין לריך שיכירו הפדים באונסו) : ובגדון הזה כיון שלא פשו החובש שהוא בעל בלבו קבלתו שהיתה ככה דריו אינו רשאי לבעל פשרתו כלל והרי הוא ממוי' מתח קבלתו לקיים אותה והרי היא קיימת :

שאלה סג

עוד שאלת לבור שכלס או רובס קרובים זה לזה והסופר יש לו לזכר גדול בשטרותיו למלא פדים כשרים וגם כי' דכל מעשה כי' מה תבא תקנתם וי"ל שיש תקנה כזה מלשון של הרמב"ם ז"ל בפיו : תכלה' סנהדרין וז"ל מי שקבל עליו קרוב או פסול בין להיזמו פליד עד בין להיזמו דין וכו' אם קנו מידו על זה אינו יכול לחזור בו :

תשובה

כל שקטו מידו לא מלי' הדר ביה ואפילו קבל עליו חד קרוב כתי' כתי' הר"ף ז"ל בפי' דיני מעונות כ"ו . ואפי' קודם נמר דין אינו יכול לחזור בו דאין לאמר קנין כלום כדאי' החס (סנהדרין כי') אלא שלא נאמרו דברים הללו אלא ביחיד אבל בלבור אפי' קנין לא לריך . וכבר נשאל הרשב"א ז"ל על לבור שרע' לפסות תקנה שהיא סופר מתח כותב פיסקא הפדי' ותנאין כשנקטו ושיהא אותה פסקם ולאמן כשי' פדים פיסקא שטבין כשנקטו וברכאות העדים והשיב ז"ל כל מה שהסכימו הלבור כשפייסי ממון רשאיין הם והרי הוא מוסכם ומקובל כדון נגמור שהסכימם כזה חזרה דין ובלנד שיפשה מרלון הלבור ואם יש מ"ח ממנוה על הכבור הוא מוסכם עמהם ושפייסי מדעתו וברשותו כדלמרי' בפי' השותפין (ט' ע"א) הכהו פנחי דלמנו וכו' והלריך כזה ובסוף דבריו כי' ועוד שהרי שייסי (סנהדרין כי' ע"א) נאמן פלי אכא לאמן פלי אכין חכמים אומרים אינו יכול לחזור בו ואפי' נמי מן הדין כמי' שאינו הוא ואפי' אינו יכול לחזור בו ואפי' דהסם קודם נמר דין יכול :

יסל לחור פו כסמט הרבים יסס שחין סידור יסול לחור נו כנסלם שאליו
 לכסמלס הרוב סופין אס סמטס פסל וכן הרשס זל כסל סל פסין זס
 לסקיס שלס קסלל מניו פסוס וסללו שסר כקלל זולסס יסולין להסיר אף
 לקרוביס כיון סקלסס פליס פייב נס סרימ מרוסטרק זל כסלל מוס חל
 כססוכסו מס יסען סמוכס שרדך קסללו לייסיר כסקוסיסס אכסי מדיי
 פסנס יסס סיס סלס אי אסס אומר כן כעלס כל סקקוס קסללו וסכסגן
 סל קסלוס מורי סיס וכלל כיוולל כוס מוכר מכלל כלכס . ולסי ססויס אלו
 יס לכס סקקס שסססו סקקס כייכס סלס יססוס כססר חסס הסוסר אולס
 וכלל אסר סכסרו יסיס סקקן או זולסו או יסיו פניס או סלסס או כסו ססרלו
 סכסרס סקקלל פדוסן אף לקרוביס וסליו סני ספדיס קרוביס זס לוס ולין
 כריך קיין ככל זס . ולף סרלו להוסוף כסקססס סיסס ססר הסוסר נלסן
 כסיס אסיפ סליו חסוס הרסוס כידכס וכלכר סיסכיסו כוס כל קסלל וססגן
 סול כסרנס מקוסוס סלסי מקוסוס סס מסידין סל סקקס חכסי סקקי וסס
 סוכרי סל סקקסי חין מלריכין להפייס פדיס ממקוס אסר ומסגל סל יסרלל
 פורס סיס וסרי סול כללו קכלו פליסס מי ססולל נונס כסדוסו וכי כסרכל
 זל כססוכס וכן סרימ מרוסטרק זל כסיפ למסלס ומיסו יס אססר כסקקס
 זל חלל ככר כסמקו חכל כרנס כספוס כספין וקדוסין חין סקקס אלו כסדיס
 כסריס שסליו סד אסר כססר פסול וסליו סניסס מודיס כגורס כסמוכ סיס
 שחין ככר כסטרסו פסוס מסיס כדלוי כסי אומר כקדוסין (כסי סיו) :

שאלה סד עוד שאלה כמס שאלמו כסי לא יססור (כסי פיס) סך
 מקרי כרדקן ססריס וסססס יסוקי ולי אכס חססיס מוסכין
 סרי . אכסיין זוסכיקן ריס כוכלל ומסייין ליה מוססל זכר לטן כסמלל
 וסללס מסו זס חססוין ומלוי ילל לסס לחולל וסלרסכ כוס :

מכסחי ולספור כן אכסרן מס ויקכרו אסו כנססס סססס כנו וכי מרין לו לססס
 סלל סיי לו ללספור אלו מלמד כססל פססס אסס ומסס וירסס וסריכין וכי
 מימל כסיכ אספור אסמל ומסס וירסס פססס חסי וכי חסס סקלל וסריס
 סיס מדחי רליון כספל יורס חס אסו וללו מסקלל סיס דלס חסי (סס קייס)
 כספל יורס חס אסו ולסוס סיי דסייסל רליון כספל יורס חס אסו ודלי
 כנס סיס יורסס כיון שחין כסלס יורסס חכל ססמל דקיל יורסס כספל מן
 ססורס אסמלללל לסי יורסס יורסיס כסי כסלל כססרין סי חין מקרידין לסר
 היוכל (כסי פייב) מוסס כסדיל דכספל יורס חס אסו כקוס כנו כספיל
 דרי זירל מי מססיר ססר ללסס כסל סקן יורסס או כן סקן כוסל כרלוי
 ככסמקו מסיס דכסקוס כן כסל יורס דלי סול דכסל יריס לסי סול כדליכס
 כן סוס דסי חלמודל כלוס כסל יורסס אלו סלל כסמקוס כן כדדוי חסס (סס)
 כלוס יס יכוס אלו כמקוס שחין כן ודכר פסוס סול וכיכ מסיפסיס זל
 סכספל יורס חס אסו אסי כמקוס כן וכיכ סריכסיס זל סכספל קודי לכל
 חרס כירוססס כסיפסי מסי נחלוס וכסי ייב וכסי כסי מסי אסו ומססס מלסו
 ססול קודס לכל אסי לכנס ומי סמלל סלך וסר דדוקל ללסר יורסין סול
 קודס חכל לל לכנס פוסס סול וכן סללל כסי מלסון כרס זל ססול כסי פסי
 מסי נחלוס זל כסל סמסל אסו וססיכ מסי אסי או אסי או חין מסיפסיין
 חוסס חין כספל יורס חוסן אלו יריס חוסן זרסס אס סיס לסי זרס פסי
 וסמקו מוס מלסון סול דדוקל כססלל יורסס ללסל ללסר סמסל סול סירוס
 חוסס ורסס וכל כסלל מסיס רליון כספל יורס חס אסו כקכר כדלוי כסי
 יס סחליו (קייס פייב) וסוף סי מי סמלל (קייס פייב) חכל אס מסי מוריסיס
 כסייס כספל יורס חוסן וכל זרסס מסיס ססולל כקודס כירוססס לורסס וס
 כדורס ומסי סרס זל כירוססס כספל מדכרי סופריס ככר מלכו פליו כרלססיס
 זל דסיל כירוססס כספל דלריוסי סיס יס לסי כוס כסרס רליוס וליו לודך
 להאריך . חכל לפיין שאללך חין ססס ככר שחין לכן ככסי חסו כמקוס
 כעלל כלוס אלו אס כן יס סקקוס כקלל כסלסס סמסו כסי כעלל וסססס
 כניס כין מלסו כסל כין כספל אסר סכסן יריס חס חסו כל ככסיס או חלך
 מנכסיס חכל לפי מלסל סוס חלוי ממון סול וקייס אסליו לל סכסיסו סקלל
 פליו יכוליס להכסס פליו הלסס וכסלל ומלסל קיי סול וסול סקקו פיו
 ללסר סמלסרסס קודס ססללל וכדלוי כסי סכסלל (פייב פייב) וכיכ סרמניס
 זל כסי כסי מסי אסו וסס אלו סול סקקוס כוס סקקסס סקקס סול
 ויכולין להפסיס יורסס כספל מסי סקקסס אף כמס שחין חסלוי מועיל
 כססססס סיס סמו מסיס דכס כיד יסי להפסיס ממון כסקקס דהפסר כיד
 ספסר כדלויסל כסי ססולל (ליו פייב) וכיכוסו כסי הלסס רכס (פייס פייב)
 וכסי יס סחליו (קליס פייב) אומר יס סל ככוס כנין דכין חלוי כיד שחי
 וכן סריכס כקוסו ומסגלן סל יסרלל חורס סול חכל כמקוס שחין סס
 סקקס כלל וכל ככוסוסיסן סס פייס סקקן חכסי יסרלל חין כסן יורס חסו
 כמקוס כעלל כלוס לא ככסיס און כרלל וכל ככסיס מלוג ומסי אסליו כלסון
 מקוסו ססקקו סיס חלך כירוססס לכנס או ללסר יורסיס אסיס כספל חייב
 כקוסרסס כיון סיס לו חלך כירוססס ככיל ייס ליי רליוס כוס כסי הלסס ססללו
 לה ככסיס (פייב פייב פייב) דלריוסי חסס זוסמלל יכס סכסס יורסי כספל
 חייסיס כקוסרסס וכל יורסי חלכ אסיפ סחולקין כירוסס וכדלוי חסס אסיפ
 דקוסרסס חקנו מסיס יורססס (סס מיו פייב) כיון ססול יורס קלל ככוססס
 כולל כקוסרס פליס רסייל וסוד סכיון ססול יורס סיכר ככוססס כלל ססי נמי
 כלל קוסרס פליס רסייל וסוד סכיון ססול יורס ססמקו מסיס לא חקנו כלוס
 כקוסרסס ומסמלל אוקמוס חדילל דמללל סיסלל סל כספל וסמכסו כן סול :

הגין לחלמידינו רבי אברהם הכהן שולאל גרו

תשובה דס כסי הרס כעלל חוס' זל פירסס לוו לפיין כסי ססרי ססכרו
 מלמד ללמד פיוקוס ססרי כססס וולל חכירלו כן סך סמללרי
 אס נחמו לו כסי חלמידיס חיו יוכל לפכס פל יסס לומר חיו יוכל לסרוס
 ככסי חלוידיס דמסמלל דך מלמדי פיוקוי לכסול סורס כסי חלמידיס
 וליו זס כסי ססכר חס חכירו מלללכס קלל סליו יוכל לסמוס למללכס ככרס
 יסמלל לפי סססס מלמד לכיס חלמידיס סול יוכל לסכול אלו חייב פירס וסס
 נחמו לו יורס מסיס פד מי יוכל לפכס פל יסס אלו יסו מי ססייסינו
 כגון חלמידי סריף סיסמס סס ססיוקוס ססי כרס חוסר ומסיר כסי ססיוקוס
 וכסי ססרי חייכיס נחס סכר ללסו חלמידי ססול רללל וסס אס יס יורס
 מלרניסיס אסי חלל ככסו של סרמניס זל ססיכ וכן סול דפס הרס כסל
 חוס' זל חין יכולין כסי ססרי לטוף חס חלמלל ללמלל אסי כסיוע ריס
 דוכסל חכל חייכיס כסכור מלמד אסר דכולל כסכור חס חסולל למללכס קלל
 וממון לו מלללכס ככרס פ' הרס ר' יונס זל וס לפרס ככ סלס כסי ססרי
 מללכו קללס אונריס ככור מלמד חסר וקללס חומריס כ' מלמדיס ריין לסס
 כך ומסי סכסכס כסיס סרמניס זל כסיפ מכלי פייס סיסס ססללו סללל חלל
 וכי ססולל כסי לא יססור חיו סס וסוססלל סול .

שאלה סד עוד שאלה כסי כסי לא יססור (כסי פייב) חיל רכ
 לרס סמולל כר סילל מלללל ופד חסס לא חקלל מסיס ופד :

כנס קכיל וססי ילי כסורל מלי כסי למימר וססי ליה כסורל :
תשובה כסי לא יססור אריח כסי (סס) וכן כסי וסרס ססססללל (כ'
 פייב) וסי חסי ליי כסורל חלכילו חורס כעל כרסו כמו ססור
 סמורין פליו סול פל זולרו ייס לו חכריס כנסלל כסיפ דסססיס (כ' פייב)
 (כליל) [מלליל] מי ססו לך וכסי כיד ססס (כ' פייב) סול ססיפל לך
 מסיפרי סופרי וכן כסי כל כסכר (קיו פייב) סול חללי פירי וול ססו לי
 לי מלי וכן כמקוסו רכיס וסס לטון חלילל וססי לי כסורל סול מלל
 סקריסל חסורס סרנס כמו סממין סול פל זולרו חלילל וססי לי כסורל סול כסי
 פייב) כסור לפול וכסמרו למשו או רליללו ססיס ססיס חלילל נסי ססיסו כן
 סקסו סל מימרו זל דמסמס מיסי שחין לקכל חלמידיס אלו סד ססיסו כן
 סיס מסיסי ללסו ססכסס כסיוריס וסול כרייסל דמק חסס (פייס כסי)
 כן חסס סיס למקלל וסרלו דסי מן ככסיין כן חסס סיס למקלל סיו חסס
 סלמיס וככס כסנל סס ורס כ' חסר מסיס קכל מלללל סיס קלמל . ומס
 סכסכס מסיס ופד כסס פסוס סול כנססלל וכסי חכ' גרסי לסי סד סיס לל
 סקלל חלון וליך קכל . עוד יס לחרן כ' כן ססס למקלל ריל סליו מלמוד
 ככיוו לחכ' מסיס סס ולמסלל מליוו למלמד פיוקוי ורס סמולל כר סילל
 מלמד פיוקוי סיס כדמוכס ככוסו (כ' פייב) וככסלל (ח' פייב) וככרנס
 חקוסו סל כן חסר לו רכ סד כן סס לא חקלל ורסס ססי חיל רכ לרס
 סמולל כר סילל סד כר סיס לא חקלל מלון וליך קכל וססי ליי כסורל :

שאלה סו עוד שאלה כסלל אס יורס חס אסו כמקוס כן אס לא :

תשובה דין פסוס סול לכן כלוס ככסי חסו כמקוס כעל וססי
 חסו ככס חיו חלו כן סל זס מסיס כירוסס כספל קודמל כירוסס כניס ומדין
 ככוס כנין דכרין חוכל למוד זס סללו סיס סקן יורס חס חסו כמקוס כעל
 לא סיס לסס לחקן ככוס כנין דכרין כדי סיקסון חרס ויחן לכנו ככסי כדלוי
 כסי נכרס סמססללל (כ' פייב) חלל מסיס דכסל יריס לסי חסי כמקוס ככיס
 סלרס לחקן שחלל מימל סכסל ויס לו כניס מלללל ארסס סיררו ככניס
 סכריס ככוס חסס יסר פל חלסיס כדלוי חסס וססי דכסי יס סחליו (קייס)
 (כ' פייב) כוס מסיס קלל סכסן קודס לכסל גבי סס דכסי למילן יורסס כספל

שאלה סז שאלה להאיר סייד כסיס סריכין זל כדדוסי ריס סיק
 דקדוסין זל מלי סול סול דקסי חלללל וסל וכי מסיסל
 לי חללי לל חקסי וסיסי חללל סדורל דמתי' וסר כסי פסי מלרס-ולספסר
 דלי חקסי ליי חכ' סול חסר ליי מסיס סיסל כלמלרי' לקכס כסמך וסר
 לל סול קסיס חללי חלל קקיס דמסיס סיסל סול דלל סול מלי למלרי
 מללללל וריסל כלסון קדוסין וסיסל כלסון קיין לא קסרי ולי קסיס לך וסיסל
 ליי חכ' חילל למימר דסיסל מיכס חסר ליי דסיכר קיסל סככס קיין
 סול פכיל וסססל לך כוס סלסון פל סמרון סרלללן שחלל וספסר וכי וסלי
 פירולל וכי לא כססון מללללל חלל לרניסו כקוסיוס וסל דסיפ סדיף ליי
 למסכר ססי וסוס סליק ליי חד סירולל לללן ולכלן . וסוד דלסוס סלי ססמל
 סלי סקסס פירולל דמסיס סיסל סול יריס ליי כיון דמסיס חכ' לל חקסי
 וסיסי סלרס וליכ חללי חקסי כסמך וסיסי חכל סליס דכל סול יריס ליי פירולל
 וסוד מלי דלמל ריכסי זל ככסי לייסל וסו לל כוס קסיס ליי חללי חלל
 קקיס ככל נמי חילל למיפכר ככסי חוללל וסיסל כסי חללי חקסיס
 לן לימיי מללללל וסרי סיס רוסל ויודס דריסל כלסון קדוסין וסיסל כלסון
 קיין לא (קיס) [קסרי] דלסי סי זס סיס כנין חקסי ויודס פל ססיוסיס :
תשובה הרס זל חקקס לו סוד כקוסו דכריסל חקסי מליסלל
 דקקיס וסרל חקסי מליסלל דלללל וסוס לן למסכר אסלל
 וקסיס חוקס סול וסריכיל זל סכס ללללל ללללי וסללל דלל מלי למלרי
 חלל חללל קוסכ דלי חלל חכ' סול ליי ללרוכ' לויסיס ולמיכר חלרס קוסכ
 חלל חלללל וססי דללללל לסי לסי חלללל חללל חללל חללל חללל חללל חללל
 ככסי קוסילל קל מללל ליי חלל מסיס דקל כסי ללללללל דללל מלללל
 מללללל וול ככל כרסס סול חקסי ליי חכ' רולל וסר כרס זל דללללל

דללללל

דלמדתא הוא לאשמועינן מילתא דרך קושיא ונתרן אף ע"ג דעיקר קושיא לא קשה כלל. ואני אומר שאין קושיא ברמב"ן ז"ל מפלגתא בזה ששם היה אפשר לומר כן דמלא לא מלי למיחרי האשכח משום דלא לורדך בלישיה איכ היכי שמתין מלישנא דהאשכח נקטיה שאין אשה מתקדש' אלא ברלויה משום דלא תנא האיש קונה דילמא הא דלא תנא הכי לא משום דלא ק"י לה בעל כרחא אלא משום דלא ילימ' לא לורדך בלישיה ולישנא קיטא נקטי. ועוד שאיזה חרות שבא בתלמוד להשמיטנו דרך קושיא וחרון כזה ליה לסדורי קושיא אסדרתא דמחני' זו היא קושיא של הרמב"ן ז"ל. אבל הוא חירך דתלמודא קיטא בלי שורה לאשמועינן האי חרוש'א דלישנא דקריה הוא ליטנא דקרא ועדיף עפי מלישנא דקדושין דליתייה אלא ליטנא דרבנן וכוון דכל סקר קושיא דגמרא ליתא אלא משום האי חרוש'א משום הכי אקדמה לכך קושיא אלא חני נקטי דאי קומה לאירך וכוה מתרין ליה כדתרין בלישנא קמא דמשום קיטא תנא הכי וכו' לא הוה מלי לאשמועינן דרך קושיא הוהא חרוש'א לייטנא קמא דבבבא חירולא אסתלקא לה ומשום ליטנא קמא שני סדריה ומי שידע שיטת התלמוד יבין זה ויסורו ספיקותיו ומבוכותיו ומה שכל בזה הוא שסתלמוד שתי הקושיות הקשה כאלה שבהו רובם להשוות משנה זו עם משנת האיש נוקדש וכשי דברים הם מתחלפות וכשייהם קשי' מלי שגא דמני הכא הכי וכוה הכי והמתרין חירך ב' הקושיות גיב כאלה דלישנא דקרייה הוה לירך למחני הוה וכוון דלישנא דקרייה דמחק קיטא שיה סה גיב על כרחו ליטנא דהאשכח שא"ל לשמת האיש קויה וכוה שסיים סדור קושיותיו משום הכוה עשמי אי משום טעמא קמא דמני רישא משום סיטא ואלו תנא ליטנא דקדושין לא הוה חני רישא משום סיטא דלא דמו לברדי כלל דלימני חר'א משום חדא דבאי לשון קדושין והאי לשון קרייה אבל השתא דתרווייהו לשון קרייה לית ליה למיחני חדא משום חדא. ואי משום טעמא דתנא דאשכח אינה מתקדשת תנא לרלויה דלנו תנא ליטנא דקדושי הוה בעל למיחני האיש מקדש ובמתיני שפיר מינה דלימני דהאי מתקדש' אלא לדפסה שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו בהקדש ואשה אינה נאסרת בהקדש אלא מפני שקנאי האיש מדפח' וכוהא שלו וקנינו וליסורו בלא כאלה אבל השת' [דמני] לשון קרייה אי הוה תנא האיש קונה הוה שמתין מינה דאשכח מתקדש' שלא דפסי' שברי כל קניות כך הם שדמים קונה מה שאינו שלו ועל כרחו של הדבר הנקב. ונתן שכתבתי דמים מקדש משמע מדתנא למה הוא שברי רישא הרלויהים ז"ל דמני דאמר' (ב' פ"ב) דאי תנא האיש קונה הוה אמרי' אשילו בעל כרחו דלאו דוקא שברי אי אפשר לומר כן דמלא דפסיטא היא שאין האשכח מתקדשת אלא ברלויה. אלא הכי קאמר' דאי תנא האיש קונה הוה משמע בעל כרחו ומשום הכי לא תני ליה משום דלאו ליכנא תרילא הוה ולפי זה אי האיש מקדש הוה משמע פ"כ לא הוה חני ליה בשום דוכתא דתנא לא תני ליטנא דלאו תרילא הוה אלא דמני ליכנא דהאי מקדש לרלויה משמע וכדכתבינן. זה כפסוק וסרה ופולס כהונן אפי' לפי ליטנא דתנא דאמר' ואי נפית אומא. מה שאינו עולה כן לשעת הרמב"ן ז"ל שאם ליריין לומר לפי שנתנו כפסוק דהוה אינה אלא לייטנא קמא. ואפשר לומר עוד דמשום הכי אקדמי' לקושיא דנקיטא משום דיתא ליה למיחני מחני' אברדי וכתר דפיק רומיא דמחני' אקשי מלישנא דהאש' דהיטא לאו רומיא דמחני' היא דהתם נמי האיש והאש' (קיה) [קמני] זה גיב עולה יפה וכוה יסורו כל ספיקותיך :

קטנטינה אל החכם ר' מייסון ג'נאר יצ"ו

שאלה סח שאלת רובין קמט טלמו במאה וזכרים לחדן העיר אם יתו' את אשתו ולא יגרשנה ולא יאמר ימים גרשה בבטול כל מודעי כדת וכהלכה ופסל בייכס מהלוקת ים אומרים דנט מעושה הוא בעבור הקנס אחר שלא יכול להחזירה אם לא יגרש הסך או יתפטר עם ארון העיר וכו'ל איכ גט מעושה. וים אומרים שמכין שמדפסו חיי' את טלמו דבר שבוה רובם לעשות שאין זה גט מעושה שכל זמן שיגרש ברלויה יגרש ואפי' שאין בידו להחזירה אם לא יפסיד לא הו'ל אונס שזה ה' ראונו מתחלה לגרש וברלויה מגרש והתקם שטסה ברלויה שפאו לחק את טלמו לגרש ולא הו'ל אונס והוה האחרון דמחני קטנטינה :

תשובה זה אי אפשר לו לשמש מטתו פמה כל זמן שלא יחזירנה ואי' לו להחזירה אלא איכ יתפטר עם המלכות ואיכ הו'ן חפן שמתרין לו שבה אחת לשיים המלכות ואיכ יוליא ויתן כחוכה דומה למדיר את אשתו מהשמים הטעם דשבת אחת יקיים משאן וליך יוליא ויתן כחוכה כדאי כדאי כפי' אפי' (פ"ב) ואלו שיכופו אותו לגרש שאין המדיר את אשתו פן הטופין אותו לגרש אלא שספין אותו לפרוש כחוכה האומרים לו הוליא ואלו האו'א משלמו מוכב ואם לאו הכי זה סו'ר של רים וברי למקרייה סברייה כדמוכה כפי' כירי (מ' פ"א) דכל מאן דעבר של דים קריק ליה סברייה אבל כפייה לגרש לא סנדין ואשילו שמוחי נמי לא משמתין דאך לך כפייה גדולה מו דברי זה למדונו מן הירושלמי דרבי' כפי' אלמנה מוכה (ה"ו) שמואל אמר אין משפין אלא לפסולו ואקשו עליה התם והתם המדיר וכו' עד יוליא ויתן כחוכה ופיקו שמתנו שמו'א שמתנו שכושין בתמים. ולומר כיון שלא שרי' אלא יוליא ויתן כחוכה ולא שרינו כוסין איכ כוסין אורו ליתן כיון אומרים לו הוליא אבל אין כוסין אורו ממש להוליא. ואפשר ה' לומר כהוה כוסין אורו להוליא דמני להסיא דתן כינמות כפי' גי' (ק"א פ"ב) הסדרה פסלה מיכמה כמיי כסלה כוסין אורו להוליא דאלמא דכל כפי' כוסין וי'ס מדון כוה שבוה נתן אונס בין שיהי' ואפי' דמדיד את אשמו מתשמיש המסע אן כוסין שאי' המס כיון דכשאר הגלות שרי' משום פשמים אן כוסין דמ' מיי

לא מקדשה אפרה ורביה אלא כיון שבוה משופד לה ימן כחוכה ואם רובם להוליא מו'י' אבל כהוה כוה שאי' לחדו טמו כלל שלא יהא מוכב למלכות הרי זה כסדרה מתשמיש ושאר האור' רבי' ודאי כוסין אורו להוליא כחוכה הגלה מיכמה כמיי כסלה וסמדיד את אשתו משאר הנאר דאמר' כפי' המדיר (פ"ב פ"א) דיליא ויתן כחוכה ולא חני כוסין היי' משום דלא סרדי' מתשמיש המס' אבל אם הרידה מתשמיש ושאר הנאר' רבי' שכוה ממש כחוכה הגלה מיכמה כמיי כסלה ואפי' שטרמנין ז'ל מחלק ביייהם דמדיד אן כוסין משום שבה ימלא פתח לנדור וכסדרה כוסין משום דלא משכחא פתח למדע דכנר'א מקנא סרי לה אפי' כהוה כוה י'ל כוסין שכוין שלא נחפייסם המלכו' הכי אין חקקה לרבר זה אלא כהוה כוסין שאין זה נדר ש'מאל פתח לנדור אבל כרי' ז'ל פקפק כוה לרמוחו ולרדת הגלה מיכמה כמיי כפי' שרי' לו שיקלין כחיל'ס יומר כן גנט ולרדדי וכו' כוסין נתון אלא לכו'ו לפרוש כחוכה ואם מתוך כפייה זו גרש מעלמו אן ז'סנט מעושה ומי' את מעשה רלויה אומר אי' רובם לשיים המלכות ולא אגרשנה והשכ פנוכה כאלמנות כיות כר'ס כוסין אורו מיד לגרש דרינא דמורד של אשמו דמוסיסין של כחוכה כדאי' כפי' (המדיר) [אפי'ס] [פ"ב פ"א] ליתיה אלא לרלויה אבל אם אינה רובם כוסין אורו מיד לגרש וכו' המדיריים ז'ל וכי' כרמנין ז'ל כרי' פ' המדיר דמטשרה אשמו פ"ב שלי' לא אחר' אלא ברלויה אבל פ' כרהה לא וכו'י כן מסי'רשמי' וכי' מפשי' אחרים כהושי'ם כפי' אף על פי וכן כפי' אכן כסור וכן שם האומר איני זן ואיני מפרנס או שאינו רובם לשמש פמה כוסין אורו להוליא ויתן כחוכה אם תר'ס היא פ"ב ואפי' שכו'ר איני זן ואיני מפרנס י' מולקין שאי' התם דרי' לומר דמד שיכפסו לגרש יכסורו לון כדלימא כפי' המדיר (פ"ב פ"א) אבל כדאי משמע דינא הוא דכוסין אורו לגרש מיד שאי' לכו'ו לשמש אשילו אימר' אי אפשר אלא היא כהוה כהוה כהוה כהוה אמר ריה דיליא ויתן כחוכה כדאי' כפי' נטרה שנתפחה (מ' פ"א) ובי' ככל השטור ז'ל כפי' גאון ז'ל דלכח'א כותיה דכא ר' יוסף פ' כותיה ולא כייסיק ליה לשמש כקירוב כשר שניי' השמי' איך בדינו לכו'ו עליהם כפי'ן איני זן ואיני מפרנס שאפשר לירד לכסור וי'ס המו'ם אשמו מתשמיש דדאי יוליא ויתן כחוכה וכו'ין אורו דשטח'א מפי ריח כפי' כוסין מפי השמים לכי'ס וטס' זה בירושלמי (כחוכה פ"ב פ"א) הוא מוכר' לשין איני זן ואיני מפרנס וכי' כספר אן האר (פ"ב פ"א) תנא כהוה לטרי' ז'ל נמי שו'נה ללכה ולהי'ת אשמו שכוין אורו לגרש לזמן קודם שילך משמע שרין שטוס הוא לטף לאלתר למי שטוס טלמו מתשמיש המס'ה וכן נראה דפת כרמני' ז'ל כפי' י'ד מה' אישות שמי שאינו יכול לשמש יוליא ויתן כחוכה אלא שאם הוא מפי חולי כוסין לו ז'ן אולי יתפלא וי'ס שמדיר כפי' ז'ל כפי' השולח נראה שכל מקום שאמר' יוליא ויתן כחוכה כוסין אורו להוליא וכי' כפי' אכן המור כסוף בלכו' גרושין (פ"ב פ"א) כז'ס כרי'ף ז'ל וגם הר'ש' ז'ל כהתפס כה כפי' ככל ש' יכמתו וכי' הסטור כותיה מיד כהב כהו'רד ממלכ'ס משמתין ליה עד דעבר וי'ס מורד מתשמיש ומכאן הוכל ללמוד לפרין שאל'ך שאם מעלמו גרש שאין זה גט מעושה ואך כאל' בים מיחוס. ולפי'ן ר'אוחך מה שהבאת ר'יה מדאמרין כפי' השולח (מ'ו' רפ"ב) קונס פירוח שבעולם אם איני מנרשך זו אינה ר'יה דאפשר לו להחזיר נדרו ואם איני מחזיר איני כפי' לגרש לא יגרש ולא יוכל פירוח שברי אן חיי נפשו חלוין כחיל'ס פירוח אבל כהוה כוה שרי'ך לתת אף כל כו'ן ביתו אם לא יחזירנה אלמ'א ששפי' חוכ'עונתה הו'ן נתון להוליא היה אפשר שרי' גט מעושה ואן ר'איתך ר'יה. ור'איתך דמא'ר'ס כרי' זה גטך לא תחיי לי מחתים זו הרי זו מגורשת ותתן (שם פ"ב פ"א). אן ז'ל הר'יה כדאי להשיב עליה שהגט נמסר ברלו' ואי' אי מקיימ'א תנאם ואלו ברלו' או של כרחו לא איכסת לן דמאי אחרי פלה מנפשי' מקיי'ת והשו'ה זו כעלמ'א חכס'ל ר'איתך שהבאת מדק'יל (כחוכה ב' פ"ב) אין רובם גנסי'ן שאין שנין טענת אונס נקיס התנאי לפס'ת אונס כתיבה כגט ומסי'תו שאם מפי חקקה למו'ת ופיר'ת כפלו טענת אונס כתיבה כגט שמשאר כעלמ'ו אבל לכס'ר גט מעושה אין לפשו'ת כוה חקקה. ומה שהקשה לך מה שמל'ת כסדר כתיבת הגט להרי'ף ז'ל ואם כשכפ האיש שיתן גט לר'ך שיתיר לו קודם שיתן שלא יהא זה דומה לאונס אף פרכון יתן אם יר'ה שאין זה דומה לאונס קודם פירוח פלי אם איני מנרשך. הא לא תקסי' כלל שהטורד מסי'תו אם ר'יה יגרש אם ר'יה לא יגרש אבל כהשכפ לגרש של כיתו י' לו לגרש כל זמן שלא מלא פתח לנדור וכו' זה כפי' לגרש סטורמ'ל דמלכ'א מפי' לכו' דלא ית' וכו' זה גט מעושה כישר'ל'ל של כרין שלא היה זה מן הטופין אורו לגרש ואיכ גט פסיל הוא זהו דפתו של כר' ז'ל. אבל נראה לי דאמר' כפי'מי' היא ויכול לגרש בלי היתר שבו'תו ולא דמי לאונס שברי' זה כהשכפ לגרש דפתו הוא לגרש גנט כשר דנדרים ה'ך אחר ל'אן כפי' אר'ס דרדרי' אם גרש כהמר מעלמ'ה גנין פסולין לא י'ל די' שפי'תו ולגרש גרושין גמורים כהכחן ללשון כפי' אדם וכו'ן שכן יגרש בלא סימ'ר וגטו גט כשר הוא מזה נפ'ך שאם ז'ל הוא אונס אי' כהשכפ לגרש נכפ' על דבר שאין בידו שפיר אן בידו לגרש שיהא גט כשר מפי' טענס זה שהכשכפ לגרש וגרש כפי' גטו גט מעושה ואי' אין זה שבו'ת כפי' שחי'בן על זוכ'ה מטת ופ'ל שגנ'ס קרק' פולה יורד אלא שבו'ת שוא שחי'בן על זוכ'ה מטת ופ'ל שגנ'ס פ'רד דומה לאונס שבו'ת שלא א'ין ג' ימים שנוק'ה י'סן לל'מ'ר כדאי'ת' כפי' דשפי'תו (ר'ס פ"א) הלא כפי' לוקח של שבו'ת שאל יגרש'ת אם יר'ה נתן גט שאין זה האונס שכוין שאין זה שפי'ת כפי' אי' מיי

חייב לקיימה ואם אין זה אונס יגרש וחיוב לקיים שנתעורר שרי שנתעורר כסוד
 לבחול הוא ויורה פשוט מזה שכוין שידע להשאל על שנתעורר ולא נשאל הרי
 הוא מנרש כדלנו ואינו אומר שהנשבע לגרש אומרים לו לגרש לקיים שנתעורר
 משום מלוא פה דכלל היואל מפוי יעשה ואם אמר איני מנרש כופין אותו
 דין כל מנעל מלוא פה דכלל היואל מפוי יעשה ואם אמר איני מנרש כופין אותו
 שהרי מליה עליו לגרש כדמוכה כפי חוקה (מ"ז ע"ב) דלמרי"ה החס אמר
 דכי הוגח חלוייה וכן וכו' . מ"ס חילומא וכו' אלא מסיפא וכן אהה אומר
 גנטי גשם כופין אותו עד שיאמר רואה אני . ודילמא החס נטי סבר מלוא
 לשמוע דברי חכמים וכוין דמלוא לשמוע דברי חכמים אינו אונס ולא כוין נט
 מנעור כ"ס אי מלוא דלמרי"ה רמיא עליה דקייסין ליה ולא מקרי גט משושה
 ומ"מ מדברי הרב ז"ל זכ"י שנתעורר ערבון לא הו"ל אונס למדנו ש:מחייב
 מלוא ממון אם לא יגרש וגרש שאין זה אונס ואי"כ האומר אהן נלמד משה'
 זהובים אם לא אגרש אשתי מנרש ואין חשש בדבר שכוין שמלואו נחייב כזה
 ברלוט הוא מנרש וכ"ס שאם אמר אם אחזירנה בלי גרושין אהן מלוא זהובים
 שאין זה אונס כלל מטעמא אחרינה שהרי אפשר לו שלא יחזירנה ולא יגרש
 ולא יתן מלוא זהובים :

שאלה סמ

שוד שאלה אדם אחד נתקופע עם אשה והולידה עליו
 קול שנתן את פלמו כמלוא זהובים למלכות אם יחזירנה
 לבית וילאה מביח ויבנה חוץ לבית כמו ב' חדשים ולא החזירה מפחדו לקול
 פלחשי המלכות אחר כן נתן גט כשר בהגון וישנה כמו שנה בחוקה פניה
 לאחר שנה יאל נגמטו שמתמה אונס הקנס גרש ובלו סידי הגט ואמרו אהנו
 גט כשר כתבנו דביטול כל מודעי ובחוקה מגורשת ביה אמר הדין שקודם
 נתינת הגט כשלשה ימים שמעו מפי הכפל שהוא מחסדד מקבוקס ועל כן
 הוא רואה לגרש והדין אינו מעדי הגט אלא שבמלואו נכתב ושכחו הוא פוסלו :

תשובה

או שהולידה קול על כפל זהובים יתן מלוא זהובים
 למלכותו מתמה אחרו הקול אינו יכול להחזירה לביחו היה הקול
 אהה או שקר כיון שלא טרפ אלא על פיה הרי זו מוטפת פלגה בקול זה
 מחשמים ודינה כדן מורדה מחשמים המפורש בגמ' כפי אף על פי (ס"ג)
 ואין בין זו לבין המורדה אלא הכרח ד' שנתות לפי שאין בהכרח אלא כדי
 לביישה אולי מחזור ממרדה וזה אי"ל לה לחזור כלל שהרי יאל הקול ואין בידה
 לכעלו וגם אין בידה לפייס המלכות כממון שאין לאשה קצין בלא בעלה ובממון
 בעלה אין לה רשות לפייס אלא מדפתו . ואם אומרת ששני טענת מליס
 עלי הולידה קול זה לפי דעת קולת מרבותיו הרשמים ז"ל וגם דעת הרמב"ם
 ז"ל כופין אותו לגרש . ואי"כ אם הוא גרש מדפתו אפילו גרש מסני הפחד אין
 זה גט משושה שהרי הדין נוחן לכופו להדיח ואף לדברי ר"ח וגם הרמב"ן
 ז"ל וכל החלוקים ז"ל שהכריחו שאלו מנרש אלא מדפתו כל שצדע מדפתו
 אפי"ס שאורג שאינו גנרש אלא מפרי חשש הפסד ממונו גטו גט הוא דמי"מ כדפתו
 גרש אפילו כפורה לגרש כתב הרמב"ם ז"ל בתשובה אפי"ס שאין לכופו לכחלי'
 דביטול אין סכנה על הרמב"ם ז"ל אין להחזיר המטפה וכדאי הוא למודן
 עליו ואפילו אמרה שכלל טענת מליס עלי הולידה קול זה אלא מחמת מרידה
 וחיינה רואה להפגוש ממנו והוי כפין בעיניה ליה ומלמרה ליה אפי"ס שאין
 לכופו לגרש אם גרש משלמו למי יקרא גט משושה והלא אם רעה להשהותה
 בלא גט היה יכול להשהותה ואם הוא חושש השושה רחוקה להפסד ממנו
 ואתרסה לגרש וכי מפוי זה יקרא גט משושה כוח ליה ליחזיר דפתיה ויטדע
 להזכר שוד שלא יוכל להסיד עליו שהוא החזיר . ומ"ס הדין שקודם נתינת
 גט כשלשה ימים שמעו מפי הכפל שהוא מחסדד מהקנס ועל כן הוא רואה
 לגרש אם מזה הפצין כפולמו אינו גט משושה מפוי דברים אלו אין לו למוסרם
 שאין דברים אלו מסירה מודעת כלל שלא אמר דברים שיבעלו הגט אלא אמר
 מפוי מה הוא גנרש ואמר האמת וכיון שלא אמר דברים המבטלים הגט אין
 גטו בטל וכן הוא לשון הרמב"ם ז"ל כפיו מהי גרושין מי שאמר לשנים גט
 שאני כותב לאשתי בטל הוא וכי אח"כ גט ונתנו לה כפוי שנים אחרים הרי
 זה גט וזה הוא מירת מודעת על הגט והסכים עמו הרמב"ן ז"ל וכל
 החלוקים ז"ל . ומה שלשון שנתות שאמר הדין שאמר המגרש אפילו אמרו
 כפוי שנים הדין בטול גט דכפוי שנים כדאי"כ כפי השולח (ל"ד ע"ב) אינו
 לשון בטול כלל אדרבה אלו אמר כפוי שנים קודם זה גט שאני כותב
 בחוגם אני כותבו ואמר אח"כ ששני שנתות קודם הוא רואה לגרש ים ככלל
 דבריו בטול לדברים הראשונים כיון שאמר שהוא רואה לגרש שכוין שנתות
 לגרש משלמו יתיה מפני הפחד או מפוי דברים אחרים הרי אמר שברלוט הוא
 גנרש ואפילו היו דבריו מראין שאינו חפן בגרושין ושם קשים עליו כיון שלא
 הוליד מפוי דברים המבטלים הגט כפוי שנים הדין גטו דפתא דביטול קי"ל
 כנחמתי דלמר גלוי דפתא כנפא ללו כלום הוא כדאי"כ כפי השולח (ל"ד ע"ב) אינו
 וכ"ס דברים אלו שאפילו גלוי דפתא ליה בהו דאפילו רכא עודה דגט כשר
 הוא ודברים ברורים הם וכבר הארכתי בזה בתשובי :

שאלה ע

שוד שאלה על מה שזכרין במקומם שג' שנתות דפורענות
 שש דשי"ה המסיום כפולמו הוא המפסיד ואחר שמסיום במקרי
 שגלים חוזר ומנכר וקורא במקום המפסיד והאקשה בעיניך זה דפתך לומר
 שהיא ברכה לבעלה :

תשובה

כל מה שכתבה בציין זה עולה יפה והמנהג כפולמו הוא מן
 הממטיבין מה ראו לפשוט שיני בשנתות הללו יחזר משאר
 שנתות וכי ים שיני בפרשיי הללו שיפשה כנס שיני כזה . וכמי בחרה פ'
 כסופסין (פ"ז ע"ה) הולרס לתם עיס כשנתה ספוקס שכתב כמור' (למס
 לכוסין)

יחד קורא לחון משאי"כ נשאר החורה ואמר הוליד ואשחטו אשחטו כדלמדה
 החס אכל כפרשיות שאין בהם שינוי משאר פרשיות השנה מראו עטס אשחטו
 בהם שינוי ואם מפוי שהן משויין בהפסדה שאינה מערין הפרשה כשאר פרשיות
 השנה אי"כ מ"ס דשי"ה מנייש ארקיס שבכוסם ים בהם זה השינוי שאין מפצין
 הפרשה . ופוד כזה פשינו היה ראו לבעל זה המנהג לפי שהפסדה היא לטובם
 משין הפרשה שקורא המפסיד ולאו חנו מפסידין דרי"מ ענת שכל להיות בשנת
 כנרות זכריה ואין חנו משניחין בר"ח אפי"ג דקי"ל (זמחים ס"ט ע"ה) מדיר
 ושאינו מדיר מדיר קודם ומחאי' ספמח מקדימין פ' ר"ח לפי חנוכה ואפי"ה
 מפסידין כנרות דזכריה מפוי שהיא מפצין הפרשה שקרא המפסיד ומטעם זה
 חנו מפסידין בשנת שיש בה חבור ב' פרשיות בהפסדה על פרשה אחרונה
 וכיון דכדשי"ה אין בהפסדה מפצין הפרשה כלל אפילו היה מנהג כל השנה
 לפרשות כן היה ראו לבעלו בשנתות אלו ולמה יקרא יכפול מה שאינו מפצין
 בהפסדה והלא יאל ידי קריאת ז' כהכנסת הר"ח ז"ל דמפסיד עולה למצין
 ז' ומשום כבוד תורה שקורא המפסיד כבר יאלמו ומה לנו לחזור עוד ולקרות .
 דפי כי ידירי"מלח הם נובנים כל שנתות השנה לקרות ששה והמפסיד משלים
 הפרשה וחלוקים קדיש וקורין בהפסדה ומנהגם זה הוא מפוי הרמב"ן ז"ל :

ואם

מפוי ששם שנתות של פורענות עשו שינוי זה לקרות המשלים במקום
 המפסיד והלא אין כך פורענוי גדולה יותר מקלולו שנתות כהכ"ס
 ואפי"ס אמרי' שאין מפסידין בהם ויבדין טעמא בגמרא כפי' בני פסיר (לי"א
 ע"ב) משום מוסר ה' בני אל תמאם וכ"ס בשנתות אלו שאין בהפסדה שיש זכר
 פורענוי' אלא בהפסדה שהמשלים ככל השנה הי"ל להשלים הפרשה בשנתות
 הללו ולא היה לו לתת מלוא המפסיד אל המשלים ומפסיד שבר ב' ברכות
 דכל שנת דקי"ל דשכר ברכה שפרה זהובים כדאי"כ כפי' כיסוי הדם (פ"ז ע"ה)
 ובפי' החובל (ז"ה ע"ה) ונורס רפה לעלמו שכל מי שנתחין לו סי"ח לקרות
 ואינו קורא הוא מהדברים שמתקצין ימיו של אדם כדאי"כ כפי' הרואה (ז"ה ע"ה) :

ורענוי

הוא הברכה כך היא דעתו כמו שאמרת שיהיה ברכה שניה לריבה .
 ורואה לדבר מדלמרי' נמי יומא כפי' לא לו (ס"ח ע"ב) ובמי סוסט
 כפי' ואלו נאמרין (מ' ע"ב) ובעשור שנתומם הפקודים קוראו על פה ארצין
 בה (שם ע' ע"ה) שם מ"ח ע"ה) ולימי סי"ח ויקרי ביה אריש כן לקיים אשום
 ברכה שאינה לריבה ומשמע שכתב שכל מקום שיכול לטעור עלמו כנרסה
 אחת אסור לגרוס חיוב ברכות ומבין למדו התוס' (חולין פ"ז ע"ה ד"ה למכסי')
 שאסור לדבר בין שחטרה לשיעור אפי"ס שדפתו לחזור ולכרך שאסור לגרוס
 ברכות במקום שיכול ללאת נחמת וכ"ס בגמרא הוא שברכה קרואה האחרונה אין
 לריבין לה כלל שכבר יאלו ידי חובתם בקריאה ראשונה וגם אותם ספוקי' כבר
 קראם וכרך עליהם שששחזר ומנכר עליהם שהם ב' ברכות שאין לריבם .
 ומלמחי' בתוספתא כפי' בחרה דמגילה דתינח החס אין משריין כסוף החורה
 אלא כדי שיקראו שנסה שירי כדי שיקראו ז' וקראו ששה חוזר לתחלה פשעין
 וקורא ז' פ"ב בתוספתא . והלו היה אפשר לקרות פרשה אחת ב' פעמים למע
 להם לחזור לתחלה בענין ורי היה להם שז' יקרא מה שקרא הוא פעם אחת
 ואלו היה לריך לחזור לתחלה בענין וכל הששש שכבר קראו אבל נראה שאין לראו
 לקרות פרשה אחת ולשנותה אפי"ג לנודך להשלמת ז' וכ"ס שלא לנודך כלל .
 ואפי"ס שנתכתב הטיילאים ובמסופי' בהג' חנו קוראים וחזרים ושונים שאני החס
 דלא אפשר אלא כהכי ואין דין אפשר משאי' אפשר כדמוכה בחפטי' כפי' ג'
 פרקים (כ"ז ע"ב) דלמרי' החס כל פסוקא דלא פסקיה מרטיה לא פסקי'
 ליה ואפי"ס שרי שמואל היבא דלא אפשר . ואי"ה מפסיד שכתב שנה יוכי' מהוא
 חוזר וקורא מה שמשלים קורא שאני החס שכוין בהמפסיד הוא לריך לקרות
 מפוי כבוד החורה ואינו מגיזין השכנס עשו ב' היב' לקרות מה שכבר יקרא
 המשלים כיון שהוא כפסד אחד שאלו כפוי ספרים המפסיד קורא פרשה שלא קרא
 המשלים . אבל כמנהג שלכם שאין לנודך לקרות מפוי כבוד החורה כלל שהרי כבר
 קרא שביעי' למה יחזור ויקרא פעם אחת אחרת פרשה שכבר קראתה וכ"ס
 פרשה שכבר קרא הוא כפולמו ואפי"ס שאפשר כלדום אחד לקרות פרשת אחת
 שני פעמים כגון ז"ה שאין להם מי שיקרא אלא אחד עומד וקורא וישב
 ועומד וקורא אפי"ג ז' פעמים כדאי' בתוספתא והביאה הר"ח ז"ל על קמרא
 דמגלה ובחכמה הטיילאים ובמסופי' בהג' הרי זה קורא פרשה ז' ב' פעמים שאני
 החס שאי"כ בענין אחרי' אבל היבא דאפשר אין לנו להקרות לאדם אחד פ' אי'
 ב' פעמים :

ודעי

כי כפולו ככאן ראויה מנהג משונה שמוספין בשנתות וכ"ס אנשים
 הרבה והרבה פעמים חוזרין לקרות פרשה אחת ונעריה בהם בחוספת
 ימים עובים ויום כפורים כי אמרתי להם שהפי' הכתוב במוספין עליהם (מגילה
 כ"ה ע"ה) הוא דוקא בשנתות אבל לא ביום הכפורים וימים טובים שאי"כ מה
 יבא יבכר מהם מ"ס יבולין להוספי' בה' כמו בשנתות ושמעו אלי בזה
 ואין מוספין אפי"ג בשבת . וגם נעריה בהם על חזרת הפרשה הרב' פעמים
 שאם ראו להוספי' על אז' הי"ל לתקן הפרשה למצין הקרואים כי מהתוספתא
 שזכרתי' לתכלה נראה שאין לחזור פרשה אחת ב' פעמים אח"כ היה חובת
 היום כדלמדה פרשה והיא קטנה למצין הקרואים שאנו לריבין לחזור ולכפלה אבל
 שלא לנודך אין לפשוט כן וכזה לא יסתלי' לסלקם ממנהגם כיום שמתה התור
 (גיה) אחרי' היום חוזר ממנהגו למנהגו בן שנתות בן זייס אבל אהנו
 כנים פלחתי אפי"ג כשנת אין מנהגנו לקרות אלא ז' ושמעתי כי ה"ר שפי'
 שלקן הפקין כן נמיוקרא ששם הם היו מוספין בשבת כמנהג אלו הארצות
 והוא בטל זה המנהג וכלשון הוס שמשתי' משמו שאמר כל המוחרר של הכנסת
 ז' יחזרתון פשוטי' ושמעתי טקסם עפי' נאורי' חמי' ה"ר זונה ז"ל שלא תהיה
 לכוסין)

להוסיף על זה: אלא בזמן המשנה שהפסוק היה מברך לפניה והאחות מברך לאחריו והאמתיים היה קוראים בלא ברכה על כן אם רצו להוסיף מוסיפין ומה בכך אבל האידנה דתקינו רבנן שכל אחד מברך לפניה ולאחריה גרסה משום הכנסים וגזרה משום היואלים כדאי' בפרק בתרא דמגלה אין לנו להוסיף בקרואים כדי להוסיף בברכו' שאין לריכות. וטעם כן (הוא) :

ענין עא

ומה שכתבת ששכיל זה נפל מחלוק' ביניים כשהל ר"ח אז בשבת שרצה המשלים בספר ראשון לקר' בספר ב' עיני ר"ח וגופרת בו כי אמרת דחד גברא בתרי ספרי לא קרי . וגם בזה הדין עמך דודאי חד גברא בתרי ספרי אפי' בשני עינים איכא פגמא כדאי' בפ' בל גו (ע' ע"א) ובפ' אלו חמריין (מ"א ע"א) ומה שכתבת שמתאמת בה' תפלה בפ' י"ב לא יקרא אדם עיני אחד בשתי תורות ותקפו פלגם בזה הלשון לומר דדוקא עיני אחד לא יקרא אבל שני עינים קורא אין טעם לחלוק זה מה לי עיני אחד ומה לי שני עינים שאם בשני עינים אין לחוש לפגם אף בעיני אחד אין לחוש לפגם כיון שהם פשוט' חלוקין' אלא ודאי בכל עיני י"ח לחוש לפגם ואין להביא תלמוד ערוך מפני דקדוק לשון ר"ב ז"ל שהוא אין כתב בפירושו בשני עינים יקרא אדם אחד בשתי תורה' אלא שהם רוצים לדקדק כן מלשונן ויותר ראוי הוא שלמד סתום מלשונן המפורש בתלמוד כי לא בא הרב ז"ל לחלוק על התלמוד . ושמה טעמות הוא נשאל באותם ספרים שכתוב כסם לא יקרא אדם בשתי תורה' עיני אחד וראוי לטמון על הספרים שאין כתוב בהם עיני אחד . ואני מנאתי בה' עבודת יום הכפורים שב' הרמב"ם ז"ל בפ' ג' בלשון זה ולמה לא יקרא בספר אחד לפי שאין אחד קורא בשני ספרים משום פגם ראשון עכ"ל וארי זה מבורר בדעתו ז"ל שאין לחלק בין עיני אחד לשני עינים ואלו היה אפשר לקרות אדם אחד בשני עינים בשתי תורות היה לנו לקר' בר"ח טבת ארבעה בשל ר"ח וחתר הרביעי לקר' בשל חנוכה כדי שיתקיימו לנו שני הטעמים דר' יחזק נפתח ד'מר (מגילה כ"ט ע"ג) תדיר קודם ודר' הגדימי דלחמר מי גרם לרביעי שבה ר"ח הילכך דר' גר"ח שני מקרא וחמאי פסקו להכתוב בפ' בני העיר (שם) אין משגיחין בדתוכיה דר"ח עיקר כלומר וקורין ג' בר"ח וחד בדתוכיה והלא היה אפשר לקיים הכל שיקרא הר' בר"ח שהוא גרם לו והיו מקרימין אותו מפני שהוא תדיר וחוזר הד' וקורא בחנוכה . אלא ודאי חד גברא בתרי ספרי כלל כלל לא קרי אפי' במקום שיש הכרח בדבר כ"ש במקום דליכא הכרח כלל כמונה מקומם :

שאלה עב

עוד שאלת מי שגדה עמנו על תנאי בעולם הזה ובעולם הבא יש לו הפרה או אין לו הפרה כי רצית בספר אדם וחזק שאין לו הפרה והביא ראיה מיחודה שלא הוסיף דברו מפני שגדה עמנו על תנאי בעה"ב שאל"כ למה לא התיר אותו יעקב ואחיה מפקפק בדבר מפני שגמ' מכות בפ' אלו הן הגולין (י"א ע"ב) מוכיח' מהכא דנדוי על תנאי אפילו מפי עמנו לר' הפרה ולפי סברא זו אין מכלל הוכחה דשאני התם שהי' נדוי לפע"ב ומה שגדה עמנו יעקב ואחיה שאלת נתן אל לבו דבר זה והוא נדוי אפי' שגדה עמנו על תנאי בעה"ב ובעולם הבא :

תשובה דברי הספר הו'

יכולין להתקיים דאין הכי קאמר' דכיון דלאשכחן דנדוי על תנאי שהוא לפע"ב לר' נתן לחפלה ולרחמים לפיכך למתיבתא דרביעא א"כ כשהנדוי הוא בעה"ב בלבד לר' הפרה שאם לא לר' הפרה א"כ נדוי לפע"ב למה לר' נתן תפלה ורחמים אלא ודאי משמע דהע"פ שהוא על תנאי לר' הפרה וכשאני אלא בפ"ו לר' דהרי וסגי ליה בהפרה אבל כשהוא בעה"ב לא סגי בהפרה שאין הפרתו מעלה ומורדת לעולם שאינו שלנו היום עד שימות המנוה הכול ויתפללו עליו הראויים שתקובל תפלתו בענין זה . ובהו יבא יפה מה שהוקשה לראשונים ז"ל למה בנימין הוציק לא החירו וכן יעקב אבינו לא החירו וכן בשאלת דויהי מקן כתוב דמשום הכי התפלל עליו מרע"ה משום דלא שרן לנפשיה . ודע שמה שכתבת שיעקב לא נתן אל לבו להחירו אינו ענין הבן דח' שייחון אדם בנדוי בלא דעת ובלא תבונה שאפילו בדור' האחרונים בימי התנאים לא אמרו כן שהרי אמרו בירושלמי דתעניו' (פ"ק ה"ו) ובאחרון מיומא (ה"א) שבראו ר' יוסי עבל בלינעא לקרוי ביום הכפורים אמר דבו ביום ראה קרי שלא מחמת תשמיש ומשם הוכיחו דתקנת עזרא היתה אפילו לרואה קרי שלא מחמת תשמיש שאם דוקא מפני תשמיש ור' יוסי עבל מפני תשמיש ערב יום הכפורים ושבת לעובדו ורי אפי' לאותו גוף קדוש לומר עליו שבת ומחוי טעמה דחו בפ' הישן (כ"ה ע"ג) ממי דהוה ס"ל למימר דויהי אנשים אשר היו עומדים לנפש אדם היו משאלו ואלגלו דהא ק"ל דבר"ח ייסן הוקם המשכן ובשי גשרפס הפרה כדאי' בירושלמי בפ' בני העיר וביום שהוקם המשכן מתו נדב ואביהו כדאי' בזבחים פ"ג עובל יום (ק"א ע"ג) דלמרי' התם דלוחו שפיר של ר"ח ה' וכן בפ' אלו חמריין וכן גמי אמרי' (שם) דבר"ח ייסן היה אותו המפורע וכן מוכח בפ' הנוקין (ט' ע"א) וכמ"ל דבר"ח ז"ל ואם היו משאלו ואלגלו היו יכולים ליתער ומשום הכי אשיקנא דליחנהו ולא דחי דילמא לא חשקו ארעתייהו דח' יתשלנו יעקב ומשה ולא יתנו אל לבם מה שראוי לעשות וכן כפסחים בפ' האשה (ג' ע"ג) (ובמ"ק) [ובסוכה] אמרי' דמישאל ואלגלו חל שביעי שלהם בערב פסח שנאמר ולא יוכלו לעשות הפסח ביום הזה לא למחר לא היו יכולין לעשות והיו שלשים יום מחמתו יום לפסח שני שהיה משה דורש . אבל מה שאפשר לומר בזה שהגדוי היה מפני הלל בנימין ובנימין לא הי' יכול להחירו ולא יעקב ולא יוסף ולא אחד מהאחים כמו שלא היה יהודה יכול להחיר את עמנו דאע"ג דק"ל בפ"ק דנדרים (ז' ע"ג) חכם מנדה לעמנו ומיפר לעמנו לאו כלל עיני אמרו כן אלא כי הוה גזירה דלחמר בנמ' אבל בגזירה אחרינא לא וכן דעת הרשב"א ז"ל בתשובה.

י"י (ח"ב)

וכיון שכן אלו הסר לו יעקב או אחד מן האחים הי' מיפר לעמנו שהרי כולן היו נופעין בדבר זה ומפני זה לא הותר ואשר בנדוי זה אפרס לומר והוא דתקן . ויש אומרים שיחודה לא קיים תנאי שלא הביא עמו בנימין ואין כן דעת האגלות . שכן כתוב שם נדוי על תנאי לר' הפרה אפי' מפי עמנו ואפי' נתקיים תנאו אלא ששקט ליה מ"ש בפ' מילתא האשה (ס"ט ע"א) דלמר ליה רב הונא לרב ששת זיל אימנא ליה ובשמחא ליהו תנאי דלא אמר ליה עין פק ולא מצינו שהורגך להפרסו וי"ל שכיון שהיה בידו לומר לו ולקיים תנאו כיון שקיים תנאו לא הורגך להפרסו אבל תנאו של יאודה לא הי' בידו לקיימו ובשעת הגדוי חל הגדוי לאלתר כיון שלא היה בידו לקיימו דשמחא ליה ייחיו יוסף שפרין לא היו יודעים שהאיש היה יוסף . וי נמי חונס אריא וגככי דהוה בידו שמים כדאי' בפ' אלו נערות (ל' ע"א) וכ"כ בשם ר"ח ז"ל אבל היותר קשה שכלל זה הוא שאם נדוי של יאודה לא הוסיף האיש היו יודעים תוך ארבע חמיות ומקרא מלא הוא וישק לכל אחיו וכו' ויוסף כבר הגיד לו יאודה נדוי וחטאתי לאכי כל הימים ומה בהמתן של לדיקס אין הקב"ה מביא תקלה ע"י לדיקס עולם לכ"ש . וח"ל שפנינו המנוה מדברי סופרי' הם ועדין לא נאסרו דיני המנוה וכן הוא דעת הר"ק ז"ל בפ' אלו מגלחין דלכלו בפ"י דלא חפשינו פסיק התם לקולא ודאי כן הוא שדיני המנוה שיחא נאסר לספר ולכבד וכלל אותם דברים ששאלו בהם שם הם מר"ס ואולי' בזה לקולא בספיקיהו אבל הגדוי עמנו ד"ח הוא כדמוכח התם (מ"ק ט"ו ע"ג) דלמרי' כל אותם מ' שנה שהיו ישראל במדבר היו מגדלים לשמים והיו משלח' קרבנותיהם . ואמרי' מגודה לשמים שאני דמשמע ונדוי דבר תורה הוא שהיה נובע במדבר וכ"כ הרמב"ן ז"ל בספר תורת האדם וכן בירושלמי בפ' (חלק) [הגשרפין ה"ז] אמרו בקשו לנדות לפגמם על שהרג אמרי אלא שנוקתה בו רוח הקדש ואמרה וייתה לו . ולרצו אחריו בריה כהונת עולם וכן מוכח עיני יאודה שהגדוי היה נובע לאבות שהיו מקיימין התורה ועיני הגדוי אינו דבר אחר אלא הרחקת מד' אמות כדלמרי' בפ"ק דנדרים (כ' ע"א) במנוה איני לך ובמשימתא ממך ובמרוחקי ממך דלא יתיבאל כד' אמות רידך משמע וכיון שכן האיש נפל יוסף על יאודה וחי' מגודה . ומה שנראה בזה שיחודה לא נדה עמנו בעולם הזה כלל וכן מנאתי כד"ר וחסאחי לאכי כל הימים לפ"כ שכלו ימים כלומר שאין בו לילות כדכתי' לא יבוא מוד משקך וכו' וכיון שלא נדה בפע"ל לא הי' לר' הפרה בפע"ל ונדוי בפע"ב לא היה ביד שום אדם להחירו שאין מתירין הגדר קודם שיחול ועד שמת לא חל הגדר ומפני זה היו עולותיו מגולגלי' בחרון עז בשקם עליו רחמינו מרע"ה ומ"מ שפיר מוכחי' מהתם דנדוי לפ"כ אפילו על תנאי לר' הפרה מדחל נדוי של יאודה . ומ"ש רש"י ז"ל בפ' ויגש שיחודה נחדה בשני עולמות לא מנאחי לשון זה לא כד"ר ולא בילמיתו וממא שטעמא דלישאל הוא ומ"ש בגמ' מכות (י"א ע"ג) שהיו עממותיו מגולגלין בחרון מפני נדוי עה"ב הי' דמשעת מיתה דאזיל ליה האי עממא מקרי פה"ב ובפ' האשה שהיא עושה לרבי (ס"א ע"ג) אמריין קורא בעלות לפע"ב ופי' גדולי האחרונים ז"ל הבא לאחר מיתה . ואפי' הי' אמת . נאמר שגדוי הפע"ל הוסיף עקב או יוסף ונדוי הפע"ב לא הוסיף שפרין לא חל ולא היה בידו להפרו ואין לומר בזה נדוי שהותר מקאלו הותר כלו ששני נדוים הם וכ"כ הרמב"ן ז"ל במשפט התרת החרם שלו ובנדון הוא שאמרת שהמנהג קד אמר יחא בנדוי אם יעלה לפ"מ מסיים הי או מת . אפי' נדה בפ"י עמנו מת אינו מגודה לפע"ב שאין במשפט מה שגרה עמנו מת שיחא מגודה לפע"ב אלא שיחא גופו בנדוי בפע"ל אפי' מת שיסקלו את ארוננו כדיון מת בנדוי כדאי' באבל רבתי (פ"ה) ועוד שהוא כבר אמר שהוא באומרו מת היתה כונתו אם יעלה מת וכן משמע לשון ואין אלו לריבין בזה לפתח נדרים להחמיר ופירושן להקל שברי סתמו כפירושן להקל שהזכרת המיתה היתה לעיני הפליה לא לעיני הגדוי . ויש כעין ראיה לזה בפ' מי שמת (ק"ג ע"א) בהבית מנחתא דרבי כתי' בה בבית ובמות ואמרי' התם דכתי קאמר מפתח ועד עולם אפי' רב דפלגי בהבית הכה מודה דהתם דליכא למימר דהוי מנחת ש"מ אמרי' דמאי דקא מדבר מיתה היינו דלא תהוי מנחת בריא וחוקי ככסי בתוקת נותן אבל כדכונא בזה ודאי מפתח ועד עולם קאמר :

שאלה עג

עוד שאלת ס"ח שהיין שלו כלם הרגל השמאלית דבקה בדקיקות לא צפוי עם הגו והגו יחא חזן מהרגל כזה פ' חס ראו לפוסלו משום הכי' חית"ן או חס י'ש להכירו משום דהפרדת רגל הכי' ח' אינה אלא לספרי דוקאחי ועלה בדעתך לתקן הכי' כן ולהטיח הכי' של האזכרו' ולא הניחך לך להכשיר עד שמלך ב' ובפתי' אמתה אותך :

תשובה תחלת כל דבר יש לומר שאם חיתוק לא חס ולא טעם קורא אותן חית"ת הרי זה פסול משום הכי' חית"ן וכדלמריין בהקומץ רבה (כ"ט ע"ג) רמי בר תמר דהוה רמי בר דקלי הפסיק ליה כרעא דו"ו דויכרוו אחא לקמייהו דר' זירא ח"ל זיל חייחי ליה יוקא דלא חס ולא טעם חי קרי ויהוה כשר ואי לא פסול ואם אינה דומה ממש לחי"ת ואין בה רישות אחר אלא שהיא דבוקה אלו היה הרבן פשוט שהדבוק' הוה פוסל משום הכי' חית"ן היה הדין בזה למחוק רגל הכי' כן ולכתבן בסדרו' ואפי' של האזכרו' ואין לחוש בזה למחיקת השם שהרי לא נתקדש השם ואפי' שהספור נתקן לקדשו ה"ל כמתפסין בפני מומין למנוח שלא חלה בהם קדושה . ועוד שאין חיבור מחיקה אלא כשמתכוין לחמוק אבל כשמתכוין לחקן אין בזה חיבור מחיקה והכי איתא במס' סופרים (פ"ה ה"ו) דגרסיק התם אבל הדיו ששפכה ע"ג הכתב מותר למחוק שלא היתה כונתו אלא לתקן אבל ליטא דגמ' מעכב על ידינו לפשו' כן דלמריין התם (מנחות סג) דספרי דוקאחי תלו לכרעא דה"ל משמע מהאי ליטא דלמנוח מן המוכרח בלכר אמר

חומר לה לסתור וחי' הדין אלו נכנסו כהלכתו והמחוק רצויהם הוא מוחק
אח הכס שנכתב כהלכתו. ומלחמי בירושלמי בפי' דמגלה (ה"ט) בשמי מקומי
ר' ירמיה בשם ר' חייא בר רב ר' סימון תרומתו אמרי תורת הראשון
לא ר' ה"א שלהם ומ"ס שלהם סתומים הא סמ"ך סתום זה סיפוי של
לפסול ס"ת מסי דבוק' רנל ה"א כל שאינה דומה לחי'ת ממש שברי לא
כל הדוד' שרין כפתיחתה ואלו היה פטוב דבר לא היו הדוד' עושין בך.
ודין דחי'ת למימד הכי וחי'ת למימד הכי הי'תהו כמות שסוף ולא הגע
בו שום יד כשום תקף ויהיו קורין בו כמותהו עד היום שאפי' ס"ת הפסול
ממצי טעמו הפסול כמות' שקורין בו ומנכרין על קרי'תו ויש להם רח' כזה
והנה להם לישתלם שפ"ס שאינם נביאים הם נביאים ואין לי פנאי להחריך
יותר . אחיך שמעון בה"ד נאמן זל"ה :

בגמיה אל היר בנימן עפאר יצי

שאלה ער שאלת מי שקדש תשה על ידי שלוחו ולא בדרך ברכת הרוסין
 ושם שנית לקדשה בשעת כשואין אם יש לברך ברכת הארוסין
 אם לא :

תשובה דע כי מן הדין היה לברך ברכת הרוסין קודם שיקדש ככל
 ברכת המלות דבש' עובר לפשייתו כדחמריין בפי' דפסחים

(ו' ע"ב) חי' יהודה חמר שמואל כל המלות כן מנכר עליהן עובר לפשייתו
 ומייתי לה בפי' לולב הגזול (ל"ט ע"א) וכן הקורא את המגלה (כ"א ע"ב)
 וכן עברי פסחים (ק"ט ע"ב) וכן הקומץ רבה (ל"ה ע"ב) וברכת הרוסין
 בכלל ברכת המנא' היא כדמוכה בירושלמי דברכו' (פ"ט ה"ד) דגרסי' התם
 כל הברכו' כן מנכר עליהן עובר לפשייתו חת מן הקדושין כנפילה ומה
 שזולתו מכלל זה הקדושין כנפילה פירש הטעם הרמב"ן ז"ל לפי שאין לברך
 על המנא' עד שתהא מוזמנת לפיו וכחותה שפה הוא עם האשה כמטה
 ואסור לברך משום ולא ידעה כך מרות דבר ולא הגריבו לנפול הוא כנגדו'
 והיא כנגדו ומ"מ מאן ללמוד בקדושי כסף וספר שיש לברך עליהן עובר
 לפשייתו שלא הוליתו מכלל זה אלא קדושין כנפילה מהטעם שהבדלתי. ויש מי
 שסובר שהברכה שהזכירו בירושלמי אינה קדשו כמלותיו ולונו על העריות
 דהיא אפי' בקדושי כסף וספר בחר קדושין מנכרין לה אלא ברכה אחרת
 היא שיש לברך קודם הקדושין כשאר המנא' והיא אשר קב'ו לקדש את האשה
 וכן העירו בס"ד יחיאל מפריח ז"ל בך כן כשקדש את האשה וזה חי'ו נר'
 שלא מלינו כסח ברכה זו בשום מקום. ובפי' דכתובו' (ח' ע"א) שהזכירו
 ברכת הרוסין והשואין למה לא הזכירו זאת כמו שהזכירו בפרק ר' אליעזר
 דמילה (ק"ל ע"ב) ברכת על המילה עם שחר הברכו' שמנכר המל והאכ.
 ומנא' הפולס ג"כ חי'ו כן וגם לברך אקב'ו לקדש את האשה חי'ו כהן לפי
 שכל מנא' שאין עשייתה גמר מלותה חי'ו לברך עליה ולכן אין לנו מנכרין
 לפשו' לילית כדל' בפי' החכ"ד (מ"ב ע"ב) וטעם זה כ' הרמב"ן ז"ל או מפני
 שאין מנא' לקדש אלא מפני מלות קיום פריה ורביה וחותה מנא' יכול להתקיי'
 בלא קדושין אם יקח פלגס וטעם זה כ' הרמ"ש ז"ל אלא דלא חותה ברכה
 שזכיר בירושלמי היא חותה שאנו מנכרין ולפי' יש לבר' חות' קוד' הרוסין
 כדמוכה התם וכדכתבינא וכן מלואו בתשובה להרי"ף ז"ל וכ"כ הרמב"ם ז"ל
 בפי' מה' אישות כל המקדש אשה בין פי' עמנו בין פי' שליח לריך לבר' לבר'
 קודם הקדושה או הוא על שלוחו ואח"כ מקדש ואם קדש ולא ברך לא יברך
 אחר הקדושין שזו ברכה לנפלה כי'ד מנכר אקב'ו על העריו' וכי' זה היה
 נראה מן הדין אבל מנהגו חי'ו כן שברי' או מנהגין לקדש ואח"כ לברך ולריך
 לתת טעם למה והראב"ד ז"ל כשהגותיו כ' בלשון הזה. אמר אברהם אין לנו
 אומרים אלא מקדש ואח"כ מנכר והטעם מפני שהדבר תלוי בדעת האחרים
 שאם נתמך האשה בלא תרלה היא הברכה לנפלה עכ"ל וכן הרמ"ד ז"ל
 בהגותו מנהגו לברך אחר הקדושין וכ"כ הגאונים ז"ל ונחטו טעם לדבר שאם
 יברך קודם הקדושין שמה לא תתלה ונמלא שברך לנפלה וכן ראוי לעשות
 פכ"ל וכ"כ אחרים ז"ל ובודאי שהירושלמי יקשה להם ז"ל דמהתם מוחב כהרי'א
 קדושין חי'ו כן לריך לברך כשקדש בכסף וספר וכן י"ל מתלמודא דין
 פפי' דכתובו' (ו' ע"ב) דלי' התם מאן דלא חתים בה וקאמר' עמ' מידי דהוה
 אברכה המנא' והפירוש משמע דעובר לפשייה היא כשאר ברכת המנא' אבל
 התום' לתנו טעם אחר לנמנא' לפי שלא חמרו דמנכרין על המנא' עובר
 לפשייתו אלא כשהעושה המנא' הוא המנכר אבל כשהאחר הוא מנכר אין
 לו לברך קודם עשייה זה כתבו הם ז"ל. וז"ל טעם כהן דבר דמנא' אחר
 הברכה לא יעשה המנא' ולא יקדש האשה ונמלא כפי'ך חותו אחר ברכה
 לנפלה אבל כשהוא עמנו מנכר כרי' בידו לקדש ולשמה לא תתלה היא ונמלא
 שברך לנפלה אין לחוש משום דחיתתה ככל דהוא ניחא לה ויותר משאלי'ם
 רואה לישא אשה רואה להגשא כ"ל עממם ז"ל. והעי' שבין חי'ו ונשואין
 חמרו בגמ' בפי' דכתובו' (סס) דחיישינן דילמא' הדרא' בה שאני התם שכן
 מלינו אשה מורדת על בעלה אבל בין פשטה ידה לקבלתה אין לחוש. ואני
 חומר עוד שהרמב"ם ז"ל הפירו' על מדותיו במ"ס שאם בירך אחר שקדש
 שהוא ברכה לנפלה שאפי' היה הדין וחת לברך קודם שקדש אם קדש ולא
 ברך למה לא יברך אחר חי'ו ונשואין ואפי' היה הוא עמנו המנכר וכי' מי שחלה
 חפלין ולא בך עובר לפשייתו לא יברך אחר שהיה והלא כל זמן שלא
 שברה מלותו עדיין חיי קורא בה עובר לפשייתו וכן בזמן אם לא בך כיום
 דלשון מנכר כיום שיי' כדל' בפי' בכל מערבין (מ' ע"ב) ובפי' לולב וערבה
 (מ"ז ע"ב) והוא עמנו ז"ל כ' ג"כ בפי' מה' ברכו' העושה מנא' ולא בך
 אם מנא' שערין עשייתה קיימת מנכר אחר כשיתיה וחס' דבר שערב הוא
 חי'ו מנכר כי'ד הרי שנחטפין בזילת מן שר' חפלין או איפשר כעובד ולא
 בך תחלה חוזר ומנכר אחר שנחטפין להתטפף בזילית וכן מנכר אחר שלבש

חפלין להיה חפלין ואחר שיבש כסופה לישב כסופה וכן כל כיוצא באלו
 פכ"ל ומתנה למה לא יהא דין הרוסין כיוצא באלו. שמה החומר זו אינה דומ'
 לאלו שאלו עדיין מנותן קיימת וזו כיון שקדש כבר עברה המנא' והיא חיי'
 שברית חפלין ולא בך. וחלון שאינו מנכר ובודאי שאנו דעמו ז"ל. אבל חיי'
 נראה כן שאלו היה מלות הקדושין מנא' תלויה בפלגה ולא דבר אחר היה
 הדבר כן אבל מלות הקדושין אינם מנא' עומדת בפלגה אלא מנא' שרי'
 מתרת האשה לנפלה אחר שיפשה בה מעשה אחר והוא מעשה הרוסין שאלו
 קדש פי'ם שלא לנטע אין כהן מנא' כלל ומפני זה לנו מזכירין בברכת
 הרוסין עין החופה ואלו אומרים והתיר לנו הפשוטות פי' חופה וקדושין
 וגו' נומר שהרוסין חי'ן אלא מפני זה ומפני זה אין לנו מנכרין אקב'ו
 לקדש את האשה וכיון שכן כל זמן שלא נכנסה לחופה עדיין מלות הרוסין
 קיימת ומנכר עליה ודומה למי שחל שכל זמן שלא פרע מנכר על המילה
 עדיין לא נגמרה המנא' משום דק"ל מל ולא פרע כאילו מל לא וכאן נמי אם
 אינם כל זמן שלא כנס עדיין מלות הרוסין היא קיימת ולפי זה אם לא
 בירך בשעת הרוסין אין ל"ל שיכול לברך אחר הרוסין מיד כמנהגו אלא
 אפי' נתאחרו הנשואין זמן מרוב' יכול לברך כל זמן שהיא ארוס' ולא כנס ולא
 מפני עמנו של בעל המנהגו ז"ל שפי' מידי דהוה חכמי' דם שאם לא כסה
 בשעת חמיסה ורשמו יכיר לפולס חי'י' לנכו' דלא דמי כלל
 דבי' כימי' דין הוא שיברך דכיון ששאר הדם מגול' עדיין לא התחיל
 במנא' כימי' ובודאי שגרי' לברך בין שחי' סמוך לשחייה בין ש' מוסלג
 דעובר לפשייה הוא אבל בברכת הרוסין לאחר הרוסין שכבר התחיל במנא'
 הרוסין וגומר מעשה הרוסין וארי' היא מאורסת גמורה אלו היינו מנכרין
 לקדש את האשה כמו שאנו מנכרין על כסוי' הים לאו עובר לפשייה הוא בברכת
 הכיסוי' אלא הטעם בברכת הרוסין שיכול לברך אחר הרוסין הוא שיוון
 שהרוסין לורך הרוסין הם כל זמן שלא נגמר מעשה הרוסין עדיין
 מעשה הרוסין קיים ומנכר עליו אלא שפי' סמוך לשחייה בין ש' מוסלג
 הרוסין מיד שאין יכול לברך עד שעת הנשואין דומה למי שלא בירך אחר
 בשעת פשיית הסוכה ולולב שגרי' לברך בשעת שחור' יולא כמנא' היא ואם
 בירך שלא בשעת פשייה ושתת מנא' לא ילא ולזה לנו מנכרין זמן על הלולב
 ב"ע ב' שהוא ספק אפי' שפירכנו עליו ב"ע חי' ומהל לא תפלה חותה ברכה
 ל"ע ב' כמו שהיתה עולה אם בירך בשעת פשייה אלא דבש' או שעת עשייה
 או שעת המנא' ואם ב"ע שפי' הוא ז"ל הרה' ז"ל חול הוא וחותרה ברכה
 לא היה בשעת עשייה ולא בשעת מנא' ע"כ לריך לברך בשעת מנא' ב"ע
 שפי' . ה"ל בברכת הרוסין אם לא בירך בתחלת עשיית המנא' דהיינו בשעת
 הרוסין חי'ו מנכר עד שעת גמר המנא' דהיינו שעת הרוסין אבל מ"מ
 בשעת הרוסין חייב לברך אם לא בירך בתחלת עשיית המנא' דהיינו שעת
 הרוסין וכן היה הסכמת גדולי' הראשונים והאחרונים ז"ל ובלשון הזה כתב
 הרא"ש ז"ל בפסקיו. ורבינו נכ"ס ז"ל הורה אם לא בירך ברכת הרוסין יברך
 בשעת יישואין עד שבע ברכו' וכן מסתבר וכן מלאחי בנימוקי' תלמידי' ה"ל יונה
 שכתבו משמו ודמה אותו למי שלא בירך אחר חילתו שח' ומנכר אחר חילתו כ"ז
 שלא נתעכל המנון שחמשי' (ברכות ל"א ע"ב) וכן ה"ל אפי' שערב זמן מרובה
 כל זמן שלא נגמר ההיתר מנכרין וכו'ן שאין ההיתר נגמר אלא פי' החופה
 יכולין לומר הברכה בשעת הרוסין עכ"ל. ובפי' אכן העור (ס"ן ל"ד) כתוב
 כן גם כן ואם לא כסמוך על חלו על מי כסמוך ותורחתינו היא . ודע
 כי בכאן כשקדש השליח לא היה אפשר לנו לברך ברכת הרוסין לפי שלא
 נתקיים שליחו' הקדושין אשר היה לריך שיתקיים ואפי' שרעת הרמב"ם
 ז"ל שפי' דבשליחו' קדושין אין לריך עדים מ"מ לריך שהשליח יחמר לו השלח
 קדש לפי אשה פלונית אבל אם לא חמר לו כן אלא כשער שליחו' וספר שליחו'
 לא נתקיים אין כאן שליחו' מקומו' ואפי' בירך על קדושו' ואין לנו יודעין אם
 הוא שליח אם לאו וכ"כ שדברי' הרב ז"ל לא נראו להרשב"ד ז"ל ולא לרב רבי'
 משה הכהן ז"ל ולא להרבה מהאחרונים ז"ל אבל מזכירין הלכה למעשה בכל
 שליחות קדושין שימנה המשלה שליח בפני עדים ואם לא מינכו בעדים אין
 קדושו' קדושין ואם מינכו בעדים ולא נתקיים עדותו כד"ל אם לא אחר
 וקדשה חוששין לקדושי' שני מדרבנן שהלכיו קיום סערו' אפי' דמלוארי'
 חתומים על השער נפשה כמו שנתקרה פדוהן כ"כ כדל' בפי' דגטין
 (ג' ע"א) ולפי זה אין לברך כלל על קדושי' השליח וכו'ן שהמשלה לריך
 לקדשה פסם אחרת קדושין המוליחין כל ספק ודאי לריך לברך על אותן
 קדושין אפילו לדברי' האוסרין אם נתקדשה קדושין גמורין ואפי' הדי'ם
 השליח למשלה שהוא קדש לו שאלה היה כיון שלא ידע זה מפי' עדי' הקדושין
 לריך לקדש קדושין אחרים שאין הודעת השליח מחזיקה מאורסת לפי שאין
 דבר שבערוה' שחו' מנ' ודומה למי שקדש את האשה בלא עדים שאפי' שפיהם
 מודים אינה מקודשת כדל' בפי' האומר בקדושין (ס"ה ע"א) וזו הדין מ"מ
 אם נשאת ולא ברבו ברכת הרוסין אפי' שחסר מנא' היא קיימת לן דברבו'
 אין מעבדו' במנא' וארי' זה כמי' שפשה מנא' בלא ברכה שיש לו שבר קלוה
 כהלכתה ולא הפסיד אלא שבר ברכתה. ודע כי מעשה ביר' לא ידע ככאן קא'ם
 שקדש ולא בירך ובשעת יישואין לייתו לברך ברכת הרוסין ויהי' זה עפני'
 גדולים והודו דבר ופשטה הוראה מן' לאחר מכה' בשאר מקומות. וגדולה
 מוחת מלאחי' בספר מלות קטן שרבי' טוביה ז"ל הורה באותן ששואין חי'ו ורוסין
 ומנכרין ברכת הרוסין ואין עושין יישואין עד זמן מרובה שגרי' לחזור ולברך
 בשעת הרוסין ברכת הרוסין מפני הללו שלא יחמרו העי'דים שם בנישואין
 ולא בחי'ו'ן זאת נשאת בלא ברכת הרוסין ובודאי שזו קולא גדולה היא
 ואם יש להקל בך אינה אלא כשנתקדש' פי' שליח דמנא' דק"ל (קדושין
 מ"א ע"א) מנא' בו יותר מבשליחו' או איפשר להקל בך לקדש הוא בעמנו
 למנא' מן המוכרח ולברך פסם שיי' ברכת הרוסין זה איפשר להקל ואפי'
 הכי

הכי מלא שאלו לנכד כלל שברי מקודמת גמורה היתה וכבר ידך ודך יחזור ויפד אכל ודאי אם לא יכיר בקדושת ראשונים ים לנכד בשפת ישראלין בין קדש פטש שנית בין לא קדש :

סבתאגים אל היין אשר שם יצו

ענין ער רחמי הברש' שהביא המורש' לתבוע מסולימאן מה שיש בידו מהאלמנה בת שלמה לוי והיחומה בתה והיא מתוקנת כהלכתה וכבר בזה כנאן ההרשאות מאותם גלילות חסרות מלא חסירו' תנאין שאין שוות כלום ואלת הברשאה לא יחקר כל זה אלא מה שעכבי מלכות הגרזנע המ' הוא כי כתוב בהפסוק מינוי האספרופוס שהרשו המורשה כי מפני שיש תביעה לאלמנה על יכסי בעלה מנו לה כ"ד אלו האספרופוסין ואלו דברים כפולאים מאל ש"מנו כ"ד אספרופוסין לגדולים זה לא מנאל בשום מקום ולשון התלמוד הוא אספרופוס לריקני לא מוקמיין כדאי' בפ' המסקיד (ל"ט א') ויש לנו לומר לזה על ד' מלית השיר ומה מכורה קודם לכן יולאה שאינה מכורה אינו דין שלא תמכר וכן כנאן אם קטנים שיש להם אספרופוס כשהגדילו ככל כה האספרופוסים כ"ש שאין למנותו עליהם וכיון שאין לאספרופוסין אלו כה האספרופוסים המורשה שבה מתכן אין לו כה לתבוע נכסים המשועבדין לאלמנה כיון שיש לה בהן תביעה ואפי' יבא הרשאת אספרופוסים היתומה לוי ששעבוד האלמנה קודם לירושת היתומה ושעבודה חל אף על המעטליין כתקנת הגאונים ז"ל כמו שכתב רי"ף ז"ל בפ' מילת האשה ואף על המלה חל שעבודה ואפי' שהיא רחוי לפני ירושת בכור. קרויה מוחל לענין כתובת אשה כדמוכה בפרק הכותב (פ"ד ע"א) ובפרק האשה שנאלו לה וכספי וגם יש נאות אחרת והאריכו בזה המפרשים ז"ל בפ' יש מוחל וא"כ אין כה בידי לבסוף עד שיבא בהרשאת האלמנה ג"כ שהיא תמנהו בעלמ' מורשה פלס. ודע ג"כ כי ההפסוק לא יארה צפוי וגם כל העפסות שראיתי שנעשו בכל אותם גלילות הם שלא להלכה כי הם עושין כמו שפוסין פדי ימשאל ששי עדים מטפסין שטר זה אינו כשר בדיונו שלרף לעשו' בזה מעשה כ"ד וכתבו כמותכ תלתא כדאי' הויא כלל קיום שטרות שלרף ג' כדאי' בפ"ד דכתוב' (כ"ב ע"א) ודין ההפסוק הוא כדן קיום כדמוכה בפ' גט פשוט (קס"ח ע"א) גבי הא דתנן מי שמתקן שטר חובו וגו' וכן בפ' שבעת העדו' מוכה כהדיא דפקבלת עדות בעיני ג' וכן כ' הרב בעל העיבור ז"ל וכן הראב"ד ז"ל כהדיא דמי שנמתק דפ' גט פשוט וכן כתבו המפרשים ז"ל וכן הוא מסודר בטוסה הפסוק שטר לראשונים ז"ל. ואיני יודע אף כעולם ז"ל מכל אלו הארצו' שזו מכת מדינה היא והפסוק שבעת שנים אינה אלא כפר מפי עד שהוא פסול כדאי' בפ' שבעת העדו' ופ' אחד דיני ממונות וכפ' זה כורך ולא יתן ליכתב ואסור להסתוותו משום אל תשכן בהליך עולה כדמוכה בפ"ד דכתובות (ט"ו ע"ב) אלא שבאות ההפסוק' שעל ענין זה אין לתמוה כל כך לפי האותם החתומים בשטר המועפס חתמו בהפסוק אכל מ"מ מאן דחית לעומקא דרינא יודע שגם זה אינו כהלכה וזה שאם השטר המועפס הוא כשטר עדות אין ראין לפשו' שטר אחר לפי שכבר פשו שילוחות כדמוכה בפ' התקבל (ס"ג ע"ב) ובפ' גט פשוט ואף אם השטר המועפס הוא מעשה כ"ד אין שיש מהם יכולים לעשות הפסוק ממנו עד שיטופרו שלישי עממס זה והתבאר בפ' גט פשוט (קס"ח ע"ב) גבי הא דתמרינן התם שנים שהעידו כ"ד זה וגו' מהו שיהא אחד מכל בית דין וכו' ולטרפו דמשמע מהתם שאפילו דבר שהועד כ"ד לרף שלשה מהכ"ד שהועד בפניהם לריימו ויודע אני שלא כל אדם מאותם הקרויים חכמים בדורנו זה יבין זה ומה אם כפשוטו' הם עושים מה יפשו כאלו הדברים שלריים בקראו' ופלומו' ומה שכתו' בהפסוק זה והתימנא ביה תרי מגו ארבעה שהיינו חתומים בשטר לא תיקן כלום בזה שלא יש בו ג' בהפסוק ומה שהיו ג' או יותר בשטר הראשון אינו מועיל למה שפסוקה ובענינה המעשה פ' ולא הספיק השלישי לחתום עד שמת או שהלך למדינת הים אמרינן גמ' בפ' ב' דכתוב' (כ"ב ע"א) ובפרק גט פשוט (קס"ח ע"ב) שלרף לכתו' כמותכ תלתא כדאי' הויא וחד לימתי כד' שלא ירח' שהיו כ"ד תנאין לקיים שטר' בשנים אכל אם לא היו נקיים או בהפסוק אלא שיש הם פסולים הפ"פ שהיו ג' בשטר המקריים לו המועפס. ומה שהגו הסופרים לכתוב והתימנא ביה תרי מגו תלת הויא וכו' ממקום אחר דכפ' חלו מניחות (ל"ב ע"א) אמרינן ז"ל אייתי לי תלתא או תרי מגו תלת דפלגת קמיהו ומכאן למדו לעשו' כן בקיומין או בהעפסות שלא להטריח לחתום ג' ויש כותבין דמקנהא חתימתן לתלת וכן הוא כנע מליה כסדו' הראשונים ז"ל אלא שמלריינן להחתיים ג' ואינו כראש. אכל מ"מ לרף שישבו ג' נקיים או בהפסוק והלבין בעלמא תרי מגו ארבעה הוא תימה דהא קיימא לן אין כ"ד שקול :

סאזונה לפלגד אשר שם יצו

ענין עם רחמי נסה שטר שלימות הראשון הקרוי והשני הארוך ושיהם כשרים האחד לא נפסל מפני קאורו והאחרון לא הוסיף הכשר מפני חריכותו והנה יש בחתרון הארוך קנין מה שאין כן בראשון ובמינוי שליחו' ולא כניסול מודעא אין אלו לרייבן אלא שאם כתב בו קנין לא הפסיד וכבר כתב זה מפורש הרמב"ם ז"ל בפ"ה מה' מזירה ובתורה הגט לראשונים ז"ל לא כתבו קנין במינוי שליחו' הולכה. ואיני רואה חסר מהשטר הראשון אלא שהיה לו לומר שהוא יותן לו רשות ליטו' לה בכל מקום שמאלצה אלא שאין זה משכב שכיון שבעת כתיבת הגט היתה דרה בתנע' ושאם נמסר אין מייחוס בדבר כלל ואין נפסל שטר שלימות זה מפני טעמה זו. ומה שהוסיף בשליחו' האחרון הארוך בענין ניסול המודעא שהוא פוסל העדים המעידים בטול הגט מופסת זה הרשב"א ז"ל חדשו וטוב הוא לכתוב אכל אם לא נכתב אין אנו מושיעין לשמא יבואו עדים ויעידו שבעל כוונת המודעא ולא היה להם לפסול שלימות זה מפני חסרון זה סוף דבר לכתלה טוב הוא שכתבו שטר שלימות והולכה כנסה האחרון הארוך. אכל מכיון שכתב בנסה הראשון לא היה להם לפסול ולעכב מסירת הגט מפני זה וכ"ש שאם פעם אחרת נתגרשה אשה בחיות נסה שאין להם להוציא לעו' על הניסין הראשונים וכו' היו מושיעין בעלי הגמרא ואומרים (גיטין ה' ע"ב) ח"כ אמה מוילאלעו על ניסין הראשונים :

ענין פ ועכשיו אשוב למה שכתבו לך שראוי לך לעשות ראשונה כתבו שיהא הגט מפורט. ורחמי רבינו האי גאון ז"ל כתב שכן מנהג אכל אם נכתב בלא שטרטו' מתגרשת בו. שלא מלינו שטרטו' אלא בכתבי הקדש (גיטין ו' ע"ב) ובגט מלינה' (יבמות ק"ו ע"ב) מפני שלרף לכתוב בו פסקוקים אכל כנע כתיבות לא מלינו ואע"פ שהמנהג הוא כן וכן ראו' לפשו' אכל אם נכתב בלא שטרטו' אין מלריינן לכתוב גט אחר מפורט :

ענין פא עוד כתבו שיהא מנין השיעור' כראוי' לומר שהיו ג' וגם בזה המכו' העולם בקלת מדרשו' לעשו' כן ובכתוב קלת החכמים ז"ל (תוס' גיטין ב' ע"א ד"ה המביא) סימן לדבר גט בניגמריא שיש פשר אכל כבר כתבו גדולי האחרונים שאם פיתה או הוסיף אינו נפסל בכך אע"פ שכתבה ראו' לעשות כן שלא לשנו' מהגן של ישראל. אכל אם כה לפיינו פסחו' או ביתר אנו מוסרינן אותו לכתלה ותתגרש בו שאין למיין זה זכר בשני התלמודים כלל :

ענין פב עוד כתבו שלא תלא מהשקה לחון כלל יפה עשו בזה שאם כתבו בו חון לבס' יש לחוש שמה אחר שחתמו העדים הוסיפו בנע מה שהוא חון לבס' יש אוסרינן שני אותיו' יש מקפדין אפי' באות אחת אכל אי כתבתי בתשובה שזו חומרה יתירא היא ובסופם לא מייסל מה כהבי'. ובתורף פבליין אם מה שהוא חון לבס' גלילין מפקיד משמעו' מה שהוא חון הגט אם נמחק כן כתבתי. ואי רוצה לומר שאם כתוב חון הגט סייע וחון לבס' ד"ה" הרי הגט הוא פסול שלרף שיהא שם האיש שהוא סעדיה כהך הגט וכיוצא בזה ואיני יודע הגט הראשון אם הוא יולא חון לבס' דבר שהוא מתורף הגט שאם כן יפה עשו שפסלוהו ואם לאו יבליין היו להכשירו ומה שלא רחמי' איני יודע :

סאזונה לפלגד אשר שם יצו

ענין פג עוד כתבו לך שלא תוסיף על אותו נסה שכתבו לך כלום זאת האזהר' לא היתה לרייבן שאין דרך להוסיף על נסה הגט ולמה יזכירו ואפי' שאם יתווספו בו ענינים אחרים שאינו נפסל בכך וזה לרף פירוש ארוך ואיניכס לרייבן לו והזכירך על תליית הדין וקופין ואין הדין שזה כהדין עם הקופין' כי בקופין הוא כבר בלא שום ספק כלל. ובהדין ח' חינוק שאינו חתי' ולא עש קורה אותה ה"א הוא כשר. ואם הוא קורה אותה ח"ה מתורף הגט יש לפסלו כגון שיכתבי סעדיה או שמחה וכיוצא בזה או שכתב למתך שהזכירו מזה הגמ' (גיטין פ"ה ע"ב). אכל בהדין אחרות כיון שהם בעופם הגט אין הגט נפסל בכך ולא יבא אלא שלא נכתבה אותה תיבה כיון שהיא מהעופם אין לחוש לה אכל מ"מ יפה עשו שהזכירך מזה לייב' כן לכתלה' ומה שהזכירך

שאלו יש חלק שם קרוב הדבר ליפסל מהשש שמה יפשו שטר בחיות חלק אכל אם אין חלק כלל אלא העדים החיילי לחתום מרגש השיטה אין כנאן משש כלל בין חתמו בשטה אחת זה אחר זה בין חתמו כב' שיטות זה חתם זה ודבר זה מפורש הוא בדברי הראשונים ז"ל :

שאלה עז עוד שאלת כדת משש וישראל אם לרף להיות בשטה אחת לבדה או אם יכול לפרצו עם סוף הגט :

תשובה דע שחז' אומרינן (כ"ב קס"ב ע"א) שאין למיין משט' אחרות' של שטר לפי שלפסמים העדים אינם חותמין סמוך לשטר ומרחיקין שטה אחת ושמה אחר שחתמו העדים יצאו אותה שטה ומפני זה אין למיין משטה אחרונה ואם השלים השטר באלמנע שטה וחתמו בכותה שטה העדים אז למדי' משטה אחרונה וכן אם כתוב בו שרייר וקיים למיין משטה אחרונה ובגמ' (גיטין פ"ה ע"ב) אמרו שלרף שיהא בנע ודין דיהוי ליכי מנאי ואם אין למיין משטה אחרונה א"כ כשהשלים כל הגט מתחלת ודין עדי ישראל בשטה אחת ה' איפשר לפסלו אכל כבר כתבו הראשונים ז"ל שכיון שכתבו בו כדת משש וישראל למיין משטה אחרונה שהוא כמו שרייר וקיים הכתוב בשטר' ולפי זה אין לפסול גט שיבא כדת משש וישראל מעורב בשטה אחרת ואפי"כ נהגו הסופרים לכתבו בשטה אחת לבדה וכן ראו' לעשו' אכל אם לא נכתב לבדו אין הגט פסול מפני זה ותתגרש בו :

ענין עח עוד שאלת בענין שם פירו ושם פיריה אם לרף לכתוב מקום הלידה אם לא כבר כתבו הראשונים ז"ל שעכשו שאין אנו יודעין מקום לידתו ויפיק דירתו אנו כותבין מקום עמידת רגליהם בשפת הגט וכן נהגו :

ענין עט רחמי נסה שטר שלימות הראשון הקרוי והשני הארוך ושיהם כשרים האחד לא נפסל מפני קאורו והאחרון לא הוסיף הכשר מפני חריכותו והנה יש בחתרון הארוך קנין מה שאין כן בראשון ובמינוי שליחו' ולא כניסול מודעא אין אלו לרייבן אלא שאם כתב בו קנין לא הפסיד וכבר כתב זה מפורש הרמב"ם ז"ל בפ"ה מה' מזירה ובתורה הגט לראשונים ז"ל לא כתבו קנין במינוי שליחו' הולכה. ואיני רואה חסר מהשטר הראשון אלא שהיה לו לומר שהוא יותן לו רשות ליטו' לה בכל מקום שמאלצה אלא שאין זה משכב שכיון שבעת כתיבת הגט היתה דרה בתנע' ושאם נמסר אין מייחוס בדבר כלל ואין נפסל שטר שלימות זה מפני טעמה זו. ומה שהוסיף בשליחו' האחרון הארוך בענין ניסול המודעא שהוא פוסל העדים המעידים בטול הגט מופסת זה הרשב"א ז"ל חדשו וטוב הוא לכתוב אכל אם לא נכתב אין אנו מושיעין לשמא יבואו עדים ויעידו שבעל כוונת המודעא ולא היה להם לפסול שלימות זה מפני חסרון זה סוף דבר לכתלה טוב הוא שכתבו שטר שלימות והולכה כנסה האחרון הארוך. אכל מכיון שכתב בנסה הראשון לא היה להם לפסול ולעכב מסירת הגט מפני זה וכ"ש שאם פעם אחרת נתגרשה אשה בחיות נסה שאין להם להוציא לעו' על הניסין הראשונים וכו' היו מושיעין בעלי הגמרא ואומרים (גיטין ה' ע"ב) ח"כ אמה מוילאלעו על ניסין הראשונים :

ענין פ ועכשיו אשוב למה שכתבו לך שראוי לך לעשות ראשונה כתבו שיהא הגט מפורט. ורחמי רבינו האי גאון ז"ל כתב שכן מנהג אכל אם נכתב בלא שטרטו' מתגרשת בו. שלא מלינו שטרטו' אלא בכתבי הקדש (גיטין ו' ע"ב) ובגט מלינה' (יבמות ק"ו ע"ב) מפני שלרף לכתוב בו פסקוקים אכל כנע כתיבות לא מלינו ואע"פ שהמנהג הוא כן וכן ראו' לפשו' אכל אם נכתב בלא שטרטו' אין מלריינן לכתוב גט אחר מפורט :

ענין פא עוד כתבו שיהא מנין השיעור' כראוי' לומר שהיו ג' וגם בזה המכו' העולם בקלת מדרשו' לעשו' כן ובכתוב קלת החכמים ז"ל (תוס' גיטין ב' ע"א ד"ה המביא) סימן לדבר גט בניגמריא שיש פשר אכל כבר כתבו גדולי האחרונים שאם פיתה או הוסיף אינו נפסל בכך אע"פ שכתבה ראו' לעשות כן שלא לשנו' מהגן של ישראל. אכל אם כה לפיינו פסחו' או ביתר אנו מוסרינן אותו לכתלה ותתגרש בו שאין למיין זה זכר בשני התלמודים כלל :

ענין פב עוד כתבו שלא תלא מהשקה לחון כלל יפה עשו בזה שאם כתבו בו חון לבס' יש לחוש שמה אחר שחתמו העדים הוסיפו בנע מה שהוא חון לבס' יש אוסרינן שני אותיו' יש מקפדין אפי' באות אחת אכל אי כתבתי בתשובה שזו חומרה יתירא היא ובסופם לא מייסל מה כהבי'. ובתורף פבליין אם מה שהוא חון לבס' גלילין מפקיד משמעו' מה שהוא חון הגט אם נמחק כן כתבתי. ואי רוצה לומר שאם כתוב חון הגט סייע וחון לבס' ד"ה" הרי הגט הוא פסול שלרף שיהא שם האיש שהוא סעדיה כהך הגט וכיוצא בזה ואיני יודע הגט הראשון אם הוא יולא חון לבס' דבר שהוא מתורף הגט שאם כן יפה עשו שפסלוהו ואם לאו יבליין היו להכשירו ומה שלא רחמי' איני יודע :

ענין פג עוד כתבו לך שלא תוסיף על אותו נסה שכתבו לך כלום זאת האזהר' לא היתה לרייבן שאין דרך להוסיף על נסה הגט ולמה יזכירו ואפי' שאם יתווספו בו ענינים אחרים שאינו נפסל בכך וזה לרף פירוש ארוך ואיניכס לרייבן לו והזכירך על תליית הדין וקופין ואין הדין שזה כהדין עם הקופין' כי בקופין הוא כבר בלא שום ספק כלל. ובהדין ח' חינוק שאינו חתי' ולא עש קורה אותה ה"א הוא כשר. ואם הוא קורה אותה ח"ה מתורף הגט יש לפסלו כגון שיכתבי סעדיה או שמחה וכיוצא בזה או שכתב למתך שהזכירו מזה הגמ' (גיטין פ"ה ע"ב). אכל בהדין אחרות כיון שהם בעופם הגט אין הגט נפסל בכך ולא יבא אלא שלא נכתבה אותה תיבה כיון שהיא מהעופם אין לחוש לה אכל מ"מ יפה עשו שהזכירך מזה לייב' כן לכתלה' ומה שהזכירך

דאמרינן בעירובין (י"א ע"ב) ומיימי לה כפר' התקבל (ס"ד ע"ח) דאומר לשלוחו לא וקדש לי אשה ומת השליח שהוא אסור בכל הגשים שבעולם משום דחוקה שליח עושה שליחותו הקשור הם ואומר ח"כ כל קטנות דעלמא שיש להם אב שממו אחר כן או שהלכו להם למדינת הים יאמרו שמה קבל האב קידושיה משליח זה ותירצו שאין חיבורו של זה המשלח בכל הגשים שבעולם מדינתו דלפולס לא חיישין לאשה שמה נתקדשה אלא קנסא בעלמא דקנסיה רבנן להאי משלח שפשה שלא כהוגן למוות שליח לקדש אשה סתם וכיון דקנסא הוא לדידיה קנסיה דעבד שלא כהוגן לאחריי לא קנסיה ואע"ג דבגמ' תלי טעמא משום דחוקה שליח עושה שליחותו לא קדש אשה סתם דקנסיה רבנן דכיון דחוקה שליח עושה שליחותו לא היה לומר לו לקדש אשה סתם וכיון דעבד הכי אפי"ג דלית לן חוקה משום הכי מיקרי שלא כהוגן וגם הרמב"ן ז"ל סובר כן אלא אלא שמתן טעם אחר למה הוא אסור בכל הגשים דלאו משום קנסא הוא אלא משום דינא . והפילו הכי קטנות דעלמא שיש להם אב ומת האב מותרות משום דאוקמיניהו אחזקתייהו ובהזקת ספרות הן ואין חזקת שליח מולאית' מחזקתן מחזקת אב נמי שאינו מקלקל את בתו דאלו קבל עליה קידושין ארדווי הוה מודע לה כדי שלא תקלקל וכן נרא' הסכמת הרשב"א ז"ל . וכן כ' בעל העיטור ז"ל בהל' מיאון . ומ"מ בין שיהיה אסור' משום קנסא או מדינא מדברי כולם נלמוד שאין לאסור קנסא שהלך אביה למדינת הים אכל נעמידנה בחזקת פטירה וכו' שיש מחמירין בזה ואומרים לדע"ג דקיימא לן בפ' כל הנט (ע"ח) דנשמת מת לא חיישין הא חזקתן הם (שם ע"ב) דלשמה ימות חיישין והיא דלית לן למיתא בהל' קנסא שיש לה אב כמדינת הים ועדיין הוא חי שמה יקדשה אכל המתירין דומין את זה ואומר דכי חיישין לשמא ימות היינו דוקא במדי' דכי מלית חיל חיבורא למפרע הילכך בכל שעתא ושעתא חיבא למיתא לאיסור' דשמא ימות פתא ונמלאת בהאי שעתא שהיא שעה אחת קודם מיתתו אסורה וכל לשמה יקדש ולכשיקדש לא חיל חיבורא אלא מהאיא שעתא דיקדש דכיון דלא חיישין לשמא קדש כל שעתא בחזקת התירה קיימא וכן נרא' גם הסכמת הר"ש ז"ל בפ"ב דקדושין והרמב"ן ז"ל דחוקך להחמיר אם האב הוא חי בפ' המקדש במדושי ומלשון שאלתך נר' שזו גדולה היא וח"כ כיון דליכא למיתא לשמא יקדש מותרת היא אפי' לדברי המחמירים :

שאיורוך שיהא כל אות מקיף אותה היירי לכתחילה ראו לעשו' כן . אבל הראשונים הפסידו דיעבד . וכן הפסידו הרמב"ם ז"ל והרשב"א ז"ל שאין הפסדת אותיו' מעכב וכן בתוס' (יט"ן כ' ע"ב ד"ה ל"ג) יש להם בזה ראייה עגמל'ומה שהאיורוך שתייה כן חיבה נפרדת מהצד' שלא ידעו ב' חייב' נקראו' אחת יפה עשו . שאלו לריבין שמינוק שאינו לא חכים ולא עפש יכול לקרותו אכל אם אינו יכול לקרותו אינו גט . וגם בזה נראה שיש חילוק בין חורף הגט לטופס הגט ותורף הגט הוא הדבר שאם לא נכתב בגט הוא נפסל . והוא מקום הזמן ושם האיש ושם האשה . והרי את מותרת לכל אדם . ודין דיהוי ליכי מינאי וגו' והשאר נקרא טופס וכשם עירו ועירה אם נראה כבלבול הכתיבה שיזוי השם כגון שכתבו במקום תוים תם או במקום מיוקרא מנוקרא הוא פסול ואם אינו נקרא יפה נרי הוא כמו שאינו ואם אינו בגט יש מכשירין ויש לחוש להחמיר בשם עירו ועירה כמו בשמ' ושמו וכן היה מושג הרמב"ן ז"ל :

ענין פד עוד האיורוך שיהא כדת משה וישראל בשעה אחת וכבר כתבתי למעלה הנהרה לי בזה . עוד האיורוך שיחממו הפדים בשעה י"ג וח"כ לריך שיהיה כדת משה וישראל ממלא כל השעה בחותיו' רחבו' שלא תשאר חמי' שיעה חלק והם לא פירשו לך זה . וגם איפשר לחתום הפדים בשעה אחת עם כדת משה וישראל וכן אלו נוהגין כדי שיה' בגט כולו עם ערוי ב"ב שיעו' אכל מה שאמרו הם ג"כ כגון הוא ובלבד שתייה שיעה י"ג מלאה כלה מכת משה וישראל בחותיו' רחבו' . ומה שהאיורוך שלא יחממו הפדים זה תחת זה . זה היה אם חתם הראשון אחר כדת משה וישראל כאלמנע שעה או און ראו השני לחתום תחתיו שלא ישר חמי' שיעה חלק כדת משה וישראל חלק אכל אם כדת משה וישראל כסוף שעה והתחיל הפד האחד לחתום בתחלת שעה י"ג יכול הפד הב' לחתום בשעה י"ד תחת הא' וכן הדין ד' ת"ס ז"ל וכבר כתבתי זה למעלה . ואמרו שאין לריך לכתוב מותרת כי אם מותרת איני יודע למה כי עיר לשון נקבה הוא וכן מתא' לריך לכתוב מותרת ומה שהשימוך שכתבת מיינאה על המתקן וגם השימוך על התלוי הרמב"ם ז"ל הכשיר כל זה בטופס וכן הפסידו עמו האחרונים ז"ל וכן מלאו בתוספתא ובתורף ודאי פסול ומיינאה אינו מהתורף :

ענין פה עוד האיורוך שהעדים לא יהיו קרובים לא לאיש ולא לאשה יפה עשו בזה ונריך לזכור מזה הדין . ועוד לריך שלא יגם קרובים זה לזה ואע"פ שהם לא האיורוך מזה אלא מקורבת האיש והאשה וגם מה שהאיורוך שיהיו העדים יודעים לקר' הגט ושיחממו הם בעולם . יפה עשו בחמייה אכל מה שהאיורוך שיעשו לקרותו זה טעו' הוא דמשו' ענין אשה הקלו בגט שיהא אחד קורא לפניהם אלא שהרמב"ם ז"ל (פ"א מה"ג הכ"ג) החמיר שיהיו מכירין לשון הגט והם לא האיורוך מזה כלל והאיורוך ממה שאין לריך וגם האחרונים ז"ל כתבו שאם חיים מכירין לשון הגט ויחממו אותו להם יספיק זה . ומה שהאיורוך שעדי שליחות האולכה לא ישיעו עדי הגט או תימה גדול ממה ומאין להם זה ולמה לא והלא דבר שגריך שיהי כתי עדים אמנו אפילו הראשונים הם האחרונים או אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים ושלישי מלטרף עממה ולא היה דבר זה כדאי שיעשו בו אפילו התלמידים הקטנים אדרבה היה לריך לחזר אח' מיעוט עדים במקומות שישושיקן מועטים שרובם קרובים זה לזה והיאך איפשר שיהיו במאוזנה ד' עדים כשרים מלאים כקהל קטן ורובים הולכים לכפרים לא ראו יפה בזה לא מפי ההלכה ולא מפני שום מנהג . וחומרל בעולם ודברים שאין להם עיקר כלל (כג"ה) אמה' הרב בנו זלה"ה אמר בתשובה שהדרך הישרה שיהיו עדי הגט הם עדי השליחו' ויעשו קודם כשטר השליחו' ונמלא הגט מתקיים מאליו שאין כותבין הקודם בגט ע"כ וכן היו נוהגין בני דודי י"ע וכן היה נוהג אדוני אבי זלה"ה וכן אפי' הייתי נוהג כ"כ"ה הם . ומה שהאיורוך שיחממו עדי הגט כפי עדי השליחו' טעות גוררת טעות ולמה לא זה לא נמלא כשום מקום וכי מי שמוסר גט לשלוחו לריבין עדי השליחות לירע שכתבו וכתמו לשמה זו טעות היא והלא הרמב"ם ז"ל (פ"ו מה"ג ה"ד) כתב שאין בנימי שליחות של הולכה לריך עדים וכ"ש שאין לריך שיערו על הגט שכתבו וכתמו לשמה . ואע"פ שהדין חכמים חלקו עליו לומר שגריך עדים למיני שליחות האולכה לפי שאין דבר שבעררה סמות משים אכל שיהו עדי השליחו' לריבין לירע שהגט נכתב ונחתם לשמה זו טעות גדולה היא אלא השליח לריך שיהי' עומד עליו כדי שיוכל לומר כפי' נכתב וכפי' נחתם והם לא האיורוך על הריך והאיורוך על שאינו לריך . ומה שהאיורוך שלא יא' הכעל משם מתחלת כתיבת הגט עד שיהא נחתם יפה עשו מחשש שמא יבעל' הגט ומה שהפסידו הם עד שיהא ימסר ביד השליח אלו היתה שם האשה המתגרשת היה יפה לעשו כן עד שימסר ביד האשה אכל במסירה ביד השליח לא נגמר המעשה עדיין ויכול לנטלו ע"ד שיעה הגט ליהי' וכן היה ראו לומר שאלא יא' משם עד שיהא נכתב ונחתם ויקבל עליו חרם שלא להוליח לעו על הגט ואחר כך יכולין ליתנו ביד השליח שיהי' שם ויכתבו השליחות בו ביום או אחר זמן און קפידא בזה ונריך שיחממו העדים זה כפי' זה :

שאלה פו שאלת לנאר לך ת"מ בפ' כל שעה (מ"ב ע"ח) אמר רב הונא אשה לא תלוש אלא כמים שלנו דרש רבא אשה לא תלוש לא

בחמה ולא בחמין ולא בחמי חמין ולא כמים הגרוסין פ' ששאלו בו ביום איבעיא להו עברה ולשה מאי מר זוטרא אמר מותר רב אשי אמר אסור וקיימא לן כרב אשי כי בגמרא לא נהנו טעם לאסור מים שלנו ובקלת ספרי המחברים ז"ל מאלת שנתנו טע' בזה לפי שניקם הוא מכלל ימות הגשמים כלילה והמעיינות והבורות והמחילות הם מעלות הכל ולפי' חשו חכמים למי בורות והמעיינות במקום שאין להם נהרות ונראה לך מזה הטעם שמומח ללוש כמימי הנהרות כששאלו בו ביום אע"פ שלא לנו ונחש"י בזה מפני שמאלת בקלת חיבורים שאוסרים בפ' ללוש כמי הנהרות אם לא לנו ואיך יודע על מי חסומך על זה אלו על זה וריתא לפסוד על דפמי בזה :

תשובה הטעם שמאלת אסור מים שלא לנו שהוא מפני שחממה מהלכת כשיפולי הרקיע דברי רש"י ז"ל הם כפירושיו ובפ' מי שיהי' נפסח שני (ז"ג ע"ב) אמרינן הכי בגמ' דחמה מהלכת בימות הגשמים כשיפולי הרקיע כלומר שהיא מתחממת תחת הארץ יותר מימות החמה לפי השלילות ארוכות והו טעם חמימות מימי הבורות כימי הגשמים והוא ז"ל פ' מיס הגרוסין שמה גרוסין מן המולידא והוא כלי נחשת ותלוי על החור ככל שעה ונחשתו ענה ואפילו שם אור מים ששאלו חמין או פורשין אכל הרי"ף ז"ל פ' הגרוסין ששאלו בו ביום ודברי רש"י ז"ל כמי' הגרוסי' נרא' יותר נכונים שמליו לשון גריפה כחלים כירה גרופה וקטומה (שכת ל"ז ע"ח) ומולידא הגרוף (שם מ"ח ע"ח) ולא מליו לשון גריפה כשאיבת המים אלא שהמפר' ז"ל פירשוהו מלשון נחל קישון גרסם ולפי' פירושם משום הכי קרי להו גרוסין לומר שטעם חיבורן הוא מפני שמתחממן כשעת שאיבתן על ידי תנועתן כדרך המים הנגרי' ששגריין כסלעים שהם מתחממן ומחוך ב' פירושים אלו יא' המחלוקת כמימי נהרות אם לריבין ליהי' אם לאו שלדברי הרי"ף ז"ל שאוסר מים ששאלו בו ביום מטעם השאיבה המתחממת בתנועה אין הפרש בין מימי נהרות למימי בורות ומעיינות שכתובין יש תנוע' כשאיבתן ומוסקי' על מימי בורות יש כמימי הנהרות תנועה כהגרתן . ולפי' דברי רש"י ז"ל שפ' טעם מים שלא לנו מפני חמום החמה כבטן הארץ היה אפשר להחיר מימי הנהרות אכל כבר כתבו הראשונים ז"ל שאין זה נכון שהרי מ"מ חום השמש מכה עליהם כל היום ושיטעא שאסור ללוש בהם ומה שהולרן רש"י ז"ל לטעם הלך החמה כשיפולי הרקיע אינו אלא מימי בורות כטמוןיים הארץ ואין חום השמש מכה עליהם כלל והיה איפשר להחיר לולי טעם זה שחממה מהלכת כשיפולי הרקיע והחום שולט כבטן הארץ אכל כמים המגולין לשמש דבר פשוט והוא שאסור ללוש בהן עד שילינו כשרי חום השמש יוגע בהן וכו' ודאי יש בהן קלת חמימות . ובערוך ערך גרף כתב שמי דעות בני נהר אפילו לפירושו שפ' מים גרוסין ששאלו בו ביום והכריע הרב ז"ל לאיסור וכן מסתבר וכבר היו קלת מהתלמידים נוהגין קולא כבאלו כמים שנתמלאו בכרכה כל הלילה והיו נותנין טעם בזה לפי שלא הכה בהם השמש ביום והרי לנו בתוך הכרכה ומה לי לנו בתוך הכרכה מה לי לנו בתוך הבית ונערתי

תשובה תוס' ז"ל התירוה להגשא ולא חיישין שמא קדש אביה דכמיא

שאלה פז שאלת קטנה ששכית לכן העכו"ם זה ל' שים ופדיתם אותה והיא בנייכם עד עתה והיא רואה להגשא אם יש לחוש שמא קדש' אביה בעיניה קטנה כי רחית בין המפרשים ז"ל והמחברים מחלוקת בזה בקטנה שרף אביה למינת הים והשאיבה אמה או אחיה אם קידושיה קידושין ואי חיישין לשמא קדשה אביה :

ברשך אל היר שמואל הלאי יצ"ו

קונטסינא אל הדין ה"ר פיפון בה"ר רוד ג'גאר יצ"ו

כ"ה

כ"ה

בהם וטפות הוא יניח שטר מסתן אחרין יאלו בחילתם בליה ומסתמו של רש"י ז"ל י"ס לבור וקף מסתם פשטיה שכחב הרי"ף ז"ל. וקף נמימי השחין אסרתו לנוש שהרי המחילות והפילו המתחפות יש בהם הכל והמים מתחלפין ושומר נפשו ירחק מהם ויאל לנו מזה שלדברי הכל מי נהרות לריכס לינה ואין בין שני הפירושים בזה כלום הלא לפנינו פברה ולשה דמסקין דלסבור יש בין ב' הפירושים הפרש בזה שלדברי רש"י ז"ל פברה ולש' נמים שלא לנו אינו אסור דלא אסקין בנמי' שפברה ולשה דלסבור הלא במאי דדרש רבא דלשה לא תלוש לא בחמה ולא בחמי חמה ולא בחמין ולא נמים הגרושין שיש בהם חוס האש לפי פירושו ז"ל. אבל נמי' רב הונא אשה לא תלוש הלא נמים שגנו לא אסקין ענה דלש פברה ולשה דליהוי אסור ולפי דברי הרי"ף ז"ל שפי' מים הגרושין מים שלא לנו הם פברה ולשה נמים שלא לנו הפת הבורה וזוהו אנו חוששין להחמיר בדעת הרי"ף ז"ל אפי' שפי' לא רש"י ז"ל נר' יומר ללאורכ כפי' מים הגרושין כמו שכתבתי אבל לישאל לך דייק כותיבי שאי' המים גרושין הלא המוליחור הוא הגרוף הלא שגם בזה יש להקל לפי מה שפרש"י ז"ל דהאי פברה ולשה אסור הוא משום קאסא מפרי שפברה על דברי חז"ל דדוקא במיד הוא דלסבור אבל בשונג מותר כדלמריקן כפי' שני דייס (י"ז ע"א) לפבר והאפי' מ"ט לשבת אבל אינו נראה כן לדעת הגאונים ז"ל דלאו משום קאסא אסריקן ליה הלא משום חשש חימוץ ואפי' בין בשונג בין במיד אסור ואפי' דלמריקן פברה ולשה לא מוכח מהכל דבמיד הוא דלא אשכחן כי האי לישאל בשונג עבר והאפי' כפי' דשבת (ג' ע"ב) ולא במזה של מזה בלבד נאמרו דברים אלו בדעת קאח מן המפרשים ז"ל הלא אפי' במי' של כל שפכה נאמרו הדברים שלא מפני שימור מזה בלבד הריכיו ליה הלא מחשש חימוץ ולפי'ן זה אף במזה של כל שפכה יש לחוש :

שאלה פח עוד נתקשתי במה שמלאת במדרש קינות בספוק על כר כן פוריה ור' עקיבא שראו שועל יולא מביה קדשי הקדשים וגם הוא מוזכר בפסרי פי' עקב ובנמי' בסוף מכות (כ"ד ע"ב) שאמרו שם שאוריה נתגנה לין פרה תמרה ולא מלאת כנראה זו כנראה אוריה ואוריה זה לא לא מלאת לו כנראה :

תשובה דע כי אוריה זה הוא אוריה בן שמעיהו מקריה יפריס אשר כרגו יסויקים כמו שכתוב בפסרי ירמיה וכוונתו היתה על חורבן הבית כנראה ירמיה כתיב וגם איש היה מתגנב בשם ה' אוריהו בן שמעיהו מקריה יפריס ויהננה על העיר הוואת ופל המקום הזה את כל דברי ירמיהו וכוונתו ירמיהו סיחה על חורבן הבית כמי' ונחתי את הבית הזה כהא שילט וגומר וכוונתו זו היתה דומה לנבואת מיכה שאמר לין שדס תמרה גומר כמו שכתוב שם סמוך לנבואת ירמיה מיכה המורשתי הית נביא בימי חזקיה וגומר לין שדס תמרה גומר וכן אי' כנראה זו כפי' מיכה ודמו שם נבואת אוריה לנבואת מיכה כמו שכתוב שם בסמוך וגם איש היה מתגנב בשם ה' וגומר ולפי' שני נבואות אלו של אוריה ומיכה וירמיה הם דומות זו לזו לפנין חורבן הבית ומיכה פי' שהחורבן יבי' במרישה אמרו בזה המדרש שאוריה אמר לין שדס תמרה שנהבאיים אפי' שאין דבדיהם דומין זה לזה בלשון ענין הוא שזה אמרו בלשון אחד זה אמרו בלשון אחר וכדלמריקן כפי' וחלו בן הנחמקין (פי' ע"א) כגון אחד פולה לכמה נביאים ואין ב' נביאים מתגנבים כגון אחד פולדיה אמר דזון לך השיאך ירמיה אמר תפלתך השיא אותך דזון לך זהו פי' ענין זה וכן פי' רש"י ז"ל :

קובשינו אל החכם היין היר מיפון ניגמר ישמרוהו אריום

שאלה פט שאלת ראוין הפיר בפריסם שהוא קנה ריאה אחת משמפון בחוקת כשר' וחל"כ מלא בה סירכא לפי דברו מנב האומה לנגוקו שפוסה אותה פרפה אמנם הריאה לא נאה לפניכם וראוין הקונה איני נקי בפרישות ושמפון המוכר נקי ואמר כי סירכא היתה מתחוק לחתוך והם מכחישים זה את זה בסירכא היכן היתה זה אומר מנב למקום שפוש' אותה פרפה זה אומר מתחוק לחתוך :

תשובה הוי יודע דעך אחד בהכחשה אינו כלום והכי אסקינא בוסוק כפי' מי שקלא (ל"א ע"ב) נבי עד אחד אומר נטמאת ועד אח' לא נטמאת וכפי' עגלה פרופה (מ"ז ע"א ע"ב) נבי עד אחד אומר ראיתי את הכורג ופי' אומר לא ראיתי והכי אמרי' בקידושין כפי' האומר (ס"ה ע"ב) דרך תימה ופי' אה הכחשה מי מתימן ומיהו דוקא בראיתו בנת אחת כדליתא תחם וכן פסק הרמב"ם ז"ל בכל' סוקה (פ"א) ובהל' רואה (פי' ס"ג) וכין שטרין הוא כן בזה הכדון שגלו שיהיה בנת אחת זה אומר כהמה זו אסורה היא שאני ראיתי סירכא האוסרתה זה אומר לא ראיתי וחזונו סירכא לא היתה הלא מתחוק לחתוך הרי אין כאן עדות כלל והרי זה כהמה' שנאכד' יריה שלה קודם שפדקה שהרבה מן הגדולים היו מתירין אותה כדמוכה כפי' חין לין בירושלמי (ט"ז) דגרסי' תחם באו זאבים ונסלו בני ממים וחלולם כשהו והש' לומר שמה' יקנה הריאה חזקה בני ממים כשר' ובגמרא דין נמי חיכא רואה כפי' אלו פרפות (מ"ט ע"א) דלש' בריאה תלין לקולה דלסקי' תחם דאי אסקינא ריאה היכא דמתשמע' ידא דסכחא תלין לקולה דהא תלין בואז ובתבו כחוספת דמפשה בא לפי רש"י ז"ל והתיר ורבותיו היו מוכיח בזה להחמיר והוא כשיב לפניכם התמול אכלנו חלבנו ועכשו נחזיק אותם פסידים ואמרי' ז"ל כפי' כדחזויו וטעם הוא וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפ"א מ"ט שמי'. תמ' רואה נכסד התחומה וכספר המלות הקטן שאין מקילין כן הלא בגי'ים ופולסי' וכן קלה מהאחרים מחמירים בזה שלא לפרסם כפי' שם אחר קולה או יביתו לאלל כבדיקה בריאה ולפי' הית' פשיהם שאמרי' :

תשובה פגונתא דר' יסוד' ורנן היא כפי' יוחסין (פ"ד ע"א) אם טאב לחמן על בנו לומ' ממנר טאב אם לאו דתנן תחם האומר בני זה ממנר

רענן דברך מה שדמית זה לאחד או' נתגרה ואחד אומר לא נתגרה כדמיתו כשת איש קח מספדי והכל נמי תריוכו כשרכה קח מספדי זה דמיון שר"י הוא דתחם תריוכו בלסורא קח מספדי והכל לא מספדי בלסורא כלל הלא אחד דשם פרכה אינו אסור כמו שהוא אסור שם אשת איש דליכא סירכא דשרי' וליכא אשת איש דלא אסריה ומת' שלמרת שאין בנאמנותו של עד אחד בלסורין חילוק בין לורכא מריקן לעם הארץ יפה אמרת דגבי נשר שנתפלס מן הפין הטלו המפרשים ז"ל בין בלורכא מריקן בין כפי' הארץ שרי' בפרישות פינא אפי' דגבי מליאה לא מהדריקן בפרישות פינא הלא ללורכא מריקן דגבי מליאה חיכא למיחש כפי' דלמנא משקר ובליסורין ליכא למימר הכי דהא רחמנא סימניה וגבי מליאה נמי אי לית הנאה מיניה לחמן כן היא הסכמת האחרונים ז"ל אפי' שלא היתה כן דעתו של ר"ה . הלא שיש לומר כנדון זה ששייבס אמרו חמת שהסירכא היתה בין גב לחתוך ופי' נפיהו נרצח בחתוך דודאי כשרה שרי' בהמה כמינה טבחה היא זה לא ראה הנפיהו ואמר שיהיה בנג ממס וכיוצא בזה מלינו בעלי בגמרא פושין כפסחים (י"א ע"ב) ובסנהדרין (מ' ע"ב) כדי שלא תהיה הכחשה בין הפדיוס זה ראיתי לך קדקך בדברך מ"מ בהכמה מותרת היא מן הדין הלא שהמתיר במקום זה חפ"ב :

ומה שיש לפנין בזה הוא אם היה הדין כן אלו בלא להעיד זה אחר זה או יש הפרש בדבר זה בין בנת אחת לזה אחר זה כמו שיש הפרש ביניהם לפנין שחית' סוקה ופריפת פגלה שאם בא המתיר הראשון ה"י נר' שהין דברי האוסר הנה אחרון כלום והבהמה מותרת שהרי כשהמלי' תורה פי' בלסורין להחיר האמינתו כדכתי' ושחט את בן הבקר כמו שפי' רש"י ז"ל ריש גיטין (ב' ע"ב ע"ג) ובק"ל דחולין (י"ד ע"ב) או מטעם שאם אי' אחר אומר כן וכן אדם מתחכסן אלא חבירו כמו שפרש"י ז"ל כפי' האשה רכס (פ"ח ע"א) וכן הוא בירושלמי דמסקת כליוס והתורה כשהאמינה לנדה מדכתי' וספירה לה לעומה להחיר האמינתה . וכליוס הכי הרי הראשון למדה כיו' כשיים והאחרון האוסר הוי עד אחד ואין דבריו של אחד במקום שיש ודומה ממש לעד אחד אומר נטמאת ופי' אומר ראיתי את הכורג שזה הוא שהאמינה תורה לא האחרון . והענין אינו הלא אם האוסר בא ראשון והמתיר בא אחרון אם דומה לפי' שבא ואומר לא נטמאת וחל"כ בא הכי' ואמר נטמאת אם לא . שאם הוא דומה לזה הפדות היא כפי' דהוא בנת אחת דעד אחד בהכחש' ללא כלום הוא וחס'י' את הבהמה' מותרת כמו שהפלינו למע' הלא אי' נראה להחמיר בזה כמו שכתבתי . אבל נר' ודאי שאין זו דומה לזו שלפנין עומת' לא האמיני' תורה הלא האומר נטמאת' וכן לפנין עגלה פרופה לא האמיני' הלא האומר ראיתי הכורג משום הכי' אם בא הראשון כיו' כשיים והמתכחשו הוי אחד במקום שיש ואם בא אחרון או בלא בנת אחת אינו לחמן אבל לפנין אסורין בין לאיסור בין להחיר בין אחד נאמן שאפי' שלא התרצה התורה לזו הלא להחיר וכדכתיב' בלא ספק הדין שפי' אהמנת' לאסור הוא מן החור' . וכ"ש הוא שאם להחיר נאמן ק"ו לאיסור ודבר הכל בק"ו דאורי' הוא שארס דן ק"ו מעלמו . והכי איתא (בכריתות) (ירושלמי סופה פ"ו ע"ב) שפי' נאמן לומר חלב הוא זה והאכלו לוקה אפי' שלא בחזק האיסור הלא פי' ע"א וכן כתב הרמב"ם ז"ל בהלכות שנגות (פ"ו ע"ב) ובה' פסדהרין פי' ע"ג וכן כתב הר"ה"ש ז"ל בפסקיו כפי' המקין ואפי' בא האוסר ראשון והמתיר אחרון הוי בנת אחת או כתי' כתי' עדים בלכחשות או את זו והרולה להקל יקל ורדו' להחמיר יחמיר ויאל לנו מזה שאפילו בא המתיר ראשון והאוסר אחרון אם אסרה חכם לא מיקרי מויק כיון שיש בידו רשות להחמיר בכלים בנת אחת וכמו שכתבתי . ומה שהפליתי עלי' בזה הוא מה שהפליתי אחת אפי' שלא הבאת הראיות שהבאתי הלא שאלת דנת כפסק זה להחמיר ואין לנו לדון כן הלא כשהרי' בפנינו ונפלו לנו ספק כסירכא זו או כפרפות אחר שהלכין בו להחמיר ככל ספק דאורייתא אבל כשפשו שהי' הספק מממת הכחש' לא הי' לך לדונו להחמיר הלא כאלו אין כאן עדות כלל ככל עדות המכחשת והי' לך להפמיד בהכמה בחוקתה ובחוקת היתר היא עומדת עד שיודע לך במה כפרסה והרי לא נודע לך דמתי חזית דסמכי' דהאי סמוך דהאי וזוקק דאורי' היא אפי' בסירכות הרי' כדילפינן מפרס ארומה ימשפח המשתלה כדאי' כפי' דחולין (י"א ע"א) ומה שדמית אות' לכ"א אומר בה' בעליך ועד אחד אומר לא מת דלא תיגשא אינו דמיון יפה לדמיוסם להחמיר הלא כי תחם והדמיון ביניהם הוא להפמיד בהמה' בחוקת' ואשה בחוקת' ותהי' בהכמה מותרת והאש' אסורה מ"מ האומר' כהגון נפשיה מפני הגדר ולא יאונה ללדיק כל און ותו לא מירי . אחיך שמעון כפי' כמה זלתי' :

ברשך אל היד שמואל בר רוד חלאי יצ"ו

שאלה צ שאלת אשה נואפת והיא מעוברת אותה ולד בשם מי יקרא בשם הנואף או בשם הבעל כי נרא' לך שהרשות ביד הבעל להחזיקו בנבו או לנסוקו ולומר ממזר הוא כי כן כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ו מה' אסורי ביאה ורצית' לפעמוד על דעתו יפה' משפט העובר הוא אם תוכל האש' היות המשפחה לומר לבעל' משה' זה' העובר בנך הוא כדי שיספק בו ובמונותו לכשילד יוהי' מוחזק ככנו ותהי' היא לחמנת עולו או יסי' הבעל נאמן להכחיש' ולא כל הימיה להחזיקו בנבו וגם אם הבעל מתמסס בדבר ועומס פיניו כאלו אינו דואה הכולל להכשירו אפי' שברור לו הדבר שאינו בנו כגון שהיה במדי' הים ונתפסרה מן הנואף :

תשובה פגונתא דר' יסוד' ורנן היא כפי' יוחסין (פ"ד ע"א) אם טאב לחמן על בנו לומ' ממנר טאב אם לאו דתנן תחם האומר בני זה ממנר

עד דן על חזקת חבד לשאלה

שאלה צא תוספת לשאלה על התנאים שנתגלו מעוברת והמרת כי נפת שנתגלת מזה היתה מעוברת כבשי חדשים והכסף הזמר כי לא חלה עליה חלוטו שנוט שגרשה בו' פתמים וכבר היתה מעוברת כי כשיצתה ה' במדינה הים והשפוער חינו מעט ודפתך לומר שהולך ממזר ודלי :

תשובה תורה כהאמרי' לאז לומר על כנו שהוא ממזר כשזומר כנדי ממזר הוא האמינותו אבל באומר על כנו שהוא ספק ממזר אין דבור האז כזה מפלה ומוריד כלום חרש שכן הוא סכרי מהכרת כבוד למדנו זה כדלית' בפרק י' יוספין (פ"ח ע"ב) ובהכרת כבוד אם אמר נדי זה ספק כבוד הוא חינו נוטל בנכסים חלה חלק פשוט כדלית' בפרק יש נוהלין ובס' יש כבוד וכן י' יוספין (פ"ח ע"ב) וכן כ' הרמב"ם ז"ל בפ"ב ונפין ממזר עלמו הדבר כבוד שאין דבור האז כזה מפלה ולא מוריד כלום שאין ספק ממזר חסור לכה בקבל מן הכורה אלא משום מפלה דממזר ודלי חסרה חזר ולא ממזר ספק כדלית' בפ"י יוספין (פ"ח ע"א) וכן כ' הרמב"ם ז"ל בפ"ו מה' יוספין כיאם ואמר שכן הוא כבודו זה שבעל מודה שבה של חשמו חזר ג' חדשים שיצתה לו י' יוספין (פ"ח ע"ב) והולן (ל"ז ע"א) ולפי מה שפעלו שם כנמר' חזר ג' חדשים חי אפשר לפמוד כנדיקה אם היא מעוברת אם לא שצרי על מה ששינוי שם (מ"א ע"א) וכן שאר כל הנשים לא יאשו ולא יחלסו עד שיהיו נכס ג' חדשים . הקשו בגמ' (מ"ב ע"א) ונדקדק בהלכה כלומר שנאמר לאשה שתלך על גבי פטר תיחזק ואם היא מעוברת יראה מקום פסיקותיה עמוק יותר משאר נשים לפי שהולך מכבד'ן קן פירש"י ז"ל כשם כדי שירש בנה בנכס' כפ"י בן העלוני שם . וכ"ש שאשה מזה מחפה עלמה מצפ"י כדי שלא יוליא' מתחת ידו בלא כלום ובס' אמרו (שם ק"ח ע"ב) חלה וכלן מנות ותולות כבעליהן . ולא עוד אלא אם' אמרה לו שזינת' והיא הרה לזנוים והוא האמינה והאסרה עליו וגרשה אין טעמו טענת כרי לשוי להטות עובר ממזר דשמה פיריה נת' כחמר רדו' להפקיש טענת כרי לשוי וכדלית' בשילתי' גדרים (ג' ע"ב) והביא' הרמב"ם ז"ל בהלכות קדושין בפ' האומר ובס' ג"כ ביבמות והרמב"ם ז"ל כן בפ' כ"ד מה' חישות וכוון שכן אסילו נאמין לבעל בכל מה שטוען שלא נה עליה אלא קודם לגירושיה כ' ימים או ג' כיון שלא היתה מעוברת מג' חדשים אין זה יכול לטעון כנדי שזה העובר הוא ממזר ודלי ואפי' דגמ' קרו לוי כרי עבדיא כדלית' כנדי' (כ' ע"ב) דלמריקן החם ובריות' מחס המגורד' והפושט' ל' חלו בני חשפ' מרות וכו' כדלית' החם כלומ' שהולך הזה יש בו פרכוב . ספק בן ז' לאחרון בן חשפ' לראשון וכתבו הרמב"ם ז"ל בפרק כ"א מלכו' יוספין כיאם רדין הכן שילד ספק בן חשפ' לראשון ספק בן ז' לאחרון משורש הוא ביבמו' בפ' משלין (ק' ע"א) שזומין עליו כל הספקות כדלית' החם זהו לאשה שגאח' ולא שבה' אחר כפלי ג' חדשים חבל לאשה שזינתה וכבעלם שזינתה שזינתה חזר בן ז' חדשים יש לבן ההוא רין אחר דלית' יופי דסיבילא ליה דלנוס' ומסותה חינה לרי' להמתין ג' חדשים כדלית' בפ"ד חזק (ל"ה ע"א) ופי' רבא טעמא החם (שם) משום דאשה מזהה מתהפכת כדי שלא תחפכר ח"כ יש לומר כנדיקן זה שהולך ודלי כנו של בעל הוא ואפי' ילדה לוקח ט' מביאה הכופל כיון שבעל כה עליה חזר ג' חדשים אמריקן בן ז' לאחרון וכשר לכה בקבל' ולא כל הימיו של בעל לפעול . והרמב"ם ז"ל ספק כרי יופי וכן הרמב"ם ז"ל בפ' ג' יוספין וכן בספר המלות וכן היא הסכמת הרשב"א ז"ל . חבל רש"י ז"ל ור"ת ז"ל פסקו כרי' יהוד' דס"ל דלנוס' ומסותה לריכות להמתין ג' חדשים דלית' לה מתהפכה יפה יפה וכן היא הסכמת הרמב"ם ז"ל משום דשמולח ס"ל כותייה כהא לפי פירושם ולפי דבריהם ה' לנו לחזק לטובד זה . אלא שזין שממזר ספק מותר לכה לקבל דבר תורה ואין בו יוספין אלא משום מפלה יש לפמוך כה על המכשירין וכן דר' יופי יימוק עמו (גיטין פ"ו ע"א) . ועוד שזה לא נאמר חלה כנדיה שזינתה ואפי' נאח' חבל כדלית' המז' כיון דק"ל (סוטה כ"ז ע"א) דרוב בעילות לבעל והוא אינו יכול לטעמו ממזר ודלי כיון שהולך שבה עליה חזר ג' חדשים אסילו לר' יהוד' הולך כזה כשר הוא ולא כל הימנו לפסקו עליו כממזר סכרי לא מלינו שהאמינוסו כזה וכ"ש שאפשר שהיא יכול' לטעון כנדיה שהוא כנו שאלו מתעבר' מהבעל היתה אשה מחפה פנמ' והוא עוסק ספק וכיון שהוא כשר לכה בקבל הרי הוא כנו לכל דבר ואין לפסקו כנו של בעל כלל דלוליקן חזר רוב בעילות ואפי' שפנים שזינת' חי' נאחמת לומר כנו של פלוני הוא כדעת הרמב"ם ז"ל אשתו שאני . ומלאתי תשוב' להרשב"א בענין אשה שהלך ראוון בעל' למדינת ארם ולאחר כמה ימים חזר לעירו כ"ו ימים לירח תמוז וכשנתייחד עם אשתו אמר לה כשתחזק עסקך לכה חולי פנית שלא כסוגן והיא הסיב' ואם פשיתי מה כך עוד אמר הבעל כי שמעון הואיל קול עליה שזינת' קודם כה הבעל וכחדש כסג' עלינו לה ט' חדשים ותלך וכששמע' ראוון זה חשש הרב' וידל' האש' בעתה אמר י' ימים שקבע שמעון וגם הבעל קודם לדת' כי ימים רבא כה קיימת שיה' רוח' כשהיתה מעוברת כשהיא נענית לחדש' כי ודרך האש' ה' ללדת' לכתף ט' חדשים ולפתמים שהוא עד חרש ה' ועשיו ילד' לר' חדשים דר' ימים שמתח' ללידת הבעל והבעל ה' חושש הרב' לזה ולמה שרא' כרסה פכה אלא שהיא היתה' אומרת שמתחת חולי היתה' כרסה פכה והבעל ה' לומר שכבר מרשעת מלוצה מולי והיתה' האש' עה היא לבעל והרב' ז"ל הסיב' שאם האש' מושג לר' כרי

ממזר חינו נאמן אפי' שיהיה אומרים על הפוער שנמשה ממזר הוא אינם אומרים שר' יהודה אומר האמרים וקיימא לן כרי יאוד' דכרי חסיסקא הלכתא כדלית' בפרק י' נוהלין (ק"ז ע"ב) וכן כתב הרמב"ם ז"ל בהלכותיו וכן ספק הרמב"ם ז"ל כמו שכתב בשאלתך וחיכה מאן דבטי למימר דלח' האז נאמן לומר על כנו ממזר הוא אלא כשי' לו כיים אמרים קסידי יותר ואומר על אחד מהקסדים שהוא כבוד ראשית אורו להחילו פי שנים דממילא כנדיה היותר גדול' מאותו קסן שפשוו כבוד הם ממזרים . אבל היכה שאמר על כנו שהוא ממזר בלא הכרת כבוד לא קיימא לן כרי' יהודה ביהא . ואין זה כבוד מדגרטין ביבמות פי' החולן (מ"א ע"א) מפשה בלחד שבה לפי ר' יהודה וז"ל כנדיירתי בני לבין פנמי . ח"ל נאמן אהה לפסול את פלמך כלומ' דבר לריק ג' ואם נתנייר בניו לבין פנמי עדיין הוא פכוד וחיך נאמן לפסול את בניך וסריקן וליפסול את בניו לא והתיא ר' יהודה אומר יכיר יכירו לאמרים מכלן אמר ר' יהודה נאמן חרש לומר זה בני כבורי ונאמן שנתלמך לומר זה בני כבורי כך נאמן לומר זה בני כן גרושה וכן הלכה ומשייר רב עמדן כרי יחיק דה"ק לדרביך פכודים אהה ואין פדות לפכודים ומשמע שאם היה פדות לפכודים היה נאמן לפסול את בניו ולומר שהם פכודים אפי' שלא ה' פוסלם פי' הכרת כבוד' והלכתא כרי' כרי' יחיק וכדלית' החם בגמ' . וכיון שכן האז נאמן לומר על כנו אסילו אין לו כיים אמרים שיהא כהם הכרת כבוד שהוא ממזר . וכן כתב בשאלתך דרוב אחאי בפ' וארא אלא שאם האש' אומרת לפכודים או לפכוד כנפלאי היא נאמנת להכשירו דלא קיימא לן בפ' החולן (מ"א ע"א) דפכודים ועבר הכה על כה ישראל הולך כשר ואפי' ח"א . וכיון שהאז חינו יכול להכחיש האשה כזה נאמנת והיא מותר לכה בקבל אלא שאינו נוטל בנכס' אצו כלום . וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ' ט"ו מהלכו' יוספין כיאם ופסילו היינו ממוזקים בכן זה שאינו ממזר ואמר אצו שהוא ממזר נאמן כרמוסו בפ' יש נוהלין (ק"ז ע"ב) דלמריקן החם היינו ממוזקים כה שהוא כבוד ואמר אצו על מה שהוא כבוד מבו ואסוק' דלית' יהודה נאמן וכיון דק"ל כרי' יהודה בכה אסילו במוזקין בו שאינו ממזר נאמן לומר ממזר הוא דהא כבוד וממזר כי סדרי ניכור לר' יהודה וכדלית' בפרק י' יוספין (פ"ח ע"ב) וכן חזק' כתב הרשב"א ז"ל דדוקא בקול בעלמא אבל אם היו ממוזקים בעדים שהוא כבוד חינו נאמן על אחר שהוא כבוד ואין זה כהן אלא אפי' היו ממוזקים בעדים כזה שהוא כבוד ואמר על האשן ממנו שהוא כבוד נאמן להחזיק ממזר לגדול . וכן דעת הרמב"ם ז"ל ופירושו זה היינו ממוזק' מפי שהוא כבוד כבוד חינו נאמן לחזור מדפריז לומר חינו כבוד דכיון שהכרי שוב חינו חזר ומגיד והכי מוכח החם בפ' יש נוהלין (שם) דלמרי' החם אמר רבי יוחנן אמר בני הוא וחזר ואמר עבדי הוא חינו נאמן . וכן דעת הרמב"ם ז"ל . והעול' מכל זה הוא שהאז נאמן לו' על כנו שהוא ממזר אסילו בלא הכרת כבוד ואסילו ממוזק בעדים שהוא כשר אלא שאם הוחזק מפי פנמי שהוא כבוד מדבור שהורה לא האמינותו אלא כדבור ראשון אבל לחזור מדבורו לא האמינותו וכנדיקן זה אם קודם שצפק הבעל על אשתו שהיא מזהה הוכר עוברה ונתפרסם הדבר שהיא מעוברת נר' שאינו נאמן לו' אח"כ שאינו מעוברת (מפני') (ממנו') שכיון ששתק מתחיל' הרי הוא כמו שהחזיק' הוא מעוברת ממנו וכיון שהחזיק' מעוברת ממנו חינו נאמן לומר לא באתי עליה כלל וממזר הוא . ואם לא החזיק' מעוברת עד אחר שנתגלת מזהה כזה יכול לו' הבעל זה זמן מרובה לא באתי עליה וכו' ודלית' חינו מעוברת ממני וכו' והרי הולך ממזר ונאמן הוא כזה ואם חינו עוסק כרי אלא שאומר אפי' שבתה עליה כיון שבעל' לאמרים חי' רוח' להחזיקו כנדי כי מי יודע אם הוא כני חם לא . כזה ודלי חינו נאמן לומר ממזר הוא דהא ק"ל אשה מזהה כניה כשרים דרוב בעילות לבעל כדלית' כפוסה בפ' ארוסה (כ"ז ע"א) ובס"ק דחולין (י"א ע"ב) וכן י' הרמב"ם ז"ל בפ' ט"ו מה' יוספין כיאם חשתי אים שאלה עליה קול שהיא מזהה מתח בעלה והכל מרגיין אחריה אין חוששין לכניה שהם ממזרי' שרוב בעילות חלל הבעל וכו' פכ"ל וה"ם חם נמלאת מזהה דמד קספמ' הוא דלוליקן כתר רוב בעילות . ולענין חיוב ממונותיו לכשילד חם הוא נאמן לומר דהרבים אשר כתבת' הרי הוא חייב כפסולו כנו ודלי דין חיוב זה תמלא כה' חישות בפ' כ"א ע"ין עליו . ולענין מה שאמרת חם נאמן הבעל להכשירו אסילו לא כבוד הדבר שהוא ממזר כגון שהי' במדינת הים אם הבעל אומר ודלי לא באתי עליה ואפי' הכי רואה חי' להחזיק עובר זה ממני כדי שלא יהי' ממזר כזה לא כל הימנו שכיון שהורה שלא כה עליה הרי הוא ממזר ודלי . ואם אמר באתי כנפעה ושמתתי מטתי ונתעבר' ממני כזה נרא' שהוא נאמן כל זמן שאין עדים מחזיקין אותו ואם הוא במדינת הים ונתעבר' ואח"כ מת הבעל לא עמד שם במדינת הים ולא ידעו מפי' חם כה עליה חם לא כה עליה חם חוששין לממונות או לא כזה כ' הרמב"ם ז"ל בפ' ט"ו מה' יוספין כיאם שהוא כהזקת ממזר . ויש ראי' לדבריו בפ' י' יוספין (פ"ג ע"א) דלמרי' החם בני אסופי דמשום דליכא חלה מייעוס שהלכו בעפליהם למדינת הים היו ספק ממזר ומשמע דלי לכה למיתלי אלא באותם שהלכו בעפליהם למדינת הים היו ממזר ודלי ולא ספק וכן בפ' הבעל (פ' ע"ב) אמרי' רביה תוספא' אכשר להסו' וכו' עד תריכרי יכירי שאל דלמרי' אשתהויי אשתהוי' (ומי') (ומשמע) דלי לאו האי טעמא ממוזקין ליה כממזר ולא אמרי' שהבעל כה ושמת חבל בעל ה"ג ז"ל כ' בסוף הלכו' גירושין אשה שהלך בעלה למדינת הים וילדה דלא חיישין לממזרו' דלמריקן דילמא אחא בעלה כנפעה ושמת כי הא פוכדא דאכשר דשמולח דלחא כשם ושמת כדלית' בירושלמי וכו' שגאון ז"ל לא אמרה אלא שהבעל מודה כנדי כשהוא עובד חבל חם חינו כהן שמתנה חיישי' (לממזרות כדברי הרמב"ם ז"ל :

לדברי שמעון הכורה עליו וכלומר נס' הלא' בקידושין (פ"ו ע"א) אי מהימנו
לך כדי תרי זיל אפקא ולא אינו חישה לו מותרת ואלו היתה חשבונו . וכן

שאלה צב עוד שאלת לבאר לך מה נס' הרמב"ם ז"ל נפסד מסתבר
אסור רבא ז"ל בלא' ששמש' שמת כפול' ושאלה והרי
כפלה קיים ובה כפלה הראשון ובה עליה והיא תחת כפלי הרי הן ממזר מדברי
סופרים ככל ונחמק לך מפי מה כתב ובה כפלה הא' עליה והיא תחת
השני הרי הן ממזר מדברי סופרים ח"כ אם לא כפלה הא' עליה כפול'
תחת כפ' אין הן ממזר מה י"י' הן ההוא הריה' כשר אם לא :

תשובה הן שנוול לה מהכ' בין כה כפלה הא' עליה בין לא כה עליה
הוא ממזר ודאי מן הכורה ששרי היא פרוה ובכן שנוול מהספר' אפי' ה"ס'
כפילת' כחונס או כשונג הוא ממזר והרי אמרין כפ' האש' רבה גבי הא דתק
(פ"ו ע"ב) האש' שהלך כפול' למדינת הים ובאו ואמר' לה כפול' מח כפול'
הים ושאלת ואח"כ כה כפול' תלז מזה ומזה ולריכה גס מזה ומזה וגו' ובינה
ממזרים מזה ומזה ואמר' פלה בנמ' (פ"ס ע"ב) כשלמח מהכ' הרי ממזר אלז
ואסור כממזרת ומשמש כהדיא דמשי הרי ממזר ודאי מן הכורה ואפי' רבא
שונגת או חונסה בין כפולת כפלי פדים בין כפולת כפול' אחד פ"ס כ"ד
כדמוכה הים ובפ' ארבעה אחין (ל"ג ע"ב) גבי שנים שהולכו שומרים
אמר' דמפרישין אותם ג' חדשים ואמר' כפ' אלמנה לכ"ג (פ"ס ע"ב) דמשי
יוחסן תשמו ומשמש דהוי ממזר אפי' שאלתה כפולת הים כפולת וכן כתב
הרמב"ם ז"ל בפ"ו מה' אסורי מפילא הוא ואפי' דמח' הוי ממזר מדבריהם בין
בזמן בין בארץ בין כשונג הולד ממזר כפול' . ומה שכת' באותו פסק שנים
ממזר אלז אם כה עליה ראשון לא על הן שנוול לה מהכ' אמר כן אלז
שאל המורה הא' קודם שגרש' כ"י הוי הן שנוול לה מן הראשון ממזר
מדברי סופרים דהכי תנן כהדיא (בימות פ"ו ע"ב) ובינה ממזרים מזה ומזה
ופו' בנמ' (פ"ס ע"ב) דכניה מן הראשון הוה ממזר מדברי סופרים ואסור
כממזרה שפרי מן החור' כשר הוא שפרי חשתי הוי חלל חכמים כיון
שהלכיהו' גס מהשרי כדתנן ולריכה גס מזה ומזה פשאוהו ממזר לכן הא'
אם החור' קודם שגרש' כ"י ויהא אסור לכה כהקל מדבריהם ואסור לישא
ממזרת מן החורה שפרי מן החור' כשר הוא . וכיזולמי מוכח כהדיא דהא'
דתנן ובינה ממזרים מן הא' אינו חלל אם החור' קודם שגרש' כ"י חלל
אם החור' אחר שגרש' כ"י אינם ממזרים אפי' מדברי סופרים אפי' שאלת
עליו כפולת השני וכן כ' הרמב"ם ז"ל בפ"ו מה' גירושין ז"ל האש' ששאלת
ואח"כ נמלח בסג כפל או כה כפול' אחר ששמשו שמת אין כפול' הא' ולא
כ"י וזאלך וכו' והולד ממזר מן השני ואם כה עליה האחד קודם שיגרש' כ"י
הולד ממזר מדבריהם פכ"ל וכן כתב הרמב"ם ז"ל כהדושי' בימות כפ' האשה
רבה ובפ' יש מותרות שאין הולד מהראשון ממזר מדבריהם אלז אם כה
עליו קודם שיגרש' השני . וככאל' ביארתו לך מה ששאלת בשאל' אחרת אשה
ששמש' שמת כפול' ושאלת והרי כפול' קיים מה י"י' משפט' ודין זה הוא
כפול' האש' רבה בימות (פ"ו ע"ב) ובפרק הזורק דנטיין (פ"ט ע"ב) וכחז'
הרמב"ם ז"ל בפירוט כ"י גירושין וכתבתי לך זה מפי שאמרת שלא מלאש'
כשום מקום מה י"י' דינה ו

שאלה צג עוד שאלת ספר תור' שמתחת יושנו ותקלקלו הירישות
הראשון' והאחרון' פד שלא כשאר כן כדי לגול פגוד מהו
לתפור עם היריש' הישל' כשיפור לגול מניול חדש והששת לפשו' מפש' דכר
מפני שמאלת להרמב"ם ז"ל בפ"ס מהל' ס"ת בלשון הוה אין עושין יריש'
פחו' מג' דפין וכו' ד"ל בתחלת הספר או כחלמנו חלל כסוף הספר אפי'
כסוף אחד בנדף אחד עושין אותו דף לבדו ותופרין אותו פס שאר הירישו' .
וגר' לך דרוק' במקום הכתב שרי למענד' ירישה' כת דף אחד חלל שלל
כתקוף הכתב אסור אפי' כסוף הספר וכ"ש בתחלת הספר שאשילו מקום
הכתב אסור כ"ש שלא במקום הכתב זה ירא' מלשון שאלתך שהוא דפתך
ואפי' שאלו כה מפורש בדבריך :

תשובה ירא' שהוא מותר לכתח' וקו' הוא שאלו במקום הכתב חתרו
כסוף הספר יריש' כת דף אחד כ"ש שלא במקום הכתב לפי
שלא נאמר זה מהלכ' למשה מסיוי ובפ' השותפין שרלו (ג"ד ע"א) הוכריזו דין
זה לא אמרו שיהא דין זה הלכ' למשה מסיוי וכל מה שאסרו חכמי' כזה
אינו אלז מפני שאין זה נוי כספר ואינו לריכין להתנאל' במלות ולפשות יריש'
כת דף אחד או כת שמים הוא מנוגה וגם לעשות' יתר מכת שמש' י"י כה
שינוי ממזרות' והיותה נאס' לנ"ת הוא שיהיו מג' ופד ח' ומחאי' טעמ' אמר'
כפ' הקומין רבה (ל' ע"א) שאם מודמנה לך יריש' כת ע' דפין יחלק' ד'
מכאן וכו' מכאן שזה הוא יותר נאס' שיהיו הירישו' שוות או קרוב לשוות ולא
שלל מכאן וששה מכאן שאין זה נוי לספר שתי' אחת גדול' כפלים מהכרתה
וכן פרש' ז"ל שם ובסוף הספר שדך הסופר' לעשות יריש' כת דף אחד
היתרו שאין זה מנוול' כלל כסוף הספר וכיון שזוה' הפסס הוא אם חפר
יריש' קפול' כדי לגול פגוד בין בתחלתו בין כסופו שפיר דמי ואפי' לכתח'
ומה כן ואפי' ה' אסור לפשו' כן בתחלת פשויו פשו שנתקלקל מתחת
יושנו ודאי שרי שלא נאמר זה אלז בתחלת פשויו ודומ' למ"ש כ"ש התחלת
(מ"ב ח') גבי ילידת רבי' ודכ' סייא הווי יתבי גבי דרש' אפי' אסתתר קרנא דגלימי'
דריביא ונזיר מלמל קשר גדול ח"ל רב כייא ולא סבר לה מר להא דר' יעקב
ח"י יומק' אמר ל' כשמת פשיה' אסתת' ולא עוד אלז אפי' כחך הספר אם
אי אפשר לעשות ירישות אלז כמות כ' דפין או אחד היינו מתיירס' כשמת
הדמק שאין זה מהדבריים הפוסלים ס"ת ולא נאמר אלז למנוס סכל דלישטר
והרמב"ם ז"ל לא מנה' זה בכלל דברים הפוסלים ס"ת כפ"י מה' ס"ת וכן כ'
כ"י

לדברי שמעון הכורה עליו וכלומר נס' הלא' בקידושין (פ"ו ע"א) אי מהימנו
לך כדי תרי זיל אפקא ולא אינו חישה לו מותרת ואלו היתה חשבונו . וכן
השש ובין אינו חושש לא כתב הרב ז"ל שיהא שום ספק בולד דחילי כשר
בזה לכה כהקל וכמו שכתבתי . שאם ר"י שום השש בולד חשילו לא ה"י חושש
הכפל לדברי האש' ההוא אחר שידפנו דבריו' שהייתן אף היו ה"י לנו לחוש דאי
בעל שתיק אף לא שתקין . ואם תאמר ואם תלד ל' לביאת הכפל למה נחזיק
לחזו כבנו וה"י לנו להחזיק אותו כממזר משום דרוב נשים לנ' הם יולדת וחלל
כיון שודאי נתן שכבתו כה אחר מכלפדי אישה שאם תמל' לאות' שכיב' ה'י'
בולד לנ' למע לא נחל' שמלות' שכיב' נתפטר' דהא רובא דאורי' הוא בודאי
כן ה' רחוי ל'י' אלו לא ה"י זה הרוב לריך לבד אחר אלל זה הרוב לריך
דבר אחר שיהא עובדה יכר לשליש ימיה כדכתיב ויהי כמשלש חדשים ויודג
ליאדה לאמר ונתה תמר בלתיך ואפילו יולדת ל' אין הסובר יכר אלל להשפיע
יום כדאית' כפ"ק דנדה ופ' בן סוור (פ"ט ע"א) וכיון שלא הוכר עובדה
לשליש ימיה אין לנו לילך אחר רוב נשים דהא איתרפס ליה רובא . ולפעמד על
דבר זה אם הוכר עובדה אל לא אפי' שאלתנו יכולין לפעמד עליו לבדו'
לוחה לדריה כדכ' הש"ס כדל' בפ' החולין (מ"ב ע"א) דפרקינן החס' וכי
מלו לה ג' חדשים לבדק' אם לא בדקנו אות' ולא ידענו אם הוכר עובר' אם
לא אין לפמוך על רוב השפיע' לתש' ילדו והיינו דכפ' נושאין (ק' פ"א) גבי
מתני' דמי שלא שיהא ג' חדשים וגשלת וילד' ואין ידוע אם בין ס' לנ' אם
כן ו' לחארוך לא חקשינן החס' הלך אחר רוב נשים ורוב נשים לנ' ילדו
דלחקשינן כפרק החולין (ל"ו ע"א) גבי מתני' דהכונס את יבמתו וזמלאת
מעובדת דכיון דשני החס' דכל היולדת לנ' עובר' יכר לשליש ימיה והא'
מדלל הוכר עובדה ודאי בר ז' לכתתא הוא חו לא חקשינן הכי כשום דוכת'
דהא ידעינן דאי לא לבדק' לשליש ימיה לא סמכינן אהאי רובא ותו דלפילו
החס' לא חקשינן הכי אלל לחויבינכו חטאת ולא כהשם דחויבת' דיד' ואי
קיס לה ח' מיבעירא לראשון אי לא חלל בשאר מיילי אי שדינן ל' כתר ראשון
משום חאי רובא אפטר דלא חשיב לן הא' רובא כולי האי לשיי' ודאי ראשון
ואיני לא מהימנא דאי לא אחאי לא חקשינן הכי כשום דוכתא אלל גבי קרבן
בלמוד אלל ודאי ליכא לתימך אהאי רובא לשיי' כנו של ראשון ולסלוקי מיניה
ספיין דלחארוך . וככמי' מקומי' מיניו שלא סמכו על הרוב דיבימה שילד' ולא
שקה הולד שלשים יום מספקין ל' כפול' וחוללת ואל' אמר' רוב נשים ולד'
ממלא ילדו אלמל לאו כלל דוכתא סמכי' ארובא . וכן במים שחין להם סרוך
אשתו אסור' ולא סמכי' ארובא וכן גוסס אין מתירין את אשתו אפי' סרוך
גוססין למית' וכן כתבו החוס' ז"ל וכן הראש' ז"ל כפ' החו' הכה נמי לא
סמכינן ארוב' נשים לנ' ילדו לסלוקי מיניה ספקא דלחארוך וכן נמי אי איכא
למימר דניזיל כתר רוב בעילות דבעל היבין ל' לבשל ולא מספקין ליה
לכופל כלל דהאי רובא מפלי עפי למיפק' עליה . ובפ' אלמנה לכהן גדול
(פ"ט ע"ב) ותימין רב דתימין רב דתימין רב דתימין רב דתימין רב דתימין רב
למבעל אלל בעל ודאי כתיבתי שדין ליה . וכן כתב שם רש"י ז"ל ואפי' דכפ'
ארוב' (כ"ז ע"א) גבי אשה מונה כתיב' רוב בעילות אלל הכפל וכן
בראשון ממזלין (י"א ע"ב) אמרין רוב בעילי' אלל הכפל איביח' לן הית'
סרו' ביותר מהו הריה' בעיל' לעיני' מששא בלמוד אסתת' אם יש לחוש לישא'
את בתה אם לא משום פס' דוקא אלל להכריז עליה שיהא ממזרת לא דומה
לנ"ש כפ' י' ויחסין (ע"ב ע"ב) כל הסופר' פסול וכמונו פסול לראשון' ההם
דלחו לאכרוי עליה אלל למישה' ל' . הכה נמי כההוא גונא אסתת' דעעמא
דלא ישא (בתה דוחה) [בת דומה] פי' בגמר' (סוטה שם) מפני שכת'
מעטפה פסול' כלומ' שמת כה עליה עכו"ם ועבד וכן הוא כפ' כה ס' (מ"ס
ע"ב) ובחארוך מהוריות (י"ג ע"א ע"ש) שהגר כה מעטפה פסול' . וכן פרש'
ז"ל ובעכו"ם ועבד ליכא חשש ממזרו' . ועוד דהתם (סוטה שם) למ"ד אין
חשה מתעטרת ועלל כמון לעטילת' בעיה ולא איפשיט' היא ובדאי דלחולין
כה לקולא דספק ממזר אפי' היכא דליכ' חשש ממזרות ליתיה איסור' דאורי'
כלל דמילי ביה לחומרה וא"כ אליכ' דמאן דאמר אין חשה מתעטרת אלל
סמוך לוסת' דפשיט' לן ח"כ למימר כהש' בלמוד הוא דלפשיט' לן דליכא
למימר דלידי' מכריז עליה דממזר ודאי הוא דליכ' למימר דליכ' בינייהו כולי
האי . והרמב"ם ז"ל פ' זה נפסד' מהלכו' איסורי' ביאה דכתב שאם אינה
סרו' תשע' ולכתח' להם הוא פרוטה חוששין לה כלומר להגשח' לכתח' . וככ"ג
ככלכו' מילה מלאחי כהשחו פרוטה ביותר אין נאמן לומר כה ממזר הוא דרוב
בעילות לבשל ובאמת שאם ילד' לזה מביאת הכופל ולד של קיימ' הוי ממזר
ודאי . וכל הדברים האלו כה פשוטיים כפ' הזורק (ע"ט ע"ב) ובפ' האש'
קמח ביבמו' (פ"ו ע"ב) . כל זה אין דף להלכה . אלל לעיני' מעשה הוא
שיש לנשה זו דין פרוטה חוששין לבעיה ולא שכתב' עליו שהוא ממזר
ושתייר אותו כממזרת . ואלל משום מעלה ביוחסין אם יש לחוש לו שמת'
פגום הוא ואם יש מי שלא יראה לחוש לעלמו לא מעכבינן עליה דכיון דספק
ממזר אינו דבר תור' אלל משום מעל' אין להכריז עליו כספק ממזר מספקימי'
שכתבתי . אפילו ה"י כזה חשש ממזרות אלל שהלוקח יחוש לעלמו . ולענין
קורבה דערוית הוא אסור בקרובי הכפל וגם יש לחוש לקרוב הכופל משום
חומרי' דערוית ואלל להקל בשני' דכופל משום דדברי סופרים הן . ולענין
ממונה אין לו זכות לא בירושה ולא בחיוב ממונה ככפי הכופל ובכפי הכפל
אפי' שיהא עוונת כרי ויכולה לעטון כן כמו שכתבתי והוא עוונת ספ' והי'
הדין נותן לחייבו כשכר הקנ' ואין לו עליה אלל חרס סתם אם היא יודעת
אם היא מעוברת מהכופל אם לא הרשות בידכם לקנסה ולאנדה שכר הקנ'
שכן מפשיה גרמו לה והכל לפי ראות פיניכם דכ"ד מתי' ועונשין שלא כדין
גשום מיגדר מילת' כדאי' כפ' האשה רבה (י' ע"ב) ולפנין שאר דייני' שדיין

בגניאה לדין אשר שם יצו

שאלה צו שאלה אסתמיל ה' חייב י' וזכרים לבראון ושלנו לו שלוח ככתב ידו שיתנס לו ולא היו ירדו מעות אלא סגנון אחד ותפסיס השליח לקבלו בחותמו סך חמ"כ אסתמיל כתב לבראון החבר שאלם לא יוכל למכרו בחותמו שישלחו לנגייה לאחד מאחזיב אסתמיל והוא ממכרו ולא יפסיד ואם לא יוכל למכרו בולת הפסד יתן לו אוהבו מעותיו כי הוא בוטח בו שיש"ס כן כשיראהו כתבו ובראון מכרו בהפסד ותובע מה שפחת הסגנון מפסד' וזכרים לאסתמיל מהו הדין כזה :

תשובה הנותן חסן לחדרו ואמר לו תנחו לפלוני אוהבי והוא ימכרו והדין ומכרו הוא בעלמו הו מעביר לו דעת חבירו משלחו ואם הפסיד חייב לשלם דהא מילתא תליא בבלוגת' ותנאי דר"ם ור' אליעזר ור"ם כן נמלחל דכולהו ס"ל מרא' מקום הוא לו ואי לא עבד כדאמר ל"י לא חיכתת לן דלאו קפיד' הוא . ותנאי קמאי דידעו פליגי פלייכו ופכיר' לכו דקפידת' הוא ואי לא עבד כדאמר ל"י לא כלום עבד' והגאונים ז"ל פסקו בכל חרף מהכי פלוגתא' דאיתנהו בפי' האומר התקבל (ס"ה ע"ה) ובפי' האיך מקדש (מ"ח ע"ב) ובפי' גע פשוט (קס"ה ע"ה) דקפידת' הו משום דבפי' גע פשוט אוקימנ' לתנאי דאמר מרא' מקום הוא לו בשטת' וכיון דאוקימנ' לכו בשט' לית הלכת' כחד מייייכו כמ"ס הרי"ף ז"ל וכיון דק"ל דקפיד' הו א"כ מה שאמר בכתבו שיתן החסן לאוהבו והוא ימכרו והוא עבד על דבריו ולא נתנו לאותו פלוני ושלחו לאמר עבד על דברי משלחו ועש' כאומר לו אל תמכרו אלא ביום השוק שהוא נמכר יפה ומכרו שלא ביום השוק דהו פושט ומייב כמה שפיתחו דמי החסן מהסך שקבל' לו שיכול לומר לו אלו מפרתיו לאוהבי למכרולא עתמו דמי החסן מהסך הו' כלום ושותף בריזא כזו חייב כמ"ס רש"י ז"ל בפרק כל הבט וכן כשליח מצי' ח"ל לתקוני' שדרת' ולא לפנותי' כדאי' בפרק הכותב (ס"ה ע"ה) ובפי' אלמנ' ייזוית' (י"ט ע"ב) וזה מספיק לפטור אסתמיל ממה שפחת הסגנון מדמי ה' וזכרים. ויותר פשוט מזה שהשליח קבלו על תנאי' זה והביאו לבראון ככתב אסתמיל וכדתי' שבראון תנאי' בתנאי' על כיון שלא החזירו לו ושלחו לאמר למכרו וכיון שקבלו על תנאי' זה לא כל הימנו לתובעו הפסד דלחיו דאפסיד חושש' וכל תנאי' שבממון קיים וכדלמרינ' בפי' דב"ק (ט' ע"ה) ובפי' (דיכות) [ד"ד ע"ב] ובפי' מי שיה' נשוי (י"ג ע"ה) חישת' דקפרי' סברת' וקבילת' ויותר פשוט מזה עוד שהמדרש' כבר נתפסים בסגנון בחותם דמי אסתמיל מדנפשי' תנאי' עני' שאם יש בו הפסד שיה' עליו שאין ז' מהיבד אסתמיל כלל אפילו שלחו לאוהבו למכרו ומכרו בהפסד משום דכל כי האי גונא פשוט' מיילי ייכוהו ואינם כלום כדאי' בפרק איזוהו נשך (ס"ו ע"ה) זה מה שהראוני מן השמיים ודברים פשוטים הם :

עוד לו על הענין הנזכר לפעלה

ענין צו בנא סמאעיל מנגייה הכיח בידו כתבו השלוח לבראון על ענין הסגנון ששלח לו למכרו בנגייה ככך עשה וזכרים ואם יחסר כלום שישלים החסרון וטוען בר הון שמכר שם בחסרון ונתשלמו דין כפריכס בזה ואמר כי נתחס לו כתבו שיביאו לפני ושאלון בזה על פי כתבו שם היות דתי' בזה על פי שאלתו קודם שאר' כתבו וחו נוסח כתבו הכי שולח אל הסגנו' ואם נמכר אלכס הרי' טוב ואם לא שלח אותו לבגאי' ותמכרו אותו שם על ידי שם טוב ואשר יחסר לך אי' אתנהו כנו שקרית' ככתב' אלי לבגאי' או לאלגזיירי' ותנאי' אשר יחסר לך ואם נמכר כמו שקרית' סרווחנו שנינו ושלם . אלו הן דברי' סמאעיל בכתבו לבראון ועכשו אומר סמאעיל שהסגנון לקחוהו נושי' ברהון נמיווק' או הוא נתנו להם בפרעון חובו והגושה שלחו לבגאי' לאכרסה חלקקרו ועמרוש' בן מרוקח אמר לשם טוב שיפמוד במכירתו ושם טוב אמר לו היכן הוא ח"ל צבית פלוני אמר שם טוב אי' אלך וארלנו ובין כך נמכר ולא נמלכו בו כלל אלא שאכרסה חלקקרו אומר שלח מבר כלום כי אם בשלח עמרוש' בן מרוקח ושלח נמכר כי אם כה' כסולות ועשה הולא' כפולה ומאי' ואסתמיל טוען כי הוא מתחפק אס זה הסגנון הוא שלו או אחר כי שני הסגנון הכיח מורשה ברהון עמו וגם שאל לאכרסה אל קרוי כמה זרותה ה' בסגנון שמכר כדי שירפ' אס הוא שלו או זולתו ולא יוכל להשיבו דבר ברור . עוד אומר סמאעיל כי ברהון כששלחו לאכרסה חלקקרו הוהירו שלא ימכרו אלא במעשה שם טוב ושיע' מזה שטר זה התברר אלכ' ככתב ברהון אלו קטענות :

דין יע הוא ששומר שמכר לשומר שאין השומר הכ' נאמן למפקד בשבועה בשום ענינה הסוטרותו ממנו ושאר חיוכו על השומר הכ' ואפי' שומר חנם שמכר לשומר שבר דעולוי' עליה למעירתו דהכי אסיק רבא בפי' המפקד (ל"ו ע"ב) משום דמאי' אמר ל' מפקד' לשומר ראשון את מהימנתי ל' בשבועה והוא נברא לא מהימנתי ל' בשבועה' וכיון שכן אסתמיל שמכר סגנון זה לבראון שימכרו והוא ימכרו שימכרו כפי' שם טוב הרי' לא האמינ' במכירתו לשום אדם אלא לשם טוב וכיון שלא נמכר כפי' שם טוב הרי' סמאעיל יוכל לו' מי יאמר שזה הסגנון שנמכר בזה הפך הוא שלי' איני מאמינ' בשבועה' לאכרסה אל קרוי שהסגנון שמכר הוא שלי' אולי' החליפו טוב כרע ויקר בזולל וטענתו ענינה וכיון שאין לנו ראי' שזה הסגנון הוא של סמאעיל אלא בשבועת' אכרסה אל קרוי ואינו נאמן לסמאעיל שהרי' פסל כל אדם צדיוס זולת שם טוב ואפילו מן הפסחם אינו נאמן כדיון שומר שמכר לשומר אי' חזרה תביעת' ברהון לסמאעיל בשפת' ה' וזכרים תביעת' בלא ראי' וכלל גדול אמרו (כ"ק מ"ו ע"ה) המוילא ממכרו עליו הראי' :

שאלה

כפי' שלח האמרו דברים אלו אלא למנו' לה לפסול . ומה שהוקש' לך בשאל' אחרת מאחר דק"ל שערך לעיני' כל ישראל באמלע שיטה ומנכה בעמ' (ס"ס) דכפי' נמי שיטה בסוף הדף היאך אמרו בבריית' אכל' בסוף המסר אפי' דף אחד אפי' פסוק אחד. הנה לא קשיא כלל דה"ק שיטה אותו פסוק ממלח כל הדף שיטה השמות קלרו' ובס"ת שהדין קלרים זה הוא שהקשו שם פסוק אחד ס"ד אלא חימא אפילו פסוק אחד בדף אחד כל' ושיטה כל הדף מלא וכדתי' חליך ברייתא (ס"ס) מקלר ועול' עד סוף הדף וחשבון השיעין שכל דף שהזכיר סר"מ ז"ל אינו מעכב ולא הוזכר בתלמוד :

שאלה צד עוד שאלת רחוקן מת יוש לו בן מאש' שמת' בחייו והלמנ' אחת והיה נכסים מטלטלים וקרקעו' ופכשו האלמנ' תובע' כחובת' והבן טוען כי הכל הוא שלו מפני קדימת כתובת' אמו וגם מחמת מת' שפס' לו איני נמיו קודם שפכא אשה זו וגם יש עליו חוב שהוא קודם לכתובת האלמנ' והאלמנ' אומרת לא כי אלא כתובתי קודמת לכל ועל זה נתחפסם עס דו הדין והפתך לומר כי האלמנ' גובה כתובת' :

תשובה יפה אמרת שאין לכן זכות מדין כתובת' בנין דכרין מפני שהמרת שכיון שאין שם מותר דינר אין שם כתובת' בנין דכרין. דהיכא דמיעקר' נחל' דלחויי' לא תקון רבנן כדאי' בפרק נער' (י"ב ע"ב) ובפי' מי שיה' נשוי (י"א ע"ה) וגם יש אומרי' שאין דין כתובת' בנין דכרין נהגו אלא כשמו שתיס בחייו אכל אס האחרוני' קיימת אין שם דין כתובת' בנין דכרין יש חולקים בזה ודבריהם עיקר וכן דעת הרמב"ן ז"ל וכן אי' אומר שאין דין כתובת' בנין דכרין אלא כשי' בנים לאחריו' אכל אס אין לה בנים אין שם דין כתובת' בנין דכרין . ומ"מ הפסד' הא' מספיק לזה אכל החוב הוא קודם לאלמנ' ויפרע הבטל חוב והשאר תטול האלמנ' והוא לתכריכי' המת' כדאי' בתוספת' וכן כי בעל השיעור ז"ל וכן השיב הרשב"א ז"ל בתשוב' אלא שיש לתקור טענת הבן שיש לו מת' מחיים מאכזו בקרקע ומטלטלין קודם שפכא אשה אכזו שאם היה מת' קיימת לפי הדין שהיא קודמת לכתובת' אשת אכזו ובה ראי' לך לתקור ותפין בזה בפי' ובפי' מה' זכיי' . ואם אחרך שמוען בהר"ר למע זל"ה :

עוד ברשך אל הבחור רוד ברבי שמואל חלאז נ"ע

שאלה צה שאלת אשה שמת בעל' והיח' זקוק' לאחרו והיא אי' רול' ט' מכו לכוף ליכמ' לחלון לה :

תשובה אס אין ליכמ' שום טעמ' אלא שהיא אומרת מאי' עלי כזה סוג' הרי"ף ז"ל דמנות' יבוס קודמת למנות' חלי' בפי' החולין ומתוך כך דחה הא' דלמר שמואל דלמר בפי' אפי' (ס"ד ע"ה) אין כותבין אגרת מרד על שומרת' יבס כי זה רבינו ז"ל בפי' אפי' ובפי' ב"ש ביכמו' וכן דעת הרמב"ם ז"ל ולפי' כ' בפי' מה' יבוס יבמה הראיה שלא בלה כתוב' די' כדיו מודת' על בעל' וכיון' את' יבמה לחלון לה ותאל' בלא תבוי' עכ"ל . ודין מודת' כתבו הרב ז"ל בפי' מהל' אישות ואס יש לה טעמ' והמתנא' מפני מה אינה רול' להיבוס ורואין ב"ד שהדין עמה סובר רש"י ז"ל שכופין אותו לחלון וכן נרא' דעת בעל ה"ג והרא"ש ז"ל ג"כ בשאל על יבמה שגמל' לפני יבס שהוא נער ולא רת' להתיבס בעטמ' שהוא נער ובשר ואי' לו כמה לובסה והוא לא רלה לחלון עד שיתנו לו סך קבוע והיבוס שאלם יכולין להטעומו שיתלון לה מוטב ואס לאו כופין אותו לחלון כהנס . וביולא' בזה כי בפי' המלות שאס יש לו אשה אחרת שכופין אותו לחלון ומנדין אותו וכל זה הוא לדעתם שמונת' חלי' קודמת למנות' יבוס אכל יש מהאחרוני' ז"ל שסובר שאין פושין כפייה בזה אלא שמתחילין עמו שיתלון לה ברלונו וכן כי ברמב"ן ז"ל בספר הזכות בפרק אפי' ח"ל שאס ה' ביבוס דבר שאינו הגון לאחר משה אין בותמין פלי' מרד ואין מוסמין אות' אלא מחזירין פלי'ם בדרך פשרה לחלון שהמור' הרשת' אותם ככך גדחית' בפרק החולין (מ"ד ע"ה) ובפי' מלות חלי' (ק"ה ע"ב) ודבריו אלו שמשליח אותו עלה ההוגנת לו וכי' ואחרת בפי' מלות חלי' (ק"ו ע"ה) הכיח איתתא דתתאי לקמיה דר' חייא ח"ל כתי' עמדי ליבוס אמר' לי' חימא עמידת' זו היא ישיבת' ממונה הוא דחזא לי' ובכח למיכליה מנאי' אמר' לה כתי' לא ייחא לך אמר' לי' לא ח"ל חלון לה ובכך אחס כוכס . וכן נתחמה דרב פפא כפי' לפני יבס שאינו הגון לה ועבדו לי' הכי' אלמא במקום יבס שאינו הגון ב"ד מחזירין על החלי' ואין כותבין מרד על היבוס וכל זה בכלל מה שדרשו בפי' דיכמו' (ד' ע"ה) מרין ליכמ' שגמל' לפני יבס מוכס שחין שאין מוסמין אותה ש"ל לא תחסיס עוד דבריו וסמין לי' כי ישבו אחיס' יתדו והמור' נות' אותם להשיאו בעלה הוגנת ע"כ תורף דבריו ז"ל ואחר שהלך לה אס חלי' כשר' חלן לה מוטב ואס חלן לה חלי' ססול' כופין אותו לחלון לה חלי' כשרה וכן כי הרשב"א ז"ל בפי' מלת חלי' והביא ראי' מהירושלמי ככתבי' לך כל מה שאפשר לפי שחלקך ואתם יודעים אס היבס הוא אדם שאינו הגון אס לאו . ואס אינו הגון פשו' עמו דרך פיוס ובקשה לחלון לה כשעתלו' הקבל' ומה שהוקש' לך במ"ס הרמב"ם ז"ל בפי' מה' יבוס לא רלה ליבס או לא רת' להתיבס הרי' לו חולן לה ואחר כך תבי' מותרת ליכמ' . ואמרת כי טעות סופר' ובי' בספר שאס לא רת' להתיבס היאך תאמר היבמה מחין יבמ' להקיס' וכו' והלא הוא רול' והיא אינה רול' אל יקשה לך זה ואל תשכח הספר שכיון שנתר' לבסוף שלא ליבס יכולנו לומר מאן יבמ' תבי' היא סבת המיולון או דבר אחר שברי אותן שכופין אותן לחלון קריא' כפי' ויכולין לומר מאן יבמ' ולא חסותי לקחת' שברי אינו חולן' עד שיאמר רול' אי' . ושלוך גדל שמוען בהר"ר למע זל"ה :